

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
УКРАЇНИ (м. Київ)

ФЕДЕРАЦІЯ АУДИТОРІВ, БУХГАЛТЕРІВ І ФІНАНСИСТІВ АПК УКРАЇНИ
ДВНЗ «КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМ. ВАДИМА ГЕТЬМАНА» (м. Київ)

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ СТАТИСТИКИ, ОБЛІКУ ТА АУДИТУ (м. Київ)
ЛЬВІВСЬКИЙ ТОРГІВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ (м. Львів)
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» (м. Житомир)
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ (м. Тернопіль)
ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ (м. Луцьк)

ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ

Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції
«Наукові читання професора Григорія Герасимовича Кірейцева»
(до 90-річчя від дня народження)



22 лютого 2022 р.

Київ 2022

УДК Н 34
ISBN 978-617-8102-04-3

Наукові читання професора Григорія Герасимовича Кірейцева (до 90-річчя від дня народження). Збірник тез доповідей Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції (м. Київ, 22 лютого 2022 р.) / За заг. ред. Гуцаленко Л.В. Київ: НУБіП України, 2022., 407 с.

*Збірник підготовлено за загальною редакцією завідувача кафедри обліку та оподаткування, д.е.н., професора **Гуцаленко Л.В.***

Рекомендовано до друку кафедрою обліку та оподаткування НУБіП України
(протокол № 10 від 14 лютого 2022 р.)

Збірник містить матеріали Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції «Наукові читання професора Григорія Герасимовича Кірейцева» (до 90-річчя від дня народження) з глибокого вивчення сучасних проблем обліку, оподаткування, контролю та аналізу й визначення пріоритетних аспектів подальшого розвитку науки.

Відповідальність за достовірність та якість
поданого матеріалу несуть учасники конференції

© Колектив авторів, 2022
© НУБіП України, 2022



Кірейцев Григорій Герасимович, доктор економічних наук, професор. Заслужений працівник освіти України, дійсний член Академії природничих наук Російської федерації. Член-кореспондент Міжнародної академії аграрної освіти, почесний професор багатьох університетів, заступник головного редактора журналу «Бухгалтерія в сільському господарстві».

Народився 22 лютого 1932 р. в с. Новий Ропськ Климівського району Брянської області. У 1970 р. захистив кандидатську дисертацію «Шляхи удосконалення обліку та аналіз капітальних вкладень у колгоспах», а в 1993 р. – докторську дисертацію «Функції обліку в управлінні сільськогосподарським виробництвом». Вчене звання професора одержав у 1991 р.

Обіймав посади: Ректор Республіканської вищої школи управління АПК, проректор УСГА, декан економічного факультету УСГА, завідувач кафедрою бухгалтерського обліку і фінансів УСГА, професор НАУ.

У співпраці з інститутом аграрної економіки УААН розробив низку методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку,

контролю і обчислення собівартості продукції. Підготував 32 кандидати і 2 доктори економічних наук, має понад 200 наукових праць. Г.Г. Кірейцев був членом двох спеціалізованих вчених рад із захисту докторських дисертацій. Його наукові інтереси були орієнтованими на проблеми теоретико-методологічних засад розвитку бухгалтерського обліку й удосконалення фахової підготовки облікових кадрів для підприємств аграрної галузі. Вчений поєднував в собі високу людську гідність і великий науковий талант.

Дев'яносто років Видатній Людині,
Згадуємо з шаною всі ми,
Кірейцева праці актуальні й нині,
В них проміння світла серед тьми!

Зроблено багато, совісно і чесно,
По життю був Справжній Правдолюб,
Весело було з ним, дуже цікаво,
Добрі очі, посивілий чуб...

Ясний, світлий розум, дружні настанови,
Лекції найвищий пілотаж,
Гуморист від Бога, щирий Майстер слова,
У науці Свій, в освіті Наш!
Досвід величезний був у Педагога,
Вміло учням він передавав,
Тож у дисертантів успішна дорога,
В океані знань у морі справ!

Ключові посади, звання, нагороди,
Були у Професора в житті,
Завжди своя думка попри перешкоди,
І як результат на Висоті!

Сім'янин чудовий, вірний Друг, колега,
Від Всевишнього такі Учителі,
Працював сумлінно, не шукав «ковчега»,
Гордо йшов по матінці землі!

З Ним було приємно, часом геть не просто,
Залишив безцінний внесок Він,
Прекрасній Людині рівно Дев'яносто,
Вічна Пам'ять і Низький Уклін...

**Секція 1. Розвиток бухгалтерського обліку та звітності в умовах
інституційно-глобалізаційних викликів**

Бездушна Ю.С. РОЗВИТОК ВЧЕНЬ ПРО ФУНКЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ: ВІД Г.Г. КІРЕЙЦЕВА ДО СУЧАСНОСТІ.....	13
Безручук С.Л. ВПЛИВ COVID-19 НА ЯКІСНІ І КІЛЬКІСНІ ПОКАЗНИКИ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ.....	15
Бельдій А. М., Гуцаленко Л.В. МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОБЛІКОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АУДИТУ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ.....	19
Боярова О.А. ЩОДО ФОРМУВАННЯ ЗВІТУ ПРО ПЛАТЕЖІ НА КОРИСТЬ ДЕРЖАВИ.....	22
Воляк Л.Р. ЕКОЛОГІЧНА СКЛАДОВА ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ.....	26
Гончаровська Д.В., Шара Є.Ю. ЕКОНОМІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ.....	28
Грибовська Ю. М. ДОНАРАХУВАННЯ ДО МІНІМАЛЬНОГО ЄСВ.....	32
Гриліцька А.В. АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ ЗВІТІВ ЗА МІЖНАРОДНИМИ ТА НАЦІОНАЛЬНИМИ СТАНДАРТАМИ	35
Гуцаленко Л.В. ФУНКЦІЇ ОБЛІКУ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ БІЗНЕСОМ.....	39
Дерій В.А. РОЗВИТОК ТЕОРІЇ ТА МЕТОДОЛОГІЇ ОБЛІКУ І ЗВІТНОСТІ У ПРАЦЯХ ПРОФЕСОРА КІРЕЙЦЕВА Г.Г. ТА ІНШИХ УКРАЇНСЬКИХ ТА ЗАРУБІЖНИХ НАУКОВЦІВ	41
Дриманова Л.М., Здирко Н.Г. ЛІСОВІ РЕСУРСИ ЯК ОБ'ЄКТ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ.....	46
Єршова Н.Ю., Букатенко Н.О., ЕКОЛОГІЧНИЙ ОБЛІК І КОНТРОЛЬ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ВИКЛИКІВ.....	49
Жук В.М. ЕКОНОМІЧНІ ТЕОРІЇ У РОЗВИТКУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ.....	52
Іщенко Я.П. ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ФУНКЦІЙ ДОКУМЕНТУВАННЯ ВИТРАТ ОРГАНІЧНОГО ВИРОБНИЦТВА.....	55
Калюга Є.В. ВІЙСЬКОВИЙ ЗБІР, ЯК СКЛАДОВА ДОХОДІВ БЮДЖЕТУ.....	58
Кіндрацька Л.М. РЕФОРМА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ОРГАНІЗАЦІЮ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ РОЗПОРЯДНИКІВ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ.....	60
Колеганова В.О. ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ЗА	

НАЦІОНАЛЬНИМИ ТА МІЖНАРОДНИМИ СТАНДАРТАМИ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ.....	64
Коцупатрий М.М., Бірюк О.Г. ЩОДО ОБЛІКУ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА.....	67
Кравчук А., Боярова О.А. ВНУТРІШНІЙ КОНТРОЛЬ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ В УМОВАХ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ.....	70
Криворот О.Г. ОБЛІК ПРОЦЕСУ ПОСТАЧАННЯ.....	73
Крупка Я.Д. ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ОБЛІКУ ПІД ВПЛИВОМ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ.....	76
Кучерук А.В., Ганяйло О.М. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ.....	79
Лазаришина І.Д. ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ФУНКЦІЙ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗУ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	82
Матвієнко М.В., Правдюк Н. Л. ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СИСТЕМИ ПРИЙНЯТТЯ СОЦІАЛЬНИХ РІШЕНЬ.....	83
Миськів Л.П. ЗАРОБІТНА ПЛАТА ЯК ОБ'ЄКТ ОБЛІКУ В УСТАНОВАХ ДЕРЖАВНОГО СЕКТОРУ: ВИМОГИ ЗАКОНОДАВСТВА.....	86
Момотюк А.А., Коваль Л.В. ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВДОСКОНАЛЕННЯ.....	89
Моргунова М. С., Кондрицька Т.П. СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ДОКУМЕНТУВАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ	92
Мулик Т.О. УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ КАПІТАЛЬНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ.....	95
Муравський В.В. INTEGRATION PROCESSES IN ACCOUNTING OUTSOURCING.....	98
Мурга В.В., Дерев'янку С.І. ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ОПЕРАЦІЙ ЛІЗИНГУ У ЛІЗИНДОДАВЦЯ.....	101
Назаренко К.О., Дубініна М.В. ДОКУМЕНТУВАННЯ У СИСТЕМІ ОБЛІКУ ОПЛАТИ ПРАЦІ.....	104
Норець Д. О., Гоголь Т. А., Бойко О. О., Петришин Л.П. ВИТРАТИ ТА ІНВЕСТИЦІЇ В ЛЮДСЬКИЙ КАПІТАЛ, ОСОБЛИВОСТІ ЇХ ОБЛІКУ.....	107
Пашинний А.В., Пристемський О.С. ОСНОВНІ АСПЕКТИ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ТОРГОВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	110
Петрова К.О., Шара Є.Ю. ОСОБЛИВОСТІ ВІДОБРАЖЕННЯ СУКУПНОГО ДОХОДУ У ФІНАНСОВІЙ ЗВІТНОСТІ.....	113

Прокопенко А.О., Миськів Л.П. ОБЛКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИТРАТ ВИРОБНИЦТВА ТА ВИХОДУ ПРОДУКЦІЇ ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР.....	116
Протасов В.В. АКТ ОБСТЕЖЕННЯ ТЕХНІЧНОГО СТАНУ ОБЛАДНАННЯ.....	119
Протасов В.В., Когоушек Ю.С. КАЛЬКУЛЯЦІЯ ВИТРАТ ПРОДУКТІВ ХАРЧУВАННЯ ЗГІДНО МЕНЮ.....	122
Ротарь В.І., Гуцаленко Л.В. РОЛЬ СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ В УМОВАХ ФІНАНСОВОЇ КРИЗИ.....	124
Савченко Р.О., Савченко Н.М. СПРАВЕДЛИВА ОЦІНКА В СИСТЕМІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ: МІЖНАРОДНИЙ АСПЕКТ.....	127
Семанюк В.З. МОДЕРНІЗАЦІЯ ОБЛІКОВОЇ НАУКИ В ІНФОРМАЦІЙНУ ЕПОХУ.....	130
Сістук Є.В., Литвиненко В.С. ОПОРТУНІЗМ ЯК ДЖЕРЕЛО ТРАНСАКЦІЙНИХ ВИТРАТ: ОБЛІКОВИЙ АСПЕКТ.....	133
Соляр Д.Р., Гуренко Т.О. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ ТА НАПРЯМИ ЇХ АНАЛІЗУ ЗА ПОКАЗНИКАМИ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ.....	136
Сливінська О.Б. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПОКАЗНИКІВ СТАТИСТИЧНОЇ ЗВІТНОСТІ В БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ.....	139
Степура В.К., Замула І.В. ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ РЕАЛІЗАЦІЇ ТОВАРІВ У ПІДПРИЄМСТВАХ ТОРГІВЛІ.....	142
Талько Т.В. ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ.....	145
Тлущкевич Н.В. СОБІВАРТІСТЬ У БУДІВНИЦТВІ: ВИДИ ТА МЕТОДИКА РОЗРАХУНКУ.....	147
Хомяк Н.В. КОМПОНЕНТИ БУХГАЛТЕРСЬКОЇ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ ОСНОВИ ЇЇ ПОДАВАННЯ У ВІДПОВІДНОСТІ ДО МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТИВ.....	150
Царук Н.Г. ЗАСТЕРЕЖЕННЯ ПРОФ. Г.КІРЕЙЦЕВА ЩОДО РОЗВИТКУ ОБЛІКУ ЗЕМЕЛЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ В УМОВАХ ІНСТИТУЦІЙНО-ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ВИКЛИКІВ.....	153
Червінська А.-М.Р., Калюга Є.В. РОЗВИТОК БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ЗВІТНОСТІ В УМОВАХ ІНСТИТУЦІЙНО-ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ВИКЛИКІВ.....	156
Шара Є.Ю. ОСОБЛИВОСТІ КЛАСИФІКАЦІЇ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ.....	158
Шаргало Н.В., Іщенко Я.П. РИНОК ЗЕМЛІ: ВПЛИВ НА УКРАЇНСЬКИХ ФЕРМЕРІВ.....	161
Шевчук В.О. ТЕОРЕТИКО-ЕКОНОМІЧНІ ДЕТЕРМІНАНТИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ ПАРАДИГМИ ОБЛІКУ ЗА ПРОФ. Г.Г.КІРЕЙЦЕВИМ.....	164

Шутенко Р.С., Шевчук К.В. ЕКОНОМІЧНИЙ ЗМІСТ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА.....	167
Янишевський Б.О., Мельянова Л. В. ОБЛІК УТРИМАНЬ ІЗ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ ТА ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ ЩОДО ЇХ ОБ'ЄКТИВНОСТІ	170

Секція 2. Бухгалтерський облік – визначальна функція менеджменту господарюючих суб'єктів

Бабенко Н., Данілочкіна О.В. КОНТРОЛЬ ЗА ВИБУТТЯМ ЗАПАСІВ НА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ	174
Герчанівська С. В. УПРАВЛІННЯ ВЛАСНИМ КАПІТАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА...176	176
Гуренко Т.О. ЗНАЧЕННЯ ОБЛІКУ В СИСТЕМІ СТРАТЕГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ.....	179
Десякіна А.Р., Дерев'янюк С.І. МОТИВАЦІЯ ЯК ЧИННИК ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПРАЦІ ПЕРСОНАЛУ ПІДПРИЄМСТВА.....	182
Качмар О.В. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЧИМИ ПІДРОЗДІЛАМИ ОРГАНІЗАЦІЇ.....	185
Kuzub M. THE IMPACT OF COVID19 ON SMALL BUSINESS IN UKRAINE.....	187
Кучеренко Т.Є. ОБЛІК ГРОШОВИХ ПОТОКІВ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ.....	190
Куцик П. О. ОБЛІКОВА СИСТЕМА В УПРАВЛІННІ БІЗНЕС-ПРОЦЕСАМИ ПІДПРИЄМСТВА	193
Ніколенко М.С., Гуцаленко Л.В. МОТИВАЦІЙНІ ІНСТРУМЕНТИ МЕНЕДЖМЕНТУ В ПІДВИЩЕННІ ПРОДУКТИВНОСТІ ПРАЦІ.....	197
Левченко Д.В., Дерев'янюк С.І. УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	199
Осіпчук Д.С., Чижевська Л.В. СУДЖЕННЯ УПРАВЛІНСЬКОГО ПЕРСОНАЛУ ПРИ ФОРМУВАННІ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ОПЕРАЦІЙ З ДЕРЖАВНОЮ ДОПОМОГОЮ ЗА МСФЗ.....	201
Попова О.О., Гуцаленко Л.В. УПРАВЛІНСЬКА ЗВІТНІСТЬ: МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ОЦІНКИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ... ..	204
Романенко Т.В., Федоренко Л.В. ВІДОБРАЖЕННЯ В ОБЛІКУ ПІДЗВІТНИХ ОСІБ НА ПІДПРИЄМСТВІ ТА ЇХ РОЛЬ.....	207

Слесар Т.М. ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ОБЛІКОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ ДЛЯ УПРАВЛІННЯ	210
Слободян В. Д. ПРОГНОСТИЧНА ФУНКЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА СТРАТЕГІЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ.....	212
Терещенко І.М. ОБЛІКОВА ІНФОРМАЦІЯ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ.....	215
Ходзицька В.В. РЕЛЕВАНТНІСТЬ ПРИЙНЯТТЯ СТРАТЕГІЧНИХ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ: ГЛОБАЛЬНІ ПРИНЦИПИ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ.....	218
Юрченко О.А. ОРГАНІЗАЦІЯ ВІЙСЬКОВОГО ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВІ: НОВІ ПОСТУЛАТИ ДЛЯ КАДРОВОЇ СЛУЖБИ	221

Секція 3. Облік, контроль та аналіз в умовах цифровізації економіки: методологія, організація, практика

Безверхий К.В. ПОДАЛЬШИЙ ВЕКТОР РОЗВИТКУ Е-АУДИТУ В УКРАЇНІ.....	227
Богданюк О.В. СУЧАСНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ АНАЛІТИКА В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ.....	230
Боднар О.В. УПРАВЛІНСЬКИЙ АНАЛІЗ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ.....	232
Василенко М.Ю., Дубініна М.В. ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ РЕСУРСІВ В АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ.....	234
Войцихівський В.О., Семанюк В.З. ОБЛІКОВА СИСТЕМА В ЕПОХУ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ.....	237
Гапонова І.С, Калюга Є.В. ОРГАНІЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ.....	240
Гришук Г.В., Калюга Є.В. ВИТРАТИ НА НАСІННЯ В СИСТЕМІ ТОЧНОГО ЗЕМЛЕРОБСТВА.....	243
Гурська Л. Л. ЗДІЙСНЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ DIGITAL-ІННОВАЦІЙ.....	246
Захарченко Т.С., Шепель І.В. ОБЛІК НА ПІДПРИЄМСТВАХ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ.....	248

Іонін Є.Є. ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ.....	251
Корнят І.В. АВТОМАТИЗАЦІЯ ОБЛІКУ І КОНТРОЛЮ ОПЛАТИ ЗА ПРОЇЗД У ПУБЛІЧНИХ ПЕРЕВІЗНИКІВ	254
Кузик Н.П. ОЦІНКА АУДИТОРОМ ПОДАЛЬШИХ ПОДІЙ ТА БЕЗПЕРЕРВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА.....	256
Кулик А.А. ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МАСОВОЇ ОЦІНКИ НЕРУХОМОСТІ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ	259
Лещенко Д.К., Литвиненко В.С. ОБЛІК ПРАЦІ ТА ЇЇ ОПЛАТИ ПІД ЧАС ДІЇ КАРАНТИННИХ ОБМЕЖЕНЬ.....	262
Лісовська Н.В. ПРОФЕСІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УКРАЇНІ.....	265
Лісовська К.В., Гурська Л.Л. ПРОВЕДЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ.....	268
Лопатовська О.О. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ОРЕНДНИХ ОПЕРАЦІЙ В ОРЕНДОДАВЦЯ.....	271
Мулик Я.І. РОЛЬ ТА ЗНАЧЕННЯ АУДИТУ ЕФЕКТИВНОСТІ МАРКЕТИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ.....	274
Макарчук О.Г. АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЧИМИ ЗАПАСАМИ В АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ.....	275
Мельник І.О., Сирцева С.В., ОРГАНІЗАЦІЯ СИСТЕМИ ЕФЕКТИВНОГО ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА...	278
Назарова І.Я. НАПРЯМИ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ГРОШОВИХ РОЗРАХУНКІВ, ЇХ ДОКУМЕНТАЛЬНИЙ СУПРОВІД В ОБЛІКОВОМУ ПРОЦЕСІ.....	281
Нужна О.А. ОПТИМІЗАЦІЯ ОБСЯГУ ТОВАРНИХ ЗАПАСІВ ПІДПРИЄМСТВ ОПТОВОЇ ТОРГІВЛІ ЗА КРИТЕРІЄМ МАКСИМІЗАЦІЇ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДО ОПОДАТКУВАННЯ.....	284
Обнявко М.В., Правдюк Н.Л. Е-ГРИВНЯ ЯК АЛЬТЕРНАТИВА ГОТІВЦІ ТА БЕЗГОТІВКОВИМ ГРОШАМ: ОБЛІКОВИЙ АСПЕКТ.....	287
Папінко А. І. УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК В УПРАВЛІННІ ІТ-БІЗНЕСОМ.....	290
Портоварас Т.Р. АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ ДЛЯ ПОТРЕБ УПРАВЛІННЯ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ.....	292
Разборська О.О. ІМПЕРАТИВ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ.....	295
Савчук В.К. ОБЛІКОВИЙ ІМПЕРАТИВ ІНФОРМАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ МЕНЕДЖМЕНТУ ПІДПРИЄМСТВА.....	299

Стемковська І. В. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК В ЦИФРОВУ ЕПОХУ.....	301
Хомовий С.М., Свиноус І.В., Хомовий М.М. ШЛЯХИ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БАЗИ ПІДПРИЄМСТВА У МАЙБУТНЬОМУ.....	304
Хорунжак Н.М. АНАЛІЗ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ.....	307
Чебан Ю.Ю., Павліченко А.О., Чехун Р.В. МОНІТОРИНГ ДЕРЖАВНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ: ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ.....	310
Шульга К.В., Шара Є.Ю. АНАЛІЗ ВИТРАТ МАЙБУТНІХ ПЕРІОДІВ.....	313
Шульган М.Я., Здирко Н. Г. ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ГАЛУЗИ БДЖІЛЬНИЦТВА В УКРАЇНІ.....	315
Фабіянська В.Ю. ПРОФЕСІЙНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ АУДИТОРІВ ТА СУБ'ЄКТІВ АУДИТОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	318
Федонюк О.В., Кузик Н.П. МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ АУДИТУ КОРОТКОСТРОКОВИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ.....	321
Юр'єва І.А. НАПРЯМИ ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗУ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ.....	324
Яковенко С.А., Кузик Н.П. РИЗИК-ОРІЄНТОВАНИЙ АУДИТ ЗАПАСІВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	327

Секція 4. Бухгалтерський облік в оптимізації оподаткування фізичних та юридичних осіб

Андрійчук Н.Л., Колеснікова О.М. КОМПЕНСУЮЧА ПОДАТКОВА НАКЛАДНА: ОСОБЛИВОСТІ ЗАПОВНЕННЯ	331
Булатовська А.М, Боярова О.А. ОПОДАТКУВАННЯ ФЕРМЕРСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА: СИСТЕМИ ТА ОСОБЛИВОСТІ.....	333
Ганяйло О.М. СУЧАСНІ МЕТОДИ ТА ПРИНЦИПИ ПОДАТКОВОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ	336
Голіченко Д.В., Безручук С.Л. ПОДАТКОВИЙ КОНТРОЛЬ НАРАХУВАННЯ І СПЛАТИ ПДВ: ДОСВІД ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН.....	339
Дерев'янюк С.І. ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ОПОДАТКУВАННЯ ДОХОДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ	342
Дуда Ю.І., Калюга Є.В. ДІЮЧА СИСТЕМА ЗАСТОСУВАННЯ ПОДАТКОВОЇ ЗНИЖКИ НА НАВЧАННЯ.....	345

Іванова С.М.	ОСОБЛИВОСТІ ОПОДАТКУВАННЯ ІТ-БІЗНЕСУ В РЕЖИМІ «ДІЯ СІТІ»	347
Карасюк В.С., Ганяйло О.М.	МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ОПОДАТКУВАННЯ СТАРТАПІВ	349
Мелень О.В., Дем'янцева Є.Ю.	МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИБОРУ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ СУБ'ЄКТАМИ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА	352
Мельянюк Л.В.	КЕШБЕК: ОКРЕМІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ	355
Подольняк О.А.	МІНІМАЛЬНЕ ПОДАТКОВЕ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ: СУТНІСТЬ ТА ОБЛІК	359
Синчак В.П.	ЗАСТОСУВАННЯ КОЕФІЦІЄНТА ПОКРИТТЯ ПОДАТКОВОГО КРЕДИТУ В АНАЛІЗІ БЮДЖЕТНОГО ВІДШКОДУВАННЯ ПДВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИМ ТОВАРОВИРОБНИКАМ	362
Шавурська О.В.	ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ПОДАТКУ НА ПРИБУТОК	365
Шамрай О.С., Ганяйло О.М.	ОСОБЛИВОСТІ ОПОДАТКУВАННЯ ПОДАТКОМ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ ОПЕРАЦІЙ З ОЛІЙНИМИ КУЛЬТУРАМИ	368
Шевчук К.В.	ГОЛОВНІ РИЗИКИ ОПТИМІЗАЦІЇ ОПОДАТКУВАННЯ ДОХОДІВ ФІЗИЧНИХ І ЮРИДИЧНИХ ОСІБ	371
Щербатюк Я.В., Мельянюк Л.В.	ПДВ: НОВІ ТЕРМІНИ ФОРМУВАННЯ ПОДАТКОВОГО КРЕДИТУ ЗА ЗАРЕЄСТРОВАНИМИ ПОДАТКОВИМИ НАКЛАДНИМИ	374

Секція 5. Бухгалтер в системі управління розвитком бізнесу: парадигми трансформації

Гевлич Л.Л.	СУЧАСНИЙ БУХГАЛТЕР: ТЕХНІК ЧИ КРЕЙТОР?	378
Гнатюк А.А.	ІДЕНТИФІКАЦІЯ ОБ'ЄКТА ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ	381
Готько Н.М., Павлишинець Н.Л.	ПРОФЕСІЯ БУХГАЛТЕРА В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ДО ВИМОГ СУЧАСНОГО СЕРЕДОВИЩА	383
Марчук У.О.	ПРОФЕСІЙНІ КОМПЕТЕНЦІЇ БУХГАЛТЕРА ВИНОРОБНОЇ ГАЛУЗІ	386
Петришин Л.П., Мацьків Г. В.	ФОРМУВАННЯ HARD ТА SOFT SKILLS	

СУЧАСНОГО БУХГАЛТЕРА	389
Саблук П.Т., Саблук Г.І. ПАМ'ЯТІ КИРЕЙЦЕВА Г.Г: ЙОГО ТЕОРЕТИЧНІ І ПРАКТИЧНІ НАДБАННЯ РОЗРАХОВАНІ НА МАЙБУТНЄ ПОКОЛІНЬ.....	392
Садовська І. Б., Нагірська К.Є. РОЗВИТОК ПРОФЕСІЇ ОЩАДЛИВИХ ЧЕРЕЗ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ.....	396
Скорук О.В. ПРОФЕСІЙНА ЕТИКА БУХГАЛТЕРА, АУДИТОРА ТА ПОДАТКІВЦЯ.....	398
Tsybulkina A., Lekhnovsky D., Cheban J. AUDITOR'S PROFESSIONAL SKEPTICISM.....	401
Черненко Л.Б. РОЛЬ БУХГАЛТЕРА В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВОМ.....	404

**Секція 1. Розвиток бухгалтерського обліку та звітності в умовах
інституційно-глобалізаційних викликів**

УДК 657.421.3:631

**РОЗВИТОК ВЧЕНЬ ПРО ФУНКЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ:
ВІД Г.Г. КІРЕЙЦЕВА ДО СУЧАСНОСТІ**

Бездушна Ю.С.

д.е.н., ст.наук.сп.,

завідувач відділу обліку та оподаткування,

Національний науковий центр

«Інститут аграрної економіки»,

м. Київ

Професор Григорій Герасимович Кірейцев зробив неоцінений внесок в розвиток теорії обліку і залишив вічний слід в історії формування його методології. Він став фундатором вчення про функції бухгалтерського обліку, вперше глибоко прояснивши наукову основу бухгалтерського обліку. Саме завдяки Г.Г. Кірейцеву бухгалтерський облік постав як фундаментальна наука. З тих часів багато його послідовників розвинули закладені теоретичні підвалини. В даній публікації маємо на меті означити їх подальше удосконалення через формування нової віхи функціональності бухгалтерського обліку, що полягає у вимірі національного багатства.

По мірі зростання прагнення суспільства до досягнення сталого розвитку необхідність вимірювання прогресу в цьому постійно зростає. Починаючи з XVIII століття економічна думка все частіше опирається на концепцію багатства – бази активів, як фундаменту створення добробуту і ставить за мету його вимір. Національне багатство набуває ширшого визначення і є втіленим у природному капіталі; фінансових, людських ресурсах, інтелектуальному капіталі та так званих виготовлених (вироблених) активів (машини, обладнання, будівлі та міська земля). Глобальний підхід Світового банку передбачає оцінку багатства за трьома компонентами: природний капітал, вироблені активи, людські активи. Національна статистична

методологія відносить до вартості національного капіталу: житлові, нежитлові будівлі та споруди, землю та права на природні ресурси, машини та обладнання, культивовані та нематеріальні активи. При цьому природний і людський капітал в повній мірі не представлений у національному багатстві України.

Мета грошового вимірювання і капіталізації національного багатства вбачається напрямом подальшого розвитку теоретичних засад бухгалтерського обліку. Функціональність бухгалтерського обліку розширюється від суто управлінської до обліку сталого розвитку, зокрема й у сенсі капіталізації національного багатства. Розгляд обліку як складової сталого розвитку розширює його предмет аспектом забезпечення капіталізації національного багатства, об'єкти – людським і природничим капіталом підприємств, державних установ та місцевих громад. Такий розвиток функціональності, предмета і об'єктів бухгалтерського обліку окреслює в обліковій науці та практиці методологічні й методичні шляхи трансформації бухгалтерського обліку під сучасні запити на капіталізацію національного багатства. Про це свідчить еволюція його мети, завдань і методів, яка прослідковується в ученнях теорії фізичної економії, теорій державного управління та сталого розвитку. Зокрема меті виміру національного багатства відповідає метод «економічної таблиці» фізичної економії Франсуа Кене; меті збільшення національного багатства – методи «затрати-випуск» та національних рахунків Василя Леонт'єва; меті капіталізації національного багатства – методи справедливої оцінки, галузевих стандартів та інституціональна облікова теорія. Таке трактування дозволяє декларувати нові завдання перед інститутом бухгалтерського обліку спрямовані на політику капіталізації національного багатства.

Виходячи з інституціональної теорії бухгалтерського обліку, що розширює його місію до масштабів довіри, розуміння і керованості соціально-економічних просторів, визнання функціональності бухгалтерського обліку як ключового інституту у забезпеченні капіталізації національного багатства вимагає розширення меж застосування його формальних складових та доповнення неформальних складових на мікро-, мезо- та макрорівнях. Реалізація зазначеного передбачає прийняття облікової

політики та розробку окремого стандарту фінансової звітності, що забезпечить подальше утвердження нової функції бухгалтерського обліку – вимір національного багатства, як формування достовірних даних для визначення дійсного рівня капіталізації сільськогосподарських підприємств, територій, галузей та держави в цілому.

УДК 657.1.012.1

ВПЛИВ COVID-19 НА ЯКІСНІ І КІЛЬКІСНІ ПОКАЗНИКИ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

Безручук С.Л.

к.е.н., доцент, докторант

*кафедри інформаційних систем в управлінні та обліку
Державний університет «Житомирська політехніка»,*

м. Житомир

Значна кількість компаній була вимушена припиняти або обмежити свою діяльність на період карантинних обмежень, які були особливо жорсткі у 2020 р. Вже сьогодні ми можемо дещо оцінити наслідки впливу пандемії і дати відповіді на наступні актуальні питання: як вплинули обмеження через коронавірус на діяльність підприємств, чи є необхідність перегляду базових концепцій і положень бухгалтерського обліку, зокрема, щодо оцінки статей, або оцінки можливості діяльності підприємства, чи вважали підприємства важливою цю подію для розкриття її у своїх фінансових звітах? Палата фінансових аудиторів Румунії підкреслює «важливість відображення у фінансовій звітності інформації про наступні події, викликані пандемією COVID-19, а також аспекти, які можуть суттєво вплинути на стурбованість діяльністю компаній, відповідно як ці ефекти можуть спричинити зміни якості аудиторських послуг» [2]. Ситуація, що склалась, як і будь-яке кризове явище, з

яким зіштовхується світ, стало не тільки «катализатором фінансових злочинів» [3], але й фактором, який проявляє рівень прозорості та розкриття інформації про підприємства, дозволяє оцінити ступінь дотримання підприємствами і розкриття якісних характеристик фінансової звітності. Рекомендації Міжнародної аудиторської фірми PwC містять висновки, що послідовне поширення вірусу та його ідентифікація як нового захворювання сьогодні не є додатковим доказом щодо зміни ситуації, яка існувала до 31 грудня 2019 року і є некоригуючою подією. Вчені ж зазначають, компанії зобов'язані розкривати інформацію про наявність суттєвого впливу відповідно до МСБО 10, що стався з кінця фінансового року на публікацію фінансової звітності, а він є, якщо «на компанію вплинули запобіжні заходи та поширення вірусу корона» [1, с. 158]. З метою виявлення аспектів, які на думку підприємств суттєво вплинули на якісні показники фінансової звітності, була проаналізована фінансова звітність 2019 і 2020 років перших 50ти підприємств з переліку ТОП-200 найбільших компаній України за сумою сплати податкових платежів за 2020 рік [4]. В 2019 році з 50-ти компаній оприлюднена звітність і відповідні висновки аудитора (або знаходиться у вільному доступі) 26 підприємств (52 %). 48 % підприємств, які оприлюднили звітність: 12 % не містили жодного застереження щодо майбутнього впливу пандемії на діяльність підприємства, 22 % вказали такий вплив в примітках до фінансової звітності (розділ «Подія після дати балансу»), 10 % – в розділі «Середовище функціонування», 8 % застереження вказали в обох розділах. Тільки 11 % аудиторських висновків містили застереження щодо можливих наслідків, спричинених пандемією, тобто подібне інформування не широко поширене. Тим не менш, невизначеність операційного середовища робить невпевненими аудиторські докази щодо подальшого функціонування підприємства. Можна зробити декілька висновків: аудитори не вважають питання настільки фундаментальним для розуміння фінансової звітності, щоб включати його до аудиторського висновку; вони самостійно не були готові до швидкого реагування на поточні зміни, натомість очікували офіційних пояснень.

У 2020 р. відсоток не оприлюдненої звітності менший у порівнянні з 2019 р. (32%). Всі підприємства, звітність яких знаходилась у відкритому доступі, вказали на подію, пов'язану з пандемією, викликаною коронавірусом. Більшість звітності 2019 р. і 2020 р. не містять оцінку компаній щодо неможливості ведення безперервної діяльності через вплив пандемії. ПАТ «Укртатнафта» в Примітках до фінансової звітності за 2020 рік вказало, що існує суттєва невизначеність, які може викликати значні сумніви в спроможності компанії продовжувати безперервну діяльність (не тільки у зв'язку з пандемією), однак за 2020 р. принцип безперервності не ставиться під сумнів. Жодне підприємство не змінювало підходи до оцінки статей. Серед 68 % підприємств, звітність яких була оприлюднена: 14 % не визначали вплив події на діяльність підприємства (або не вказали їх у звітності); 12 % не визначали вплив, але зазначили, що подія може спричинити негативний вплив в майбутньому; 32 % зазначили не суттєвий вплив на діяльність підприємства; 6% – суттєвий негативний вплив; 2 % – суттєвий позитивний вплив; 2 % – що подія не вплинула в цілому на діяльність підприємства. Серед 26 підприємств, що визначали вплив події на теперішні або майбутні показники, оцінку статей, на які подія мала найбільших вплив, провели 16 підприємств (63 %). Найбільш чутливими, на думку підприємств, були позиції щодо: знецінення активів (про це зазначили 37,5 % підприємств); діяльність, що приносить доходи від реалізації та її результати (81 %); здатність генерувати достатній грошовий потік для своєчасного погашення зобов'язань (50 %); можливість продовжувати діяльність в майбутньому (56 %). Найменше підприємства оцінювали вплив поточної події на можливості залучення фінансування на світових ринках (6 %), платоспроможність конкурентів і платоспроможність споживачів (по 6 %), операційну діяльність (13 %) та фінансовий стан (31 %). Невисоким залишився і рівень інформування про дії підприємств щодо мінімізації ризиків впливу пандемії, визначені у Примітках фінансової звітності за 2020 рік. Вони поділені на три категорії щодо: 1) впливу на працівників – організація віддалених робочих місць (15 % з підприємств, які що визначали вплив події на теперішні або майбутні показник), надання засобів персонального захисту (23 %), віддалена робота тільки адміністративного персоналу (12 %); 2) бізнес – оптимізація чи

скорочення витрат (8 %), скорочення капітальних інвестицій (4 %), оптимізація бізнес-процесів (8%); 3) громади – постачання медичного обладнання та засобів індивідуального захисту в громаді (12 %). АТ «Українська Залізниця» у своїй фінансовій звітності вказало найбільшу кількість напрямів щодо мінімізації ризиків і єдине з досліджуваних підприємств зазначило заходи, що планують проводитись в майбутньому.

Результати аналізу фінансової звітності найбільших платників податків вказують на те, що значна кількість підприємств функціонують у сегментах, які не зазнали суттєвого впливу на них у 2020 р., а деяким з них, навіть, дозволив покращити показники діяльності (сфера телекомунікацій та телезв'язку, ПрАТ «ВФ Україна»). Невелика кількість підприємств наголошувала на вжитті ними запобіжних заходів, спрямованих на мінімізацію ризиків для працівників, бізнесу чи громади. І хоча вплив COVID-19 на бізнес підприємств багато в чому буде залежати від тривалості та охоплення світової та українськими економіками ефектами пандемії, їх наслідки вже можна проаналізувати в короткотерміновому періоді. Аудиторам рекомендовано переглянути процес аудиту фінансової звітності у зв'язку тими економічними ризиками, що виниклі, зосередити увагу аудитора до отримання розумних гарантій щодо безперервності бізнесу його клієнта.

Список використаних джерел:

1. Ali Al-Masoodi H., Al-Kawaz S.M., Abbas A.A. Accounting Readings During the Time of Covid-19. *International Journal of Multicultural and Multireligious Understanding*. 2020;7(5):158-166 DOI 10.18415/ijmmu.v7i5.1673
2. Effects of the Covid-19 Pandemic Estimated in the Financial Statements and the Auditor`s Report. Chamber of Financial Auditors of Romania. *AUDIT FINANCIAR*, 2021. Vol. 19, no. 161, pp. 105 – 118. DOI: <https://doi.org/10.20869/AUDITF/2021/161/105>.
3. Public Interest Responsibilities Must Remain Paramount in an Age of COVID-19. A Statement from the International Federation of Accountants. June 9, 2020. [Online], available at: <https://www.ifac.org/knowledge-gateway/building-trust-ethics/discussion/public-interest-responsibilities-must-remain-paramount-age-covid-19>.
4. ТОП-200 найбільших компаній України за сумою сплати податкових платежів за 2020 рік. Reiting#1_2021.indd (rating.zone)

УДК: 657.1

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОБЛІКОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АУДИТУ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ

Бельдій А. М.

аспірантка кафедри обліку та оподаткування,

Науковий керівник: Гуцаленко Л. В.

доктор економічних наук, професор,

завідувач кафедри обліку та оподаткування,

Національний університет біоресурсів

і природокористування України, м. Київ

Забезпечення аудиту нематеріальних активів полягає у повному доступі аудиторів до облікової інформації підприємства щодо наявності, раціонального використання, дотримання термінів використання, правильно сформованої вартості та нарахованої амортизації нематеріальних активів для підтвердження достовірності відображення інформації про нематеріальні активи у бухгалтерському обліку та фінансовій звітності.

Нематеріальні активи є важливою складовою усього майна підприємства, до яких належать ліцензії, патенти, право на оренду, програмне забезпечення тощо. Тому до аудиторів під час проведення аудиторської перевірки висуваються вимоги проводити процедуру перевірки інформаційної безпеки та визначення рівня ІТ-ризиків. Перевірка та запит аудиторів на отримання доступу до ліцензій є обов'язковою, оскільки означена процедура проводиться на етапі розгляду інших питань аудиторської перевірки.

Перевірка достовірності відображення вартості об'єктів нематеріальних активів передбачає процедуру контролю формування оцінки кожного конкретного активу, а також застосування нетрадиційних методик визначення вартості внутрішньо розроблених нематеріальних активів, що, у свою чергу, зумовлює необхідність застосування аудитором додаткових процедур, та як наслідок, невизначеність загального обсягу перевірки. Окрім того, аудитору у межах

вивчення відповідності критеріям активу необхідно визначити, чи здатні такі активи приносити економічні вигоди підприємству у майбутньому. Проте наявна методика аудиту не визначає конкретного інструменту для реалізації такого завдання. Тому методика аудиторської перевірки нематеріальних активів в основному зводиться до перевірки документальної складової, але документальна перевірка не здатна відобразити особливості стану та використання таких активів, що, у свою чергу, забезпечує проведення інвентаризації відносно матеріальних цінностей [1, с. 891-892].

На початковому етапі необхідно окреслити специфіку процесу формування інформації про нематеріальні активи в системі бухгалтерського обліку, зокрема, ідентифікації даних активів для цілей бухгалтерського обліку, особливостей відображення на рахунках залежно від їх облікової природи та шляхів надходження, формування пакета первинних документів, встановлення порядку нарахування амортизації, оцінки їх вартості, перевірки зменшення їх корисності, здійснення переоцінки, особливостей вибуття або списання таких активів, формування показників фінансової та внутрішньої звітності підприємства щодо зазначених активів [3, с. 99].

Важливо зазначити, що ідея розробки методики аудиту використання всіх невідчутних активів підприємства, що мають інтелектуальну або творчу природу не є новою. В сучасному світі обліку та аудиту дослідниками та практиками запропоновано безліч методичних підходів до проведення аудиту нематеріальних активів в діяльності підприємств. Традиційним є підхід, за якого аудит нематеріальних активів є складовою частиною аудиту річної фінансової звітності. Відповідно, перевірка нематеріальних активів інтегрована у загальні етапи аудиту. Тому, на думку О. О. Дядюн, етапи аудиторської перевірки нематеріальних активів доречно розглядати саме в такому контексті (табл. 1).

Таблиця 1

Підходи до визначення етапів аудиту нематеріальних активів

Загальні етапи аудиту фінансової звітності	Зміст етапів аудиту нематеріальних активів	
	Аудит показників фінансової звітності	Аудит показників нефінансової звітності та додаткової інформації
1	2	3
I. Підготовчий	– попередня ідентифікація НМА, відображених у фінансовій звітності підприємства; – знайомство з господарськими операціями підприємства за участі НМА; – попередній огляд облікової політики	– попередній аналіз та ідентифікація всього спектру НМА у широкому розумінні; – попередній огляд внутрішніх нефінансових показників щодо НМА та ефективності їх використання
II. Проміжний	Проведення детальних: – опитування керівництва щодо НМА; – оцінки системи внутрішнього контролю НМА. Два ключових напрями: – урахування НМА під час формування стратегії аудиту; – формування плану перевірки в частині НМА за бази вибору одного з підходів:	
	Традиційний підхід	Підхід за умов сталого розвитку
III. Фізична перевірка	Спостереження за інвентаризацією ідентифікованих НМА (цьому етапу приділяється менша увага, бо він більш характерний для матеріальних об'єктів).	
IV. Аудит статей звітності	Два вектори перевірки:	
	– аудиторські процедури для збирання доказів та підтвердження фінансової звітності (аудит показників фінансової звітності в частині нематеріальних активів)	– також і аудиторські процедури для підтвердження нефінансової та додаткової інформації про нематеріальні активи (аудит показників нефінансової звітності)
V. Завершальний	Формування документів щодо результатів аудиту НМА	
	Аудиторський звіт та розгорнутий лист керівництву	Додаткові звіти керівництву та рекомендації за результатами деталізованої перевірки

Джерело: [2, с. 82]

Таким чином, методичними підходами до облікового забезпечення аудиту нематеріальних активів є правильно сформовані етапи проведення аудиторської перевірки, що дасть можливість врахувати всі необхідні елементи щодо визначення та формування запиту на представлення підприємством усього документального забезпечення ведення обліку нематеріальних активів. Аудитор зможе оцінити рівень контролю, відсутність та наявність усіх необхідних документів та підтвердити достовірність відображення інформації у фінансовій звітності.

Список використаних джерел:

1. Гевлич Л. Л., Мошура Л.О. Методика аудиту нематеріальних активів: вітчизняна та зарубіжна практика. Економіка і суспільство. 2018. № 16. С. 888-893. URL: http://economyandsociety.in.ua/journals/16_ukr/135.pdf (дата звернення: 30.01.2022р.)
2. Дядюн О. О. Планування та етапи аудиту нематеріальних активів підприємства. *Держава та регіони*. 2021 № 2 (119). С. 79-85. URL: <https://doi.org/10.32840/1814-1161/2021-2-14> (дата звернення: 30.01.2022р.)
3. Федорова І. В. Сучасний стан та тенденції розвитку організаційно-методичного забезпечення бухгалтерського обліку нематеріальних активів. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2020. Вип. 1. С. 96-101. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ptmbo_2020_1_16. (дата звернення: 01.02.2022р.)

УДК: 657.37:351.82

ЩОДО ФОРМУВАННЯ ЗВІТУ ПРО ПЛАТЕЖІ НА КОРИСТЬ ДЕРЖАВИ

Боярова О.А.

к.е.н., доцент,

доцент кафедри обліку та оподаткування,

Національний університет біоресурсів і

природокористування України,

м. Київ

У вересні 2020 року було затверджено форму звіту підприємств про платежі на користь держави, який подають усі без виключень видобувні підприємства. Але проведений аналіз норм чинного законодавства в частині формування даного звіту засвідчив існування двох видів даного звіту, один для видобувних галузей, а інший для підприємств, що здійснюють заготівлю деревини. Звіти розрізняються за змістом звітних даних, строками, порядком підготовки й подачі (табл. 1).

Формування звіту про платежі на користь держави покликане забезпечити виконання вимог Закону України «Про забезпечення прозорості у видобувних галузях» стосовно звітування компаніями, що здійснюють діяльність у видобувних галузях про здійснені на

користь держави платежі та звітування отримувачами платежів про платежі на користь держави .

Таблиця 1

Звіт про платежі на користь держави для видобувних підприємств та підприємств, що здійснюють заготівлю деревини

Показники	Звіт про платежі на користь держави	Звіт про платежі на користь держави підприємств, що здійснюють заготівлю деревини
Нормативний документий	1. Закон України «Про забезпечення прозорості у видобувних галузях» від 18.09.2018 № 2545-VIII [3] 2. Постанова КМУ від 23 вересня 2020 р. № 858 «Деякі питання забезпечення прозорості у видобувних галузях» [5]	1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 № 996-XIV [1] 2. Наказ Міністерства фінансів України від 13.08.2020 № 499 «Про затвердження форми та Порядку складання звіту про платежі на користь держави підприємств, що здійснюють заготівлю деревини» [4]
Хто розробляє форму звіту та методикку складання?	Міністерство енергетики України	Міністерство фінансів України
Хто подає звіт?	суб'єкти господарювання, які здійснюють діяльність у видобувних галузях, та материнські підприємства у видобувних галузях	суб'єкти господарювання, що здійснюють заготівлю деревини і при цьому становлять суспільний інтерес; емітенти цінних паперів
Розділи звіту	I. Загальні дані. II. Перелік окремих видів проектної діяльності. III. Обсяги видобутку у звітному періоді за видом відповідної проектної діяльності. IV. Основні характеристики окремих видів проектної діяльності. V. Платежі на користь держави у звітному періоді. VI. Окремі додатки до звіту про платежі на користь держави.	I. Інформація про нараховані та сплачені платежі на користь держави. II. Інформація про сплачені платежі органам місцевого самоврядування.

Продовження табл. 1

Строки та порядок розкриття інформації	щорічно, не пізніше 1 вересня року, що настає після звітного періоду, та щоб такі звіти залишалися публічно відкритими протягом щонайменше трьох років з дня розкриття	подається разом з річною фінансовою звітністю не пізніше 28 лютого наступного за звітним року.
Отримувачі звіту	<ul style="list-style-type: none"> • Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику в паливно-енергетичному комплексі; • незалежний адміністратор 	Органи, до сфери управління яких належать підприємства, власники (засновники) відповідно до установчих документів

Обидва звіти розроблені з метою імплементації положень Директиви Європейського Парламенту та Ради ЄС від 26.06.2013 № 2013/34/ЄС про річну фінансову звітність, консолідовану фінансову звітність та пов'язану звітність певних типів підприємств. Звіти покликані посилити вимоги до соціальної відповідальності бізнесу, а саме підприємств, котрі беруть участь у Ініціативі прозорості видобувних галузей, а також щодо управління і торгівлі в лісовому секторі та операторів, що розміщують на ринку лісоматеріали та продукцію з деревини.

Форми звіту визначають обсяг інформації, що буде надаватись суб'єктами розкриття інформації. Постановою КМУ від 23.09.2020 № 858 «Деякі питання забезпечення прозорості у видобувних галузях» затверджено звіт про платежі на користь держави за формою наведеною у додатку 1. Статтею 6 закону України «Про забезпечення прозорості у видобувних галузях» від 18.09.2018 № 2545-VIII визначено зміст інформації, яка підлягає розкриттю у Звіті про платежі на користь держави. Але окремі положення ст. 6 представлені в редакції закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення прозорості у видобувних галузях» від 16.12.2021 № 1974-IX (набрання чинності з 15.01.2022) [2]. Виникає невідповідність між затвердженою формою Звіту про платежі на користь держави та вимогами до

обсягу представленої інформації, що потребує синхронізації та узгодженості звітних даних. Адже вчасна та якісна підготовка Звіту є одним з важливих індикаторів впровадження економічних реформ в країні, що буде мати своє відображення у подальшому розвитку взаємовідносин України з міжнародною спільнотою та, зокрема, співпраці з міжнародними фінансовими організаціями.

Отже, удосконалення Звітів про платежі на користь держави для видобувних підприємств та підприємств, що здійснюють заготівлю деревини забезпечить підвищення рівня підзвітності підприємств відповідних категорій, підвищення рівня доступності та прозорості інформації про діяльність підприємств, виконання Україною зобов'язань в частині імплементації положень Директиви 2013/34/ЄС, і, як наслідок, підвищення довіри іноземних інвесторів.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 № 996-XIV. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#n192>
2. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення прозорості у видобувних галузях» від 16.12.2021 № 1974-IX. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1974-20#n73>
3. Закон України «Про забезпечення прозорості у видобувних галузях» від 18.09.2018 № 2545-VIII. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2545-19#n123>
4. Наказ Міністерства фінансів України від 13.08.2020 № 499 «Про затвердження форми та Порядку складання звіту про платежі на користь держави підприємств, що здійснюють заготівлю деревини». [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0993-20#Text>
5. Постанова КМУ від 23 вересня 2020 р. № 858 «Деякі питання забезпечення прозорості у видобувних галузях». [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/858-2020-%D0%BF#Text>

УДК 657.1

ЕКОЛОГІЧНА СКЛАДОВА ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Воляк Л.Р.,
*к.е.н., доцент,
доцент кафедри статистики та економічного аналізу,
Національний університет біоресурсів і
природокористування України, м. Київ*

Зміну клімату та, відповідно до цього, природно-ресурсного потенціалу підприємств за останні десятиліття великою мірою можна вважати справжнім шоком для суспільства не тільки в Україні, а й у світі в цілому. Кліматичні зони зміщуються на північ та захід, спека і посухи стають все більш катастрофічними, багато екстремальних явищ погоди, які раніше були рідкісними, часто повторюються в невластиві сезони та на невласливих для них територіях [4].

В даних умовах користувачів обліково-аналітичної інформації цікавлять не лише фінансові показники діяльності підприємств, а й питання сталого розвитку як невід'ємної складової бізнесу, які вимірюються здебільшого нефінансовими показниками.

Підприємства, що активно використовують природно-ресурсний потенціал та забруднюють довкілля, повинні надавати інформацію про екологічні витрати, оскільки її відсутність може створювати серйозні ризики для інвесторів і власників: вклавши сьогодні засоби у виробництво, вони вже завтра можуть зазнати значних втрат у вигляді штрафів, витрат на ліквідацію наслідків екологічних катастроф тощо [2].

Лише врахувавши в економічній оцінці діяльності підприємства екологічні показники, можливо дати об'єктивну оцінку та сформувані конкурентоспроможний аграрний бізнес. Головним інструментом, покликаним вирішувати це завдання на рівні підприємства, є бухгалтерський облік до якого ставиться ряд нових вимог:

- відображати вплив на фінансовий стан підприємства витрат, що пов'язані з природоохоронною діяльністю та ставлення до довкілля загалом;
- надання інформації, що стосується екологічних заходів і витрат, пов'язаних з прийняттям інвестиційних рішень;
- підготовка звітності щодо природоохоронних заходів, які здійснює підприємство, розрахунок їхньої ефективності.

С.Ф. Голов зазначає, що налагодження системи збору, перетворення та надання зовнішнім і внутрішнім користувачам надійної, доречної та своєчасної фінансової та нефінансової інформації про минулі та майбутні параметри діяльності підприємства та його зовнішнього середовища характеризує глобальну систему бухгалтерського обліку [3]. В інтегрованому звіті питання глобального характеру мають знайти відображення внеску підприємства в вирішенні глобальних проблем людства: соціальних, екологічних, етичних тощо. Формування інтегрованих звітів українськими підприємствами має підвищити їх конкурентоспроможність на глобальному ринку та залучити світових інвесторів в економіку держави, що сприятиме досягненню цілей сталого розвитку Україною.

Технологічний підхід до дослідження обліку передбачає необхідність визначення прогресивних інформаційно-комп'ютерних систем і технологій, використання яких сприятиме отриманню повної інформації для ефективного управління підприємством. На даний час є можливим масово впроваджувати методи екологічного обліку шляхом врахування даних модулів як частини звичайних систем ERP.

Однак засоби, згідно з якими фактично ведеться екологічний облік, відрізняються в ряді аспектів, зокрема за величиною необхідних інвестицій, об'єктивністю даних, можливістю порівнювати різні види впливу на навколишнє середовище. Корпоративні інформаційні системи управління навколишнім середовищем (CEMIS) розробляються в Німеччині, США та світі вже більше 25 років, і багато з них зараз є веб-базованими та інтегрованими з системами ERP [1].

Забезпечення сталого розвитку підприємства може бути досягнуто за умови ефективного управління з врахуванням усіх аспектів його діяльності. Виокремлення екологічного обліку в структурі бухгалтерського обліку з відображенням його модулів в системи ERP дасть змогу забезпечити формування інформації для прийняття еколого-соціально-економічних рішень керівництвом підприємства на засадах соціальної відповідальності з подальшим відображення показників у зовнішній та внутрішній звітності.

Список використаних джерел:

1. Legitimacy Theory and Environmental Accounting Reporting and Practice. South Asian Journal of Social Studies and Economics. 2022. URL: https://www.researchgate.net/profile/Olubunmi-Ogunode/publication/358786918_Legitimacy_Theory_and_Environmental_Accounting_Reporting_and_Practice_A_Review/links/62154d62791f4437f155ab18/Legitimacy-Theory-and-Environmental-Accounting-Reporting-and-Practice-A-Review.pdf.
2. Будько О. В. Кукса Ю. А. Формування інформаційного забезпечення управління сталим розвитком підприємства. Економічний вісник Дніпровського державного технічного університету. 2021. URL: <http://econvisnyk.dstu.dp.ua/article/view/254828>.
3. Голов С. Ф. Бухгалтерський облік в Україні: аналіз стану та перспективи розвитку : монографія. К. : Центр учбової літератури, 2007. 522 с.
4. Огляд аграрної політики. URL: <https://apd-ukraine.de/ua/>.

УДК 657.

ЕКОНОМІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ

Гончаровська Д.В.

*студентка 2 курсу, групи О-21
спеціальності «Облік і оподаткування»*

Науковий керівник: Шара Є.Ю.

*к.е.н., доцент
Ірпінський фаховий коледж економіки та права
м. Ірпінь*

Сільськогосподарська продукція належить до запасів підприємства, але має свої особливості, що відповідним чином впливає на організацію та методику її обліку.

Методологічні засади щодо визнання, оцінки, класифікації та відображення в обліку і звітності інформації про сільськогосподарську продукцію у вітчизняному законодавстві регулюються П(С)БО 9 «Запаси» [1] та П(С)БО 30 «Біологічні активи» [2].

Так, у П(С)БО 9 «Запаси» [1] наведено визначення сільськогосподарської продукції як об'єкту бухгалтерського обліку. Тракткування терміну «сільськогосподарська продукція» в окремих нормативних актах України наведено у таблиці 1.

Таблиця 1

**Визначення терміну «сільськогосподарська продукція»
у нормативних джерелах**

Джерело	Тракткування
1	2
П(С)БО 30 «Біологічні активи»	...актив, одержаний в результаті відокремлення від біологічного активу, призначений для продажу, переробки або внутрішньогосподарського споживання
МСБО 41 «Сільське господарство»	...це зібраний урожай біологічних активів суб'єкта господарювання
Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, власного капіталу, зобов'язань та господарських операцій підприємств і організацій	На рахунку 27 «Сільськогосподарська продукція» обліковують продукцію, одержану від власних рослинницьких, тваринницьких та промислових підрозділів підприємства, яка призначена для продажу на сторону та для іншого невиробничого споживання (видачі й продажу працівникам, передачі в невиробничу сферу, наприклад в дитячі садки, їдальні тощо); продукцію, яка призначена для споживання в тваринницьких підрозділах як корми або для виробництва кормів у кормоцехах; продукцію, яка вирощена для годівлі худоби, наприклад зелену масу, корм, плоди тощо, а також побічну продукцію та відходи, одержані при доведенні товарної продукції та насіння до належних кондицій; насіння та посадкового матеріалу, включаючи саджанці, призначені для закладання та ремонту власних насаджень.
Закону України «Про безпечність та якість харчових продуктів»	...це сільськогосподарські харчові продукти тваринного і рослинного походження, що призначені для споживання людиною у сирому або переробленому стані як інгредієнти для їжі.

Продовження табл. 1

Законом України «Про Митний тариф України»	<p>До сільськогосподарської продукції відносять:</p> <p>а) живі тварини та продукти тваринного походження (групи 01–05);</p> <p>б) продукти рослинного походження (групи 06–14);</p> <p>в) жири та олії тваринного або рослинного походження, продукти їх розщеплення, готові харчові жири, воски тваринного або рослинного походження (група 15);</p> <p>г) готові харчові продукти, алкогольні та безалкогольні напої і оцет, тютюн та його замітники (групи 16–24).</p> <p>При цьому така продукція (товари) мають вирощуватися, відгодовуватися, виловлюватися, збиратися, виготовлятися, вироблятися, перероблятися безпосередньо їх виробником.</p>
Про порядок ввезення (пересилання) в Україну, митного оформлення й оподаткування особистих речей, товарів та транспортних засобів, що ввозяться (пересилаються) громадянами на митну територію України	<p>Сільськогосподарська продукція - будь-яка продукція тваринного і рослинного походження, що підпадає під визначення першої - двадцять четвертої груп Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності</p>

Визначення сільськогосподарської продукції, що трактується у стандартах обліку та звітності пов'язане із відокремленням від біологічного активу.

В Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, власного капіталу, зобов'язань та господарських операцій підприємств і організацій за рахунком 27 «Сільськогосподарська продукція» перераховується перелік об'єктів, які підлягають обліку на даному рахунку.

Інші законодавчі документи носять юридичний, а не обліковий характер. До таких документів також належать Податковий Кодекс України, Закони України «Про аграрні розписки», «Про державну підтримку сільського господарства в Україні» та інші.

В економічній та юридичній літературі науковцями та практиками також наводяться різні характеристики сільськогосподарської продукції, що узагальнено у таблиці 2.

Інші науковці у своїх працях наводять в більшості визначення сільськогосподарської продукції згідно П(С)БО 30 «Біологічні активи» [2].

Таблиця 2

Визначення терміну «сільськогосподарська продукція»

Автор	Визначення
1	2
В.М. Єрмоленко	...сільськогосподарською продукцією визнається уся сира продукція культурного рослинництва, тваринництва та рибництва, одержувану від сільськогосподарської діяльності, а також продукти її первісної переробки, здійснюваної безпосереднім її виробником». ...сільськогосподарською є продукція переробки сільськогосподарської сировини підприємствами переробної промисловості.
В.Ю. Уркевич	сільськогосподарську продукцію можна визначити як продукцію (рослинницьку, тваринницьку та рибницьку), що виробляється (вирощується) внаслідок дії біологічних процесів її вирощування, має природне походження від землі й (або) від живих біологічних організмів
В.І. Федорович	сільськогосподарська продукція є продуктом харчування, готовим до безпосереднього вживання, так і незамінною сировиною для промисловості
Гайдаржи Х.А.	Дворівнева класифікація сільськогосподарської продукції, згідно з якою: а) за функціональним призначенням сільськогосподарська продукція може бути сировиною (підлягатиме подальшій переробці) та продукцією, готовою до споживання; б) за характером використання (споживання) – харчовою (продовольство) та нехарчовою. За такого підходу один і той самий продукт виступає і сировиною, і харчовим (або нехарчовим) продуктом
Ф.Ф. Бутинець, М.М. Коцупатрий	Продукція сільськогосподарського виробництва – сирий продукт тваринного або рослинного походження, що не пройшов стадії первинної промислової обробки (переробки), вирощений для реалізації на сторону або використання на потреби власного виробництва.

Аналізуючи вищенаведені визначення можна зробити висновок, що серед науковців немає однозначності у трактуванні поняття категорії «сільськогосподарська продукція». Але спільним у вищенаведених визначеннях є наступне: джерело походження такої продукції - рослини або тварини, тобто біологічні активи; напрямки споживання такої продукції – реалізація або для власних потреб з метою подальшої переробки або споживання.

Отже, проведені дослідження підтверджують важливість розуміння сутності категорії «сільськогосподарська продукція», оскільки вона займає вагому частку в структурі оборотних активів сільськогосподарського підприємства.

Список використаних джерел:

1. Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» : Наказ Міністерства фінансів України від 20 жовтня 1999 р. № 246 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws>
2. Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 30 «Біологічні активи» : Наказ Міністерства фінансів України від 18 листопада 2005 р. № 790 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws>

УДК 657.1

ДОНАРАХУВАННЯ ДО МІНІМАЛЬНОГО ЄСВ

Грибовська Ю. М.,

к.е.н., доцент

доцент кафедри бухгалтерського обліку

та економічного контролю,

Полтавський державний аграрний університет,

м. Полтава

Нарахована заробітна плата за повністю виконану місячну норму праці не може бути нижчою за мінімальну заробітну плату, розмір якої з 1 грудня 2021 р. до 30 вересня 2022 р. встановлено на рівні 6500 грн, а з 1 жовтня 2022 р. – на рівні 6700 грн.

У загальному вигляді заробітна плата працівника складається з:

- тільки з окладу, якщо його розмір дорівнює або вищий за рівень мінімальної заробітної плати;

- з окладу та доплати до мінімальної заробітної плати, якщо оклад встановлено на рівні меншому за мінімальну заробітну плату.

Тобто, якщо заробітна плата працівника, враховуючи оклад, премії, доплати і надбавки менша мінімальної заробітної плати, проводять доплату до мінімальної

заробітної плати. Виняток – це виплати, які не враховуються й зараховуються понад мінімальну заробітну плату:

- доплата за роботу в несприятливих умовах праці та при підвищеному ризику для здоров'я;
- доплата за роботу в нічний та надурочний час;
- доплата за роз'їзний характер робіт;
- премії до святкових і ювілейних дат.

При розрахунку єдиного соціального внеску (далі – ЄСВ) у випадку, якщо сума заробітної плати менша мінімальної заробітної плати, застосовується «мінімальна база нарахування ЄСВ». Мінімальний ЄСВ розраховують як добуток мінімальної заробітної плати та ставки ЄСВ.

Донарахування до мінімального ЄСВ проводять, коли основний працівник(-ця), на заробітну плату якого ЄСВ нараховують за ставкою 22 %:

1. Відпрацював повний місяць (усі робочі дні місяця за графіком роботи) у місяці прийняття на роботу або звільнення з роботи.
2. Виконав роботу на умовах неповного робочого часу.
3. Частина місяця перебував у відпустці без збереження заробітної плати, проте трудові відносини тривали весь місяць.
4. Увесь місяць знаходився в оплачуваній відпустці або відпрацював частину місяця, а іншу був у відпустці.
5. Увесь місяць перебував на лікарняному і сума допомоги (включно з оплатою перших п'яти днів хвороби) виявилася меншою за мінімальну заробітну плату.
6. Відпрацював частину місяця, а іншу частину хворів (порівнюють загальну суму заробітної плати та лікарняних, що припадають на відповідний місяць).
7. Частина місяця працювала, а частину перебувала у відпустці по вагітності та пологах.
8. Перебувала у відпустці по догляду за дитиною, а їй нараховували річну премію, яка менша за мінімальну заробітну плату.

Донарахування до мінімального ЄСВ не проводять:

1. Під час нарахування заробітної плати:

- зовнішньому сумісникові;
- основному працівникові, прийнятому на роботу не з першого робочого дня місяця;
- основному працівникові, звільненому з роботи не останнім робочим днем місяця.

2. Коли працівник цілий місяць перебував у відпустці без збереження заробітної плати та ніяких доходів не було нараховано.

3. Якщо на заробітну плату нараховують ЄСВ не за ставкою 22 %, зокрема:

- працівникам з інвалідністю (ставка – 8,41 %);
- працівникам з інвалідністю, які працюють на підприємстві, організації громадських організацій інвалідів (ставка – 5,5 %);
- працівникам, які працюють на підприємствах всеукраїнської громадської організації інвалідів, зокрема товариств УТОГ та УТОС (ставка – 5,3 %) [1].

Страховий стаж – це період, упродовж якого за особу страхувальником сплачено внески в сумі, не меншій за мінімальний страховий внесок.

До 2004 року існувало поняття трудового стажу. Трудовий стаж – це період роботи, який підтверджується записами у трудовій книжці або інших документах. З 2004 року введено поняття страхового стажу, і він, на відміну від трудового, підтверджується сплаченими страховими внесками. Для нарахування пенсій важливим є страховий стаж. Страховий стаж обчислюється за даними персоніфікованого обліку відомостей про застрахованих осіб Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування. Пенсійний фонд та його територіальні органи зобов'язані надавати безоплатно на вимогу застрахованих осіб інформацію, що міститься на їх персональних облікових картках у реєстрі застрахованих осіб Державного реєстру.

Список використаних джерел:

1. Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 08 липня 2010 р. № 2464-VI / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2464-17#Text> (дата звернення: 05.02.2022).

УДК 657.01

АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ ЗВІТІВ ЗА МІЖНАРОДНИМИ ТА НАЦІОНАЛЬНИМИ СТАНДАРТАМИ

*Гриліцька А.В.,
к.е.н., доцент,
доцент кафедри обліку та фінансів
Черкаський державний бізнес-коледж,
м. Черкаси*

У всіх країнах основним документом фінансової звітності є Баланс, що показує взаємозв'язок та рівність між активами та пасивами підприємства [1].

Фінансові результати компаній різних країн світу має деякі розбіжності, спричинені соціальними, економічними, державними факторами. Відмінність у підходах значень фінансових звітів суттєво ускладнюють аналіз інформації фінансових ринків. Усі товариства з обмеженою відповідальністю повинні складати фінансову звітність для моніторингу стану свого бізнесу та надання правдивого та достовірного уявлення про свій фінансовий стан. ЄС запровадив правила, що сприяють зближенню стандартів бухгалтерського обліку на глобальному рівні та забезпечують послідовну та порівнянну фінансову звітність у ЄС.

Відповідно до правил ЄС, компанії, що котируються на біржі, повинні складати свою консолідовану фінансову звітність належно до єдиного набору світових шаблонів, званих МСФЗ. Це МСФЗ (міжнародні стандарти фінансової звітності), раніше відомий термін МСБО (міжнародні стандарти бухгалтерського обліку) [2].

МСФЗ надають загальну мову БО, що використовується більш ніж у 100 країнах світу. Вони роблять рахунки компаній зрозумілими та порівнюваними за межами міжнародних кордонів.

Процес схвалення включає наступні кроки:

1. КМСБО приймає новий стандарт, поправку до існуючого стандарту або тлумачення стандарту.

2.EFRAG надає свої поради Комісії щодо схвалення.

3.Якщо Комісія вирішує схвалити новий стандарт, тлумачення або поправку, вона готує проект регламенту та подає його до АРК

4.Якщо висновок АРК позитивний, Комісія подає проект регламенту до Європейського парламенту та Ради на тримісячний період перевірки

5.Якщо Європейський Парламент чи Рада не заперечують, Комісія приймає схвальний регламент [3].

Оцінка фінансових звітів відповідно МСФЗ та НПСБО 1 представлені в таблиці 1.

Таблиця 1

Оцінка фінансового звіту МСФЗ та НПСБО 1

Вид фінансового звіту	Назва стандарту		Вид стандарту	
	МСФЗ	НПСБО	МСФЗ	НПСБО 1
Баланс	LAS 1	НПСБО 1	Розподіл активів балансу на «поточні» та «довгострокові»	Передбачає поділ на актив та пасив, актив поділено на три. Пасив має 4 головні та 1 додатковий розділ
Звіт про прибутки та збитки	LAS 1	НПСБО 1	Показує рух всіх статей капіталу і накопиченого прибутку (збитку)	Включає в себе надання повної та достовірної інформації про доходи, витрати, прибутки та збитки роботи фірми за певний період.
Звіт про змін в капіталі	LAS 1	НПСБО 1	Відображено рух капіталу і накопиченого доходу або витрат на підприємстві	Повне подання інформації про зміни складу власного капіталу компанії протягом певного терміну
Звіт про рух грошових коштів	LAS 1	НПСБО 1	Виплата дивідендів згідно показано в фінансовій діяльності, а отримання в інвестиційній діяльності	Надання користувачам фінансової звітності повної та достовірної інформації про зміни, що відбулися у матеріальному стані підприємства

Джерело: систематизовано на основі [4]

У ЄС існує стандарт, що регулює вимоги плану рахунків, але єдиного плану рахунків немає. Кожна компанія самостійно формує план рахунків відповідно до

стандартів та перелічує назви та номери. Усі бухгалтерські рахунки поділяються на балансові або фактичні, номінальні або тимчасові.

Зразок Балансу компанії Facebook, яка є однією з найпопулярніших соціальних мереж в світі, представлений в таблиці 2.

Таблиця 2

Зразок Балансу компанії Facebook

	+2021 (30/06)	2020 (31/12)	2020 (30/09)
Разом оборотні активи	80 697	75 670	65 799
Грошові кошти і короткострокові фінансові вкладення	64 080	61 954	55 620
Грошові кошти	6 132	6 488	5 501
Грошові кошти та їх еквіваленти	10 054	11 088	6 116
Короткострокові фінансові вкладення	47 894	44 378	44 003
Загальна дебіторська заборгованість, нетто	11 698	11 335	8 024
Дебіторська заборгованість - торгівля, нетто	11 698	11 335	8 024
Витрати майбутніх періодів	4 718	2 140	1 933
Інші оборотні активи, всього	201	241	222
Разом активи	170 609	159 316	146 437
Основні засоби, всього - нетто	61 434	54 981	51 730
Основні засоби, всього - бруто	79 169	70 399	65 867
Накопичена амортизація, всього	-17 735	-15 418	-14 137
Гудвіл, нетто	19 219	19 050	19 031
Нематеріальні активи, нетто	514	623	744
Довгострокові фінансові вкладення	6 393	6 234	6 164
Інші довгострокові активи, всього	2 352	2 758	2 969
Разом довгострокові зобов'язання	14 874	14 981	11 944
Кредиторська заборгованість	1 922	2 424	1 906
Накопичена заборгованість	12 498	12 121	9 597
Поточна частина довгострокових кредитів і позик/ капіталізується оренда	63	54	62
Інші короткострокові зобов'язання, всього	391	382	379
Разом акціонерний капітал	138 227	128 290	117 731
Звичайні акції	0.02	0.02	0.02
Додатковий капітал	52 845	50 018	48 910
Нерозподілений прибуток (непокритий капітал)	85 097	77 345	68 513
Інші власні кошти	284.98	926.98	307.98
Разом зобов'язання і капітал	170 609	159 316	146 437
Звичайні акції в обігу, всього	2 826	2 849	2 850

Джерело: систематизовано на основі [4]

Основною метою бухгалтерського обліку ЄС є забезпечення корисною фінансовою інформацією про економічний стан підприємств внутрішніх і зовнішніх користувачів. Для отримання інформації в бухгалтерському обліку використовуються такі основні процедури: на першому етапі здійснюється збір інформації, аналіз і реєстрація; на другому та третьому етапах – ведення реєстрів аналітичного та синтетичного обліку як за хронологічною, так і за систематичною ознаками; на четвертому етапі складається робоча таблиця пробного балансу; на п'ятому – форми фінансової звітності; Посилюється координація фінансової звітності відповідно до вимог ЄС і це є важливим для України в сьогоденні. Українські компанії готують фінансову звітність уніфікованих форм, передбачені стандартами бухгалтерського обліку.

Отже, теоретичний характер дослідження - головна відмінність принципів фінансової звітності суб'єктів господарювання різних країн. Використовується більшістю країн світу міжнародні стандарти фінансової звітності. Компанії, які використовують практику МСФЗ, можуть полегшити подання фінансової звітності порівняно з іноземними конкурентами, що є суттєвою перевагою. Іноземні інвестори не повинні довіряти компанії, яка не користується системою МСФЗ. Нарешті, ці стандарти використовуються для перегляду звітів компаній у певному форматі. Вивчення досвіду зарубіжних бухгалтерських систем допоможе створити ефективний механізм прийняття управлінських рішень, спрямований на швидке позиціонування предмета. управління в сучасних інтегрованих системах процесів.

Список використаних джерел:

1. Національне положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://oblik.press/np-s-bo-1-zahalni-vymohy-do-finansovoi-zvitnosti/>
2. Корчак В. С. Переваги складання фінансової звітності за міжнародними стандартами [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://konf.amsfo.com.ua/perevagi-skladannya-finansovoi-zvitnosti-zmizhnarodnimi-standartami/>.
3. Міжнародні стандарти фінансової звітності (International Financial Reporting Standards) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://buchuchet.uabs.sumdu.edu.ua/ua/component/zoo/item/mizhnarodni-standarty-finansovoi-zvitnosti-international-financial-reporting-standards>.
4. Баланс Facebook Inc (FB) - Investing.com [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ru.investing.com/equities/facebook-inc-balance-sheet>

УДК 657:331

ФУНКЦІЇ ОБЛІКУ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ БІЗНЕСОМ

Гуцаленко Л.В.,

д.е.н., професор,

завідувач кафедри обліку та оподаткування

Національний університет біоресурсів і

природокористування України,

м. Київ

Протягом століть бухгалтерський облік залишався обмеженим функціями ведення фінансового обліку бухгалтера. Але сучасне бізнес-середовище, яке швидко змінюється, змусило бухгалтерів переоцінити свою роль і функції як в організації, так і в суспільстві.

Бухгалтерський облік — це вимірювання, твердження або надання впевненості щодо фінансової інформації, яка в основному використовується менеджерами, інвесторами та іншими зацікавленими сторонами або особами, які приймають рішення щодо розподілу ресурсів у компаніях, організаціях, а також державних установах [1, с.4].

У 1941 році Американський інститут дипломованих бухгалтерів (AICPA) визначив бухгалтерський облік як мистецтво запису, класифікації та підсумовування в значний спосіб і в термінах грошей, операцій і подій, які, принаймні частково, мають фінансовий характер і інтерпретацію його результатів.

Г.Г. Кірейцев стверджував, що бухгалтерська діяльність завжди багатofункціональна і тому знання про облік, його теорію та практичні можливості мають бути усесторонніми та придатними для вирішення як локальних проблем управління, так і проблем макроекономічного аналізу.

Функції бухгалтерського обліку пов'язані з тими звітами, які дають інформацію про суб'єкта господарювання, переважно вимірну щодо грошей, які будуть використані при прийнятті рішення щодо плану дій з різних альтернатив.

Значний вклад визначенню функцій обліку в механізмі управління виробництвом вніс відомий в Україні та поза її межами професор Г.Г.Кірейцев, який зазначив, що функції

обліку розглядаються, як правило з дослідженням інших питань теорії та практики бухгалтерського обліку, контролю і управління виробництвом [2, с.47]

Бухгалтер – це особа, яка виконує бухгалтерські функції для організації або всередині неї. Бухгалтера можна визначити з широкої точки зору як особу, яка виконує бухгалтерські функції для або всередині підприємства. Функції бухгалтерів багатогранні, оскільки вони охоплюють весь процес, пов'язаний із задумом бізнес-ідеї, народженням бізнесу, його підтриманням і, можливо, закриттям бізнесу, якщо це необхідно.

Існує кілька типів бухгалтерських функцій у бізнесі, Алан (2002) виявив, що фінансові та бухгалтерські функції варіюються від дебіторської заборгованості, послуг внутрішнього аудиту, кредиторської заборгованості, головної книги, адміністрування оренди, нарахування заробітної плати, аудиту продажів до податкового обліку, обліку майна. Bamford and Bruton (2006) визначають функції бухгалтерського обліку таким чином:

- I. Дебіторська заборгованість
- II. Кредиторська заборгованість
- III. Обліковий запис.
- IV. Розрахунок заробітної плати
- V. Касовий запис

Обліковий запис основних засобів [1, с.5].

Основною функцією бухгалтерського обліку в сильному організаційному контексті з взаємозалежними підприємствами є підтримка процесів легітимізації, тоді як основна функція бухгалтерського обліку в фінансово стабільному підприємстві із залежним середовищем полягає в підтримці підприємства у здійсненні нею повноважень [2].

Функції бухгалтерського обліку включають системне відстеження, зберігання, запис, аналіз, узагальнення та звітність фінансових операцій підприємства. Завдяки функції бухгалтерського відділу підприємство може вести фінансову історію, яка може бути доступною для аудиту. Також їх можуть використовувати його для підготовки звітів, створення бюджетів, зниження витрат, збільшення прибутку, використання можливостей зростання, оцінки майбутніх потреб у витратах та фінансових прогнозів.

Взаємозв'язок, який існує між функціями бухгалтерського обліку та інформаційною системою підприємства, допомагає у належному записі, плануванні, прогнозуванні та контролі, щоб керівництво було в змозі виконувати відповідні урядові постанови та приймати конструктивні рішення щодо захисту активів підприємства.

Список використаних джерел:

1. Egiyi, Modesta & Florence, Alio. (2020). Outsourcing Accounting Functions: Risks and Benefits. 3-7.
2. Кирейцев Г. Г. Функции учета в механизме управления сельскохозяйственным производством: моногр./ Г.Г.Кирейцев. – К.: Издательство УСХА, 1992.– 240 с.
3. Frode Mellemvik, Norvald Monsen, Olov Olson, Functions of accounting — a discussion, Scandinavian Journal of Management, Volume 4, Issues 3–4, 1988, Pages 101-119, [https://doi.org/10.1016/0956-5221\(88\)90003-6](https://doi.org/10.1016/0956-5221(88)90003-6)

УДК 657.1

**РОЗВИТОК ТЕОРІЇ ТА МЕТОДОЛОГІЇ ОБЛІКУ І ЗВІТНОСТІ
У ПРАЦЯХ ПРОФЕСОРА КІРЕЙЦЕВА Г. Г. ТА ІНШИХ
УКРАЇНСЬКИХ І ЗАРУБІЖНИХ НАУКОВЦІВ**

Дерій В. А.,
д. е. н., професор
професор кафедри обліку і оподаткування,
Західноукраїнський національний університет,
м. Тернопіль

Доктор економічних наук, професор Григорій Герасимович Кирейцев (22.02.1932 -27.01.2014 рр.), на наш погляд, належить до числа першої десятки найвідоміших українських науковців з бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту.

Він мав 6-річний практичний досвід роботи на посадах: заступника головного бухгалтера Чернігівського обласного тресту радгоспів, головного бухгалтера радгоспу «Чернігівський»; викладачем сільськогосподарських технікумів: Краногорівського (Полтавщина); Красноградського (Харківщина) [1].

У вищій школі професор Григорій Герасимович працював 44 роки як: викладач, ст. викладач, доцент, професор; заступник декана, декан, проректор академії; ректор вищої школи управління агропромисловим комплексом Держагропрому України; завідувач кафедри бухгалтерського обліку і фінансів, а згодом завідувач кафедри обліку і аудиту НУБіП України (м. Київ).

Він захистив дві дисертації: кандидатську на тему «Шляхи удосконалення обліку та аналізу капітальних вкладень в колгоспах» (1970 р.) і докторську на тему «Функції обліку в управлінні сільськогосподарським виробництвом (проблеми теорії, методології і практики)» (1993 р.).

Найбільш цитованими працями професора Григорія Герасимовича Кірейцев станом на 21 лютого 2022 року (усіх цитат на «Гугл Академія» - 1766 од.) є:

1. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. Ж.: ЖІТІ, 2001. (375 цитат).
2. Глобалізація економіки и унифікація методології бухгалтерського учета: моногр. Ж.: ЖГТУ, 2007. (203 цитат).
3. Розвиток бухгалтерського обліку: теорія, професія, міжпредметні зв'язки: моногр. Житомир: ЖДТУ, 2007. (184 цитат).
4. Фінанси підприємств: навч. посіб. Ж.: ЖІТІ, 2002. (100 цитат).
5. Функции учета в механизме управления сельскохозяйственным производством. К: УСХА, 1992. (94 цитат).
6. Теоретичні аспекти формування обліково-аналітичного механізму менеджменту: стаття. Облік і фінанси АПК. К., 2008. (77 цитат).
7. Регулювання розвитку бухгалтерського обліку в сільському господарстві України: стаття. Зб. наук. праць ПДАТУ. Кам.-Под., 2009. (72 цитат).

Восени 1977 року, після закінчення Копичинського технікуму бухгалтерського обліку (Тернопільщина), автор цих рядків вступив на перший курс економічного факультету Української сільськогосподарської академії за спеціальністю 1740 «Бухгалтерський облік у сільському господарстві». Моїм деканом був тоді Григорій Герасимович Кірейцев, а через рік - завідувачем кафедри бухгалтерського

обліку і фінансів. Заступником декана у той час працював доцент (нині професор) Гудзинський Олег Дмитрович.

Тоді на кафедрі бухгалтерського обліку і фінансів УСГА працювали такі відомі науковці як: професори Малишев І. В., Сук Л. К., Шатковська Л. С., доценти Бобошко Б. М., Вербило О. Ф., Путятіна А. К., Ярмоленко В. П., Парасій М. Г., старша викладачка Звонарьова Л. М. та інші.

З приємністю згадую також викладачів суміжних кафедр нашого економічного факультету: професорів Федоренка С. С. (науковий керівник моєї дипломної роботи), Савчука В. К., Касьянова Л. І., Руснака П. П., доцентів Пластун О. Я., Шкарбана Д. В., Глагольєвої І. І., Ярославського В. А., ст. викладачки Шидловської В. С.

У 1990 році я захищав кандидатську дисертацію у Київському інституті народного господарства. Провідною організацією у мене була Українська сільськогосподарська академія. Позитивний висновок на мою дисертацію від кафедри бухгалтерського обліку і фінансів підписав її завідувач, тоді ще к. е. н., доцент Кірейцев Григорій Герасимович.

Через рік, у 1991 році ми зустрілись з Григорієм Герасимовичем в м. Тернополі. Я працював на кафедрі бухгалтерського обліку в сільському господарстві Тернопільського інституту народного господарства (ТІНГ). Григорій Герасимович приїхав тоді до нас у м. Тернопіль за запрошенням тодішнього завідувача кафедри д. е. н., професора, академіка вищої школи України Юрія Яковича Литвина (1929-2000 рр.).

Наша кафедра у м. Тернополі слухала відкриту лекцію Григорія Герасимовича Кірейцева на предмет рекомендації його з метою присвоєння йому вченого звання «професор». Участь обговоренні цього питання взяли професор Литвин Ю. Я., доценти Хомин П. Я., Лисий Г. А., Совінський В. С., Скирпан О. П. та інші. Мені також надали слово як колишньому студенту Григорія Герасимовича. Кафедра одноголосно підтримала кандидатуру відомого українського вченого-економіста Кірейцева Г. Г. щодо присвоєння йому вченого звання «професор». Через декілька місяців Григорій Герасимович отримав атестат професора.

У 1990-тих - 2000-них роках я неодноразово зустрічався і спілкувався з д. е. н., професором Кірейцевим Г. Г. на наукових та науково-практичних конференціях, захистах кандидатських та докторських дисертацій, засіданнях робочих комісій на Всеукраїнських студентських олімпіадах з обліку й аудиту, ювілеях наших вчених-обліковців тощо. В 2002 році мав за велику честь разом із к. е. н., доцентом Костецьким І. І. вітати Григорія Герасимовича від тернопільських науковців з його 70-річним ювілеєм. На цьому святі зміг побачитись і поспілкуватись з багатьма нашими українськими провідними науковцями з бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту.

Я хочу згадати про д. е. н., професора Григорія Герасимовича Кірейцева як мудру, освідчену, високо інтелігентну та творчу особистість. Він дуже добре володів професійною науковою мовою. У нього завжди було чимало гарних і оригінальних ідей, які вказували на те, що Григорій Герасимович досконало знає теорію і організацію управління аграрними підприємствами; теорію бухгалтерського обліку та фінансів у сільському господарстві.

У 1978-1979 роках, на другому курсі УСГА, професор Кірейцев Г. Г. читав у мене лекції з теорії бухгалтерського обліку. Рівень підготовки лектора був надзвичайно високий і він вражав нас, студентів, своєю глибиною, чіткістю викладу матеріалу, прекрасним знанням політекономії, фінансів, економіки й організації агропромислового виробництва, теорії та організації бухгалтерського обліку тощо.

Хочу торкнутись також такої делікатної теми, як прізвище науковця «Кірейцев». Висловлюю припущення, що насправді це прізвище має українське козацьке походження, але через імперську політику Московії, воно було трансформоване шляхом заміни українського слова «Кирейців» на російське «Кирейцев». Є ще зміна прізвища «Кирейв» на «Киреев». Слово «Кирейців» утворене, на наш погляд, від слова «кирея» (кобеняк, сіряк), що означає старовинний український чоловічий і жіночий верхній розстібний одяг. У нас на Тернопіллі, для прикладу, є прізвища: Андрійців, Іванців, Матвійців, Романців і т. д. Такі прізвища нерідко росіяни

у XIX-XX століттях насильно змінювали на свої на зразок «Андрейцев», «Иванцов», «Матвейцев», «Романцов» тощо.

На підтвердження моїх слів д. е. н., професор, професор кафедри статистики та економічного аналізу НУБіП України (м. Київ) Савчук В. К. згадав, що Григорій Герасимович колись розказував йому про те, що у нього була старша сестра, котра народилась у селі Новий Ропськ Чернігівської області України, а він у тому ж самому селі через десять років пізніше, але уже в Клімівському районі Брянській області РФ. Тобто, звідси можна зробити висновок, що частину Чернігівської області у 1920-тих роках росіяни забрали від України собі.

Зважаючи на висловлене вище, хочу сформулювати такі висновки та пропозиції:

1. Сердечно дякую організаторам наукових читань професора Кірейцева Г. Г. за їхню підготовку і організацію. Вважаю, що провідні заклади вищої освіти (ЗВО), деканати, облікові кафедри України повинні наслідувати ініціативу кафедри обліку та оподаткування НУБіП України щодо урочистого відзначення здобутків та ювілеїв своїх відомих науковців; присвоєння їхніх імен школам, кафедрам; призначення іменних стипендій; конкурсів на кращого викладача, куратора академгрупи, науковця кафедри, факультету, ЗВО (у різних номінаціях).

2. Українські науковці, на жаль, перенасичені паперовою навчальною роботою за вимогами Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти, а це знижує якість викладання, підготовки наукових публікацій, навчальних посібників. Професійні інтереси викладачів слабо захищені, що призводить до небажання молоді йти в науку і збільшення середнього віку викладачів майже до 50 років. У найближчі 2-3 роки можна прогнозувати обвал вищої школи України. Звідси, поліпшення ситуації можна досягти лише через послідовну боротьбу громадських організацій та самих науковців за збереження вищої школи.

3. Маємо підтримувати і допомагати один одному в професійній діяльності, ділитись власним досвідом, інформацією, прогнозами. Готувати спільні наукові праці,

особливо у виданнях, що входять до міжнародних наукометричних баз «Scopus», «Web of science»; спільні підручники, навчальні посібники, курси лекцій, конспекти.

4. Варто запрошувати один одного до проведення онлайн зустрічей зі студентами, практиками. Як свідчить наш досвід, це дуже сприяє підвищенню рівня фахових знань та розвитку певних практичних навиків усіх учасників таких зібрань.

Список використаних джерел:

1. Кірейцев Григорій Герасимович. Вікіпедія. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Кірейцев_Григорій_Герасимович

УДК 657:630

ЛІСОВІ РЕСУРСИ ЯК ОБ'ЄКТ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Дриманова Л.М.,

аспірантка I-го курсу спеціальності

071 «Облік і оподаткування»

Науковий керівник: Здирко Н.Г.,

д.е.н., професор,

декан факультету обліку та аудиту,

Вінницький національний аграрний університет,

м. Вінниця

Лісові ресурси є важливою складовою ресурсного потенціалу України, які в сьогоденні умовах особливо гостро потребують збереження і відновлення. Інформаційною базою щодо стану та використання лісових ресурсів є дані бухгалтерського обліку, які узагальнюються у фінансовій та статистичній звітності лісогосподарських підприємств. Однак, уточнення та визначення лісових ресурсів як об'єкту бухгалтерського обліку надасть можливість розширити інформаційні можливості для потреб управління на мікро- та макрорівнях.

Серед об'єктів обліку можна виділити господарські засоби, джерела утворення господарських засобів та господарські процеси. Таку класифікацію об'єктів можна назвати класичною для теорії бухгалтерського обліку в Україні, адже вона існує вже досить великий проміжок часу. Таку класифікацію можна зустріти у наукових працях багатьох вчених-українців, наприклад, в роботах В.Ф. Максимової, І.Б. Садовської, В.В. Сопко, В.Г. Швеця.

Під об'єктами бухгалтерського обліку у класичному підході розуміються конкретні одиниці господарських засобів і джерел їх формування у вартісному вираженні, а також їх динаміка і стан, зумовлені господарськими процесами. Серед господарських процесів вирізняють постачання, виробництво та реалізацію продукції, робіт та послуг.

Об'єкт слід розглядати як частину наявного світу, а предмет – як суб'єктивно встановлені властивості об'єкта, що піддаються пізнанню [1, с. 730]. Так, В.В. Сопко вважає, що самостійними об'єктами обліку є засоби господарювання, джерела їх утворення та господарські процеси [1, с.731].

Лісові ресурси – деревні, технічні, лікарські та інші продукти лісу, що використовуються для задоволення потреб населення і виробництва та відтворюються у процесі формування лісових природних комплексів [2].

Ліс є багатогранним об'єктом і джерелом лісових ресурсів, тому у загальній сукупності не може бути об'єктом бухгалтерського обліку [3, с. 260]. Підприємства лісового господарства для оцінки контрольованих ними активів у формі лісових ресурсів потребують такого ж систематичного обліку, який здійснюють відносно виробничих запасів, основних засобів, готової продукції тощо [3, с. 260].

Об'єктом бухгалтерського обліку лісу можна виділити продукцію лісового господарства [3, с. 261]. Оскільки продукція лісового господарства виникає в результаті використання лісових ресурсів і є похідним від них активом, тому логічно класифікувати готову продукцію за походженням на продукцію деревного походження та продукцію недеревного походження, а саме: їстівні гриби, насіння та квіти

лікарських трав, плоди та інша зібрана продукція лісу недеревного походження. Отже, узагальнюючим поняттям продукції у лісовому господарстві пропонуємо вважати вилучені з лісу придатні для використання лісові ресурси, які призначені для продажу, переробки або внутрішньогосподарського споживання [3, с. 261].

Сторожук Т.М. та Дружинська Н.С. до активів включають усі деревні лісові ресурси, зібрану і оприбутковану продукцію окремих етапів лісогосподарського виробництва та супутніх лісових користувань. Ту частину лісових ресурсів, яку неможливо достовірно оцінити, або відносно яких є впевненість, що вони не принесуть економічної вигоди у майбутньому, вважаємо доцільним розглядати як лісові резерви [3, с. 261].

Вважаємо, що поняття «лісові ресурси» значно обмежують об'єкт бухгалтерського обліку у лісовому господарстві, оскільки до нього можна віднести, крім вищенаведеної продукції лісового господарства, й земельні ділянки лісогосподарського призначення, які належать до господарських засобів, але не вважаються лісовими ресурсами. Також, якщо до складу об'єктів бухгалтерського обліку належать процеси, то до цієї ж категорії ми можемо віднести здатність лісів зменшувати негативні наслідки природних явищ, захищати ґрунти від ерозії, запобігати забрудненню довкілля та очищати його, сприяти регулюванню стоку води, оздоровленню населення та його естетичному вихованню.

Список використаних джерел:

1. Дорош Н.І., Мартинюк М.А. Взаємозв'язок предмета та об'єктів обліку та аудиту. *Економіка і суспільство. Серія бухгалтерський облік, аналіз та аудит*. 2017. Вип. 10 С. 730-734.
2. Лісові ресурси. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org> (дата звернення 20.01.2022 р.)
3. Сторожук Т.М., Дружинська Н.С. Недеревні лісові ресурси. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія. Економіка і менеджмент*. 2015. Вип. 10. С. 260-263.

УДК 657.1

ЕКОЛОГІЧНИЙ ОБЛІК І КОНТРОЛЬ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ВИКЛИКІВ

Єршова Н.Ю.,
*д.е.н., професор,
професор кафедри обліку і фінансів,
Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут»,
м. Харків*

Букатенко Н.О.,
*к.т.н., доцент,
доцент кафедри безпеки праці і
навколишнього середовища,
Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут»,
м. Харків*

Право стейкхолдерів на інформацію про стан навколишнього середовища, джерела небезпеки, вплив на здоров'я людей постає як засіб попередження екологічних правопорушень, а також як основа прийняття екологічних рішень [1]. Для виявлення перспектив участі стейкхолдерів Харківської області в обговоренні та вирішенні екологічно значущих проблем регіону, нами в період з 6 по 12 грудня 2021 р. було проведено опитування. Респондентами стали 75 керівників підприємства, з яких 29 суб'єкти малого підприємництва та 49 – середнього. Було встановлено, що 31% опитуваних мають інформацію про екологічну ситуацію або будь-які екологічні правопорушення на території області; 45% чули про це, 10% не знає про такі факти і 14% не змогли відповісти. З опитуваних лише 11 % брали участь у обговоренні рішень, які впливають стан довкілля, а 89 % не брали участь у таких заходах. У той же час, 51% респондентів хотіли б брати участь у

прийнятті рішень, що впливають на стан навколишнього середовища, 27% не мають на те бажання і 22% не змогли відповісти [2].

Аналітичні та контрольні технології управління ефективністю природоохоронної діяльності в організації, а також за різними формами впливу суб'єкта господарювання на навколишнє природне середовище неможливі без змістовного екологічного обліку. Недостатність або відсутність повноцінної та достовірної інформації про процеси природокористування підприємств та організацій створюють широке коло проблем для різних груп стейкхолдерів еколого-економічної інформації, підвищує всю сукупність соціальних, виробничих та фінансових ризиків [3, 4].

Екологічний облік є науково обґрунтованою системою суцільного та безперервного спостереження, оцінки, систематизації та узагальнення інформації про економіко-екологічні процеси, що виникають в результаті діяльності господарського суб'єкта. Необхідність розвитку екологічного обліку в умовах глобалізаційних викликів обумовлено:

- зсувом уваги суспільства у бік охорони навколишнього середовища: люди частіше замислюються про «вуглецевий слід», у багатьох країнах організовано переробку відходів тощо;

- збільшенням екологічних витрат на природоохоронну діяльність, що свідчить про те, що такі витрати та зобов'язання стають значущими і недостатня увага до них збільшує ризик помилкової оцінки фінансового стану підприємства;

- посиленням екологічного законодавства і, як наслідок, посилення покарання за недотримання нормативних вимог.

Розробка підходів до відображення екологічних параметрів у системі обліку та звітності компаній у несе виток з 70-тих рр. ХХ ст. Проте наполегливу увагу до обліку цих витрат та управління ними вчені та практики проявили лише з початку 90-х років ХХ ст. Так, Гансен і Мендоса (1999) зазначають, що екологічні витрати можуть виникати внаслідок неефективного контролю якості. У зв'язку з

цим вони рекомендують періодично подавати звіт про екологічні витрати у форматі звіту про витрати на забезпечення якості, в якому кожна категорія витрат буде відображена як відсоток від обсягу виручки або операційних витрат, щоб забезпечити можливість зіставлення показників за різні періоди та/або показників різних організацій.

Важливою функцією бухгалтерського екологічного обліку є екологічне планування [5]. Екологічні цілі та завдання повинні бути вимірні та відповідати екологічній політиці, включаючи зобов'язання щодо скорочення викидів парникових газів, запобігання забруднення біоресурсів, відповідності вимогам законодавства та послідовному покращенню екологічного впливу. Екологічна програма має бути структурована з екологічних цілей та завдань, і включає перелік заходів; очікувані результати та контрольні показники; необхідні ресурси; терміни виконання завдань; розподіл відповідальності за досягнення екологічних цілей та завдань для функцій та рівнів, для яких це адекватно, у рамках організації.

Список використаних джерел:

1. Єршова Н. Ю. Облікова система в контексті управління сучасним підприємством. *Вісник НТУ «ХПІ»*. 2013. № 52. С. 49–55.
2. Єршова Н. Ю. Інтегрована система обліково-аналітичного забезпечення процесів розробки та реалізації стратегій розвитку підприємства / [Електронний ресурс]. URL: <http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-Press/23806/1/>
3. ISO 31000:2009. Risk management. Principles and guidelines. The British Standards Institution, 31.03.2010. URL: <http://dx.doi.org/10.3403/30202344>
4. Кондратьєв Б. О., Єршова Н. Ю. Інформаційне забезпечення управління діяльністю підприємства: теоретичні та практичні аспекти удосконалення. Модернізація економіки: сучасні реалії, прогнозні сценарії та перспективи розвитку : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., (м. Херсон 28 квітня 2020 р.). Херсон, 2020. С. 418-419. URL: http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPIPress/48071/1/Kondratiev_Informatsiine_zabezpechennia_2020.pdf
5. Єршова Н. Ю. Шляхи вдосконалення системи внутрішнього контролю на підприємстві. *Вісник ДДФА: Економічні науки: наук.-теор. журн.* – Дніпропетровськ: ДДФА. 2013. С. 171–176.

УДК: 330.1:657

ЕКОНОМІЧНІ ТЕОРІЇ У РОЗВИТКУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Жук В.М.,
д.е.н., професор,
академік НААН,
провідний науковий співробітник
відділу обліку та оподаткування
ННЦ «Інститут аграрної економіки»,
м. Київ

(до пам'яті про наукову спадщину професора Кірейцева Г. Г.)

Навіть однієї праці доброго друга Григорія Герасимовича професора Я.В. Соколова «Рахункові теорії А.М. Галагана в коментарях Я.В. Соколова» [1] достатньо, щоб зрозуміти, що наукові школи з бухгалтерського обліку царської Росії XIX ст. – початку XX ст. базували свої дослідження на передових здобутках економічної науки.

Наукова спадщина радянської школи бухгалтерського обліку в цьому сенсі була вкрай обмеженою. У широких колах радянської економічної науки, бухгалтерському обліку не відводилось достойного місця. Вважалося, що він є технічним інструментом в інформаційному забезпеченні управління. Дослідження здебільшого зосереджувались на вдосконаленні його методів. Власне вчення про функції і методи бухгалтерського обліку і стали основою вкрай консервативної (єдиної впродовж десятиліть) радянської теорії бухгалтерського обліку. Звісно, такий стан пояснювався і впливом не менш консервативної Марксистської політекономії капіталізму та Ленінської політекономії соціалізму. Разом з тим, всупереч таким жорстким рамкам радянського освітнього і наукового процесів, в науці були і некон'юнктурні вчені. Серед них і Г.Г. Кірейцев.

У дев'яностих роках XX ст. професор Г.Г. Кірейцев почав працювати з академічною наукою. В співпраці зі своїми добрими друзями академіками НААН Миколою Яковичем Дем'яненком та Петром Трохимовичем Саблуком у 1985 р.

оприлюднені дослідження щодо «Методологічних аспектів розвитку обліку в сільському господарстві» [2].

У 1992 р. науковці з бухгалтерського обліку отримали його фундаментальну працю «Функції обліку в механізмі управління сільськогосподарським виробництвом» [3] у ній вчений довів необхідність вищого рівня і необхідність більшої інтеграції бухгалтерського обліку як вирішальної умови посилення ефективності управління.

На початку 2000-х років професор Г.Г. Кірейцев став незаперечним авторитетом в теорії бухгалтерського обліку. Його мали за честь запрошувати до роботи провідні наукові облікові школи України. Зокрема, досить плідною була співпраця професора з Житомирської політехнікою.

Вчений не міг залишатись осторонь процесів імплементації в економічний простір України МСБО та МСФЗ. Маючи глибокі знання з економічної теорії, професор Г.Г. Кірейцев сповідував адаптивну парадигму реформування вітчизняної системи бухгалтерського обліку. Його опоненти як вихідці з радянської школи бухгалтерського обліку переймались технічними складовими імплементації без врахування невідомих їм явищ соціально економічних інститутів та стану таких інститутів, стану інституційного середовища та інших базових доктрин економічної теорії. Небайдужість Григорія Герасимовича до неминучого за такої політики послаблення бухгалтерської складової економічної науки, послаблення його можливостей на усіх рівнях управління вилилось у його фундаментальній праці «Глобалізація економіки і уніфікація методології бухгалтерського обліку» [4]. У ній вчений довів, що розвиток бухгалтерського обліку, як складової економічної науки має базуватися в першу чергу на здобутках економічної теорії і лише потім на бажаннях транснаціональних корпорацій (імplementованих в МСФЗ). Г.Г. Кірейцев звертав увагу науковців бухгалтерів на інституціональну теорію, на ефективність і результативність врахування її доктрин в економічній, в тому числі і обліковій практиці розвинутих країн світу.

Загалом, наукова спадщина професора Г.Г. Кірейцев продовжує справляти великий вплив на вітчизняних науковців. І я вдячний долі за батьківську участь

Григорія Герасимовича в моїх студентських роках, за підтримку мого зростання в академічній науці. Варто відзначити, що саме вчитель Г.Г. Кірейцев не тільки звернув мою увагу на інституціональну теорію, а й запропонував ксерокопії унікальних публікацій інституціоналістів з Російської академії наук (зокрема, А.М. Нестеренка та інших).

Враховання вченим здобутків інституціональної теорії (починаючи з праць К. Марса і до доктрин поведінкової економіки XXI ст.) дало можливість сформувати українську інституціональну теорію бухгалтерського обліку, основи інституціональної теорії аудиту, основи інжинірингової теорії управлінського обліку. У цих здобутках вітчизняної наукової школи з бухгалтерського обліку важливими є попередні праці і внесок Григорія Герасимовича Кірейцева [5, 6, 7, 8].

Імплементування сучасних економічних теорій у бухгалтерську науку і практику є базовою умовою розвитку обліку в умовах цифрового технологічного укладу та політики сталого розвитку. Сучасне наукове забезпечення сприяє зростанню обліку з обмеженої системи в управлінні до соціально-економічного інституту. Інституту, який здатний забезпечити не тільки ефективне управління підприємством, але ефективну державну і галузеву політику. Інституту, який здатний сформувати клас фахівців із забезпечення безпеки, довіри й порозуміння в соціально-економічному просторі країни.

Розвиток економічних теорій поглиблює уявлення про природу походження багатства як в його економічних, так і в соціальних інтерпретаціях. Вимір та управління процесами формування сучасного багатства вимагає від бухгалтерської складової не лише бути у фонові новітньої економічної думки, але й формувати таку, базуючись на перевагах першості в інтерпретації результатів виміру, застосування методичних і методологічних підходів до такого.

Відповідність облікової науки сучасній економічній думці є базовим посилом професора Г.Г. Кірейцева до вчених-бухгалтерів. Ми вважаємо, що цей посил знаходить свою реалізацію не лише у вітчизняній академічній, а й у більшості освітніх наукових шкіл бухгалтерського обліку.

Список використаних джерел:

1. Соколов Я.В. Счетные теории А.М. Галагана в комментариях проф. Я.В, Соколова. Житомир: ЖГТУ. 2007. 84 с.
2. Кирейцев, Г.Г., Саблук П.Т., Демьяненко Н.Я. Методологические аспекты развития учета в сельском хозяйстве. Планирование и учет в сельскохозяйственных предприятиях. 1985. № 1. С. 30.
3. Кирейцев Г.Г. Функции учета в механизме управления сельскохозяйственным производством. Киев. Издательство УСХА. 1992. 240 с.
4. Кирейцев Г.Г. Глобализация экономики и унификации методологии бухгалтерского учета: научный доклад. Житомир: ЖГТУ. 2008. 76 с.
5. Кірейцев Г.Г. Розвиток бухгалтерського обліку: теорія, професія, міжпредметні зв'язки: Монографія. Житомир: ЖДТУ, 2007. 236 с.
6. Кірейцев Г.Г., Литвиненко В.С. Концепція обліку трансакційних витрат у сільському господарстві. Науковий вісник Національного аграрного університету. 2008. №124. С.288–293.
7. Кірейцев Г. Г. Бухгалтерський облік та науковці, що генерують ідеї його розвитку. Бухгалтерія в сільському господарстві. 2008. №. 20. С. 221.
8. Гудзинський О. Д., Кірейцев Г. Г., Савчук В. К. Роль економічної теорії у формуванні професійних знань бухгалтера. Вісник КНУ. Економіка. 2008. Т. 53. С. 9-12.

УДК 657.471:631.147

ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ФУНКЦІЙ ДОКУМЕНТУВАННЯ ВИТРАТ ОРГАНІЧНОГО ВИРОБНИЦТВА

Іщенко Я.П.,

к.е.н., доцент,

доцент кафедри обліку та оподаткування в галузях економіки

Вінницький національний аграрний університет,

м. Вінниця

Однією із передумов розвитку органічного виробництва в Україні та належного його функціонування є забезпечення інформаційних потреб його стейкхолдерів. Основою економічної інформації є первинний облік всіх етапів органічного виробництва. Первинне спостереження є єдиною базою для формування інформаційних потоків управлінської, фінансової, статистичної та податкової звітності, що забезпечується суцільним та безперервним документуванням господарських операцій.

Враховуючи організаційно-технологічні та правові особливості органічного виробництва, що досліджено та висвітлено нами у попередніх публікаціях [1, 2], об'єктивно виникає необхідність отримання та групування інформації за виокремленими об'єктами обліку в розрізі витрат виробництва органічної продукції, витрат перехідного періоду та витрат виробництва неорганічної продукції.

Відсутність розроблених типових документів із обліку витрат та виходу органічної продукції обумовлює необхідність самостійного формування пакета первинних документів суб'єктами господарювання. При цьому повинні бути враховані стандарти органічного виробництва, дотримані вимоги чинного законодавства щодо виробництва, обігу та маркування органічної продукції, технологія виробництва продукції.

При моделюванні бізнес-процесів органічного виробництва та формуванні їх регламентів варто враховувати напрями використання інформації про витрати. Стосовно облікового забезпечення всіх рівнів управління, первинні документи про витрати на виробництво органічної продукції повинні містити інформацію за наступними напрямками подальшого використання:

- оперативного аналізу, внутрішнього контролю і управління;
- зовнішнього контролю (державного контролю у сфері органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції за діяльністю операторів, контролю органів сертифікації, контролю покупців тощо);
- формування інформації для цілей фінансової звітності за національними та міжнародними стандартами;
- формування інформації для податкової та статистичної звітності.

Тому кожен документ має бути детально продуманий та змодельований. У комплексі з визначеним переліком документів необхідно сформувати змістовну частину кожного документа, що досягається шляхом визначення необхідної інформації для забезпечення усіх напрямів її використання. За умови такого комплексного підходу первинний документ виконуватиме контрольну та інформаційну функції.

Реалізація функції внутрішнього контролю забезпечується шляхом ініціювання операції, її дозволу, постановки завдання, контролю за його виконанням і фіксування факту здійснення операції та результатів виконання завдання. Функції зовнішнього контролю у сфері органічного виробництва покладено на органи сертифікації (під час процедури сертифікації та інспектування виробництва) та на Державну службу України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів (Держпродспоживслужбу), до повноважень якої належить здійснення державного контролю (нагляду) за дотриманням суб'єктами ринку органічної продукції законодавства у сфері органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції.

Згідно зі статтею 4 Закону України «Про основні принципи та вимоги до органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції», оператори органічного виробництва зобов'язані щороку проходити сертифікацію своєї діяльності для підтвердження відповідності вимогам законодавства у сфері органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції. Із цією метою виробники органічної продукції повинні взаємодіяти з органами сертифікації та забезпечувати безперешкодний доступ інспекторів із органічного виробництва до своїх потужностей та відбору зразків, а також надавати на вимогу органів сертифікації документи, необхідні для сертифікації органічного виробництва, у тому числі доступ до фінансових документів [3]. Відповідно, органи сертифікації мають право вимагати від оператора документи, що підтверджують дотримання норм законодавства щодо органічного виробництва. Такими доказами є первинні документи з відображення витрат органічного виробництва.

Реалізація інформаційної функції забезпечується включенням до змістовної частини документу всієї необхідної інформації із виділенням її ознак за напрямками подальшого використання. Виділення ознак інформації за напрямками використання дає можливість здійснювати групування інформації для різних рівнів управління, у різних розрізах для формування звітних і аналітичних форм.

Список використаних джерел:

1. Іщенко Я.П. Облік витрат та виходу органічної сільськогосподарської продукції рослинництва. *Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації*. 2019. №3-4. С.26-36. DOI: <https://doi.org/10.35774/ibo2019.03.026>
2. Іщенко Я.П. Особливості організації обліку витрат органічного сільськогосподарського виробництва. *Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2019. №7 (47). С.122-132. DOI: 10.37128/2411-4413-2019-7-14
3. Про основні принципи та вимоги до органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції: Закон України від 10.07.2018 р. №2496-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2496-19>.

УДК 657.1

ВІЙСЬКОВИЙ ЗБІР, ЯК СКЛАДОВА ДОХОДІВ БЮДЖЕТУ

Калюга Є.В.

*д. е. н., професор,
професор кафедри обліку та оподаткування
Національний університет біоресурсів і
природокористування України,
м. Київ*

Для підвищення обороноздатності держави спочатку тимчасово (з 3 серпня 2014 р.) відповідно до Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України» [1] , введено військовий збір. З 1 січня 2015 року, термін дії військового збору продовжений, а тимчасовий його порядок замінено на невизначений час, тобто до завершення реформи Збройних Сил України у зв'язку з російською агресією. Військовий збір у діючому законодавстві визначається як загальнодержавний податок, який сплачується фізичними особами -резидентами та фізичними особами-нерезидентами з доходів, визначених Податковим кодексом України. Ставка військового збору складає 1,5% від нарахованої заробітної плати.

В економічній літературі необхідності формування і використання військового збору досліджувати такі науковці як, Бенько М.М., Білуха М.Т., Дерій В.А., Задорожний З.-М.В., Ловінська Л.Г., Садовська І.Б. та ін. Разом із тим формування та використання військового збору залишається актуальним об'єктом наукового дослідження.

З аналізу положень чинного законодавства, яке регламентує механізм застосування військового збору, можна виділити три його особливості:

по-перше, запровадження військового збору зумовлено обставинами та нетиповими умовами існування країни на певному етапі її історичного розвитку, а також – складною економіко-політичною ситуацією;

по-друге, військовий збір має цільову спрямованість, але надходження від його сплати зараховуються не до окремого цільового фонду, а до державного бюджету;

по- трет'є, необхідно переглянути порядок формування військового збору.

Платниками військового збору є :

фізична особа-резидент (має місце проживання в Україні), яка отримує доходи як з джерела їх походження в Україні, так і іноземні доходи;

фізична особа-нерезидент (не є резидентом), яка отримує доходи з джерела їх походження в Україні;

податковий агент.

Зростання рівня заробітної плати призводить до збільшення надходжень до бюджету з лютого 2021р. з 1762,0 млн. грн. до 28608,8 млн. грн на кінець року.

Відповідальність за правильність сплати та своєчасність перерахування військового збору до бюджету є:

1. особа, відповідальна за нарахування, утримання та перерахування до бюджету військового збору з доходів у вигляді заробітної плати - роботодавець, який виплачує такі доходи на користь платника податку;

2. особа, відповідальна за нарахування, утримання та перерахування до бюджету військового збору з інших доходів - податковий агент, або платник податку.

Таким чином, удосконалення бази для нарахування військового збору (визначення переліку виплат, своєчасність плати, цільове використання) сприятимуть укріпленню обороноздатності держави.

Список використаних джерел:

1. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України: від 31 липня 2014 року № 1621.

УДК 657.1

**РЕФОРМА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА
ОРГАНІЗАЦІЮ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ РОЗПОРЯДНИКІВ
БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ**

Кіндрацька Л.М.,
д.е.н., професор,
професор кафедри податкового
менеджменту та фінансового моніторингу
ДВНЗ "Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»,
м. Київ

Результативність запроваджуваних заходів із удосконалення економічних механізмів діяльності суб'єктів господарювання суттєво залежить від попереднього наукового обґрунтування їх доцільності з урахуванням вітчизняних облікових традицій та передової світової практики. Теоретична та практична значимість наведеного актуалізує необхідність розгляду багатьох проблем, що виникають у цьому процесі і, зокрема, у діяльності розпорядників бюджетних коштів з позиції їх характеристики як окремих інститутів бюджетної системи України.

На фоні зміни підходів до управління бюджетними ресурсами практичні інституційні новації також зачіпають і питання бухгалтерського обліку, який практично набув статусу

внутрішнього інформаційного середовища діяльності кожного окремого суб'єкта господарювання, складові якого підпадають під постійні коригування з метою їх удосконалення. У цьому сенсі логічно розглянути спрощений варіант сутнісного змісту третього закону Ньютона, окресливши його так: дія завжди дорівнює протидії. Іншими словами, у природі не існує і не може існувати одnobічної дії одного тіла на інше, а наявна тільки їх взаємодія. У такий спосіб можливо пояснити механізм подвійного запису змісту господарських операцій через рахунки бухгалтерського обліку. Втім, в контексті вдосконалення системи бухгалтерського обліку з огляду на зазначене логічне таке узагальнення: якщо запровадження заходів, спрямованих на досягнення цієї мети визнати дією, то протидією буде реакція практикуючих бухгалтерів на запроваджувані зміни в управлінський процес і, відповідно у систему бухгалтерського обліку. Певна річ, початкове їх несприйняття певною мірою пояснюється недостатнім рівнем обґрунтованості запроваджуваних змін.

Осмисленню цієї необхідності має передувати чітко випрацьована наукова позиція за схемою: актуалізація проблеми-обґрунтування варіантів її розв'язання-обрання серед них пріоритетних для досягнення вищої результативності інформаційного середовища-розрахунок ефективності запроваджуваних змін (витрати/вигоди).

Також важливо ураховувати високу складність практичної сфери діяльності працівників бухгалтерської професії. Позаяк, а з кожною зміною рівень складності не знижуватиметься, принаймні протягом періоду адаптації до внесених змін. Розуміння доцільності змін, які, як правило, визначаються на законодавчому рівні посилює тверду позицію бухгалтерів як безпосередніх учасників управлінського процесу. Це забезпечує формування несучої конструкції інформаційної системи, здатної підтримувати будь які новації в методиці, організації бухгалтерського обліку і методиках обліку фактів господарського життя. Зазначене підтверджує необхідність привнесення основоположних позицій інституційної теорії у процеси розвитку бухгалтерського обліку з актуалізацією його напрямів, природи та варіантів розв'язання проблем.

Загалом нова ідеологія розвитку обліку у державному секторі базується на засадах формування адресної інформації на запит користувачів- учасників бюджетного процесу. Для банківських установ, підприємницьких структур це відпрацьовано через процедури формування звітності відповідно до положень міжнародних стандартів фінансової звітності. Стосовно установ державного сектора поки що слід урахувувати наявну низку невирішених проблем, загалом пов'язаних із процесами адміністративно-територіальної реформи, які вплинули на зміну структури розпорядників бюджетних коштів і формування їх доходів в процесі діяльності територіальних громад, що активізувало конкретні дії у частині управління державними фінансами. У цьому контексті порядок надання бюджетних коштів переорієнтовано із фінансування процесу їх утримання на фінансування надаваних ними послуг.

Створені в Україні територіальні громади є самостійними адміністративно-територіальними одиницями, що мають єдиний адміністративний центр. Реформування адміністративно- територіального устрою України уможливило вихід територіальних громад на прямі міжбюджетні відносини з набуттям низки повноважень в частині розвитку громади та формування її бюджету, залучення додаткових інвестицій, управління земельними ресурсами. Важлива роль відводиться громадам у питаннях надання соціально-значимих послуг в частині первинної медичної допомоги, освіти, культури [2, с.199].

Територіальна громада як суб'єкт соціально-економічного розвитку території в процесі своєї діяльності має функціонувати як "спроможна громада", здатна через відповідні органи місцевого самоврядування забезпечити належний рівень освіти, охорони здоров'я, культури, соціального захисту, житлово-комунального господарства, місцевої інфраструктури з розширенням їх повноважень. Серед багатьох функцій територіальної громади слід актуалізувати функцію забезпечення її фінансової спроможності. Для врахування результативності можливих варіантів здійснюваних заходів необхідно постійно аналізувати великий обсяг інформації, основний масив якої продукує система бухгалтерського.

Поки що процедури формування такої інформації ще не повною мірою досконалі. Загалом кожна громада об'єднує кілька населених пунктів, територіально відокремлених від

центра, у яких функціонують заклади освіти, первинної медичної допомоги, культури. Це суттєво підвищило рівень навантаження на працівників централізованої бухгалтерії. Априорі актуалізується потреба запровадження специфічних для бюджетних установ механізмів управлінського обліку з розширенням сфери застосування аналітичних процедур, що відноситься до компетенції працівників бухгалтерії.

Окреслені проблеми одномоментно вирішити неможливо. Потрібні обґрунтовані заходи, дієвість яких повною мірою залежить від професійних компетентностей працівників обліку, спектр яких постійно оновлюється і розширюється. Так було і так буде завжди.

За таких умов долучатися до вічної дискусії щодо істинності постулатів бухгалтерського обліку і особливо стосовно його теорії виглядає марною справою, як і заперечувати вплив інформаційних технологій на загальний обліковий процес, який рано чи пізно переходитиме у нову площину без урахування суб'єктивних думок і тверджень.

Ще на початку 2000 років відомий вітчизняний науковець Г.Г. Кірейцев критерій істини бухгалтерського обліку вбачав в обліковій практиці, адекватній сучасним неформальним та формальним інститутам, потребі ефективного відтворення [3, с.23]. Це підтверджують результати реформи місцевого самоврядування. Важливо у складних процесах реформування не порушувати вітчизняні традиції функціонування розпорядників бюджетних коштів, надмірно захоплюючись інституційними запозиченнями із зарубіжної практики.

Наведене свідчить про важливість системних досліджень процесів інтернаціоналізації економіки та виявлення потенційних можливостей національної бухгалтерської системи в частині забезпечення інформаційного сервісу управління нею, на чому ще у 2007 році наголошував професор Григорій Герасимович Кірейцев [3,с.19].

Список використаних джерел:

1. Law of Ukraine “About Local Self-Government in Ukraine 1997”. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>.
2. Kravtsiva, V.S., Storoniaskoi, I.Z. (2020). *Територіальні громади в умовах децентралізації: ризики та механізми розвитку*. [Local communities in terms of decentralization: risks and mechanisms of development]. Dolishniy Institute of Regional Research of NAS of Ukraine. 531 pp. [in Ukrainian]

3. Kyreitsev, H.H. (2007, October 19-20). *Globalization of economy and accounting standardization* [Глобалізація економіки и унифікація методології бухгалтерського учета][Paper presentation]. Scientific research in accounting, control, and analysis, 6th International scientific conference, Zhytomyr, Ukraine. [in Ukrainian]

УДК 657.1

**ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ЗА
НАЦІОНАЛЬНИМИ ТА МІЖНАРОДНИМИ СТАНДАРТАМИ ФІНАНСОВОЇ
ЗВІТНОСТІ**

Колеганова В.О.,
здобувач вищої освіти
спеціальності «Облік і оподаткування»
Сумський національний аграрний університет,
м. Суми

Одним із найважливіших аспектів функціонування підприємства є наявність основних засобів. Основні засоби є одним із найпоширеніших видів необоротних активів підприємства незалежно від форми власності, від галузі діяльності та організаційно-правової форми суб'єкта господарювання.

Одне з найважливіших завдань обліку основних засобів - надання користувачем повної, достовірної та справедливої інформації про основні засоби.

Слід зазначити, що у сучасних реаліях національні системи обліку багатьох країн світу будуються з урахуванням міжнародних стандартів фінансової звітності. Це робиться з метою побудови ефективної системи світового співробітництва у цій галузі. Тому облік основних засобів, як найбільш значущої

частини активів організації, за правилами міжнародних стандартів – актуальне питання усіх вітчизняних суб'єктів господарювання, націлених на міжнародне співробітництво.

Характерно, що якщо Міжнародні стандарти фінансової звітності носять рекомендаційний характер, то НП(С)БО мають обов'язковий характер. Виходячи з цілей і характеру ведення обліку можна відзначити важливі розбіжності, а саме, в МСФЗ - економічний зміст понад будь-яких нормативів і правових форм, в НП(С)БО - чітке дотримання правил. Отже, в Міжнародних стандартах фінансової звітності для оцінки та визнання елемента обліку достатньо одного професійного судження, що не є прикметним для НП(С)БО, де все чітко фіксується в первинному обліковому документі.

Відповідно до НП(С)БО 7 «Основні засоби» [2], основні засоби - матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік).

В МСБО 16 «Основні засоби» [1] зазначено, що основні засоби - це матеріальні об'єкти, що їх:

а) утримують для використання у виробництві або постачанні товарів чи наданні послуг для надання в оренду або для адміністративних цілей;

б) використовуватимуть, за очікуванням, протягом більше одного періоду.

А тому можемо констатувати про практичну тотожність наведених визначень.

Щодо визнання основних засобів, то і в МСФЗ, і в НП(С)БО критерії визнання основних засобів є однаковими, а саме, є ймовірність того, що майбутні економічні вигоди, пов'язані з об'єктом, надійдуть до суб'єкта господарювання, а собівартість об'єкта можна буде достовірно оцінити. В той

же час, МСБО 16 «Основні засоби» не визначає одиницю оцінки для визнання, тобто, з чого складається об'єкт основних засобів.

Наступною відмінністю є механізм переоцінки основних засобів. Відповідно до НП(С)БО 7 «Основні засоби» [2] передбачено індексаційний метод: коригування первісної вартості та суми зносу. При цьому, відомості про зміни первісної вартості та суми зносу основних засобів заносять до реєстрів їх аналітичного обліку

В МСБО 16 «Основні засоби» [1] передбачено 2 варіанти:

- коригування валової вартості ОЗ (у т.ч. за допомогою індексування) та накопиченої амортизації;
- метод «згортання», тобто виключення накопиченої амортизації з валової балансової вартості ОЗ та подальша переоцінка.

Мають місце і відмінності при нарахуванні амортизації. Так, відповідно до НП(С)БО 7 «Основні засоби» [2], нарахування амортизації зупиняється на період реконструкції, модернізації, добудови, дообладнання та консервації об'єкта ОЗ. Відповідно до МСБО 16 «Основні засоби» [1] амортизацію не припиняють нараховувати, навіть коли актив не використовують або він вибуває з активного використання, доки актив не буде амортизований повністю.

Таким чином, облік основних засобів, як складової частини необоротних активів, потребує вдосконалення як на законодавчо-нормативному рівні, так і організаційно-методичному. Незважаючи на активний процес зближення та гармонізацію національних та міжнародних стандартів, поки що в нормативних документах, що регламентують облік основних засобів, залишаються розбіжності з міжнародними стандартами, що потребує подальшої роботи щодо гармонізації національних та міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності.

Список використаних джерел:

1. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 «Основні засоби». URL: https://www.mof.gov.ua/storage/files/%D0%9C%D0%A1%D0%91%D0%9E%2016_ukr_2021.pdf
2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби»: наказ Міністерства фінансів України 27.04.2000 р. № 92. URL: <https://zakon.help/documents/z0288-00>

УДК 657.1

ЩОДО ОБЛІКУ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА

Коцупатрий М.М.,

к. е. н., професор,

професор кафедри бухгалтерського обліку та консалтингу,

Бірюк О.Г.,

к. е. н., доцент,

професор кафедри бухгалтерського обліку та консалтингу,

ДВНЗ «Київський національний економічний

університет ім. Вадима Гетьмана»

м. Київ,

В процесі кругообороту капіталу підприємства здійснюється відтворення засобів праці (матеріальних і нематеріальних необоротних активів) і предметів праці у вигляді створеного продукту праці – готової продукції, яка приймає форму товару при її реалізації. Необхідно відмітити, що одночасно з відтворенням капіталу здійснюється і відтворення робочої сили та виробничих відносин. Ступінь відтворення товару – робочої сили суттєво залежить від співставлення двох економічних категорій – вартість товару робоча сила і ціна товару робоча сила – безпосередньо в кожній країні. Відтворення виробничих відносин тісно пов'язане з відтворенням відносин права власності (наріжного каменя виробничих відносин).

В системі бухгалтерського обліку для необоротних активів передбачено рахунки класу 1, а для предметів праці і готової продукції – рахунки класу 2 «Запаси». Для обліку придбаних предметів праці передбачено рахунок 20 «Виробничі запаси». Малоцінні та швидкозношувані предмети за своїм економічним змістом є засобами праці, але їх умовно віднесли до предметів праці і обліковують на рахунку 22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети».

Готова продукція (включаючи і продукцію сільськогосподарського виробництва) є продуктами праці – новостворена вартість. Необхідно зауважити, що до новоствореної продукції відноситься як основна, так і супутня та побічна продукція. Для її обліку передбачено два рахунки – 27 «Продукція сільськогосподарського виробництва» в аграрних підприємствах і 26 «Готова продукція» в підприємствах інших галузей. Водночас для обліку придбаних товарно-матеріальних цінностей з метою продажу призначено рахунок 28 «Товари».

Така класифікація засобів виробництва, які обліковуються на відповідних рахунках бухгалтерського обліку, дає можливість формувати в обліку і звітності достовірну інформацію про витрати операційної діяльності за відповідними економічними елементами з використанням або без використання класу 8 «Витрати за елементами» (розділ 3 Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупній дохід)). Водночас вказана класифікація рахунків дає можливість формувати достовірну інформацію про витрати операційної діяльності підприємства уникаючи повторного підрахунку, особливо при розподілі витрат допоміжних та обслуговуючих виробництв, адже органи державної статистики використовують цю інформацію для розрахунку важливих економічних показників, що характеризують розвиток економіки нашої країни.

У сільськогосподарських підприємствах значна частина вирощеної продукції споживається у внутрішньогосподарському виробництві як корми, насіння та садивний матеріал. Тобто вирощені корми, насіння і посадковий матеріал одночасно перебувають у статусі продукту праці і предметів праці.

При затвердженні Інструкції №291 Міністерство фінансів України необґрунтовано віднесло до виробничих запасів (субрахунок 208 «Матеріали сільськогосподарського призначення») і корми, насіння та саджанці власного вирощування. Така методика обліку вказаних видів готової продукції у складі виробничих запасів приводить до викривлення (подвійного) відображення операційних витрат за економічними елементами у фінансовій звітності – один раз у складі використаних виробничих запасів за економічним елементом «Матеріальні затрати» (рахунок 80 «Матеріальні витрати» субрахунок 807 «Витрати матеріалів сільськогосподарського призначення») і другий раз у складі витрат на вирощування кормів, насіння та садивного матеріалу за відповідними економічними елементами (матеріальні затрати, витрати на оплату праці, відрахування на соціальні заходи, амортизація, інші операційні витрати).

Необхідно зауважити, що до операційних витрат відносять витрати на виробництво, управління, витрати на збут та інші операційні витрати, яких зазнало підприємство в процесі своєї діяльності протягом звітного року, за вирахуванням внутрішнього обороту (за вирахуванням тих витрат, які становлять собівартість продукції, робіт, послуг, що вироблені і спожиті самим підприємством). Особливо це стосується кормів, насіння і садивного матеріалу власного виробництва, робіт і послуг допоміжних і обслуговуючих виробництв, що спожиті на операційну діяльність або реалізовані.

На підставі проведених досліджень ми пропонуємо на рахунку 27 обліковувати всю вироблену основну, супутню та побічну продукцію за такими субрахунками: 271 «Продукція рослинництва», 272 «Продукція тваринництва», 273 «Продукція промислових виробництв», 274 «Продукція допоміжних, обслуговуючих та інших виробництв», 275 «Насіння та садивний матеріал», 276 «Корми» і 279 «Продукція сільськогосподарського виробництва відвантажена».

Міністерству фінансів України необхідно вилучити в Інструкції №291 облік кормів, насіння та саджанців власного вирощування із субрахунку 208, оскільки вони

відносяться до продукції сільськогосподарського виробництва, яка обліковується на рахунку 27.

Список використаних джерел:

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси»: затв. наказом Міністерства фінансів України від 20.10.1999 року №246. Дата оновлення: 29.09.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99#Text> (дата звернення: 05.02.2022).

УДК: 657.37:

**ВНУТРІШНІЙ КОНТРОЛЬ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ В УМОВАХ
АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ**

Кравчук А.В.

*студентка магістратури спеціальності «Облік і аудит»
кафедри обліку та оподаткування,
Національний університет біоресурсів і
природокористування України,
м. Київ*

Боярова О.А.,

*науковий керівник
кандидат економічних наук,
доцент, доцент кафедри обліку та оподаткування,
Національний університет біоресурсів і
природокористування України,
м. Київ*

В умовах сучасного економічного стану виникає необхідність вдосконалення внутрішнього контролю дебіторських розрахунків. Проблема неповернення дебіторської заборгованості є надзвичайно актуальною і для підприємства і для економіки держави в цілому.

Сьогодні в період глобальних змін у різних сферах діяльності суспільства питання дебіторської заборгованості є досить актуальним, адже фінансовий стан будь якого

суб'єкта господарювання значною мірою залежить від ефективного управління цією заборгованістю.

Облік дебіторської заборгованості регламентується діючим НП(С)БО 10 "Дебіторська заборгованість". Метою внутрішнього контролю розрахунків з дебіторами є встановлення повноти, достовірності та своєчасності відображення даних в первинній документації підприємства, облікових регістрах і звітності. Джерелом внутрішнього контролю дебіторської заборгованості є дані балансових та позабалансових рахунків, представлені в таблиці 1.

Таблиця 1

Рахунки та субрахунки призначені для обліку дебіторської заборгованості

Рахунок	Назва
ДОВГОСТРОКОВА ДЕБІТОРСЬКА ЗАБОРГОВАНІСТЬ	
181	Заборгованість за майно, що передано у фінансову оренду
182	Довгострокові векселі одержані
183	Інша дебіторська заборгованість
1831	Довгостроковий вклад у спільну діяльність
ПОТОЧНА ДЕБІТОРСЬКА ЗАБОРГОВАНІСТЬ	
<i>Дебіторська заборгованість по розрахунках з покупцями</i>	
341 (342)	Короткострокові векселі одержані в національній (іноземній) валюті
361	Розрахунки з вітчизняними покупцями
362	Розрахунки з іноземними покупцями
371	Розрахунки за виданими авансами
377	Розрахунки з іншими дебіторами
<i>Дебіторська заборгованість по розрахунках зі спільною діяльністю</i>	
3771	Вклад у спільну діяльність
3772	Розрахунки по спільній діяльності
<i>Дебіторська заборгованість по внутрішнім розрахункам</i>	
372	Розрахунки з підзвітними особами
<i>Дебіторська заборгованість по іншим розрахункам</i>	
373	Розрахунки за нарахованими доходами
374	Розрахунки за претензіями
375	Розрахунки за відшкодуванням завданих збитків
378	Розрахунки з державними цільовими фондами

Також джерелом контролю можуть бути субрахунки, які відсутні у більшості звичайних підприємств, зокрема: розрахунки по операціях з форвардними,

ф'ючерсними контрактами (364, 379; внутрішні розрахунки учасників промислово-фінансових груп (363); розрахунки за позиками членам кредитних спілок (376).

Дебіторська заборгованість може виникати й на рахунках 5-го та 6-го класу. Наприклад, дебіторська заборгованість виникає при переплаті податку, тому може виникнути залишок по субрахунку 641 не по Кт, а по Дт., або по субрахунку 651. Це означає борг держави, який може бути зарахований в рахунок інших платежів або отриманий на рахунок суб'єкта господарювання. Також у дебетовий залишок може вийти й рахунок 631 (632) за наявності переплати постачальнику, однак це свідчить про помилки в обліку.

Якісний і надійний внутрішній контроль дебіторської заборгованості має встановити та підтвердити її реальність, визначити проблемні ділянки обліку дебіторської заборгованості, виявити ненадійних контрагентів, з'ясувати коло осіб, які допустили виникнення простроченої та безнадійної дебіторської заборгованості тощо. Внутрішній контроль також дозволяє оцінити стан договірної і платіжної дисципліни та вжити заходів щодо недопущення виникнення проблемної довгострокової та поточної дебіторської заборгованості у майбутньому. З метою підтримки фінансової стабільності та платоспроможності підприємства необхідно здійснювати контроль за часткою дебіторської заборгованості в загальній величині оборотних активів, а також за співвідношенням дебіторської та кредиторської заборгованості. Також необхідно здійснювати постійний контроль за дебіторською заборгованістю з розподілом її за строками непогашення для своєчасного реагування та вжиття заходів щодо її погашення. Для підтвердження реальності сум заборгованостей необхідно систематично проводити інвентаризацію розрахунків з покупцями та замовниками.

Список використаних джерел:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість», затверджене наказом Міністерства фінансів від 08.10.99 р. № 237, зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс] // Верховна Рада України: [сайт]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0391-99>
2. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 02.09.2014 № 879 зі змінами та доповненнями. [Електронний ресурс] // Верховна Рада України: [сайт]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14>

УДК 657.658.7

ОБЛІК ПРОЦЕСУ ПОСТАЧАННЯ

Криворот О.Г.,
старший викладач
кафедри обліку та оподаткування,
Національний університет біоресурсів і
природокористування України,
м.Київ

Для достатнього забезпечення повноцінної та послідовної діяльності кожному без винятку підприємству необхідно постійно і своєчасно забезпечувати себе відповідними ресурсами. Важливим аспектом також є те, що ці виробничі ресурси бажано отримувати в найбільш оптимальний, економний та вигідний спосіб. Виходячи з цих аспектів роль процесу постачання на підприємстві відіграє особливу, надзвичайно важливу роль, і безпосередньо сам процес виступає першочерговою та безумовною стадією, без якої без сумніву неможлива подальша операційна діяльність підприємства.

Загальновідомо що процес постачання є невід'ємною важливою складовою кругообороту капіталу кожного підприємства і полягає в безперебійному забезпеченні підприємства всіма необхідними для його діяльності засобами а саме — сировиною та матеріалами, а також паливом і запасними частинами, іншими необхідними матеріальними цінностями відповідно до укладених угод і договорів щодо забезпечення ресурсами підприємства.

В сучасному процесі підприємницької діяльності, досить значна кількість підприємств прагне отримання прибутку. В сучасних ринкових умовах варто обов'язково акцентувати свою увагу на чітких, оперативних розрахунках із вітчизняними та іноземними постачальниками і підрядниками. Виробництво або будь-яка інша господарська діяльність однозначно не можлива без систематичної допомоги інших організацій, що безперебійно забезпечують дане підприємство необхідними для

його рентабельної діяльності основними засобами та предметами виробництва, тобто відповідними товарно-матеріальними цінностями, а також різноманітними видами робіт чи окремих наданих послуг. В сучасних ринкових умовах, необхідно систематично розширювати активну співпрацю з іншими структурними організаціями та підприємствами з чіткою метою покращення якості виробленої продукції, її реалізації як в межах України, так і для експорту.

Надважливим завданням процесу постачання є систематичне забезпечення потреб виробництва, - сировиною, необхідними матеріалами, паливом, тарою, зрізними запасними частинами, малоцінними та швидкозношуваними предметами, основними засобами (будівлями, спорудами, транспортними засобами, різноманітним устаткуванням), живою робочою силою (робітники, службовці, управлінці), а також капіталом (інвестиції, грошові ресурси) та інші матеріальні ресурси.

Для забезпечення чіткої ритмічної та головне безперервної господарської діяльності кожне без винятку підприємство повинне обов'язково мати у своєму розпорядженні необхідні засоби виробництва. Отже виходячи із цього, без сумніву процес постачання є важливою невід'ємною складовою всього кругообігу капіталу підприємства і однозначно полягає в забезпеченні кожного підприємства потрібними для його виробничої діяльності засобами.

Процес постачання - це сукупність всіх господарських операцій щодо систематичного забезпечення кожного підприємства основними предметами та засобами праці, які необхідними для безперервного здійснення його господарської діяльності. Безпосередня суть процесу постачання полягає у тому, що певну частину наявних грошових ресурсів підприємство чітко спрямовує на закупівлю необхідної сировини, різних матеріалів, важливих комплектуючих і та ін. Таким чином виходячи з цього забезпечується перша дуже важлива стадія кругообігу господарських засобів, під час якої наявні господарські засоби переходять безпосередньо із засобів сфери обігу до засобів сфери виробництва.

Бухгалтерський облік процесу постачання обов'язково повинен забезпечити управлінський персонал важливою інформацією щодо наявності на підприємстві всієї необхідної номенклатури виробничих запасів (зокрема, за кількісними і якісними критеріями), про стан взаєморозрахунків із вітчизняними та іноземними постачальниками та підрядниками (мається на увазі наявність дебіторської та кредиторської заборгованості) а також гранично допустимі строки їх проведення. Треба чітко зауважити, що окрім систематичної сплати вартості необхідної для виробничого процесу сировини або відповідних матеріалів підприємство систематично також здійснює певні витрати по доставці придбаних запасів до своїх складських приміщень, а також систематичні розрахунки щодо проведених навантажувально-розвантажувальних робіт, які, як відомо за своєю економічною природою складають транспортно-заготівельні витрати.

Надзвичайно важливим питанням процесу постачання за укладеними договорами є безпосередні терміни й сам визначений порядок постачання. Якщо за відповідним договором передбачене постачання матеріальних цінностей окремими партіями протягом терміну дії укладеного договору, але відповідні періоди поставок чітко не визначені, то постачання має обов'язково здійснюватися рівномірними партіями помісячно, у випадку якщо інше не передбачено відповідним чинним законодавством.

При укладанні договору поставки необхідно чітко виділяти форму розрахунків за договором поставки (має бути попередня чи наступна оплата) та відповідний момент переходу права власності за укладеним договором (у момент передачі матеріальних цінностей чи у момент їх оплати – і саме повної чи часткової).

Витрати процесу постачання повинні обов'язково підлягати постійному і суворому обліку, оскільки однозначно поряд із іншими витратами виробництва мають неабиякий вплив на формування кінцевого фінансового результату підприємства. В залежності від форми організації виду діяльності та існування різноманітних негараздів у діяльності підприємства такі витрати можуть бути значними та досить суттєво впливати на прийняття управлінських рішень щодо подальшої діяльності. Саме тому

ігнорувати та залишати поза увагою питання їх чіткого та своєчасного відображення в обліку не варто.

Отже, отримати необхідну, своєчасну та точну інформацію про величину витрат процесу постачання можна лише за допомогою чітко організованої системи фінансового та управлінського обліку. На основі отриманої правильної інформації у менеджменту підприємства буде можливість чітко оптимізувати розмір цих витрат.

УДК 657.1

ТЕНДЕНЦІ РОЗВИТКУ ОБЛІКУ ПІД ВПЛИВОМ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ

Крупка Я.Д.,
д.е.н., професор
професор кафедри обліку і оподаткування,
Західноукраїнський національний університет,
м. Тернопіль

Бухгалтерський облік в Україні, як й у всьому світі, формується відповідно з напрямками сучасного розвитку економічного життя, світовими соціальними, екологічними та глобалізаційними викликами. Найголовнішим із них є те, що в умовах постіндустріальної економіки створюється новий виробничий ресурс – набуті знання та вироблена інформація. Ці активи зараз визнаються як окремі об'єкти обліку, продукт господарської діяльності.

Великі технічні можливості оперативної передачі інформації створюють сприятливі умови для формування інтелектуального капіталу, який також став важливим об'єктом обліку та все більше враховується при оцінці вартості підприємств і корпорацій. Глобалізаційні процеси призводять до:

- стирання кордонів між національними ринками, інтернаціоналізації корпоративного капіталу;
- перетворення інформаційних ресурсів та інтелектуального капіталу у важливий фактор виробництва;
- формування нових засад конкуренції та принципів корпоративного управління на глобальних ринках;
- врахування та широкого інформаційного представлення суб'єктами поряд з економічними питаннями екологічних, соціальних та інших нефінансових процесів, що стосуються бізнесу.

Намагання України щодо інтеграції власної економіки до європейської супроводжується запровадженням міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та подання фінансової звітності. До цього спонукає також велика потреба в іноземних інвестиціях, для успішного залучення яких облік і звітність мають будуватися за міжнародними правилами. Проте сучасний облік в Україні та й у світі страдає певними недоліками, не задовольняє інформаційних потреб фінансова звітність. Серед них:

- сучасний облік та фінансова звітність дають в основному інформацію про результати минулих подій і не зачіпають питань стратегічного характеру;
- існуюча модель обліку не відображає реальної вартості значної кількості активів підприємства, найперше, створених на самому підприємстві, нематеріального характеру і тих, які часто зазнають змін в оцінці;
- виникають проблеми у визначенні передбаченої обліковими стандартами справедливої вартості із-за відсутності активного ринку щодо більшості активів та фінансових інструментів;
- малоприсадибними для практичного використання у вітчизняних умовах є методика визначення теперішньої вартості майбутніх грошових надходжень, реальної оцінки довгострокових зобов'язань через систему дисконтування;

– недостатнім є розкриття у сучасному обліку та звітності нефінансової інформації соціального та екологічного спрямування, набутого виробничого і людського капіталу та інше.

На часткове вирішення зазначених проблем спрямовані останні зміни до вітчизняного законодавства. Найперше, це стосується змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 5.10.2017 року. За ними розширено коло суб'єктів, які зобов'язані вести облік і складати звітність за Міжнародними стандартами фінансової звітності.

Уведено нові форми звітної інформації для великих і середніх підприємств, яка стосується нефінансових показників. Звіт про платежі на користь держави має містити деталізовану інформацію про податки, збори та інші платежі підприємств, належні до сплати на користь держави, який подається підприємствами, що здійснюють діяльність з видобутку корисних копалин загальнодержавного значення або заготівлю деревини і при цьому становлять суспільний інтерес. А затверджена форма Звіту про управління містить фінансову та нефінансову інформацію, яка характеризує стан і перспективи розвитку підприємства та розкриває основні ризики невизначеності його діяльності.

Черговим глобальним викликом для бізнесу та його обліково-інформаційного супроводу стала коронавірусна пандемія, що охопила весь світ. В інформаційному листі фахівців аудиторської мережі «Deloitte», що входить до «Великої четвірки», поряд з узагальненням глобальних наслідків коронавірусної пандемії в Україні (зниження рівня продаж, виручки, продуктивності, оплат персоналу, закриття торгових мереж, згорання туристичної, спортивної та культурної діяльності) надані певні прогнози й стосовно сфери облікового-інформаційного забезпечення бізнесу, що виникнуть під час та після пандемії. Серед них – потреба в уточненні оцінки активів і зобов'язань, необхідність покриття понесених за час пандемії додаткових витрат і втрат, потреба в перегляді багатьох контрактів та інше [1].

Проте пандемія створила й певні позитивні зрушення у бізнесі та його інформаційному представленні. До них можна віднести:

- активізацію дистанційних методів роботи і управління – здійснення маркетингової і торговельної діяльності з використанням інтернет-магазинів, електронних торгових площадок та їх облікове обслуговування;

- постачання і облік сировини, товарів з використанням онлайн-логістики;

- аутсорсингове обслуговування малих і середніх підприємств, виконання робіт у сфері ведення обліку та складання звітності самозайнятими особами;

- запровадження інтернет-комунікацій, хмарних технологій, портативних пристосувань для ділового спілкування та передачі обліково-звітної інформації.

А загалом, облік в Україні за час пандемії потребує більше ознак обачливої, консервативної європейської континентальної парадигми, ніж англо-американської, на яку зараз орієнтується наше облікове законодавство.

Список використаних джерел:

1. Інформаційний лист експертів аудиторської мережі Deloitte URL: <https://gaap.ru/news/159576/?fbclid=IwAR3IVJNxy-3jdofO7wQnNIvW-eX7R8quW6cDvHdmW2Gh41d0btoreHDa2s>.

УДК 657.375.2

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ ПОДАТКОВИХ РОЗРАХУНКІВ

Кучерук А.В.

студентка 2 курсу

спеціальності «Облік і оподаткування»

Ганяйло О.М.

к.е.н., доцент

доцент кафедри обліку та оподаткування

Національний університет біоресурсів і

природокористування України,

м. Київ

Бухгалтерський облік відіграє важливу роль у формуванні достовірної інформації про систему оподаткування як суб'єктів господарювання так і держави у цілому. Облік

розрахунків із бюджетом по податках є однією з найбільш складних, трудомістких та відповідальних ділянок. Проблеми, які виникають під час визначення об'єкта оподаткування, документального та облікового відображення, нарахування податків, звітування, інвентаризації розрахунків з бюджетом вимагають постійного вдосконалення як в організаційному, так і в методичному плані.

Інвентаризація є одним із основних методів обліку і контролю, що використовується для перевірки достовірності показників обліку і запобігає можливим розбіжностям. Проведення інвентаризації розрахунків з бюджетом дає змогу виявити відхилення між даними бухгалтерського обліку та інформацією контролюючих органів.

Інвентаризація розрахунків з бюджетом є складовою річної інвентаризації активів та зобов'язань. Перевірці підлягають дані бухгалтерського обліку платника податків щодо розрахунків по податкам, зборам, внескам та їх відповідність даними системи обліку платежів органів ДПС. Зокрема, зіставляють операції нарахування, сплати, повернення коштів тощо, а також сальдо заборгованостей станом на певну дату.

Методика інвентаризації розрахунків з бюджетом у платника податків передбачає звернення до ДПС України. При цьому формується «Запит про отримання витягу щодо стану розрахунків з бюджетами та цільовими фондами за даними органів ДПС». Відповідь платник отримає у формі «Витягу з інформаційної системи органів ДПС щодо стану розрахунків з бюджетами та цільовими фондами». Цей документ готують на підставі даних інтегрованої картки платника податків (ІКП). Ця картка є формою оперативного обліку, що містить перелік показників, щодо стану розрахунків платника з бюджетами та фондами, у ній накопичуються дані за увесь період перебування платника на обліку в контролюючих органах.

Отримані від податківців дані необхідно звірити з даними рахунків суб'єкта господарювання та зробити висновок щодо підтвердження стану заборгованості в обліку станом на певну дату.

Проблемним моментом у процесі такої перевірки є те, що облік в інформаційній системі ДПС України може відставати від даних обліку у суб'єкта господарювання. Головна причина розбіжностей у тому, що система обліку ДПС України запис про нарахування грошових зобов'язань за даними податкових декларацій проводять датою граничного терміну сплати грошових зобов'язань за такими деклараціями. Тому, такі розбіжності мають враховуватись при складанні акта інвентаризації розрахунків з бюджетом.

Якщо розбіжності виникають тільки через несинхронність даних у датах нарахування сум податків у суб'єкта господарювання і в обліку податкового органу в ІКП, то в акті інвентаризації слід наводити пояснення причини: «Тимчасова невідповідність даних ДПС та платника».

У випадку виявлення розбіжностей не спричинених відставанням у часі потрібно порівняти дані обліку з податковими деклараціями (щодо виявлених невідхилень у сумі нарахувань) чи з виписками банку (якщо є відхилення у сумі оплати). Якщо причиною є помилки в обліку суб'єкта господарювання, то їх потрібно виправити у тому звітному періоді, за який проводиться перевірка. Порядок виправлення помилок допущених у звітному періоді проводиться методом «сторно», якщо помилка стосується минулих періодів, то при її виправленні слід враховувати положення НП(С)БО №6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах», виправлення у податковій декларації здійснюють згідно норм Податкового кодексу України.

Якщо помилка виявлена у даних податкової служби, тоді потрібно звернутись до контролюючих органів із підтверджувальними документами.

Таким чином, інформація щодо обліку податкових розрахунків буде узгоджена із даним контролюючого органу.

Список використаних джерел:

1. Розрахунки з бюджетом: нюанси звірки URL: <https://ibuhgalter.net/articles/876>

УДК 657.1

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ФУНКЦІЙ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗУ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Лазаришина І.Д.

д.е.н., професор,

завідувач кафедри статистики та економічного аналізу

Національний університет біоресурсів і

природокористування України,

м. Київ

Розвиток економічних засад функціонування суб'єктів господарювання в умовах ринкових відносин обумовлює для керівництва підприємства ідентифікацію функціонального навантаження системи обліку та системи аналізу як інформаційної бази прийняття рішень. Від цього значною мірою залежить достовірність, релевантність та інші якісні характеристики корисності обліково-аналітичного забезпечення прийняття управлінських рішень, рівень витрат на формування та обслуговування систем обліку та аналізу, їх технічну і кадрову складову. Тому зростає значення дослідження функцій бухгалтерського обліку та економічного аналізу. У витоків цих досліджень був професор Кірейцев Г.Г. Він зазначав, що під функціями бухгалтерського обліку слід розуміти прояв головних його властивостей. Бухгалтерський облік виконує такі зовнішні функції: науково-пізнавальну, контрольну, інформаційну, мотиваційну, регулюючу, правового захисту суб'єктів господарювання, прогностичну [1]. Значною мірою такі думки видатного вченого сприяли подальшому розвитку наукових досліджень щодо функцій обліку.

Що стосується дослідження функцій аналізу господарської діяльності, то, оскільки він, поряд з обліком, є інформаційною базою управління, його фундаментальні «цеглинки», на яких будуються методичні засади й організація, певною мірою повторюються. Історично першою функцією аналізу як практичної діяльності стала оцінювальна, так як на основі використання прийому порівняння можна було

визначити виконання завдань власника господарства, ремесла. З розвитком економічних відносин для обслуговування інформаційних потреб ремісників, власників, фараонів, царів, імператорів, у подальшому - керівників підприємств з'явилася і набула розвитку регулююча функція аналізу. Їй вже на сучасному етапі розвитку економіки виникла та еволюціонує пошукова та комунікативна функції.

Водночас поява нових завдань, об'єктів і суб'єктів управління, диверсифікація діяльності бізнес-структур обумовлюють подальше еволюціонування функціональних можливостей бухгалтерського обліку та аналізу господарської діяльності.

Список використаних джерел:

1. Кірейцев Г.Г.(2007) Розвиток бухгалтерського обліку: теорія, професія, міжпредметні зв'язки. Житомир: ЖДТУ.- с.45

УДК 657.1

ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СИСТЕМИ ПРИЙНЯТТЯ СОЦІАЛЬНИХ РІШЕНЬ

Матвієнко М.В.

*здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
Вінницький національний аграрний університет*

Науковий керівник: Правдюк Н. Л.

д. е. н., професор

*Вінницький національний аграрний університет,
м. Вінниця*

Сучасні підприємства активно використовують інформаційні технології для вирішення повсякденних завдань, автоматизованої підтримки облікових завдань - планування забезпечення ресурсами підприємства, продажу, логістики, бухгалтерського обліку та ін. Підприємницька діяльність у складній економічній та політичній ситуації визначає характерні шляхи розвитку підприємств та пов'язані з

цим складні стратегічні завдання, вирішення яких для великої сучасної компанії неможливе без застосування інформаційно-аналітичних технологій на різних етапах її діяльності.

Управління бізнесом стає більш гнучким, оперативним, в основі прийняття рішень полягає зміна об'єктивних показників. Важливою характеристикою такого «інтелектуального» бізнесу є розуміння керівництвом підприємства необхідності впровадження більш продуктивних аналітичних систем, здатних ефективно обробляти потік неструктурованих даних, що безперервно зростає [1].

Сучасні економічні та суспільні відносини потребують пошуку нових шляхів вирішення проблеми об'єктивного оцінювання соціально-економічних процесів для прийняття управлінських рішень в умовах стрімкого розвитку інформаційного суспільства, надання теоретичного обґрунтування показникам, критеріям якості досліджуваних процесів та методам, які при цьому застосовуються [2].

В умовах ведення бізнесу, провідну роль у забезпеченні конкурентоспроможності та ефективності діяльності підприємства відіграють процеси аналізу, моніторингу, виявлення помилок, автоматичного оповіщення в економічних та соціальних аспектах та інших чинниках перспективного планування та прогнозування ситуації [3].

Під час виконання рутинних операцій підприємства зберігають, обробляють, систематизують за допомогою корпоративних інформаційних систем (КІС) великі обсяги інформації. Але, на жаль, як засвідчує практика, підприємства не приділяють належної уваги застосуванню накопичених даних для аналізу прийняття рішень і оперативного управління.

Залишаються невирішеними питання структуризації даних, розміщення по категоріях (видах діяльності, продуктах, об'єктах та ін.) і вибору цінної для бізнесу інформації [4].

Головною метою здійснення підприємницької діяльності є отримання максимальних прибутків (позитивного результату). Однак, з посиленням глобальної конкуренції і запровадженням нових способів здійснення господарської діяльності усе

більше суб'єктів господарювання розглядають свій бізнес відповідно до соціальної відповідальності. Розкриття результатів діяльності у розрізі соціальних аспектів позитивно впливає на зростання кількості потенційних клієнтів, збільшення обсягів реалізованої продукції чи наданих послуг і, як наслідок, отримання високих позитивних результатів діяльності. Таким чином, у сучасних умовах господарювання можна виокремити соціальну модель бізнесу, яка потребує відповідного інформаційного забезпечення задля ефективного розвитку і функціонування [5].

Моделювання соціально-економічних процесів направлено на здатність скласти прогноз основних соціально-економічних показників діяльності підприємства, галузі, регіону та економіки в цілому. Соціально-економічні процеси – сукупність економічних і соціальних процесів формування та функціонування соціально-економічної системи, які характеризують динаміку зміни її параметрів на певному рівні господарювання. Економічні процеси здійснюються за допомогою засобів праці з метою створення матеріальних продуктів виробничих процесів, або інтелектуальних продуктів – інформаційних та інноваційних процесів [6].

Соціальні процеси – це процеси взаємовідносин між людьми щодо забезпечення виробництва або надбання та споживання створених продуктів. Соціальні процеси формують сферу соціальної економіки, яка охоплює соціальні технології та пов'язані із ними політичні й організаційні процеси.

Взаємодія різноманітних процесів зумовлює утворення комбінованих видів: інформаційно-економічних, виробничо-економічних, інноваційно-економічних (у сфері економічних процесів), політико-економічних, соціально-економічних та організаційно-економічних (у сфері соціальних процесів).

Завдяки тому, що вподобання та вимоги споживача до товарів та послуг швидко змінюються, а глобалізація ринку товарів і послуг все більше впливає на економічні процеси виникла необхідність системи яка б не тільки враховувала побажання на етапі розробки стратегій розвитку, але й максимально знижувала ймовірність фінансових втрат, швидко адаптуючись до нових викликів зовнішнього середовища. Це завдання

може реалізувати тільки комплексне застосування системи моніторингу соціально-економічних процесів і явищ із використанням великих даних з метою прийняття ефективних управлінських рішень.

Список використаних джерел:

1. Інформаційно-аналітичні системи прийняття рішень в управлінні підприємством. URL: file:///C:/Users/User/Downloads/Vsed_2017_1_25.pdf (дата звернення: 28.01.2022).
2. Моніторинг соціально-економічних процесів для прийняття управлінських рішень із використанням великих даних. URL: [file:///C:/Users/User/Downloads/ecvu_2015_26\(1\)_16.pdf](file:///C:/Users/User/Downloads/ecvu_2015_26(1)_16.pdf) (дата звернення: 28.01.2022).
3. Демиденко М. А. Системи підтримки прийняття рішень: навч. посіб. – Дніпро: Національний гірничий університет, 2016. – 104 с. URL: <http://nmu.org.ua>.
4. Клепікова О. А. Інформаційно-аналітичні системи прийняття рішень в управлінні підприємством / Оксана Ананіївна Клепікова. // Вісник соціально-економічних досліджень. – 2017. – №1. – С. 198.
5. Механізм формування та облікове забезпечення соціальної складової звітності сталого розвитку / О. М. Баришнікова // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. - 2016. - Вип. 2-3. - С. 3-24. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ptmbo_2016_2-3_3
6. Моніторинг соціально-економічних процесів для прийняття управлінських рішень із використанням великих даних / Б. Д. Пацай, Л. Л. Філіппова // Економічний вісник університету. - 2015. - Вип. 26(1). - С. 80-86. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecvu_2015_26%281%29_16

УДК 657.1

ЗАРОБІТНА ПЛАТА ЯК ОБ'ЄКТ ОБЛІКУ В УСТАНОВАХ ДЕРЖАВНОГО СЕКТОРУ: ВИМОГИ ЗАКОНОДАВСТВА

Миськів Л.П.

*к.е.н., ст. викладач кафедри обліку та оподаткування,
Національний університет біоресурсів і
природокористування України,
м. Київ*

В сучасних ринкових економічних перетвореннях державна політика у сфері регулювання оплати праці є однією з найгостріших та вагомих складових для ряду країн світу, в тому числі й України. Питання оптимізації оплати праці працівників задіяних в установах державного сектору постійно перебуває під особливою увагою як керівників вищого рівня державного управління, так і представників громадськості й науковців.

Рівень оплати праці у державному секторі в Україні недостатньо високий для залучення необхідних кваліфікованих і відповідальних фахівців з конкурентного ринку праці. Для багатьох молодих фахівців працевлаштування у бюджетній сфері є привабливим в основному як можливість налагодити взаємовідносини у владних структурах створивши підґрунтя в майбутньому для кар'єрного зростання зазвичай у приватному секторі. Тому, окремі питання заробітної плати, як об'єкта обліку в установах державного сектору залишаються завжди актуальними й потребують поглибленого вивчення.

Відповідно до ст. 1 Закону України «Про оплату праці» заробітна плата – це винагорода, обчислена здебільшого у грошовому вираженні, яку власник чи уповноважений ним орган сплачує працівникові за виконану ним роботу [2].

Джерелом коштів на оплату праці працівників установ і організацій, що фінансуються з бюджету є кошти, які виділяються з відповідних бюджетів, а також частина доходу, одержаного внаслідок господарської діяльності та з інших джерел.

Так, нами проведено аналіз норм чинного законодавства щодо розрахунків із заробітної плати держслужбовців, які згідно Закону України «Про державну службу» у 2022 році отримуватимуть зарплату, що відрізнятиметься в межах однієї підкатегорії посад державної служби залежно від рівня, до якого належить бюджетна установа, в якій він працевлаштований.

Отже, потрібно зазначити, що посадові оклади держслужбовців визначаються за певною класифікацією рівнів ієрархії установ державного сектору:

- 1) Офіс Президента України, Апарат Верховної Ради України, Секретаріат Кабінету Міністрів України, апарати РНБО, Центральної виборчої комісії, Рахункової палати, Конституційного Суду України, Офісу Генерального прокурора й Національної ради з питань телебачення і радіомовлення;
- 2) міністерства, центральні органи виконавчої влади із спеціальним статусом, апарати вищих спеціалізованих судів, Вищої ради правосуддя, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України;
- 3) інші держоргани, юрисдикція яких поширюється на всю територію України;

- 4) держоргани, юрисдикція яких поширюється на територію АР Крим, однієї або кількох областей, міст Києва та Севастополя;
- 5) державні органи, юрисдикція яких поширюється на територію одного або кількох районів, районів у містах, міст обласного значення.

Крім того, у 2022 році керівнику державного органу підкатегорії А1 ієрархії 1-го рівня заплановано встановити найбільший посадовий оклад у розмірі 41300 грн, а найменший – 4962 грн держслужбовцю підкатегорії «В3» у державному органі, який віднесено до 5 рівня (спеціаліст держоргану, юрисдикція якого поширюється на територію одного або кількох районів, районів у містах, міст обласного значення).

До складу заробітної плати, державного службовця належить:

- 1) посадовий оклад;
- 2) надбавки за вислугу років;
- 3) надбавки за ранг державного службовця;
- 4) виплата за додаткове навантаження у зв'язку з виконанням обов'язків тимчасово відсутнього державного службовця у розмірі 50 відсотків посадового окладу тимчасово відсутнього державного службовця;
- 5) виплати за додаткове навантаження у зв'язку з виконанням обов'язків за вакантною посадою державної служби за рахунок економії фонду посадового окладу за відповідною посадою;
- 6) премії (у разі встановлення), загальний розмір премій не може перевищувати 30 відсотків фонду його посадового окладу за рік.

Установами державного сектору синтетичний облік й узагальнення інформації про розрахунки за виплатами працівникам із заробітної плати, допомоги у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю обліковують на рахунку 65 «Розрахунки з оплати праці». За кредитом рахунку відображаються: суми нарахованої працівникам заробітної плати, матеріальної допомоги, премій, допомоги у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю; суми, що утримуються із заробітної плати за дорученнями-зобов'язаннями працівників; суми, що утримуються із заробітної плати, за дебетом – їх виплата, утримання з них, перерахування за

призначенням утриманих із заробітної плати сум, а також суми, що не отримані в строк і віднесені на субрахунки «Розрахунки з депонентами».

Нарахування заробітної плати в бухгалтерському обліку відображається за кредитом субрахунку 6511 «Розрахунки з оплати праці» у кореспонденції з дебетом субрахунків витрат 8011 або 8111 «Витрати на оплату праці», залежно від того, за рахунок яких надходжень вона нараховується (бюджетних чи власних).

Список використаних джерел:

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 101 «Подання фінансової звітності», затверджене наказом МФУ від 28.12.2009 р. №1541, зі змінами [Електроний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.profiwins.com.ua/uk/letters-and-orders/treasury/1260-1202a.html>

2. Про оплату праці: Закону України від 01.01.2021 року № 1774-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 06.02.2022)

УДК 657.422.1 : 336.71

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВДОСКОНАЛЕННЯ

Момотюк А. А.,

магістр 1-го року навчання

Науковий керівник: Коваль Л. В.,

к.е.н., доцент,

доцент кафедри бухгалтерського обліку

Вінницький національний аграрний університет,

м. Вінниця

Для формування ринкової економіки в Україні необхідно виробляти конкурентоспроможну продукцію та реалізовувати її на внутрішньому та зовнішньому ринках. При цьому основними вимогами для здійснення господарської діяльності більшості підприємств є достатній обсяг та раціональне використання виробничих

запасів. Виробничі запаси займають особливе місце не лише у складі майна підприємства, а й у структурі витрат.

Виробничі запаси забезпечують постійність, безперервність та ритмічність діяльності підприємства, гарантують його економічну безпеку, також вони потребують великих капіталовкладень, тому від організації їх обліку та аналізу залежить точність визначення прибутку підприємства, його фінансовий стан, конкурентоспроможність на ринку та в цілому ефективність роботи підприємства [1].

Проблеми розвитку та удосконалення обліку, контролю виробничих запасів турбують багатьох економістів, а саме: О. Бородкін, М. Кужельний, Ф. Бутинець, М. Чумаченко, Л. Чижевська, Н. Герасимчук, П. Смоленюк, та інші. Однак, вивчення наукових праць свідчать про те, що і досі залишаються дискусійними теоретичні положення і важливі питання обліку виробничих запасів, що потребують вдосконалення [2, 1].

Для забезпечення інформації щодо потреб витрат на виробництво важливе значення має розробка методики обліку наявності, руху і контролю виробничими запасами, яка б найкраще відповідала ринковій економіці і вимогам Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» [3].

Значна увага приділяється проблемі обліку виробничих запасів, оскільки від організації їх обліку залежить розвиток як підприємства так і економіки країни в цілому. Необхідною умовою підтримання виробничого процесу на підприємстві є наявність достатньої кількості виробничих запасів.

Нині існує ряд негативних аспектів обліку виробничих запасів, а саме:

- низький рівень оперативності інформаційного забезпечення управління виробничими запасами підприємств;
- невідповідний рівень контролю та оперативного регулювання процесів утворення запасів;
- обмеженість контролю використання виробничих запасів тощо.

Щодо питань раціонального й ефективного використання всіх виробничих запасів, особлива роль повинна належити їх первинному обліку. Недоліки організації обліку

виробничих запасів найбільш частіше виявляються при інвентаризації, коли визначаються нестачі й значні розбіжності за рахунок пересортування окремих видів матеріалів, а також помилок у первинних документах і облікових регістрах, що характеризують надходження й рух матеріалів. Тільки при правильній організації документування та складського обліку виробничих запасів можливе зменшення матеріальних втрат [2].

Однією із важливих проблемних питань обліку виробничих запасів є значна трудомісткість заповнення та обробки первинних і зведених документів.

Документи на надходження і витрати матеріалів, які передаються у бухгалтерію, потребують повсякденної обробки і відображення в тих чи інших облікових регістрах. При цьому, для своєчасного відображення і контролю за наявністю і рухом виробничих запасів на підприємстві є доцільним складати і затверджувати графік документообігу та чітко його дотримуватися. Вирішення цих проблем потребує оновлення системи отримання інформації про виробничі запаси, використання нетрадиційних для вітчизняної облікової практики підходів щодо ефективного їх використання та оптимізації результатів діяльності підприємства через застосування принципів і методів бухгалтерського обліку.

Поліпшенню обліку виробничих запасів доцільно буде виділити наступні напрямки вдосконалення обліку виробничих запасів на підприємствах:

- 1) узагальнення теоретико-методичних основ обліку, аналізу і контролю виробничих запасів, визначення їх суті та класифікації;
- 2) підвищення оперативності інформаційного забезпечення управління виробничими запасами підприємств;
- 3) розробка системи автоматизації обліково-аналітичних робіт в управлінні виробничими запасами;
- 4) узгодження механізмів бухгалтерського і податкового обліку виробничих запасів;
- 5) проектування системи економічного аналізу та контролю ефективності використання виробничих запасів;

Розглянувши вище наведені проблеми та шляхи покращення обліку виробничих запасів, можна зробити висновок, що реалізація перелічених напрямів удосконалення обліку запасів підприємством призведе до значного підвищення результативності його фінансово-економічної діяльності. Вирішення комплексу суперечливих та дискусійних питань обліково-аналітичного управління виробничими запасами є актуальним для більшості підприємств і досі потребує подальших досліджень.

Список використаних джерел:

1. Лишиленко О.В. Бухгалтерський облік: Підручник. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 670 с.
2. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік: ПКУ «Облік і аудит» вищих навчальних закладів. Бутинець Ф.Ф. – [5-те вид., перероб. і доп.]. – Житомир: ПП «Рута», 2009 – 912с
3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку №9 «Запаси» [Текст], затв. наказом Мінфіну від 31.03.99 р. № 87 (зі змінами і доповненнями).

УДК 657.1

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ДОКУМЕНТУВАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Моргунова М. С.,

магістр кафедри обліку та оподаткування

Науковий керівник: Кондрицька Т.П.,

старший викладач кафедри обліку та оподаткування

Національний університет біоресурсів

і природокористування України,

м. Київ

Отримання своєчасної, повної та достовірної інформації про господарські процеси, що відбуваються у господарюючого суб'єкта, має вагоме значення для здійснення управлінської діяльності на підприємстві. Саме у системі первинного обліку формується інформація, що забезпечує керівництво необхідними даними.

Питання обліку основних засобів, в тому числі і первинного, постійно знаходиться у полі уваги провідних вчених-економістів і фахівців, серед них: Білуха

М.Т., Богуцька Л. Т., Бутинець Ф.Ф., Гуцаленко Л. В., Дем'яненко М.Я., Загородний А.Г., Кірейцев Г.Г., Кужельний М.В., Лінник В.Г., Моссаковський В.Б., Огійчук М.Ф., Приставка О. В., та ін.

На думку О. В. Приставки, первинний облік має бути виділений в окрему систему від самого бухгалтерського обліку, оскільки він формує інформацію не тільки для нього, а й для інших підсистем – планування, прогнозування, аналізу комерційної діяльності підприємства [3].

Організація первинного обліку надходження об'єктів основних засобів полягає у своєчасному та повному документуванні операцій у системі бухгалтерського обліку.

Як зауважує А. Загородний, первинний облік - це початкова стадія облікового процесу, на якій здійснюється спостереження за господарськими явищами, їхнє вимірювання, та реєстрація в первинних документах. З огляду на це вона має бути організована відповідними чином [2].

Згідно з затвердженим наказом Мінстату України № 352 від 29.12.1995 р. "Про затвердження типових форм первинного обліку" надходження, списання, реалізація, ліквідація, внутрішнє переміщення та інші операції з основними засобами оформляються відповідними первинними документами, що наведені на рис. 1.

Однак Л. Т. Богуцька критикує чинний порядок документального оформлення операцій із руху основних засобів, зазначаючи такі недоліки, як трудомісткість відображення, опрацювання інформації, дублювання даних у різних формах документів, що призводить до зниження оперативності документообороту [1].

В умовах стрімкого розвитку інформаційних технологій та створення нових програмних продуктів, особливих змін набуває облікове відображення господарських операцій в тому числі їх документування. Статтею 3. Законодавство про електронні документи та електронний документообіг Закону України «Про електронні документи та електронний документообіг» №851-IV від 22.05.2003 р (зі змінами та доповненнями) означено, що «Відносини, пов'язані з електронним документообігом та використанням електронних документів, регулюються Конституцією України, Цивільним кодексом

України, законами України "Про інформацію", "Про захист інформації в інформаційно-комунікаційних системах", "Про державну таємницю", "Про електронні комунікації", "Про обов'язковий примірник документів", "Про Національний архівний фонд та архівні установи", цим Законом, а також іншими нормативно-правовими актами».



Рисунок 1. Типові форми первинних документів з обліку основних засобів

Джерело: сформовано автором

Узагальнюючи вище викладене можна дійти висновку, що ефективність управління господарюючими суб'єктами залежить від прийняття оперативних рішень менеджерами всіх рівнів. В умовах значного інформаційного потоку особливу складову займає формування документів та швидкість передачі інформації в них. Облік основних засобів є важливою складовою та потребує постійного забезпечення об'єктивною інформацією управлінський персонал щодо руху основних засобів підприємства. Отже формування е-документів, що забезпечують інформацію про надходження, стан та використання основних засобів в обліковій системі є вагомим, оскільки вони займають значну питому

вагу в складі активів підприємств та забезпечують дієвість та результативну діяльність господарюючих суб'єктів.

Список використаних джерел:

1. Богуцька Л.Т. Деякі аспекти обліку інвестиційної нерухомості Економічний аналіз: зб. наук. праць каф. екон. аналізу ТНЕУ. Тернопіль, 2010. Вип. 6. С. 183;
2. Загородній А.Г., Вознюк Г.Л. Фінансово-економічний словник, К.: Знання, 2011. С. 1072;
3. Приставка О. В. Документування господарських операцій у системі управління підприємством . Реформування обліку, звітності та аудиту в системі АПК України: стан та перспективи. Ч. II: стан та перспективи / Ін-т аграр. екон., 2013. С. 196.

УДК 657.1

**УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ КАПІТАЛЬНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В
СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ**

Мулик Т.О.,

к.е.н., доцент

доцент кафедри аналізу та аудиту

Вінницький національний аграрний університет,

м. Вінниця

В сучасних умовах господарювання відбувається багато змін, які відображаються на економіці підприємства. На ці зміни потрібно адекватно реагувати і тому вдосконалення обліку капітальних інвестицій є актуальним та важливим питанням. Напрями вдосконалення обліку можуть бути різні та стосуватись: облікової політики об'єкту обліку, первинного, аналітичного та синтетичного обліку, будови рахунків, відображення об'єктів в обліку та в звітності тощо. Крім того, необхідно відмітити, що науковці виділяють ряд проблем, які притаманні обліку капітальних інвестицій.

Так, найважливішими з них, вчені зазначають: недосконалість визначення

капітальних інвестицій; відсутність системної класифікації капітальних інвестицій; недостатня розробленість методів оцінки капітальних інвестицій; необхідність підвищення інформативності первинних документів та реєстрів з обліку капітальних інвестицій; невідповідність методики синтетичного й аналітичного обліку капітальних інвестицій інформаційним потребам управління; неузгодженість фінансової та статистичної звітності щодо розкриття інформації про капітальні інвестиції [1].

Вищенаведене обумовлює необхідність визнання капітальних інвестицій окремим повноцінним об'єктом бухгалтерського обліку і вимагає розробки Методичних рекомендацій з їх обліку.

На думку І. В. Нестеренко, напрямками удосконалення бухгалтерського обліку капітальних інвестицій та операцій з ними, є: конкретизація бухгалтерських рахунків для проведення операцій з обліку капітальних інвестицій (виокремлення рахунків третього, четвертого та інших порядків для відображення відтворювальної, технологічної структури, елементів витрат та ведення пооб'єктного обліку), виокремлення позабалансового рахунку для нагромадження інформації про джерела їх фінансування, організація управлінського обліку реалізації інвестиційного проекту [2].

Існують й інші проблемні питання в частині обліку та аналізу капітальних інвестицій, вирішити які можна через розкриття інформації в Наказі про облікову політику підприємства: визначення об'єктів обліку; визначення класифікації; визнання та оцінка; документальне оформлення операцій; порядок проведення інвентаризації; організація контролю; відображення інформації у фінансовій звітності. Це дозволить сформувати достовірну, повну та якісну інформацію для управління капітальними інвестиціями на підприємстві [3].

Враховуючи зазначене, в наказі про облікову політику будь-якого суб'єкту господарювання, варто передбачити кілька пунктів, де буде йтись про методи оцінки капітальних інвестицій з деталізацією та конкретизацією, визначенням умов, за яких вони можуть застосовуватись.

Як визначено Інструкцією про застосування Плану рахунків бухгалтерського

обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, рахунок 15 має аналітичні субрахунки. Проте, як зазначають автори Кравченко О. В., Овчарова Н. В., Бага А. В. та Кравченко Д. О., обороти по даному рахунку не дозволяють визначити ефективність необоротних активів, які реалізовані до повного нарахування амортизації. Тому необхідне відкриття нових субрахунків до рахунку 15 «Капітальні інвестиції» відповідно до структури відтворення основних засобів і способів організації інвестиційного циклу. Вони пропонують впорядкувати облік через введення додаткових субрахунків, які задовольнятимуть різні інформаційні потреби щодо аналізу і контролю капітальних інвестицій на підприємстві [3].

Ряд пропозицій щодо структури рахунків з обліку капітальних інвестицій також висловлюють вчені. Зокрема, З. В. Задорожний пропонує додатково запровадити субрахунки 156 «Інші капітальні інвестиції», 157 «Капітальні витрати на поліпшення земель» до синтетичного рахунка 15 «Капітальні інвестиції» [4]. С. Й. Сажанець також має пропозицію додатково запровадити такі субрахунки: 156 «Обладнання, конструкції та матеріали для будівництва і монтажу», 157 «Незавершені роботи по створенню необоротних активів», 158 «Капітальні витрати на поліпшення необоротних активів», 159 «Інші капітальні інвестиції» [5].

Отже, існуючі проблеми не дають можливості ефективного обліку вкладень на підприємстві, тому запропоновані науковцями варіанти вирішення деяких з них сприятимуть підвищенню ефективності управлінського аспекту капітальних інвестицій.

Список використаних джерел:

1. Ночовна Ю. О., Радевич Т. В. Протиріччя та проблеми обліку капітальних інвестицій. *Агросвіт*. 2016. № 13-14. С. 18–23.
2. Нестеренко І.В. Актуальні проблеми обліку та аудиту інвестиційної діяльності підприємства. Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг. 2011. Вип. 2. С. 61 – 68.
3. Кравченко О. В., Овчарова Н. В., Бага А. В., Кравченко Д. О. Облік капітальних інвестицій та його вдосконалення. *Вісник Сумського державного університету. Серія Економіка*. 2021. № 1. С. 104–110. DOI: 10.21272/1817-9215.2021.1-12
4. Задорожний З. В. Внутрішньогосподарський облік у будівництві: монографія. Тернопіль: Економічна думка, 2006. 336 с.

5. Сажанець С. Й. Організаційні аспекти розвитку системи обліку капітальних інвестицій на підприємствах. *Вісник національного університету «Львівська політехніка»*. 2008. № 628. С. 288 – 293.

6. Gutsalenko L., Wasilewski M., Mulyk T., Marchuk U., Mulyk Ya. Accounting control of capital investment management: realities of Ukraine and Poland. *Economic annals-XXI*. 2018. № 170 (3-4). P. 79-84. DOI: <https://doi.org/10.21003/ea.V170-14>

УДК 657:004

INTEGRATION PROCESSES IN ACCOUNTING OUTSOURCING

Муравський В.В.,

д.е.н., професор

професор кафедри обліку і оподаткування

Західноукраїнський національний університет,

м. Тернопіль

In accounting, information is divided into freely available and confidential. Financial accounting data are made public and passed on to all interested parties upon request, and therefore do not require additional cyber security. Financial accounting functions can be fully delegated to third parties. Instead, management records contain trade secrets and are subject to active cyber threats. Confidential information should not leave the information boundaries of the enterprise, which makes it difficult to outsource management accounting. Cybersecurity of such information requires the involvement of cybersecurity professionals and resources at the macro level of the enterprise.

For integrated outsourcing of accounting and cybersecurity authorities, it is advisable to use the following organizational models: object, structural. The main distinguishing criterion for organizational models of outsourcing is the degree of coverage of accounting and security

functions to be delegated in terms of accounting objects and types of accounting or structural units of the enterprise.

According to the first option of outsourcing, financial accounting is fully subject to delegation. It is also advisable to transfer control and cyber protection of financial accounting data that do not contain trade secrets to third parties. However, the implementation of management accounting and its cyber defense should deal with its own accounting and security department of the enterprise. After collection, the primary data should be automatically distributed between the accounting department for management accounting purposes and the consulting firm in a dosed form - financial accounting.

The object field of financial accounting can be further divided into subsets. The most time-consuming aspects of financial accounting in terms of individual accounting objects may be subject to delegation. For example, the accounting of wages or calculations of taxes and fees should be outsourced to minimize the loss of financial resources to repay possible penalties due to incorrect implementation of accounting methods or violations of the law. In this case, the security functions are also distributed in proportion to the delegated accounting authority.

Using the first object model minimizes the cyber risks of the enterprise. The transfer as well as the hypothetical loss of financial accounting data in terms of its delegation does not threaten the cybersecurity of the enterprise. Management accounting and its cyber protection by internal organizational institutions is implemented at the enterprise level, which preventively neutralizes cyber threats.

Under the terms of the second organizational model, it is possible to delegate the functions of financial and management accounting and cybersecurity in terms of individual structural units of the enterprise. In the organizational structure of the enterprise there are centers of responsibility, subsidiaries, territorially separated enterprises, branches, departments that independently implement the requirements of accounting. The use of a structural organizational model involves the delegation of a set of accounting and security powers of the outsourcer in the information framework of a separate business unit.

Territorially separated units may lack accounting as an organizational unit due to the full delegation of financial and management accounting to third parties. This type of outsourcing can be done by territorially separated divisions of the enterprise, which operate in the legal field of other states, significantly distinguishing the method of accounting in the parent and subsidiary entities. In this case, the outsourcer eliminates national differences in the organization of accounting.

To minimize cyber risks, it is advisable to consolidate accounting information and its cyber protection in the conditions of outsourcing in the accounting and security department of the enterprise (parent company, central office, administrative department). The integrity of the information model of the business entity is not violated due to point cyber threats. However, additional functions of cyber security are entrusted to full-time employees who are obliged to ensure cybersecurity when receiving from separate business units accounting information and its accumulation in the company's accounting.

Thus, the object and structural organizational models of outsourcing involve the dual implementation of accounting functions in accordance with the company's accounting and third parties. The increase in the amount of delegated authority for the processing of credentials and their cyber protection allows for the loss of confidential information and information fraud or malicious manipulation. Therefore, the complex transfer of accounting and security powers to an outsourcer is complicated due to the manifestation of significant cyber risks.

So, integrated positioning of accounting and security authority outsourcing is necessary to optimize the functioning of enterprises. Combined delegation of accounting and cybersecurity functions will help synergistically minimize administrative costs, reduce the likelihood of information and financial risks. The integration of outsourcing is possible in two ways, depending on the objects and types of accounting (object model) or the organizational structure of the enterprise (structural model).

УДК 339.187.6:657

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ОПЕРАЦІЙ ЛІЗИНГУ У ЛІЗИНДОДАВЦЯ

Мурга В.В.,

магістр

Науковий керівник: Дерев'янка С.І.,

к.е.н., доцент

доцент кафедри обліку та оподаткування

Національний університет біоресурсів і

природокористування України,

м. Київ

Лізингові операції досить давно стали невід'ємною частиною економіки розвинутих країн. Розвиток лізингу обумовлений високими темпами зростання промисловості, а також активним розвитком науково-технічного прогресу. Крім того, світовий досвід використання лізингових операцій доводить, що саме такий формат є найбільш доцільним та ефективним в моменти кризової ситуації. Це обумовлено тим, що лізинг дає можливість отримати необхідні засоби виробництва в той час, коли підприємство не готове вилучити їх значну кількість. Отже, підприємство отримує важливі інструменти для виконання своєї господарської діяльності та підтримує її безперервність, не витрачаючи всі свої фінансові можливості.

Лізинг – доволі складне економічне явище, що поєднує у собі операції купівлі-продажу, оренди, кредитування та інвестування фінансової та підприємницької діяльності. Лізингові операції з економічного погляду схожі з довгостроковим кредитуванням на закупівлю основних засобів підприємства.

Відповідно до НП(С)БО 14 «Оренда» фінансова оренда — це оренда, що передбачає передачу орендарю всіх ризиків та вигід, пов'язаних з правом користування та володіння активами. У зазначеному стандарті наведені критерії віднесення оренди до фінансової [3].

Зазвичай, сторонами лізингових відносин виступають лізингоотримувач та лізингодавець. Передача об'єкта у фінансовий лізинг залежить від того, які активи орендодавець передає. У випадку, коли об'єктом виступають основні засоби і лізингодавець не є виробником об'єкта лізингу, то при передачі об'єкта у фінансову оренду він відображає дебіторську заборгованість орендаря в сумі мінімальних орендних платежів і негарантованої ліквідаційної вартості за вирахуванням фінансового доходу, що підлягає отриманню, з визнанням доходу від реалізації необоротних активів. При цьому, залишкова вартість об'єкта списується до складу витрат у орендодавця [1].

При передачі власного об'єкта основних засобів у фінансову оренду в бухгалтерському обліку лізингодавця здійснюються наступні записи:

- Дт 13 «Знос основних засобів» Кт 10 «Основні засоби»;
- Дт 949 «Інші витрати операційної діяльності» Кт 10 «Основні засоби»;
- Дт 286 «Необоротні активи та група вибуття, утримувані для продажу» Кт 10 «Основні засоби».

У разі купівлі об'єкта для його здавання у фінансову оренду відбувається його оприбуткування на субрахунок 286 «Необоротні активи та групи вибуття, утримувані для продажу». Відображення доходу в обліку здійснюється за кредитом 712 «Дохід від реалізації інших оборотних активів», а витрати за дебетом 943 «Собівартість реалізованих виробничих запасів» [2].

У випадках, коли переданий у фінансовий лізинг об'єкт є готовою продукцією і лізингодавець є його виробником, то в обліку лізингодавця така операція відображається як дебіторська заборгованість орендаря в сумі визнаного доходу (виручки) від реалізації готової продукції та теперішньої негарантованої ліквідаційної вартості об'єкта фінансової оренди одночасно з визнанням доходу (виручки) від реалізації готової продукції. У такому випадку визнання доходу здійснюється за найменшою з двох оцінок - справедливою вартістю об'єкта або теперішньою вартістю мінімальних орендних платежів, обчисленою за ринковою ставкою відсотка.

Собівартість реалізованого об'єкта фінансової оренди визначають за його балансовою вартістю, зменшеною на теперішню негарантовану ліквідаційну вартість, віднесену на збільшення дебіторської заборгованості орендаря, і відображають за дебетом субрахунку 901 «Собівартість реалізованої готової продукції».

Для лізингодавця фінансовий дохід за надання активу у фінансову оренду визначається як різниця між сумою мінімальних орендних платежів і негарантованої ліквідаційної вартості об'єкта та теперішньою вартістю вказаної суми, що визначена за орендною ставкою відсотка. Такий дохід нараховують за кредитом субрахунку 732 «Відсотки одержані». Фінансовий дохід розподіляють між звітними періодами протягом терміну оренди із застосуванням орендної ставки відсотка на залишок дебіторської заборгованості орендаря на початок звітного періоду [3]. Якщо у лізингодавця в процесі укладання договору про передачу об'єкта у фінансову оренду виникали витрати, то їх визнають іншими витратами та відображають за дебетом субрахунку 977 «Інші витрати діяльності».

Отже, можна сказати, що лізинг, в умовах браку власних фінансових ресурсів і обмеженому доступу до кредитних ресурсів, є однією з ефективних форм фінансування інвестиційної діяльності підприємств. Головною ознакою лізингу для цілей бухгалтерського обліку є передача орендарю всіх ризиків та вигод, пов'язаних з правом користування та володіння активом. Використання лізингу в поєднанні з раціональним підходом дозволить підприємствам залучати до свого виробництва сучасне обладнання, що позитивно впливатиме на розвиток компанії та збільшення прибутку в перспективі.

Список використаних джерел:

1. Головченко Н. В. Методика бухгалтерського обліку орендних операцій. Економічні науки: зб. матеріалів доп. учасн. наук.-практ. конф. Черкаси: ЧДТУ, 2010. С. 189 – 192.
2. Коба О. В. Облік орендних операцій. 2016. URL: <http://www.vestnik-ekonom.mgu.od.ua/journal/2016/17-2016/35.pdf> (дата звернення: 01.02.2022).
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 14 «Оренда» від 28 липня 2000 р. №181. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0487-00> (дата звернення: 01.02.2022).

УДК 657.2

ДОКУМЕНТУВАННЯ У СИСТЕМІ ОБЛІКУ ОПЛАТИ ПРАЦІ

Назаренко К.О.

здобувач вищої освіти групи Б 5/1

Науковий керівник: Дубініна М.В.

д-р екон. наук, професор

Миколаївський національний аграрний університет,

м. Миколаїв

Заробітна плата – одна з найскладніших економічних категорій та соціальних явищ. Тому організація обліку заробітної плати завжди залишається складним, важливим та обов’язковим етапом початку господарської діяльності.

Згідно зі ст. 5 Закону України «Про оплату праці» організація оплати праці здійснюється на підставі законодавчих та інших нормативно-правових актів; Генеральної угоди на національному рівні, галузевих (міжгалузевих) та регіональних (територіальних) угод, колективних договорів, грантів та інших внутрішніх документів підприємства [1]. Для успішного управління господарською діяльністю, в тому числі операціями, пов’язаними з оплатою праці, необхідний безперервний, періодичний, послідовний, юридично підтверджений бухгалтерських облік на основі достовірних первинних документів.

Для задоволення своїх матеріальних потреб будь-яка людина повинна мати кошти, які можуть акумулюватися багатьма шляхами: людина може займатися підприємницькою діяльністю як самостійно, так і разом із кимось, може здавати свої активи в оренду, тим самим заробляти відсотки від їх використання або мати дивіденди. Але більшість людей входить до складу найманої робочої сили. Заробітна плата найманих працівників – це засіб для задоволення їхніх потреб різних рівнів. Вона є фактором, який регулює розвиток ринку праці на державному, регіональному, галузевому та професійному рівнях.

Розмір заробітної плати залежить від складності та умов виконуваної роботи, професійно-ділових якостей працівника, результатів його праці та господарської діяльності підприємства [1].

Документальне оформлення операцій з розрахунків оплати праці між працівниками та роботодавцем супроводжується великою кількістю облікових документів типових та нетипових форм, на кожний з яких затверджується графік документообігу.

Документальне оформлення нарахування заробітної плати залежить від форм і систем оплати праці, прийнятих на підприємстві. Так, підставами для нарахування заробітної плати працівникам з почасовою формою оплати праці є штатний розпис і таблиць обліку використання робочого часу. Для нарахування заробітної плати відрядникам важливий облік виробітку.

Для нарахування заробітної плати робітникам потрібно не лише дані про відпрацьований час, але і про виконану роботу. Документування виробітку робітників є необхідною умовою одержання достовірної інформації про кількість і якість виконаних робіт. Для нарахування основної заробітної плати працівникам з погодинною оплатою праці необхідні відомості про посадові оклади (на основі штатного розпису); про присвоєні розряди (на основі наказів по підприємству), а також дані табельного обліку відпрацьованого ними часу за відповідний період (місяць тощо). Заробітна плата спеціалістам нараховується наступним чином: при повному робочому місяці проставляється присвоєний оклад згідно з наказом по підприємству й відповідно до посади, а при неповному робочому місяці – оклад ділиться на кількість робочих днів у даному робочому місяці й отриману денну заробітну плату множать на кількість відпрацьованих (згідно з табелем) робочих днів.

Для обліку використання робочого часу застосовується таблиць обліку використання робочого часу. Таблиць містить відомості про відпрацьований час, години понаднормової роботи, запізнення і неявки, причини яких

зашифровуються умовними позначками. В ньому відображаються тільки відхилення від нормального використання робочого часу (хвороба, прогул тощо). Підставою для позначок у таблиці про час, невідпрацьований з поважних причин, є листки тимчасової непрацездатності, накази (розпорядження) про надання відпусток, посвідчення про відрядження та інші документи. Табельний облік застосовується з метою аналізу і контролю за використанням робочого часу та станом трудової дисципліни. Дані табельного обліку використовуються також для визначення заробітку працівників, які перебувають на погодинній оплаті праці, та окремих виплат працівникам. Зведеним документом, який відображає розрахунки з робітниками та службовцями, є розрахунково-платіжна відомість. Виплати заробітної плати оформляються платіжною відомістю або видатковим касовим ордером. Загальна сума нарахувань і утримань по окремих структурних підрозділах ведеться у Зведеній відомості нарахувань і утримань [3].

Документальне оформлення заробітної плати має бути організовано таким чином, щоб сприяти підвищенню продуктивності праці, повному використанню робочого часу, а також правильному обчисленню чисельності працівників для обліку заробітної плати, з метою забезпечення об'єктивності та повноти і своєчасності розрахунків з персоналом з оплати праці.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про оплату праці» від 24.03.1995 № 108/95-ВР // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Саух І. В. Документальне забезпечення розрахунків з оплати праці // І. В. Саух / Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. – 2018. – Випуск 1(19). – С. 311–319.
3. Бухгалтерський облік, контроль та аналіз в умовах інституціональних змін : зб. матер. Всеукраїнської науково-практичної конференції (з міжнародною участю) (м. Полтава, 22 жовтня 2020р.). / за ред. Пилипенко К.А. Полтава : ПДАА, 2020. С. 353-358.

УДК: 657.1

ВИТРАТИ ТА ІНВЕСТИЦІЇ В ЛЮДСЬКИЙ КАПІТАЛ, ОСОБЛИВОСТІ ЇХ ОБЛІКУ

Норець Д. О.

*здобувачка вищої освіти кафедри бухгалтерського обліку,
оподаткування та аудиту*

Науковий керівник: Гоголь Т. А.

*д. е. н., професор,
професор кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту
Національний університет «Чернігівська політехніка»,
м. Чернігів*

Бойко О. О.

здобувачка вищої освіти кафедри обліку, аналізу і контролю

Науковий керівник: Петришин Л.П.

*д.е.н.,
доцент кафедри обліку, аналізу і контролю
Львівський національний університет ім. Івана Франка,
м. Львів,*

В наш час все більше уваги приділяється питанню людського капіталу. Людський капітал вже став провідним фактором виробництва і займає зараз близько 70% в структурі національного багатства розвинутих країн. Хоча ще в середині ХХ століття на нього припадало лише 48% національного багатства [1].

Людський капітал – сформований у результаті інвестицій і накопичений людиною певний запас знань, навичок, здібностей, мотивацій і стан здоров'я, які доцільно і ефективно використовуються в тій чи іншій сфері суспільного виробництва [2]. Особливістю цього капіталу є його невіддільність від власника.

На законодавчому рівні не зазначається як обліковувати людський капітал. Пашкевич М. С. зазначає, що між вченими існує протиріччя щодо рекомендацій відображення людського капіталу в бухгалтерському обліку. Перша група науковців зазначає, що людський капітал є активом і повинен відображатися у фінансовій

звітності. До другої групи належать науковці, які вважають, що відображення людського капіталу у фінансовому обліку і фінансовій звітності є недоцільним і неможливим [3].

Особливу увагу доцільно приділити витратам на людський капітал. Певні науковці називають ці витрати інвестиціями у власний капітал. Проте, інвестиції можна визначити як вкладання активів в об'єкти з метою отримання економічних вигід у майбутньому. Не всі витрати на людський капітал можна розглядати як інвестиції. Наприклад, якщо взяти до уваги заробітну плату, вона є винагородою працівника за вже виконану роботу.

Покин'череда В. В. розподіляє витрати на людський персонал на витрати і інвестиції. До інвестицій він включає витрати на розвиток персоналу (витрати, спрямовані на навчання персоналу, його підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації; витрати на організацію та проведення різного роду семінарів, тренінгів, курсів), тобто ті витрати, які призводять до збільшення очікуваних економічних вигід від використання персоналу підприємства. До витрат, які не призводять до збільшення первісно очікуваних майбутніх економічних вигід від використання персоналу підприємства, науковець відносить витрати на формування персоналу (витрати на пошук, відбір і наймання персоналу; витрати на персонал у період адаптації) та витрати на використання персоналу (витрати на оплату праці; витрати на соціальне забезпечення працівників; тощо) [4].

Втім, на нашу думку, певні витрати на формування персоналу можна відносити як до витрат, так і до інвестицій в залежності від ситуації. Наприклад, якщо на підприємстві звільняється працівник, тоді витрати формування персоналу, які пов'язані з пошуком, відбором, найманням та адаптацією цього працівника доцільно відносити до поточних витрат, так як в більшості випадків не очікується, що праця нового працівника призведе до збільшення економічних вигід у майбутньому. У випадку, якщо керівництво підприємства приймає рішення про прийняття додаткового працівника з метою збільшення обсягу виробництва, витрати на формування

персоналу, пов'язані з цим працівником, можна віднести до інвестицій, так як очікується, що кількісне збільшення людського капіталу призведе до збільшення економічних вигід підприємства.

Сахненко І. О. виділяє наступні специфічні властивості інвестицій в людський капітал: тривалий період інвестування; високий ступінь ризику; залежність від історичних, національних, культурних особливостей; висока віддача за трьома напрямками: для держави – у вигляді ВВП, для підприємства – у вигляді основних техніко-економічних показників, для людини – у вигляді заробітної плати [5].

Власники підприємств здійснюють інвестиції у людський капітал з метою підвищення продуктивності праці, конкурентоспроможності підприємства, мінімізації витрат, що призведе до зростання прибутковості. Прикладами інвестицій у людський капітал є навчання та перепідготовка працівників, їх мотивування, витрати на охорону здоров'я (забезпечення медичного страхування працівників, організація вакцинації працівників, тощо).

Кожна з наведених інвестицій є важливою. Навчання та перепідготовка працівників, забезпечують отримання працівниками додаткових знань, що забезпечують покращення якісних характеристик персоналу. Мотивування працівників підвищує їх зацікавленість у покращенні результатів роботи. Витрати на охорону здоров'я працівників зменшують відсоток захворюваності на підприємстві, що призводить до зменшення витрат від невиробленої продукції та витрат на пошук, наймання, навчання нового працівника.

На законодавчому рівні витрати на людський капітал не виокремлюються в окрему групу у бухгалтерському обліку. Проте, їх виділення поміж інших витрат допоможе підприємству здійснювати контроль за їх доцільністю та ефективністю. Підприємство може вводити додаткові аналітичні рахунки для витрат та інвестицій в людський капітал, створювати форми внутрішньої звітності.

Проаналізувавши це питання, можна зробити висновок, що людський капітал є особливим видом капіталу. Необхідно відрізнити інвестиції в людський капітал від

витрат на людський капітал. Облік витрат та інвестицій в людський капітал, допоможе підприємству оптимізувати витрати, знайти шляхи підвищення якості людського капіталу, здійснювати контроль за ефективністю інвестицій в людський капітал, а також з'ясувати причини відхилень від запланованих результатів. Все вищенаведене призведе до підвищення прибутковості підприємства.

Список використаних джерел:

1. Важливість розвитку людського капіталу у сучасному світі. Якою має бути стратегія України. URL: <https://uifuture.org/publications/vazhlyvist-rozvytku-lyudskogo-kapitalu-u-suchasnomu-sviti-yakoyu-maye-buty-strategiya-ukrayiny/>
2. Економічна теорія: Політекономія: Підручник / За ред. В. Д. Базилевича. – 6-те вид., перероб. і доп. – К: Знання – Прес, 2007. – 719 с.
3. Пашкевич М. С. Проблема людського капіталу у фінансовому обліку. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. Дніпро, 2017. № 1 (06). С. 142 – 146. URL: http://www.easterneurope-ebm.in.ua/journal/6_2017/27.pdf
4. Покиньчерда В. В. Інвестиції в людський капітал: проблеми облікового відображення / В. В. Покиньчерда // Облік і фінанси. - 2018. - № 2. - С. 47-53. URL: <https://ir.vtei.edu.ua/g.php?fname=26259.pdf>
5. Сахненко О. І. Основні види інвестицій в людський капітал. *Ефективна економіка*. 2015. № 10. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5223>

УДК 657.1

ОСНОВНІ АСПЕКТИ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ТОРГОВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Пашинний А.В.,

здобувач вищої освіти,

Пристемський О.С.,

д.е.н., доцент,

професор кафедри обліку і оподаткування,

Херсонський державний аграрно-економічний університет,

м. Херсон

На шляху трансформації економіки України в умовах мінливої ринкової кон'юнктури розширюється коло питань, що стосуються підвищення ефективності

діяльності торговельних підприємств. Оскільки сучасна ринкова система породжує принципово нові моделі та форми господарювання, то нагальною є проблема ефективного та раціонального користування матеріальними ресурсами підприємства.

Від обраної організації обліку підприємством залежить його подальший розвиток. Кожне підприємство може самостійно обирати форму організації та форму ведення бухгалтерського обліку, що спрямовується на побудову облікового процесу, впорядкування окремих елементів у цілісну систему, виконання контрольної функції обліку та забезпечення користувачів необхідною інформацією [1].

Основою господарської діяльності підприємств торгівлі є виготовлення, закупівля, зберігання та реалізація товарів та надання відповідних супутніх послуг. До того ж, залежно від типу підприємства, до видів господарської діяльності також можна віднести: дослідження ринку товарів, післяпродажний сервіс, інноваційна, комерційна та соціально-економічна діяльності.

Для торговельного підприємства ведення облікової діяльності необхідне для того, щоб отримувати повну та достовірну інформацію про наявність та рух товарів на складі, контролювати заборгованість перед постачальниками (кредиторську) та від покупців (дебіторську), давати оцінку роботи співробітників, контролювати дохідність та рентабельність підприємства, забезпечувати його належне функціонування.

Основним фактором ефективної діяльності будь-якого торговельного підприємства є його забезпеченість товарно-матеріальними, технічними, фінансовими, трудовими ресурсами та інформацією. На підприємствах як роздрібною, так і оптовою торгівлі, велику увагу приділяють детальному аналізу економічних процесів та показників фінансової та господарської діяльності, а також чинникам, що впливають на динаміку їх змін.

Аналіз системи товароруку передбачає насамперед аналіз основних показників роботи посередників: виконання норми продажу; підтримання середнього рівня

товарних запасів; оперативність доставки товару замовникам; ставлення до фактів крадіжки або пошкодження товарів; співробітництво у здійсненні програм стимулювання збуту; виконання плану перепідготовки торговельного персоналу; рівень послуг, що надаються споживачам [2].

Такий аналіз дає змогу здійснювати аналіз роботи та поведінки учасників товарних відносин (виробників, продавців, споживачів, посередників), а також показувати динаміку змін в їхній діяльності протягом визначеного періоду. Для ефективного функціонування та отримання конкурентних переваг підприємство має регулярно проводити маркетинговий контроль як за своєю діяльністю, так і за діяльністю конкурентів.

Регулювання товароруху є ще одним важливим процесом, що має здійснюватися на постійній основі. Від якісного та послідовного проведення аналітичної роботи, правильності та обґрунтованості економічного аналізу залежить ефективність механізму керування та контролю за товарними ресурсами підприємства.

Від якості та глибини аналізу товарних операцій на підприємстві, а також від обґрунтованості його висновків, залежить рівень економічної ефективності використання товарних ресурсів. Під час здійснення аналізу товарних запасів на торговельному підприємстві слід зважати на те, що його методика має бути орієнтована на потреби управління, а результати – на вирішення конкретних управлінських задач оперативного, тактичного і стратегічного характеру [3].

Отже, облік, управління та аналіз товарних операцій на підприємстві торгівлі набуває важливого значення, оскільки це дає змогу визначити, на скільки підприємство забезпечене товарними запасами, яка ефективність їх реалізації, що дозволяє прогнозувати та безпосередньо впливати на фінансовий стан та результати діяльності підприємства. Основними шляхами вдосконалення економічної діяльності торговельних підприємств можуть бути: стимулювання збутової діяльності, підвищення конкурентоспроможності в галузі, прийняття ефективних управлінських

рішень, вдосконалення контролю та аналізу товарних операцій, оптимізація обліково-господарської діяльності.

Список використаних джерел:

1. Пашинний А.В., Пристемський О.С. Організація облікової діяльності малих підприємств, її особливості, проблеми та перспективи розвитку. Бухгалтерський облік, контроль та аналіз в умовах інституціональних змін : матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції (з міжнародною участю) (м. Полтава, 21 жовтня 2021р.) / за ред. Пилипенко К.А. Полтава: ПДАУ, 2021. С. 293-296.
2. Попович, П. Я. Економічний аналіз діяльності суб'єктів господарювання [Текст]: підручник / П. Я. Попович. – 3-тє вид., перероб. і доп. – К. : Знання, 2012. – 630 с. – (Вища освіта ХХІ століття).
3. Сарапіна О.А. Системний аналіз фінансового стану підприємства: методика та напрями вдосконалення. Вісник аграрної науки Причорномор'я. 2012р. Вип.2.

УДК 657.1

ОСОБЛИВОСТІ ВІДОБРАЖЕННЯ СУКУПНОГО ДОХОДУ У ФІНАНСОВІЙ ЗВІТНОСТІ

Петрова К.О.

*студентка 2-го курсу, групи О-21,
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»*

Науковий керівник: Шара Є.Ю.

*к.е.н., доцент,
Ірпінський фаховий коледж економіки і права,
м. Ірпінь*

Загальний сукупний дохід відповідно до Міжнародного стандарту бухгалтерського обліку 1 «Подання фінансової звітності» [1] трактується як зміна у власному капіталі протягом періоду внаслідок операцій та інших подій, окрім тих змін, що виникли внаслідок операцій з власниками, які діють згідно з їх повноваженнями власників.

Загальний сукупний дохід включає в себе дві складові: «прибуток/збиток»

(результат 1-го розділу звіту про фінансові результати (звіту про сукупний дохід)) та «інший сукупний дохід».

Інший сукупний дохід містить статті доходів або витрат (включаючи коригування рекласифікації), які не визнані у прибутку або збитку, як вимагають або дозволяють інші МСФЗ. Також інший сукупний дохід включає коригування рекласифікації – суми, рекласифіковані у прибуток або збиток у поточному періоді, які були визнані в іншому сукупному доході у поточному чи попередньому періодах.

У вітчизняній практиці термін «сукупний дохід» з'явився із введенням НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [2], відповідно до якого, сукупний дохід – зміни у власному капіталі протягом звітного періоду внаслідок господарських операцій та інших подій (за винятком змін капіталу за рахунок операцій з власниками).

Інший сукупний дохід, згідно НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [2], – доходи і витрати, які не включені до фінансових результатів підприємства. До цієї категорії відносяться: дооцінка (уцінка) необоротних активів; дооцінка (уцінка) фінансових інструментів; накопичені курсові різниці; частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств; інший сукупний дохід.

Остання складова викликає питання щодо її конкретного вмісту, який ні в НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [2], ні в Методичних рекомендаціях щодо заповнення форм фінансової звітності не наводиться.

З появою нового розділу у звіті про фінансові результати (звіт про сукупний дохід) «Сукупний дохід», добавився новий рядок у звіті про власний капітал «Інший сукупний дохід за звітний період», який включає в себе операції, що відносяться до іншого сукупного доходу.

НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [2] не передбачає додаткових статей для розшифрування цього показника. Його можна тільки розбити за елементами власного капіталу – капітал у дооцінках і додатковий капітал. У графі «Всього» відображається загальна сума іншого сукупного доходу із форми 2 з вирахуванням податку на прибуток. Тому незрозуміло, де повинна відображатись сума податку, без чого дані звіту

будуть некоректними. Це спричинює неспівставність форм фінансової звітності.

Оскільки інший сукупний дохід за міжнародною практикою у звітності відображають за можливістю рекласифікації, то удосконаленню цієї позиції приділяється значна увага іноземними науковцями та практиками. У своїй статті британець Том Клендон [3], сертифікований бухгалтер (ССА), лектор академії FTMSGlobal в Сінгапурі виклав певні свої міркування щодо визначення ролі категорії «інший сукупний дохід» і його рекласифікації в майбутньому.

Перша пропозиція стосується відміни рекласифікації, що спростить процес формування звітності, проте загальний сукупний дохід буде містити не релевантну інформацію. Вузкий підхід ґрунтується на тому, що основна інформація для інвесторів має міститись тільки в звіті про прибутки і збитки, а інформація про інший сукупний дохід має скоротитись. А широкий підхід означає розширення іншого сукупного доходу, включаючи сюди додатково тимчасові доходи і витрати.

Із введенням нової категорії «сукупний дохід» методологія обліку доходів особливо не змінилась. Проте неякісне переведення норм з міжнародних стандартів в національні та їх реалізація на практиці спричинили виникнення відповідної проблематики:

нечітке трактування оригіналу тексту міжнародних стандартів;

відсутність додаткових роз'яснень щодо складу статті «Інші сукупні доходи» (II розділ форми 2);

суперечливе відображення у фінансовій звітності податку на прибуток, пов'язаного з іншим сукупним доходом.

На відміну від міжнародних стандартів, вітчизняні не вимагають проводити коригування при рекласифікації доходів і витрат, а також розкривати суму податку на прибуток по кожному компоненту іншого сукупного доходу.

Неповна відповідність національних стандартів міжнародним знижує рівень інформативності звітності, викликає неузгодженість звітних форм. Тому усунення вказаних неточностей та надання відповідних пояснень щодо методики складання підвищить рівень зрозумілості та релевантності інформації у звітності, що сприятиме зростанню

інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання.

Список використаних джерел:

1. Міжнародні стандарти фінансової звітності [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua/news/view/mizhnarodni-standarty-finansovoi-zvitnosti-versiia-perekladu-ukrainskoiu-movoiu---rik?category=bjudzhet>. – Назва з екрана.
2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» № 73 від 7 лютого 2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.
3. Ганусич В. О. Поняття сукупного доходу підприємства та його відображення у фінансовій звітності / В. О. Ганусич // Науковий вісник Ужгородського університету. Сер.: Економіка. – 2014. – Вип. 3. – С. 169-172. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuuec_2014_3_39.

УДК 657.1

**ОБЛІКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИТРАТ ВИРОБНИЦТВА ТА ВИХОДУ
ПРОДУКЦІЇ ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР**

Прокопенко А.О.,
магістр

Науковий керівник: Миськів Л.П.

*к.е.н., ст. викладач
кафедри обліку та оподаткування
Національний університет біоресурсів і
природокористування України,
м. Київ*

Зернова галузь в Україні є однією з конкурентоспроможних на світовому ринку. Так, основними споживачами української пшениці є країни Азії, Північної Африки, Близького Сходу та Європейського союзу. Експорт зернових культур в зазначені країни пояснюється відносно близьким географічним розташуванням до України та постійним попитом на зернові культури. Українські аграрії у 2021 році за останні десять років зібрали найбільший врожай пшениці - понад 33 млн т. Внутрішній ринок України щороку споживає близько 5-7 млн т, як продовольчої, так й фуражної пшениці разом.

Тому, вирощування агропідприємствами зернових культур й відображення їх витрат виробництва та виходу зерно-продукції є одним з проблемних питань, які значним чином впливають на ведення бухгалтерського обліку.

Згідно з НП(С)БО 16 «Витрати», витрати визнаються із зменшенням активів або збільшенням зобов'язань, що призводить до зменшення власного капіталу підприємства (за винятком зменшення капіталу внаслідок його вилучення або розподілу власниками), за умови, що ці витрати можуть бути достовірно оцінені.

Облік витрат на вирощування зерна агропідприємства ведуть на рахунку 23 «Виробництво». За дебетом рахунку 23 обліковують витрати на біологічні перетворення. За кредитом відображають вартість продукції, отриманої від урожаю при її первісному визнанні за справедливою вартістю, зменшеною на очікувані витрати на місці продажу, або за фактичною собівартістю.

Всі сільськогосподарські підприємства відкривають аналітичні субрахунки, на яких накопичуються витрати на вирощування певного виду продукції (зерно пшениці, ячменю, жита та інших зернових культур). Згідно НП(С)БО 16 «Витрати», вищезазначені витрати групують в розрізі статей витрат, наведених у п. 17 НП(С)БО 30 «Біологічні активи» та п. 2.7 Методичні рекомендацій № 132) (табл. 1).

Таблиця 1

Характеристика статей витрат при вирощуванні пшениці

№ з/п	Стаття витрат	Пояснення	Кореспонденція рахунків	
			Дт	Кт
1	Витрати на оплату праці	належить нарахована основна та додаткова заробітна плата штатних працівників, найманих і залучених осіб, зайнятих оранкою поля, на якому вирощується пшениця, висівом зерна на ньому, доглядом за посівами та ін.	231/1	661

Продовження табл. 1

2	Прямі матеріальні витрати	<p>Відображають витрати на вартість:</p> <ul style="list-style-type: none"> • насіння і посадкового матеріалу (власного виробництва та придбаних на стороні); • добрив мінеральних та органічних; • засобів захисту рослин (вартість пестицидів, протруювачів, гербіцидів, дефоліантів та інших хімічних засобів); • нафтопродуктів (палива і мастильних матеріалів, витрачених машинно-тракторним парком та іншими сільгоспмашинами на роботах на полі, на якому вирощується пшениця); • витрати інших матеріалів, потрібних для вирощування пшениці (наприклад, робочий інвентар, запасні частини тощо). 	<p>231/1</p> <p>231/1</p> <p>231/1</p> <p>231/1</p> <p>231/1</p> <p>231/1</p> <p>231/1</p>	<p>201</p> <p>208</p> <p>208</p> <p>203</p> <p>207</p> <p>22, 207, 209, 27</p>
3	Інші прямі витрати	<p>Включають усі інші виробничі витрати, які можуть бути безпосередньо віднесені до вирощування пшениці. Зокрема, йдеться про:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) нарахування ЄСВ на фонд оплати праці; 2) амортизацію основних засобів, які беруть безпосередню участь у вирощуванні пшениці; 3) інші витрати, які прямо пов'язані з вирощуванням пшениці: плата за оренду земельних і майнових паїв, податок на майно (земельний податок чи орендну плату), страхування посівів, вартість робіт і послуг, наданих сторонніми організаціями та власними допоміжними виробництвами. 	<p>231/1</p> <p>231/1</p> <p>23</p>	<p>651</p> <p>13</p> <p>64, 63, 685, 234</p>
4	Загальновиробничі витрати рослинництва	<p>Відображають витрати, які пов'язані з вирощуванням не тільки зернових культур (наприклад, пшениці), а й інших культур. Наприклад, зарплата агрономів, механізаторів тощо.</p> <p>До складу загальновиробничих витрат належать окремі види витрат, що стосуються всіх напрямків діяльності господарства. Ці витрати обліковують на окремому субрахунку рахунка 91 і наприкінці року розподіляють між основними галузями та об'єктами витрат пропорційно до суми прямих витрат (без витрат основних матеріалів: кормів, насіння, сировини).</p>	23	911

Проте, варто зазначити, що у Плані рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань не виокремлено субрахунків до рахунку 23 «Виробництво». Отже, на нашу думку, сільськогосподарському підприємству необхідно робочий план рахунків доповнити субрахунком другого порядку 231/1 «Зернові культури», де накопичуватимуться витрати виробництва зернових культур, що значним чином дасть змогу поліпшити ведення обліку.

УДК 657.1

АКТ ОБСТЕЖЕННЯ ТЕХНІЧНОГО СТАНУ ОБЛАДНАННЯ

Протасов В.В.

*викладач економічних дисциплін
ВСП «Житомирський торговельно-економічний
фаховий коледж КНТЕУ»,
м. Житомир*

В господарській діяльності практично кожного підприємства інколи виникає необхідність списання основних засобів. Важливою умовою правильного документального оформлення та відображення в бухгалтерському обліку таких операцій є наявність законних підстав для списання об'єкта з балансу підприємства. При цьому значна увага приділяється правильному оформленню документів, де розкрито причини непридатності, економічної недоцільності проведення подальших ремонтів та модернізацій основних засобів.

Метою роботи є розгляд деяких особливостей заповнення акт обстеження технічного стану виробничого обладнання.

Акт обстеження технічного стану є підставою для заміни обладнання або його списання. Ліквідація об'єктів може відбуватися в результаті фізичного, морального зносу, аварій, стихійного лиха [1, с.38].

Технічне обстеження дозволяє визначити перспективу подальшої експлуатації і поточний стан основного засобу. Завдяки йому виявляються існуючі дефекти та можливі пошкодження конструкцій, здатні привести до аварійної ситуації, а також повного або часткового руйнування об'єкту.

Акт обстеження технічного стану заповнюється членами комісії, яка створюється відповідним наказом. До комісії рекомендується вводити людей, які розбираються в роботі обладнання - інженерів, майстрів, робітників, які працюють з пристроями безпосередньо. Вчасно проведене обстеження пристрою допомагає також виявити несправність на початковій стадії розвитку, завдяки чому ремонт проводиться швидше і з мінімальними витратами. У разі якщо складається акт на списання, то до нього обов'язково прикладають доповнення про огляд, яке має право скласти тільки експерт, який має відповідну освіту і досвід роботи. Для певних типів обладнання подібний висновок може скласти тільки ліцензований експерт.

Розглянемо деякі особливості заповнення акту обстеження технічного стану обладнання в таблиці 1.

Таблиця 1

ЗАТВЕРДЖУЮ

Керівник ПП "Вікторія"

_____ 2022 р.

АКТ

20.01 2022 р.

м. Житомир

№ 16

Обстеження технічного стану випарного конденсатора ТКА -140

Підстава : технічний стан випарного конденсатора ТКА -140

УДК 657.1

КАЛЬКУЛЯЦІЯ ВИТРАТ ПРОДУКТІВ ХАРЧУВАННЯ ЗГІДНО МЕНЮ

Протасов В.В.

*викладач економічних дисциплін
ВСП «Житомирський торговельно-економічний
фаховий коледж КНТЕУ»*

Когоушек Ю.С.

*студентка групи ТМС 12
ВСП «Житомирський торговельно-економічний
фаховий коледж КНТЕУ»,
м. Житомир*

З метою створення безпечного, здорового освітнього середовища та безпечних умов для оздоровлення та відпочинку, особливостям харчування здобувачів освіти приділяється значна увага.

Метою роботи є розгляд особливостей калькулювання собівартості страв в шкільній їдальні.

Якісне та поживне харчування є однією з важливих складових успішного навчання здобувачів освіти. В практиці діяльності їдалень закладів освіти при калькулюванні собівартості страв використовуються Меню-вимоги на видачу продуктів харчування. Меню-розклад - документ, складений на основі примірного чотиритижневого сезонного меню з урахуванням технологічної документації на страви та вироби, наявних харчових продуктів, в якому зазначається повна назва страв та їх теоретичний вихід для кожної вікової групи, кількість продуктів харчування, необхідних для виконання меню [1]. Розглянемо особливості заповнення меню-вимоги на видачу продуктів харчування в середній школі. Для прикладу використано документ, що застосовується в маленькій школі, де навчається всього декілька десятків дітей. При заповненні меню-вимоги вартість обіду розраховується шляхом ділення загальної вартості витрачених продуктів на кількість дітей. Вартість кожної страви з меню не

визначають, що значно спрощує ведення обліку та калькулювання собівартості бухгалтеру даної школи. Зразок меню-вимоги розглянемо в таблиці 1.

Таблиця 1

Меню-вимога на видачу продуктів харчування на 11 листопада 2021 року

Меню (45 дітей)		Найменування та к-ть продуктів харчування, які підлягають закладці на 1 особу									
Обід		карт опля	макаро ни	мор ква	циб уля	масл о	сіть	м'ясо	томат паста	олія	капуста
	Суп карт з макаронами	70	8	10	10	4	3.5				
	Печеня по домашньому	100		10	10	3	2.5	46	10	5	
	Салат із білокач кап			10	10		0.5			2	73
	Чай із лимон										
	Хліб житній										
	Банан										
Разом на 1 особу, кг	0.170	0.008	0.03	0.03	0.007	0.0065	0.046	0.010	0.007	0.073	
Разом до видачі, кг	7.65	0.36	0.135	0.135	0.315	0.293	2.07	0.45	0.315	3.285	
Ціна, грн.	10.00	29.00	13.00	11.00	186.12	10.00	114.08	60.00	87.0	13.00	
На суму, грн.	76.50	10.44	1.76	1.49	58.63	2.93	236.15	27.00	27.40	42.70	
Меню		Найменування та к-ть продуктів харчування, які підлягають закладці									
Обід		чай	цукор	лимон	хліб	банан					Всього
	Суп										
	Печеня										
	Салат										
	Чай із лимон	0.2	15	8							
	Хліб житній				40						
	Банан					120					
Разом на 1 особу, кг	0.0002	0.015	0.008	0.04	0.120						
Разом до видачі, кг	0.009	0.675	0.360	1.8	5.4						
Ціна, грн.	573.00	29.00	45.00	24.90	34.00						
На суму, грн.	6.16	19.57	16.20	44.82	183.60					752,35	
Вартість харчування на одну дитину $752.35 : 45 = 16.72$ грн											

Джерело: складено автором

Правильне документальне оформлення, достовірне визначення вартості страв є свідченням високого професійного рівня працівників закладу освіти, пов'язаних з організацією харчування школярів.

Список використаних джерел:

1. Про затвердження норм та порядку організації харчування у закладах освіти та дитячих закладах оздоровлення та відпочинку: Постанова КМУ від 24.03.2021 № 305. Дата оновлення: 01.09.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/305-2021-%D0%BF#Text> (дата звернення: 28.01.2022).

УДК 657.1

РОЛЬ СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ В УМОВАХ ФІНАНСОВОЇ КРИЗИ

Ротарь В.І.

магістр

Науковий керівник: Гуцаленко Л.В.,

д.е.н, професор

завідувач кафедри обліку та оподаткування,

Національний університет біоресурсів і

природокористування України,

м. Київ

Соціальне страхування посідає важливу роль у трудовій діяльності працюючих, підприємницькій діяльності суб'єктів господарювання та безпосередньо осіб, які мають право на отримання соціальних виплат.

Враховуючи глобальну фінансову кризу, війну на Сході, а також пандемію, можна вказувати на те, що соціально-економічна система України знаходиться у стані дисбалансу та з явними порушеннями. У той же час, лише дана система зобов'язана та покликана створити умови, які повинні пом'якшувати після кризисні умови, що виникають у суспільстві.

Соціальне страхування – «це концепція, коли уряд стає гравцем на страховому ринку, щоб гарантувати, застрахованій групі осіб захист від ризику будь-яких надзвичайних ситуацій, що призводять до фінансових проблем. Це відбувається через процес, коли вимоги фізичних осіб частково залежать від їх внесків, який може розглядатися як страховий внесок для створення спільного фонду, з якого потім фізичним особам виплачуються пільги. Таким чином, соціальне страхування - це також концепція, що ґрунтується на тій роботі, яку фізична особа виконувала протягом свого життя, і на те, як вони в кінцевому рахунку отримують від цього користь» [2].

Соціальне страхування – «це державне страхування, яке забезпечує захист від економічних ризиків. Участь у соціальному страхуванні є обов'язковою. Соціальне страхування вважається видом соціального забезпечення» [1].

Соціальне страхування відрізняється від державної підтримки тим, що вимоги фізичних осіб частково залежать від їх внесків та рівня заробітної плати, які можна розглядати як страховий внесок. Якщо те, що отримують особи, пропорційне їх внескам, соціальне страхування може вважатися урядовою «виробничою діяльністю», а не перерозподілом.

Саме в соціальному страхуванні найбільш чітко проявляється єдність відповідальності держави, роботодавців і працівників за соціальне забезпечення окремих категорій населення та їх родин при настанні соціальних ризиків, які може відчувати будь-яка людина протягом життя, а саме: тимчасова непрацездатність, виробничий травматизм, втрата годувальника, старість, безробіття, хвороба, вагітність і пологи і т.п.

Соціальне страхування забезпечує захист від певних ризиків в економіці, з якими приватне страхування не справляється. Приватне страхування часто стає вкрай недоступним через проблеми несприятливого вибору та моральної небезпеки, а для протидії зростанню цін на всі товари зростає потреба в загальнодоступному соціальному страхуванні .

Соціальне забезпечення є складовою соціальної політики держави і одночасно вважається невід'ємним компонентом системи соціального захисту і соціальної роботи зокрема. Так одним з головних показників рівня розвитку країни є забезпечення соціальним захистом усіх верств населення через застосування ефективної соціальної політики, а формою її реалізації виступає ефективний та якісний процес фінансування соціальної сфери, що в свою чергу забезпечить належний розвиток як суспільства так і економіки в цілому [3].

Питання пенсійного страхування регулюється Законом України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», як спеціальним. Даний нормативно-правовий акт неодноразово зазнавав змін за часи свого існування, що об'єктивно пов'язано із його важливістю для населення України.

Сучасний стан української економіки свідчить про падіння економічних показників та загострення кризових явищ у політичній та соціально-економічній сферах. Така ситуація в державі не дозволяє робити оптимістичні прогнози і тому найближчим часом не варто очікувати зростання кількості учасників недержавного страхування в Україні.

Таким чином, соціальний захист є однією із функцій держави, а система державного соціального страхування в Україні є фундаментальною основою соціального захисту населення, що уможливорює матеріальне забезпечення і підтримку непрацездатних громадян за рахунок фондів, сформованих працездатними членами суспільства. Здійснення конституційного права на соціальний захист можливе у різних організаційно-правових формах: добровільній та обов'язковій, державній та недержавній.

Поєднання обов'язкової (державної й недержавної) та добровільної форми соціального страхування дозволить створити таку систему, яка забезпечуватиме максимальний обсяг соціального захисту.

Модернізація системи соціального страхування в Україні має відбуватись шляхом поширення страхового принципу, вдосконалення адміністрування діючої системи

загальнообов'язкового державного соціального страхування та запровадження нових інституцій в галузі соціального страхування.

Необхідність соціального страхування зумовлена ризиковим характером ринкової економіки. Відсутність надійних захисних механізмів фінансування державних соціальних гарантій, в даному випадку – соціального страхування, негативно позначається на кожному з суб'єктів економічної діяльності – населенні, підприємствах, державі, що врешті-решт відбивається на темпах та тенденціях соціально- економічного розвитку країни.

Список використаних джерел:

1. Боднарук М.І. Соціальне страхування в Україні: правові аспекти становлення та розвитку. – Чернівці: Рута, 2012. – 247 с.;
2. Болотіна Н. Право людини на соціальне забезпечення в Україні: проблема термінів і понять. // Право України. — 2010. — №4 — с. 35;
3. Дутчак А. В. Соціальне забезпечення громадян: сучасний стан та перспективи розвитку / А. В. Дутчак. // Молодий вчений. – 2017. – №5. – С. 568–572;

УДК 657.37 : 330.133

СПРАВЕДЛИВА ОЦІНКА В СИСТЕМІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ: МІЖНАРОДНИЙ АСПЕКТ

Савченко Р.О.

*к.е.н., доцент
головний бухгалтер*

Савченко Н.М.

*к.е.н., доцент
кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту
Поліський національний університет,
м. Житомир*

Положення інституційної теорії може бути основою для пояснення змін, що відбувалися та будуть відбуватися із процедурами, методами та технікою ведення

обліку, інформаційною обліковою системою в цілому, із функціями та роллю облікових працівників в системі управління. Також інституційна теорія може стати основою для пояснення шляхів розвитку відповідності управлінського та фінансового обліку. Як свідчить практичний досвід, однією з найбільш релевантних змін, що вплинули на інформацію фінансового обліку, був перехід від обліку за історичною собівартістю до обліку за справедливою вартістю. Як зазначив В. Ландсман [2], справедлива вартість стала актуальною з початку 1990-х років у США у зв'язку з еволюцією встановлення стандартів. Справедлива вартість була офіційно введена вперше в 1993 році FASB з метою покращення порівнянності та надійності показників фінансової звітності, на відміну від інших класичних моделей оцінки, що ґрунтуються на історичній собівартості.

Формування справедливої оцінки направлене на досягнення двох основних цілей: інформативності та можливості управління. Перша ціль актуальна для постачальників капіталу, оскільки дозволяє їм ефективно прогнозувати майбутні грошові потоки, тоді як друга допомагає акціонерам оцінювати дії адміністративного персоналу. При цьому головною метою фінансової звітності є надання відповідної інформації інвесторам, із акцентом уваги на ринковій вартості та прогнозах грошових потоків. Відповідно до МСФЗ 13 «Оцінка справедливої вартості» методики, що застосовуються для оцінювання за справедливою вартістю, мають змогу максимізувати використання доречних відкритих вхідних даних та мінімізувати використання закритих вхідних даних.

На міжнародному рівні стандартами бухгалтерського обліку щодо справедливої вартості є: МСБО 36 «Зменшення корисності активів» - для перевірки знецінення; МСБО 39 «Фінансові інструменти: визнання та оцінка» - для фінансових інструментів і МСБО 41 «Сільське господарство» - для сільськогосподарських підприємств. Відповідно до структури, встановленої FASB та IASB, можна знайти відмінність в оцінці статей балансу за допомогою справедливої вартості: з точки зору фінансових установ і промислових підприємств. У контексті фінансових установ, облік за

справедливою вартістю (FVA) стосується зокрема фінансових інструментів, тоді як в промислових підприємствах справедлива вартість зазвичай застосовується для оцінки необоротних активів.

Доцільність та переваги використання справедливої вартості особливо підкреслювали дослідники до виникнення фінансової кризи, а вже після неї відбулося акцентування їх уваги на недоліках оцінки за справедливою вартістю. При цьому деякі вчені стверджували, що одним із чинників, який спровокував виникнення фінансової кризи стала саме справедлива вартість. Це могло бути справедливим лише по відношенню до тих фінансових установ, що мали можливість використовувати справедливу вартість для оцінки своїх статей балансу. З нашої точки зору, справедлива вартість має більший ступінь релевантності ніж історична собівартість. Оцінка за справедливою вартістю може сприяти прогнозуванню показників вартості, забезпечить порівнянність та взаємоузгодженість даних фінансового та управлінського обліку. Також наслідками використання справедливої оцінки при веденні бухгалтерського обліку є: корисність її при прийнятті управлінських рішень, врахування інформаційних інтересів дійсних та потенційних інвесторів, сприяння прогнозуванню майбутніх грошових потоків, задоволення потреб користувачів в бухгалтерській інформації стратегічного спрямування. Адже інвестори вважають за краще базувати свої управлінські рішення на даних сформованих із використанням справедливої оцінки.

Що стосується недоліків справедливої оцінки, то її використання може спричинити зниження ступеня контрольованості та надійності показників фінансової звітності, можливі маніпуляції при її формуванні, особливо щодо нефінансових активів. Облікові працівники можуть оцінювати фінансові інструменти за справедливою вартістю, показники яких будуть некоректно сформовані внаслідок неефективності ринку або ж пов'язані із проблемами ліквідності.

Використання справедливої вартості як унікального методу для оцінки похідних фінансових інструментів безумовно свідчить на її користь, оскільки лише застосування

ринкових цін для цієї категорії фінансових інструментів дозволяє привести позиції одиниць, що звітують, у цих інструментах до співставного і єдиного вимірника [1]. Вважаємо, що перехід від обліку за історичною собівартістю до обліку за справедливою собівартістю, сприяє конвергенції фінансового та управлінського обліку.

Список використаних джерел:

1. Бурденко І., Макаренко І. Справедлива вартість в оцінці фінансових інструментів: вимоги міжнародних стандартів фінансової звітності. *Вісник НБУ*. 2014. № 2. С. 44-51
2. Landsman W.R. (2007) Is fair value accounting information relevant and reliable? Evidence from capital market research. *Account Bus Res* 37:19–30

УДК 657.1

МОДЕРНІЗАЦІЯ ОБЛІКОВОЇ НАУКИ В ІНФОРМАЦІЙНУ ЕПОХУ

Семанюк В.З.,

д.е.н., доцент,

професор кафедри обліку і оподаткування

Західноукраїнський національний університет,

м. Тернопіль

Мінливість середовища функціонування бізнесу зумовлює нові виклики які постають перед менеджментом та актуалізують необхідність підвищення його ефективності. «Ефективна реалізація функцій управління зумовлює використання своєчасної, повної та достовірної обліково-аналітичної інформації» - писав професор Г. Г. Кірейцев, визнаючи таку інформацію «...фактором результативного впливу на ефективність підприємницької діяльності» стверджував, що «...існуюча модель обліку перестала відповідати новим вимогам» [1, с. 7]. За таких умов облікова наука потребує модернізації, а її теорія – перегляду з врахуванням сучасних умов інформаційного/постіндустріального суспільства та кардинального оновлення.

В контексті обліку уточнення потребує саме поняття «модернізації», розуміння сенсу в якому воно використовуватиметься. Поняття «модернізація» від французького “moderne” означає новітній, сучасний або оновлення, удосконалення, надання будь-чому сучасного вигляду, переробка відповідно до сучасних вимог. А також “modernization” трактується як процес використання нової інформації, методів чи технологій [2]. Отже, модернізація облікової науки це процес адаптації її теорії, методології та організації до викликів інформаційного суспільства, діджиталізації та зростаючої невизначеності.

Грунтовний опис поняття «модернізація» в контексті макроаналізу зробив Б.Дергалюк доводячи, що модернізація призводить до надання нових переваг та можливостей суб'єктам національного господарства за рахунок нових методів, форм, принципів господарювання, базуючись на інтелектуалізації економіки [3]. Літературний аналіз дозволяє нам стверджувати, що необхідність модернізації обліку в цілому чи облікового відображення окремих нетрадиційних об'єктів неодноразово виступала предметом дослідження вчених, але в основному це є лінійне тлумачення модернізації як процесу трансформації обліку від соціалістичного до ринкового типу, впровадження МСБО та МСФЗ тощо. З огляду на соціологічне трактування терміну, де розрізняють органічну та неорганічну модернізацію – згаданий підхід до модернізації облікової науки буде неорганічною модернізацією, адже є лише реакцією на досягнення облікової науки розвинутих країн. Натомість, облікова наука потребує органічної модернізації, спровокованої власним розвитком на основі трансформації технологічних, економічних, соціальних, психологічних аспектів розвитку суспільства.

Існують «...об'єктивні потреби оновлення методології бухгалтерського обліку» [1, с. 7], яка змінить основні принципи побудови облікової системи, основоположні підходи до вирішення дослідницьких завдань, сприятиме формуванню нової парадигми облікової науки. В інформаційному суспільстві відбувається переоцінювання цінностей та формування принципово нових поглядів на проблеми та методи їхнього вирішення. В економічній науці переважає суб'єктивно-психологічний підхід до

аналізу економічних процесів і явищ, дослідження та тлумачення перебігу подій на основі їхньої суб'єктивної оцінки господарюючими індивідами [4].

Традиційна облікова теорія сформована в межах матеріально-енергетичної парадигми відображення реальності, яка передбачає взаємозв'язок матерії та енергії, які перебувають у неперервному русі, формуючи фізичну реальність (матеріальний світ), а іншого світу за цієї парадигми не існує. Методологія бухгалтерського обліку дає змогу нам відображати фізичну реальність, яка становить усі матеріальні об'єкти та процеси щодо їхніх змін. Зміни у фізичній реальності внутрішнього середовища функціонування підприємства відображаються динамічною обліковою інформацією. Інформаційна теорія обліку формується в межах матеріально-інформаційної реальності, де інформація є предметом, продуктом і основним системо утворюючим фактором обліку. Саме тому облікову науку формують як емпіричні, так і теоретичні конструкти, які дають змогу максимально наблизитися до повного відображення економічної реальності [4]. Такий підхід зумовлений твердженням філософів про те, що «...реальний світ формують три фундаментальних складових: матерія, енергія та інформація, які є різними проявами об'єктивної реальності та існують незалежно від нашої свідомості»[5].

Важливо також зазначити, що інформаційна система обліку має не лише формувати економічні показники, а й забезпечувати розуміння їхнього впливу на розвиток бізнесу та відношення суспільства до цих показників. Для цього необхідно використовувати не лише кількісні, а й якісні характеристики досліджуваних процесів, та їхній вплив на економічну, соціальну, політичну та інші сфери життя людини. В цьому разі результати облікової діяльності матимуть прикладне використання для підвищення її ефективності та позбавлять облікову картину світу або облікове відображення економічної реальності односторонності фіксування дійсності.

Список використаних джерел:

1. Кірейцев Г. Г. Глобалізація економіки і уніфікація методології бухгалтерського обліку : наукова доповідь. Житомир : ЖДТУ, 2008. 76 с.

2. Definition of modernization. Merriam-Webster, Inc. Dictionary. URL: <https://www.jnsm.com.ua/cgi-bin/u/book/sis.pl?Qry=%CC%EE%E4%E5%F0%ED>

3. Дергалюк Б. В. Сутність модернізації економіки як передумови структурних змін у державі. *Вісник Приазовського державного технічного університету*. Маріуполь, 2018. Вип. 36. С. 133–138. URL : <https://orcid.org/0000-0001-8791-9121>

4. Семанюк В. З. Інформаційна теорія обліку в постіндустріальному суспільстві : монографія. Тернопіль.: ТНЕУ, 2018. 392 с.

5. Колин К. К. Философские проблемы информатики. М.: БИНОМ, 2010. 270 с.

УДК 657.1

ОПОРТУНІЗМ ЯК ДЖЕРЕЛО ТРАНСАКЦІЙНИХ ВИТРАТ: ОБЛІКОВИЙ АСПЕКТ

Сістук Є.В.,

студентка магістратури спеціальності «Облік і оподаткування»

Литвиненко В.С.,

*к.е.н., доцент,
доцент кафедри обліку та оподаткування
Національний університет біоресурсів і
природокористування України,
м. Київ*

Трансакційні витрати є новим об'єктом бухгалтерського обліку, який можна визначити як накладні витрати, що забезпечують взаємодію підприємства із зовнішнім середовищем (контрагентами) з метою здійснення трансакцій і включають витрати на пошук інформації, проведення переговорів, укладання контрактів і забезпечення їх виконання. Крім того до трансакційних витрат можна віднести втрати, які виникають через недотримання умов договорів, що часто є наслідком невизначеності у ринковому середовищі та опортунізму.

Особливо актуальним це стало в умовах зростання невизначеності в економічній діяльності внаслідок пандемії COVID-2019, порушення міжнародних ланцюгів поставок, застосування санкцій, що призводить до значних дисбалансів у торгівлі.

Найбільший вклад у дослідження трансакційних витрат здійснили Р.Коуз, О. Вільямсон [1], Д.Норт. Теорія та методика обліку трансакційних витрат знайшли відображення у працях таких вітчизняних науковців як Г.Г. Кірейцев [3], В.М. Жук [2], П.І. Гайдуцький [2], О.П. Власенко, О.В. Замазій, І.Б. Садовська, М.М. Шигун та інші. Не зважаючи на значну кількість досліджень, не вирішеною залишається проблема відображення трансакційних витрат як окремого об'єкта обліку.

Два біхевіоральні (поведінкові) припущення, як зазначає О. Вільямсон, впливають на рівень трансакційних витрат – це обмежений раціоналізм та опортунізм. За першим економічні агенти діють зумисне раціональним, однак, обмеженим способом. За другим агенти не завжди виконують свої обіцянки, іноді відступають від букви і духу угоди кожного разу, коли це відповідає їхній меті. Така дещо гнітюча риса людської природи змушує учасників угоди пильнувати за безпекою [1, с. 393].

Опортунізм є серйозним джерелом «біхевіоральної» (поведінкової) невизначеності в економічних операціях, якої б не існувало, якби індивіди були цілковито відверті й чесні у своїх спробах реалізувати індивідуальну перевагу [1, с. 45-47].

Як зазначав професор Г.Г. Кірейцев, функціонування сучасного світового господарства виявило настання загальної, і не до кінця зрозумілої, всесвітньої економічної кризи, яка охопила всі континенти, галузі, економіки країн, добробут людей. Заходи щодо уніфікації обліку на міжнародному рівні та впровадження МСФЗ не поліпшили інформаційний сервіс менеджменту, не зробили управління антикризовим [3, с. 51]. На нашу думку, одним із факторів,

які викликають кризи є низька ефективність роботи інститутів, що породжують високі трансакційні витрати.

Для забезпечення відокремленого обліку трансакційних витрат, на нашу думку, доцільно створити окремий синтетичний рахунок «Трансакційні витрати» у складі 9 класу рахунків. За своєю сутністю цей рахунок буде активним. За дебетом нараховуватимуться витрати у кореспонденції з кредитом таких рахунків як 20 «Виробничі запаси», 13 «Знос (амортизація) необоротних активів», 66 «Розрахунки за виплатами працівникам», 65 «Розрахунки зі страхування» тощо. Загальна сума трансакційних витрат, накопичена на дебеті рахунка, у кінці звітнього періоду буде списуватися на рахунок 79 «Фінансові результати».

Такий підхід дозволить ідентифікувати та накопичити значну частину витрат, понесених внаслідок невизначеності та опортунізму. Це, так звані, явні витрати. Наприклад, витрати на судові процеси щодо невиконання умов договорів контрагентами; витрати, здійснені для надання послуг, які не були оплачені партнерами тощо.

Однак значно більшу частину втрат ідентифікувати в обліку буде складно. Наприклад, втрати від упущених вигід та недоодержаних доходів. Для таких цілей можна використовувати дані управлінського обліку та аналітичні розрахунки. Значну допомогу у такому випадку може надати використання спеціального програмного забезпечення – ERP-систем, які надають змогу порівнювати прогностичні показники з фактичними, враховувати вплив факторів, аналізувати відхилення по ключовим показникам діяльності.

Список використаних джерел:

1. Вільямсон Олівер Е. Економічні інституції капіталізму: Фірни, маркетинг, укладання контрактів. К.: Видавництво «Артект», 2001. 472 с.
2. Гайдуцький П.І., Жук В.М. Облік трансакційних витрат – вагомий фактор конкурентоспроможності в сучасній економіці. Облік і фінанси АПК. 2012. № 3. С. 9-19.
3. Кірейцев Г., Литвиненко В., Мавріна Н. Вплив глобалізації економіки на розвиток системи обліку в Україні. Бухгалтерський облік і аудит. 2014. №4. С. 47–53.

УДК 657.15:657.62

ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ ТА НАПРЯМИ ЇХ АНАЛІЗУ ЗА ПОКАЗНИКАМИ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

Соляр Д.Р.,
студент

Науковий керівник: Гуренко Т.О.,
к.е.н., доцент,
доцент кафедри обліку та оподаткування
Національний університет біоресурсів і
природокористування України,
м. Київ

Фінансові результати діяльності підприємства, суб'єкта господарювання є найважливішими показниками в системі їх управління. Поняття «фінансовий результат» виражається в таких категоріях, як «прибуток» та «збиток», у яких порядок формування єдиний, але є протилежним за змістом. Формування фінансових результатів методом їх порівняння передбачає застосування принципу нарахування й відповідності доходів та витрат.

При здійсненні аналізу фінансових результатів діяльності підприємства основним джерелом є дані обліку та фінансової звітності, а саме Звіту про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) (Форма № 2) та Форми № 5 «Примітки до річної фінансової звітності», порядок формування яких регламентує Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [3]. Також, для аналізу, необхідно враховувати і показники таких форм звітності, як Баланс (Звіт про фінансовий стан) (Форма № 1) та Звіт про рух грошових коштів (Форма № 3).

Більшість авторів пропонують для оцінки та аналізу показників фінансових результатів використовувати як специфічні, так і загальноприйняті методи та методики аналізу. Основними методами аналізу фінансових результатів науковці вважають наступні: горизонтальний, вертикальний, трендовий, коефіцієнтний і факторний. Значна частка їх, аналізуючи фінансово-господарську діяльність, звертають увагу на

горизонтальний, вертикальний та коефіцієнтний аналіз показників фінансової звітності. Найменш використовуваними прийомами у фінансовому аналізі є економіко-математичні й функціонально-вартісні прийоми.

Важливо зауважити, що саме підходи до розуміння поняття фінансових результатів, їх спрямування та етапи, значно впливають на вибір та обґрунтування напрямів оцінки. Основні напрями оцінки та аналізу фінансових результатів, у розрізі дослідників, представлено нами у табл. 1.

Таблиця 1

Основні напрями аналізу фінансових результатів на думку науковців

Науковці	Виділений напрям аналізу фінансових результатів
Цал-Цалко Ю.С. [5, с. 447]	1. Аналіз формування фінансових результатів; 2. Аналіз впливу факторів на фінансові результати; 3. Аналіз розподілу чистого прибутку
Крамаренко Г.О., Чорна О.Є. [1, с. 78]	1. Оцінка динаміки й структури показників прибутку; 2. Факторний аналіз прибутку від реалізації продукції (робіт, послуг); 3. Аналіз фінансових результатів від іншої реалізації фінансових укладень і позареалізаційної діяльності; 4. Оцінка динаміки показників рентабельності
Косова Т.Д., Сіменко І.В. [4, с. 182]	1. Аналіз валового прибутку підприємства; 2. Аналіз беззбитковості підприємства; 3. Аналіз фінансових результатів операційної діяльності; 4. Аналіз фінансових результатів від іншої діяльності підприємства
Литвин Б.М., Стельмах М.В. [2, с. 37]	1. Оцінка динаміки й складу фінансових результатів; 2. Факторний аналіз прибутку від операційної діяльності; 3. Аналіз взаємозв'язку витрат, обсягу виробництва та прибутку; 4. Аналіз рентабельності підприємства

Узагальнюючи інформацію таблиці 1, у розрізі науковців, важливо зауважити, що більшість авторів, наголошують на доцільності проведення трендового (горизонтального) та вертикального (структурного) аналізу фінансових результатів, доходів та витрат, що його формують, а саме пропонують такі напрями:

– оцінка рівня, динаміки й структури фінансових результатів та показників, що їх формують;

– оцінка рівня, динаміки й структури доходів і витрат у розрізі видів діяльності;

- оцінка рівня, динаміки й структури фінансових результатів за видами діяльності підприємства;
- факторний аналіз показників фінансових результатів, доходів та витрат;
- аналіз показників рентабельності та дослідження впливу факторів, що обумовлюють їх динаміку.

Отже, зазначені напрями є актуальними, але вважаємо за потрібне розширити дослідження показників результативності, шляхом удосконалення та використання показників ефективності. Прийняти бажано за доцільне вивчення рентабельності власного та запозиченого капіталу, активів підприємства, тощо.

Також, необхідно для аналізу стану фінансових результатів підприємства враховувати не тільки показники фінансової звітності, а й інформацію, яка формується у внутрішніх управлінських звітах. Це дасть можливість більш детально зробити висновки щодо причин збільшення прибутку або виникнення збитків, здійснити порівняння аналогічних показників за періодами та виявити слабкі і сильні сторони суб`єкта господарювання.

Спрямування показників оцінки фінансових результатів, відповідно до тих, що визначені на підприємстві системою управління, зможуть надати можливості щодо підвищення результативності експрес-аналізу. Це в кінцевому рахунку буде позитивно впливати на стан власних фінансових ресурсів та ефективність їх використання на перспективу.

Список використаних джерел:

1. Крамаренко Г.О., Чорна О.Є. Фінансовий аналіз: підручник. Київ: Центр учб. л-ри, 2008. 392с.
2. Литвин Б.М., Стельмах М.В. Фінансовий аналіз: навч. посібник. Київ: «Хай-Тек Прес», 2013. 336 с.
3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: затв. наказом Мінфіну від 07.02.2013 № 73. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13> (дата звернення: 28.01.2021).
4. Фінансовий аналіз : навч. посіб. / за заг. ред Т.Д. Косової, І.В. Сіменко. Київ: Центр учб. л-ри, 2013. 440 с.
5. Цал-Цалко Ю.С. Фінансова звітність підприємств та її аналіз: навч. посіб. Київ: Центр учб. л-ри, 2008. 568 с.

УДК 657.37

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПОКАЗНИКІВ СТАТИСТИЧНОЇ ЗВІТНОСТІ В БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ

Сливінська О.Б.,
*к.е.н., доцент,
доцент кафедри обліку і аудиту
ВП Національного університету біоресурсів і
природокористування України
«Бережанський агротехнічний інститут»,
м. Бережани*

У сучасних умовах господарювання дуже велику роль відіграє інформація. Для підприємств та державних органів найбільш поширеним джерелом інформації є фінансова, статистична та податкова звітність, яка формується та складається бухгалтерською службою.

У річних звітах організацій разом з бухгалтерським балансом і фінансовими показниками відбиваються дані про чисельність і заробітну плату працівників, витрати робочого часу, реалізацію продукції, виробництво та собівартість продукції рослинництва і тваринництва, засоби цільового фінансування, баланси продукції, сільськогосподарську техніку та енергетику тощо.

Статистична звітність – форма державного статистичного спостереження, за якої відповідні органи отримують від підприємств (організацій та установ) необхідні їм відомості у вигляді встановлених у законному порядку звітних документів (статистичних звітів) за підписами осіб, відповідальних за представлення та достовірність даних, що повідомляються. За періодичністю звітність поділяється на періодичну й одноразову, а періодична поділяється на поточну та річну [2]. Також статистична звітність – це форма документа, в якому зібрані статистичні дані про роботу підприємства та який подається до спеціальної установи (регіонального органу державної статистики) у затверджені

терміни за підписами уповноважених осіб. Метою складання статистичної звітності є надання інформації державі про соціально-економічні явища на конкретному підприємстві.

Особливістю статистичної звітності є те, що вона поєднує інформацію щодо економічних, соціальних, демографічних, екологічних явищ і процесів. Вона має велике значення для підготовки та прийняття управлінських рішень у сфері визначення стратегії і тактики розвитку країни, регіонів, видів економічної діяльності, окремих суб'єктів господарювання та широкого інформування суспільства з усіх актуальних питань.

Статистика підприємств передбачає інтеграцію потоків інформації для організації наскрізного спостереження за процесами виробництва та продажу продукції, фінансово-майновим станом підприємств, витратами на виробництво та реалізацію продукції, станом розрахунків, інвестиціями, наявністю персоналу та його використанням [3, с. 65].

Відзначимо, що першочерговим етапом облікового процесу є первинний облік інформації. Він відображає виробничу та господарську діяльність підприємства, стан його майна, коштів, розрахунків. Підставами для складання статистичної звітності підприємства є документи первинного обліку та дані статистичного нагляду.

Так, наприклад, джерелами інформації для показників форми № 1-ПВ «Звіт із праці» є первинні облікові документи (табелі обліку використання робочого часу (форма № П-5), наряд на відрядну роботу (форми № П-40 і П-41), обліковий листок праці і виконаних робіт, трудові угоди, акти приймання виконаних робіт тощо), документи бухгалтерського обліку та фінансової звітності, інші документи.

Заповнення форми № 50-сг «Основні економічні показники роботи сільськогосподарських підприємств» здійснюється на підставі даних первинного та бухгалтерського обліку, документів з обліку земель.

Підприємства, у показниках статистичних звітів яких виявлені приписки та інші викривлення, вносять виправлення у звіти та в усі взаємозалежні показники інших звітів незалежно від того, хто встановив наявність приписок та інших викривлень у звітах, а також подають виправлені звіти статистичним органам та усім адресатам, яким були спрямовані недостовірні дані. При цьому у звіті потрібно зробити відповідну примітку про причини зміни даних. Підставою для внесення підприємствами виправлень у звіти є акти перевірок, рішення, накази, повідомлення, що отримані від органів державної статистики, інших органів, які під час здійснення своїх функцій контролю виявили приписки та інші викривлення у статистичній звітності.

Але під час складання та оброблення статистичної звітності виникає багато різних проблем. Громіздкість форм статистичної звітності, їх велика кількість, багаторазове дублювання даних, трудомісткість складання багатьох показників, їх недосконалість знижують якість необхідної інформації та, відповідно, ефективність прийняття управлінських рішень як на рівні держави, так і на рівні окремого підприємства.

Отже можна зробити висновок, що статистична звітність щільно пов'язана з бухгалтерським обліком, а особливо з первинною бухгалтерською документацією. Однак методологія її складання регламентована органами статистики, тоді як бухгалтерський облік регламентується міністерством фінансів. Тому з метою вдосконалення формування звітних показників необхідно провести порівняльний аналіз та узгодити статистичну та бухгалтерську нормативну базу.

Список використаних джерел:

1. Про державну статистику: Закон України від 17 вересня 1992 р. № 2614-XII / Верховна Рада України. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
2. Нюанси подання статистичної звітності. Консультант бухгалтера. 2013. № 9 (705). URL: http://cons.parus.ua/_d.asp?r=08FHD6b995a6523b33d1cd3a4affbe4d11b37.
3. Кварцхава О.В. Проблеми формування статистичної звітності в умовах сімейних фермерських господарств. АГРОСВІТ. 2014. № 17. С. 64-68.

УДК: 657.1

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ РЕАЛІЗАЦІЇ ТОВАРІВ У ПІДПРИЄМСТВАХ ТОРГІВЛІ

*Степура В.К.,
студентка спец. 071 “Облік і оподаткування”,
Науковий керівник: Замула І.В.,
д.е.н., проф.,
професор кафедри інформаційних систем
в управлінні та обліку
Державний університет «Житомирська політехніка»,
м. Житомир*

Процес реалізації товарів є кінцевою стадією руху даного виду оборотних активів, при якій вони зі сфери обігу надходять у сферу споживання, а також є одним з показників, що відображає результативність фінансово-господарської діяльності торговельного підприємства та соціально-економічних процесів держави. Облік реалізації товарів є основною ділянкою бухгалтерського обліку будь-якого торговельного підприємства.

Вважаємо, що реалізація товарів як об'єкт бухгалтерського обліку являє собою сукупність господарських операцій, що відображають момент переходу права власності на товар від продавця до покупця в наслідок розрахунку за грошові кошти (обміну, безоплатної передачі товарів), а також призводять до виникнення доходу та витрат основної діяльності торговельного підприємства.

Основними господарськими операціями, пов'язаними з реалізацією товарів на торговельних підприємствах є:

- надходження грошових коштів за товари від покупців (як в готівковій так і в безготівковій формах);
- виникнення дебіторської заборгованості покупців;
- отримання авансів від юридичних осіб в рахунок виконання договірних зобов'язань;

- списання реалізованих товарів;
- безоплатна передача товарів іншим суб'єктам господарювання;
- оцінка ефективності операцій з реалізації товарів.

На нашу думку, для процесу реалізації товарів як об'єкта організації обліку доцільно виділяти торговельні (пов'язані зі споживанням ресурсів та реалізацією товарів, які призводять до зміни їх складських запасів, визнання доходів та витрат) та фінансово-розрахункові (пов'язані з надходженнями грошових коштів або платежами, що призводять до зміни дебіторсько-кредиторських зобов'язань) господарські операції.

Нормативно-правове регулювання організації обліку процесу реалізації товарів здійснюється згідно чинної нормативно-законодавчої бази (державний рівень регулювання) та внутрішніх організаційних регламентів (на рівні суб'єкта господарювання – підприємства торгівлі).

Згідно з П(С)БО 9 "Запаси" оцінка товарів при їх вибутті здійснюється одним із таких методів: ідентифікаційної собівартості, середньозваженої собівартості, ФІФО, нормативних витрат, ціни продажу.

Документування операцій з реалізації товарів здійснюється відповідно до наявності в бухгалтерії торговельного підприємства юридичних та бухгалтерських документів, які є підставою для своєчасного відображення доходів і витрат від реалізації товарів на рахунках обліку та у звітності.

Наразі чинна методика обліку дозволяє отримувати узагальнюючу інформацію про результати процесу реалізації товарів у розрізі:

- отриманого доходу від операцій з реалізації товарів та вирахувань з нього (за кредитом субрахунку 702 "Дохід від реалізації товарів" та дебетом субрахунку 704 "Вирахування з доходів");
- витрат підприємства в частині собівартості реалізованих товарів (за дебетом субрахунку 902 "Собівартість від реалізації товарів");
- витрат підприємства в частині витрат на збут (за дебетом рахунку 93 "Витрати на збут");

– торгової надбавки (націнки) на реалізовані товари (за кредитом субрахунку 285 "Торгова націнка").

Для обліку знижок в момент реалізації товарів в Плані рахунків відсутній синтетичний рахунок (субрахунок), а надана покупцю знижка відображається на субрахунку 285 "Торгова націнка". Однак використання означеного субрахунку в обліковій системі торговельного підприємства не дозволяє сформувати належне інформаційне підґрунтя для визначення ефективності кожної форми управління продажами товарів в залежності від обраної системи знижок.

Чинна практика обліку реалізації товарів в частині документального відображення відповідних господарських операцій, на нашу думку, потребує удосконалення в наступних напрямках: підвищення оперативності оформлення та обробки інформації щодо процесу реалізації товарів; поглиблення рівня об'єктивності аналітичної інформації, яка знаходить своє відображення в первинних документах; удосконалення контролю за операціями з реалізації товарів.

Пріоритетним напрямом удосконалення діючої практики обліку в контексті формування обліково-аналітичної системи управління товарними запасами є також деталізація показників продажу для забезпечення накопичення інформації щодо отриманих доходів, здійснених витрат і фінансових результатів.

Для отримання в зручному форматі деталізованої інформації за процесом реалізації товарів торговельним підприємствам необхідно розробляти і використовувати у своїй діяльності пакет форм управлінської звітності щодо доходів і витрат, які б інтегрували інформацію для аналізу та обґрунтування альтернативних варіантів прийняття управлінських рішень, дозволяли б забезпечити формування в управлінській інформаційній системі баз даних доходів і витрат та забезпечували б налагодження інформаційно-комунікаційних зв'язків на всіх рівнях управління.

Отже, саме організація обліку реалізації товарів за умов використання інноваційних її форм та видів є дієвим інструментом в управлінні фінансово-господарською діяльністю суб'єктів господарювання – торговельних підприємств.

ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Талько Т.В.,

викладач облікових дисциплін

ВСП «Ірпінський фаховий коледж НУБіП України»,

м. Ірпінь

Важливою умовою функціонування суб'єкта господарювання є наявність основних засобів, адже вони утворюють виробничо-технічну базу і визначають виробничу потужність підприємства. Основні засоби беруть участь у виробничих та невиробничих сферах діяльності підприємств.

Недоліки в організації бухгалтерського обліку викликають відставання обліку, затримування надання звітних даних і іншої інформації; спричинюють його заплутаність, створюють умови для розкрадання матеріальних цінностей і інших зловживань. Існує коло проблем, які негативно впливають на процес управління виробництвом, до таких можна віднести:

- різні підходи до термінології та визначення сутності основних засобів у фінансовому обліку й системі оподаткування;
- проблема оцінки основних засобів;
- проблеми підвищення інформативності первинних документів з обліку основних засобів;
- проблема інформаційного забезпечення управління матеріально-технічною базою.

На даному етапі розвитку облікової роботи, важливою ділянкою є формування оптимальної облікової політики, під якою слід вважати сукупність обраних підприємством способів і процедур ведення бухгалтерського обліку, що не суперечать законодавчо встановленим принципам обліку й забезпечують отримання реальної і достовірної інформації про фінансовий стан і результати діяльності суб'єкта господарювання. В основу її розробки має бути закладено принцип повноти та

реальності облікових даних, а не досягнення певних цілей керівництва.

Облікова політика являє собою фундамент правильної побудови бухгалтерського обліку і передбачає права і обов'язки системи обліку з приводу формування інформаційних потоків для управлінців.

Відсутність документів, що регламентують порядок розробки облікової політики ускладнює задачу. Проаналізувавши чинні нормативні документи, можна відмітити, що певна інформація про формування облікової політики підприємств міститься в Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та НП(С)БО 1 [1].

У НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» дане лише визначення облікової політики, крім цього також зазначено, що підприємство самостійно визначає облікову політику, вибирає форму бухгалтерського обліку, розробляє систему і форми управлінського обліку, затверджує правила документообігу облікової інформації, може перевести на окремий баланс філії, представництва й інші відособлені підрозділи. В Законі зазначено, що підприємство самостійно визначає свою облікову політику, тобто принципи, методи та процедури, які воно використовує для складання та подання фінансової звітності [2].

Метою формування облікової політики має бути не тільки вибір сукупності способів ведення бухгалтерського обліку, а й досягнення ефективності управління обліковими процесами, ефективності інформаційно-аналітичної підтримки прийняття управлінських рішень, оцінки впливу прийнятої системи ведення бухгалтерського обліку на фінансові результати діяльності господарюючого суб'єкта, вибір оптимальної системи управління процесами діяльності для досягнення оперативних і стратегічних цілей суб'єкта господарювання [3].

Наразі головні проблеми організації обліку основних засобів поділяються на три частини:

- Організаційна частина;
- Технологічна частина;

- Документальна частина.

На мою думку саме зараз виникла необхідність оновлення інформаційної бази норм та нормативів витрат, які б враховували специфіку галузі та підприємства зокрема. Таке впровадження дозволить контролювати рівень витрат з метою уникнення процесу виготовлення не облікованої продукції та отримання тіншових доходів. Адже тіншові витрати породжують тіншові доходи.

Одними з найголовніших шляхів щодо покращення організації обліку основних засобів є удосконалення як реєстрів обліку і кожної з форм документів, так і способів, методів збирання, оброблення і підсумування облікової інформації, пристосованих до умов сучасності.

Список використаних джерел:

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
2. НП(С)БО № 1 „Загальні вимоги до фінансової звітності”: затв. наказом Мін-ва фінансів України від 07.02.2013 № 73. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.
3. Крупка Я.Д. Фінансовий облік. Підручник. Тернопіль: ТНЕУ, 2017. 451 с.

УДК 657.422.1 : 336.71

СОБІВАРТІСТЬ У БУДІВНИЦТВІ: ВИДИ ТА МЕТОДИКА РОЗРАХУНКУ

Тлущкевич Н.В.,

к.е.н., доцент

кафедри обліку і аудиту

Луцький національний технічний університет,

м. Луцьк

Собівартість у будівництві є визначальним показником для формування договірної ціни на об'єкти будівництва та будівельно-монтажні роботи. Для

ефективної діяльності будівельних підприємств важливим є досягнення оптимального рівня собівартості, що сприятиме управлінню витратами і фінансовими результатами та підвищенню рентабельності.

Систему управлінського і бухгалтерського обліку собівартості у будівництві, визначення собівартості будівництва, склад собівартості будівельно-монтажних робіт розглядали в свої працях Верхоглядова Н.І., Кононова О.Є., Іваницька Т.Є. [1], Задорожний, З.-М.В., Крупка Я.Д. [2], Задорожний З.-М.В. [3], Ільяшенко В.А., Юхновська Ю.О. [4] та інші. Окремим питанням важливості витрат та собівартості, як основи методології обліку в цілому, а також калькуляції, як елементу методу бухгалтерського обліку присвячені праці проф. Кірейцева Г.Г. [5].

Види собівартості у будівництві відрізняються за складом витрат та методикою її розрахунку, на що впливають і особливості виробничого процесу. Види собівартості у будівництві частково визначені Методичними рекомендаціями з формування собівартості будівельно-монтажних робіт № 573 [6]. Так, основними видами собівартості є :

- виробнича собівартість, яка визначається з прямих матеріальних витрат, прямих витрат на оплату праці, інших прямих витрат, а також змінних загальновиробничих та постійних розподілених загальновиробничих витрат, пов'язаних з виконанням будівельно-монтажних робіт;

- планова (нормативна) собівартість, яка визначається з витрат на виконання будівельно-монтажних робіт на підставі техніко-економічних розрахунків з використанням економічно обґрунтованих норм і нормативів затрат на здійснення будівельно-монтажних робіт;

- фактична собівартість, яка визначається з фактичних витрат, понесених під час виконання будівельно-монтажних робіт [6].

Кошторисна собівартість у будівництві визначається на стадії формування проектно-кошторисної документації для формування договірної ціни і регулюється Настановою з визначення вартості будівництва № 281 [7]. Кошторисна собівартість

включає усі витрати, понесені на виконання будівельних робіт і послуг з детальним поділом їх за статтями. Результати досліджень Верхоглядової Н.І., Кононової О.Є., Іваницької Т.Є. [1] свідчать, що в Україні та розвинених країнах (США, Канада, Англія, Німеччина) структура кошторисної собівартості будівельно-монтажних робіт практично не відрізняється, відмінності є тільки у порядку визначення величини накладних витрат [1].

Повна собівартість визначається для потреб управлінського обліку і включає ще не виробничі витрати – адміністративні та інші операційні витрати. При формуванні проектно-кошторисної документації кошторисна собівартість може бути рівною повній собівартості, але по завершенню будівництва і визначенні фактичних витрат повна собівартість відрізнятиметься.

Незалежно від видів собівартості основними її статтями є матеріальні витрати, витрати на оплату праці з відрахуваннями, амортизація машин і обладнання та загальновиробничі витрати. Перелік і склад статей собівартості будівельно-монтажних робіт визначається конкретно кожним економічним суб'єктом. При цьому, для практичних потреб, у наукових дослідженнях [1,2,3,4] пропонують деталізувати та розширити статті витрат у будівництві.

Разом з тим, для управлінських потреб необхідно визначати неповну собівартість, яка складається з реальних фактичних змінних (прямих) витрат, що виникли в ході виконання будівельних робіт. Крім того, собівартість за змінними витратами слід визначати як виробничу, так і повну. Це збільшить можливості аналітичної оцінки витрат та собівартості і дозволить визначати маржинальний прибуток в розрізі технологічних етапів будівництва ще до завершення виробничого процесу.

Список використаних джерел:

1. Верхоглядова Н.І., Кононова О.Є., Іваницька Т.Є. Дослідження теоретико-методичних аспектів обліку та формування ефективної методики обліку та аналізу управління господарською діяльністю будівельного підприємства. Вена: Premier Publishing s.r.o. Vienna, 2017. 62 с.
2. Задорожний З-М.В., Крупка Я.Д. Стан і перспективи розвитку бухгалтерського і управлінського обліку в умовах глобалізації : монографія. Тернопіль: ВПЦ «Університетська думка», 2020. 295 с.

3. Задорожний З.В. Внутрішньогосподарський облік у будівництві: монографія. Тернопіль: Економічна думка, 2006. 336 с.

4. Ільяшенко В.А., Юхновська Ю.О. Організація обліку витрат і калькулювання собівартості в будівництві. *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво*, 1(70), 2013. С.110-113.

5. Кірейцев Г.Г. Глобалізація економіки и унифікація методології бухгалтерського учета : науч. докл. Житомир : ЖГТУ, 2008. 76 с.

6. Методичні рекомендації з формування собівартості будівельно-монтажних робіт від 31 грудня 2010 р. № 573. Київ: Міністерство регіонального розвитку та будівництва України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0573738-10#Text>

7. Наказ Міністерства розвитку громад та територій України «Настанова з визначення вартості будівництва» від 01.11.2021 року № 281. URL: <https://www.minregion.gov.ua/napryamki-diyalnosti/building/pricing/koshtorysni-normy-ukrayiny/koshtorysni-normy-ukrayiny-z-vyznachennya-vartosti-budivnyctva/koshtorysni-normy-ukrayiny-nastanova-z-vyznachennya-vartosti-budivnyctva/>

УДК 657.37

КОМПОНЕНТИ БУХГАЛТЕРСЬКОЇ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ ОСНОВИ ЇЇ ПОДАННЯ У ВІДПОВІДНОСТІ ДО МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ

Хомяк Н.В.,

к.е.н., доцент

кафедри обліку і оподаткування

Білоцерківський національний аграрний університет,

м. Біла Церква, Київської обл.

Бухгалтерська фінансова звітність суб'єктів господарювання є завершальним етапом обліку їх діяльності за звітний період. Вона має бути законною, достовірною, об'єктивною, своєчасною та задовольняти інформаційні потреби внутрішніх і зовнішніх користувачів для виробітку ними ефективних управлінських рішень. В сучасному економічному середовищі, пов'язаному із розвитком

зовнішньоекономічних зв'язків, важливим актуальним завданням є здійснення процесів глобалізації та євроінтеграції фінансової звітності з урахуванням вимог Міжнародних стандартів.

Мета дослідження полягає у визначенні компонентів бухгалтерської фінансової звітності та порядку її подання у відповідності до міжнародних стандартів. Матеріалами, які лягають в основу даного дослідження, виступають основні положення МСБО1 «Подання фінансових звітів», теоретичні та практичні напрацювання різних вітчизняних науковців з питань міжнародних стандартів обліку і звітності. [1, 2, 3]

Питання складу, формування, та подання бухгалтерської фінансової звітності на міжнародному рівні регулюються МСБО 1 «Подання фінансових звітів».[4] Метою МСБО 1 є забезпечення співставності між фінансовими звітностями окремого підприємства за різні періоди його діяльності і фінансовими звітностями різних підприємств. МСБО 1 застосовується до всіх фінансових звітностей відповідно до :

- всіх типів підприємств;
- окремих фінансових звітів;
- консолідованих фінансових звітів.

До компонентів фінансової звітності у відповідності до МСБО 1 входять:

1. Обов'язкові компоненти:

- Баланс;
- Звіт про прибутки та збитки;
- Звіт, який відображає:

а) усі зміни у власному капіталі;

б) зміни у власному капіталі, крім тих, які відбулися в результаті капітальних операцій з власниками та виплат власникам;

- Звіт про рух грошових коштів;
- Облікова політика та пояснювальні примітки.

2. Інші заохочувальні компоненти (поза фінансовою звітністю):

- Фінансові огляди:

а) операційні результати;

б) фінансовий стан;

в) невизначеності;

- Екологічні звіти, звіти про додану вартість.

Фінансові звіти та їх компоненти повинні бути чітко виділені від іншої інформації у річному звіті. Подання фінансової звітності користувачам повинно здійснюватися щонайменше раз у рік не пізніше 6 місяців після дати балансу. При цьому обов'язковими реквізитами повинні бути:

- назва підприємства;
- вказівка на те, що дана звітність є окремою, чи консолідованою;
- дата балансу, період звітування;
- валюта звітування;
- рівень округлення сум фінансової звітності.

Фінансова звітність суб'єктів господарювання у відповідності до Міжнародних стандартів повинна містити ряд загальних положень, до яких відносяться:

- Діюче підприємство (безперервність)
- Принцип нарахування в бухгалтерському обліку
- Суттєвість та об'єднання
- Згортання
- Облікова політика
- Послідовність представлення
- Порівняльна інформація
- Дотримання МСБО

Отже, на основі викладеного матеріалу можна зробити висновки що у відповідності до вимог міжнародних стандартів у МСБО 1 «Подання фінансових звітів» чітко та в достатній мірі визначені компоненти бухгалтерської фінансової

звітності та порядок їх представлення внутрішнім і зовнішнім користувачам для прийняття ефективних управлінських рішень.

Список використаних джерел:

1. Белова І. М. Тенденції гармонізації та стандартизації обліку до міжнародних стандартів обліку та звітності. *Глобальні та національні проблеми економіки: електронне наукове видання*. 2015. Вип. 3. С. 821- 826.
2. Каменська Т. О. Міжнародні стандарти фінансової звітності в Україні: сучасний стан, практика й проблеми впровадження. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2012. N 12. С. 39–43.
3. Лучко М. Р., Бенько І. Д. Облік і фінансова звітність за міжнародними стандартами / М. Р. Лучко, І. Д. Бенько. - Тернопіль : Екон. думка ТНЕУ, 2016. — 360 с.
4. МСБО 1 https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_013#Text

УДК 001.8:657:631

**ЗАСТЕРЕЖЕННЯ ПРОФ. Г. КІРЕЙЦЕВА ЩОДО РОЗВИТКУ ОБЛІКУ ЗЕМЕЛЬ
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ В УМОВАХ
ІНСТИТУЦІЙНО-ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ВИКЛИКІВ**

Царук Н. Г.,
к.е.н., доцент
кафедри обліку і оподаткування
Відокремлений підрозділ Національного університету
біоресурсів і природокористування України
«Ніжинський агротехнічний інститут»,
м. Ніжин

З огляду на загострення світової продовольчої кризи, посилюється інституційна боротьба за розподіл доданої вартості, яку формують землі сільськогосподарського призначення. Земельний капітал відіграє ключову роль в забезпеченні продовольчої безпеки і має бути належно представлений в системі бухгалтерського обліку як складова національного багатства.

В умовах глобального вільного ринку ефективність ведення сільського господарства, і зокрема використання земельних ресурсів, оцінюється на основі даних обліку. Беручи до уваги лише показники фінансової звітності агрохолдингів України, сформованої за МСФЗ, то можна не виправдано переоцінити фактичний рівень ефективності сільськогосподарського землекористування. Парадокс полягає у тому, що як зауважив проф. Г. Кірейцев, концепція обліку та фінансової звітності, розроблена Міжнародною радою бухгалтерських стандартів, зорієнтована на задоволення потреб глобальних виробництв. В ній рівень розвитку національних продуктивних сил, соціальних, екологічних, економічних та правових відносин, як і придатність сформованих механізмів регулювання економіки в окремих державах до уваги не беруться [1].

Методологія сучасного обліку не дає можливості оцінити проблеми сільськогосподарського землекористування в забезпеченні сталого розвитку аграрної економіки на локальному рівні (окрема країна, регіон). В той час коли обліковий прибуток агрохолдингів росте, родючість українських ґрунтів щорічно знижується внаслідок їх нищівної експлуатації, що не відповідає засадам рівноважного природокористування. Причиною такої ситуації є зміна пріоритетів виробничої діяльності в умовах інституційно-глобалізаційних трансформацій. Банальний монетаристський мотив нарощення прибутку за рахунок виснаження землі як особливого біологічного середовища нівелює ціль сільськогосподарської діяльності – виробляти більше продовольства задля розв'язання продовольчої кризи. Проф. Г. Кірейцев довів, що практику вирішення проблем управління процесами аграрного землекористування, побудовану на філософії бізнесу та зорієнтовану виключно на критерій прибутковості й винятково на інтереси приватного власника в сільському господарстві, не можна визнати обґрунтованою. Такий підхід виключає можливість розуміння землі як основного біологічного активу сільськогосподарського і лісового виробництва та людини, чие право власності на цей актив надано йому природою [2, с. 16].

Опираючись на сформовані проф. Г. Кірейцевим постулати, Ю. Бездушна, О. Вороновська, В. Жук, І. Замула, А. Коріненко, Н. Малюга, В. Метелиця, С. Остапчук, В. Шевчук наголошують на необхідності запровадження особливої облікової політики щодо земель сільськогосподарського призначення, аж до запровадження окремого стандарту [3-4].

Досліджуючи закономірності глобалізації економіки та уніфікації методології бухгалтерського обліку проф. Г. Кірейцев виявив, що в даний час існує значний перелік природних ресурсів, що входять до економічного обороту, але їх не вимірюють прийомами економічної та бухгалтерської методології. Традиційними прийомами бухгалтерського обліку такі ресурси відображають частково. Одним із таких важливих ресурсів є земля як біологічний актив» [5, с. 65]. Тому існує необхідність розроблення методологічного інструментарію формування облікової нефінансової інформації, яка би характеризувала якісні сторони використання біологічних активів, зокрема земель сільськогосподарського призначення. Такий підхід актуальний у зв'язку зі стрімким погіршенням природної родючості земель сільськогосподарського призначення внаслідок антропогенного впливу, контроль якого неможливо забезпечити на основі лише фінансової інформації, та з дискредитацією грошового вимірника в бухгалтерському обліку у сфері оцінки абсолютних природних благ внаслідок наростаючої переваги віртуальної економіки над реальною на міжнародному рівні.

Таким чином, методологія обліку земель сільськогосподарського призначення має бути побудована на сприйнятті землі як особливого біологічного середовища, що відповідатиме національним інтересам збереження й раціонального використання земельних ресурсів.

Список використаних джерел:

1. Кірейцев Г. Г. Глобализация экономики и унификация методологии бухгалтерского учета / Научный доклад. Житомир: ЖГТУ, 2007. 68 с.
2. Кірейцев Г. Г. Умови розвитку бухгалтерського обліку в сільському господарстві України. Реформування обліку, звітності та аудиту в системі АПК України: стан та перспективи. II Міжнар. наук.-практ. конф.: Зб. тез та виступів. К.: Інститут аграрної економіки, 2006. С. 9-18.

3. Zhuk V., Bezdushna Yu., Tyvonchuk S. Improvement of IFRS application policy in relation to land assets of agricultural enterprises. Independent Journal of Management & Production. Special Edition PDATU-2019, 2019. Vol 10, No 7. pp. 702-724. DOI: [dx.doi.org/10.14807/ijmp.v10i7.889](https://doi.org/10.14807/ijmp.v10i7.889)

4. Остапчук С. М., Царук Н. Г. Облік водних, земельних та біологічних активів в контексті управління сталим розвитком: вибір пріоритетного вимірника. Облік і фінанси. 2019. № 2(84). С. 36-47. DOI: [https://doi.org/10.33146/2307-9878-2019-2\(84\)-36-47](https://doi.org/10.33146/2307-9878-2019-2(84)-36-47)

5. Кірейцев Г. Г. Розвиток бухгалтерського обліку: теорія професія, міжпредметні зв'язки: монографія. Житомир: ЖДТУ, 2007. 236 с.

УДК 657.1

РОЗВИТОК БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ЗВІТНОСТІ В УМОВАХ ІНСТИТУЦІЙНО-ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ВИКЛИКІВ

Червінська А.-М.Р.,

магістр

Науковий керівник: Калюга Є. В.,

д.е.н., професор

Національний університет біоресурсів і

природокористування України,

м. Київ

Глобалізація має неминучий вплив на систему бухгалтерського обліку. Оскільки в умовах глобалізації виникають і інші користувачі системи бухгалтерського обліку – глобальні, на зміну нинішній системі бухгалтерського обліку приходиться інша облікова система, яка є новою і не відповідає інтересам і потребам управління.

Удосконалення вже існуючої системи бухгалтерського обліку виникає у тому випадку, коли бухгалтерська інформація перестає відповідати вимогам його користувачів. Безпосередніми користувачами системи бухгалтерського обліку, перш за все, є керівники та управлінці на всіх рівнях управління підприємством.

Професор Кірейцев Г.Г. стосовно впливу глобалізації на розвиток національної системи бухгалтерського обліку та наслідків даного впливу, робить такий висновок, що «Глобалізацію економіки слід розуміти як створення глобальних виробництв, організацію товарних та фінансових глобальних ринків, формування систем глобального управління та глобального інформаційного його забезпечення, включаючи інформацію бухгалтерського обліку. Введення в Україні П(С)БО – це перший крок в напрямі ігнорування національних інтересів щодо задоволення внутрішньо системних інформаційних потреб менеджменту порівняно з потребами зовнішніх користувачів, а повне виконання вимог МСФЗ на користь задоволення інформаційних потреб глобального управління, буде останнім кроком в реалізації можливостей управляти розвитком обліку на національному рівні».

За визначенням Н.В. Семенишеної, для обліку глобалізація – це об'єднання, уніфікація міжнародних бухгалтерських стандартів, ліквідація тих суперечностей, що існують на даний момент між національними стандартами та міжнародними.

В умовах інформатизації суспільства та глобалізації економіки роль та місце бухгалтера докорінно змінюється. У вступі до міжнародних стандартів освіти для професійних бухгалтерів зазначено, що сьогодні бухгалтер повинен бути технічним експертом, який має блискучі комунікативні навички і здатний задовольняти потреби в звітності та інформації, які висуває економіка, що базується на нових знаннях, глобалізаційних та інтеграційних процесах. На додаток до набуття технічних бухгалтерських знань та навичок, бухгалтерам потрібні навички, які нададуть їм можливість, у разі потреби, виступати у ролі бізнесових радників, фінансових аналітиків, менеджерів та фахівців, які можуть вести переговори.

Таким чином, в умовах глобалізації бухгалтерська інформація буде зорієнтована більше до потреб зовнішніх користувачів, зокрема, інвесторів. В даному випадку слід звернути увагу, що повне ігнорування інтересів внутрішніх користувачів може призвести до краху підприємства. Адже інформація, яка відповідатиме процесам

внутрішнього управління і носить назву «комерційна таємниця» є надзвичайно важливою для успішного та ефективного функціонування підприємства.

Потрібно зазначити, що перш за все необхідно захищати національні інтереси та потреби. У зворотному випадку, коли під впливом глобалізації розвиток національної системи бухгалтерського обліку буде відбуватися на користь та в напрямку задоволення потреб управління тільки глобального масштабу, відбудеться послаблення внутрішнього управління, і його функцій, а саме: організації, планування, обліку, аналізу та контролю.

УДК 657.433

ОСОБЛИВОСТІ КЛАСИФІКАЦІЇ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ

Шара Є.Ю.,

к. е.н., доцент

Ірпінський фаховий коледж економіки та права,

м. Ірпін

Методологічні основи формування в бухгалтерському обліку інформації про зобов'язання та розкриття її у фінансовій звітності регламентуються П(С)БО 11 «Зобов'язання» відповідно до якого зобов'язання – це заборгованість підприємства, що виникла внаслідок минулих подій і погашення якої в майбутньому, як очікується, призведе до зменшення ресурсів підприємства, що втілюють в собі економічні вигоди. Зобов'язання визнаються за таких умов: оцінка їх може бути достовірно визначена та існує ймовірність зменшення економічних вигід внаслідок їх погашення [1].

Слід відзначити, що більшість вчених класифікують зобов'язання на поточні та довгострокові. До поточних зобов'язань відносять ті, які будуть погашені протягом

одного року або операційного циклу; довгострокові – це зобов'язання, термін погашення яких більше одного року.

В.В. Сопко з погляду фінансових вимог та ефективного управління капіталом пропонує класифікувати позиковий капітал на три групи: короткостроковий – з терміном погашення до одного року; середньостроковий – з терміном погашення від 1 до 3–4 років; довгостроковий – з терміном погашення більше 3–4 років [2].

Серед представників українських наукових шкіл, які класифікують зобов'язання за найбільшою кількістю ознак є Ф. Ф. Бутинець. З його поглядами погоджуються в частині класифікації зобов'язань за терміном погашення, способом погашення, часом виникнення та можливістю оцінки - Л. В. Чижевська та С. Л. Береза. Залежно від підстав виникнення, Ф.Ф. Бутинець та А.Г. Завгородній виділяють договірні зобов'язання, які постають з угоди, домовленості сторін; та позадоговірні, що виникають незалежно від волі учасників угоди [3].

З метою здійснення контролю за виконанням зобов'язань відповідно до договорів та проведення прогностичного аналізу зміни джерел утворення активів підприємства Т. І. Тесленко вважає доцільним введення деяких розмежувань для відображення зобов'язань в балансі: реальні (балансові) зобов'язання та консенсуальні (позабалансові).

І.Я. Омецінська дотримувалася поглядів класифікації зобов'язань за двома напрямками формування: пасиви прирівняні до зобов'язань, та зобов'язання, які повною мірою відповідають критеріям їхнього визнання. На її думку, такий поділ сприятиме чіткому розмежуванню різних видів пасивів, що забезпечить створення основи для аналізу раціонального складу джерел утворення господарських засобів.

В. Кладіє, з точки зору виникнення, розрізняє правове та традиційне зобов'язання.

Правове зобов'язання передбачає безумовну вимогу від підприємства будь-яких дій та виникає в силу наступних причин: договір, в межах якого сторони домовляються про виконання зобов'язань; наявність в законодавстві певних вимог, згідно яких

підприємство має виконати певні дії; делікт – розмір зобов’язання визначається через обсяги нанесеної шкоди.

Традиційне зобов’язання – це зобов’язання, яке підприємство самостійно бере на себе в результаті своєї діяльності, коли: внаслідок минулих подій підприємство самостійно визнає, що при визначених умовах візьме на себе зобов’язання, навіть якщо при цьому не буде існувати правового зобов’язання; внаслідок яких у третіх сторін є певні обгрунтовані очікування відносно того, що підприємство виконає свої зобов’язання, та що вони можуть покладатися на ці очікування та діяти відповідним чином.

Г. Велш та Д. Шорт виділяють умовні зобов’язання і визначають їх як потенційні зобов’язання, які виникли через події чи операції, які вже мали місце. Однак їх перетворення на дійсні зобов’язання залежить від того, чи відбудуться в майбутньому певні події або операції. Умовні зобов’язання також призводять до умовних втрат [4].

Рада з питань стандартів фінансового обліку запропонувала для найбільш об’єктивного відображення у фінансовій звітності умовних зобов’язань їх класифікувати. Відповідно умовні зобов’язання класифікують на три групи:

припустимі – майбутня подія скоріш за все відбудеться;

ймовірні – ймовірність того, що подія відбудеться, є більшою, ніж для можливих умовних зобов’язань, але не меншою, ніж для припустимих;

можливі – можливість того, що майбутня подія відбудеться, досить незначна.

Бухгалтерський облік документально відображає наслідки виконання умов конкретного договору, тому доцільно класифікувати зобов’язання за видами діяльності, а саме зобов’язання, що виникають в результаті операційної, фінансової та інвестиційної діяльності.

Узагальнюючи наведені підходи щодо класифікації зобов’язань та враховуючи особливості ведення господарської діяльності підприємства підприємства, доцільно розробити перелік класифікаційних ознак зобов’язань за видами діяльності, а саме

зобов'язання, що виникають в результаті операційної, фінансової та інвестиційної діяльності, які більш повно будуть відповідати потребам інформаційного забезпечення, та нададуть можливість бухгалтерам і керівникам отримувати різнобічну інформацію про зобов'язання з метою їх оптимізації.

Список використаних джерел:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31.01.2000р. №20: із змінами та допов.: станом на 03.11.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00#Text> (Дата звернення : 12.01.2022).
2. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський фінансовий облік: підруч. / Ф. Ф. Бутинець. – Житомир: Рута, 2006. – 382 с.
3. Сопко В., Завгородній В. Організація бухгалтерського обліку, економічного контролю та аналізу. – К.: КНЕУ, 2005. – 260с.
4. Велш Глен А., Щорт Денізіл Г. Основи фінансового обліку.-К.: Основи, 1999.-943 с.

УДК 63057.2

РИНОК ЗЕМЛІ: ВПЛИВ НА УКРАЇНСЬКИХ ФЕРМЕРІВ

Шаргало Н.В.,

студентка факультету обліку та аудиту,

Вінницький національний аграрний університет

Науковий керівник: Іщенко Я.П.,

к.е.н., доцент

кафедри обліку та оподаткування в галузях економіки,

Вінницький національний аграрний університет,

м. Вінниця

Земля для України та українців завжди мала особливе значення. За 30 років незалежності земельні відносини в Україні зазнали кардинальних змін. Питання ефективного землекористування і землеволодіння ґрунтовно висвітлено у працях Г.М. Калетніка [1], П.Т. Саблука та інших провідних вчених економістів. Цими науковцями піднімалися питання удосконалення інформаційного забезпечення системи

ефективного державного управління земельними ресурсами. Облік земель сільськогосподарського призначення є об'єктом досліджень провідних науковців, що займаються методологічними проблемами обліку в аграрному секторі економіки, серед них В.М. Жук, Ю.С. Бездушна, Є.Ю. Попко [4], Я.П. Іщенко [2] та інші.

За інформацією AgroPolit.com, що сформована на базі даних Держгеокадастру, з початку відкриття вільного ринку земель сільськогосподарського призначення, що став можливим з введенням в дію, до 01.02. 2022 р. в Україні відбулось 120 065 операцій з купівлі-продажу земель, що становить 21% від загальної кількості транзакцій із земельними ділянками. Найбільше таких операцій відбулось в Харківській області – 4491, Сумській області – 3255, Херсонській області – 2371. На Вінниччині кількість угод з купівлі-продажу земель склала 2176, на Кіровоградщині – 1771. Найменше зазначених операцій відбулось в Івано-Франківській області – 206, Волинській області - 130 та в Рівненській області – 75. Прослідковується стрімка щотижнева динаміка зростання транзакцій з купівлі-продажу земель (рис. 1).

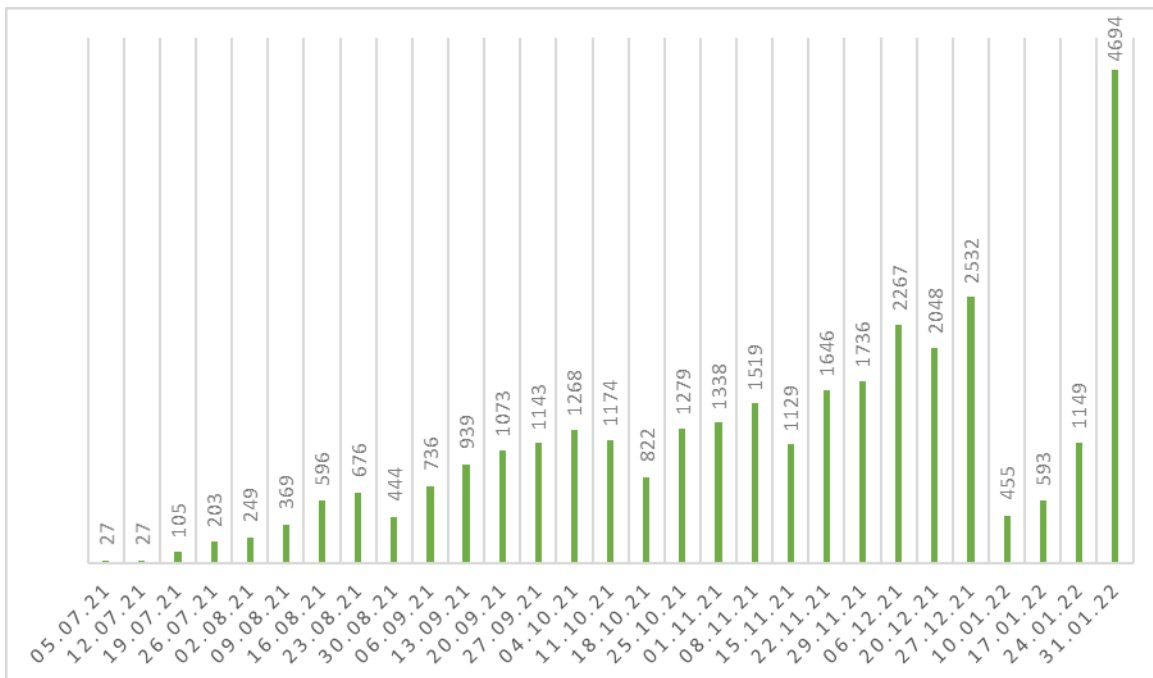


Рисунок 1. Динаміка кількості операцій з купівлі-продажу землі в Україні з 05.07.2021р. по 31.01.2022 р., шт.

Джерело: сформовано автором на основі [5]

Основними умовами купівлі-продажу сільськогосподарських земель, відповідно до закону № 552-IX, є:

1. Придбати ділянку можуть лише громадяни України. Юридичним особам купувати землю заборонено до 2024 року.
2. Одна людина може купити не більше ніж 100 га в одні руки.
3. Переважне право придбати ділянки належить тим, хто орендує їх з 2010 року.
4. До 2030 року ціна землі не може бути нижчою за нормативну грошову оцінку.
5. Нотаріус повинен буде перевірити покупця: підтвердити його особу, дізнатися, чи не перевищує він ліміт володіння землею тощо.
6. Оплата за всіма цивільно-правовими угодами щодо сільськогосподарських земельних ділянок безготівкова.

Операції продажу земельної ділянки є об'єктом оподаткування податком на доходи фізичних осіб (за ставкою 5% від зазначеної в договорі купівлі-продажу ціни на ділянку) та військовим збором (1,5%).

При цьому обидва податки слід сплатити до моменту нотаріального засвідчення договору, відштовхуючись від зафіксованої в угоді ціни. Однак ця ціна не може бути нижчою за оціночну ціну, яку встановив уповноважений на оцінку землі Державний орган контролю.

Не сплачують ці два податки ті, хто отримав землю за ст.121 Земельного кодексу України (для ведення особистого господарства, не більше ніж 2 гектари) [3].

Нотаріус отримує 1% від заявленої в угоді суми.

Фінансовою проблемою для фермерів сьогодні є відсутність фінансових інструментів широкої підтримки малих сільськогосподарських виробників – фермерів. Для їх усунення, на нашу думку, необхідно сформувати фонд

часткового гарантування за кредитами (на наступний рік) та закласти більше коштів на програми кредитування під земельні ділянки для фермерів.

Список використаних джерел:

1. Калетнік Г.М., Козловський С.В., Ціхановська В.М. Перспективи розвитку земельних відносин на ринку землі в Україні. АгроСвіт. 2012. № 12. С. 2-6.
2. Іщенко Я.П. Облік використання земель сільськогосподарського призначення на умовах емфітевзису. *Облік і фінанси*. 2016. №4(74). С.34-40.
3. Земельний кодекс України від 25.10.2001р. № 2768-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14>
4. Жук В.М., Бездушна Ю.С., Попко Є.Ю. Капіталізація національного багатства України: вартість земель сільськогосподарського призначення. Наукова доповідь. 2019. 47 с.
5. AgroPolit.com.URL: https://agropolit.com/spetsproekty/892-rinok-zemli-v-ukrayini-mapa-zemelnih-ugod-i-tsin-na-zemlyu-z-1-lipnya-2021-roku?utm_source=agropolit&utm_medium=widget

УДК 657:005.591.6

**ТЕОРЕТИКО-ЕКОНОМІЧНІ ДЕТЕРМІНАНТИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ
ПАРАДИГМИ ОБЛІКУ ЗА ПРОФ. Г.Г.КІРЕЙЦЕВИМ**

Шевчук В.О.,
д.е.н., професор
кафедри обліку, аудиту та оподаткування
Національна академія статистики, обліку та аудиту,
м. Київ

Відомий економіст, учений і педагог, вшануванню пам'яті якого присвячені цьогорічні Наукові читання на відзначення його 90-ліття, залишається одним із подвижників розвитку економічної науки, освіти і практики господарювання, які активно проявили себе у перші десятиліття становлення незалежної України. Основою його багатолітньої педагогічної праці був творчо осмислюваний симбіоз практичної та наукової діяльності. Він належав до когорти високоінтелектуальних особистостей,

котрим було властиве світоглядне опанування аналітичного і синтетичного, індуктивного та дедуктивного підходів, а також здатність до переходу на гносеологічний, онтологічний та вищі рівні, завдяки яким досягається розуміння того, що облік здатний виконувати не тільки фактографічну чи пізнавальну місію.

Для розкриття зробленого ним внеску пропонуємо застосувати один із вказаних підходів. Дедуктивний підхід, що став класичним, нині відкриває нам новизну бачення висот теоретичної економії, науки управління, теорії і практики обліку, опанованих ученим, та імплементацію цих світоглядних підходів у сферу підготовки обліковців сучасної кваліфікації. Так, Григорій Герасимович мав найвищий серед фахових викладачів облікових дисциплін рівень теоретико-економічних знань. Стаття «Економічна теорія та реалізація її положень в механізмах розвитку АПК» (2005 р.) є лише скупим відбиттям новаторських теоретико-економічних поглядів науковця.

В його особистості яскраво проявилася здібність організатора освітньої діяльності, рідкісна у тому розумінні, що статус науковця усвідомлено домінував над адміністратором (а він був деканом, проректором, ректором). Помітними віхами на шляху високофахового опанування управлінської науки й освіти виявилися: керівництво Вищою школою управління АПК Держагропрому України (1985-1988рр.), захист докторської дисертації «Функції обліку в управлінні сільськогосподарським виробництвом» (1993 р.), застосування у навчальному процесі підручника «Фінансовий менеджмент», визнаного кращим навчальним виданням (2002 р.) та ін.

Ученому належав властивий тільки йому внесок в окреслення шляхів становлення новітньої облікової парадигми. Останні роки життя науковець і педагог присвятив неупередженому дослідженню облікових проблем, зловоденних як для фахового загалу України, так і світового співтовариства. Його монографія «Глобалізація економіки і уніфікація методології бухгалтерського обліку» істотно вирізнялася серед тодішніх наукових праць.

Постійний і рішучий вихід за нав'язані зачовганим світосприйняттям обмеження були харизмою, котра вирізняла його серед колег як людину, дослідника і (пр)освітянина. Маємо підстави стверджувати, що він збагатив як теоретичну економію, так і управлінську та облікову науку. Важливим є внесок вченого в розвиток освіти у цих сферах. Науковий і педагогічний внесок інтелектуала-новатора вказує на безальтернативність теоретико-економічних детермінант утвердження новітньої облікової парадигми.

Свого часу на Міжнародній науково-практичній конференції, присвяченій пам'яті професора Г.Г. Кірейцева в лютому 2015 р., ми робили спробу аналізу онтологічного бачення обліку із природничих позицій [1, с.180-184]. Нині необхідність вирішення названих проблем ще більш зростає.

Подвижники української неортодоксальної економічної думки створили лапідарний ескіз картини вселюдського пізнання. З'ясування її метафоричної сутності дозволяє відповісти на основне питання економії як науки. Не знаючи ні змісту питання, ані передбачуваної відповіді, водночас можемо сказати, що відповідь є вірною або хибною. Новітня парадигма обліку має спиратися на теорії, що забезпечують правильну відповідь, а їхні засади є природничими і життєствердними. Зрозуміло, що зміни управлінських парадигм у національній та світовій економіці, так і зміни парадигм обліку, котрий є складовою управління, мусять відповідати вимогам згаданої наукової картини.

Напрями розвитку облікової освіти, означені як STEM-accounting-education, були окреслені нами у вересні 2021 р. на I Міжнародній науково-практичній конференції, присвяченій міжнародним тенденціям формування професійної компетентності фахівців з обліку і оподаткування [2, с.208-210]. Пропонована сучасна модель облікової освіти потребує обов'язкової наявності розглянутих вище засад. Ці фундаментальні засади є визначальною компонентою освіти: вона має бути виключно рятівною - у протилежному разі виявляється її руйнівна сутність. Нині до викладених нами положень належить додати напрями, за якими слід

надалі розвивати облік як ноосферну функцію забезпечення господарювання, котре є життєствердним; акцентувати увагу на пріоритетах обліку, покликаного бути фактографічним джерелом рятівного знання – на протипагу смертоносному знанню, котре тимчасово переважає; утверджувати значущість обліку як інформаційного сегмента, призначеного передовсім для фіксації примноження енергетичного бюджету.

Список використаних джерел:

1. Розвиток бухгалтерського обліку: теорія, професія, міжпредметні зв'язки: збірник матеріалів ІХ Міжнар. наук.-практ. конф. (26 лютого 2015 р.; м. Київ)– К.: ННЦ «ІАЕ», 2015. – 632 с.
2. Міжнародні тенденції формування професійної компетентності фахівців з обліку і оподаткування: тези доповідей І Міжнар. наук.-практ. онлайн-конф. (16-17 вересня 2021 р.; м. Київ). – К.: НУБіП, 2021. – 371 с.

УДК 657.411

ЕКОНОМІЧНИЙ ЗМІСТ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Шутенко Р.С.,
магістр

Науковий керівник: Шевчук К.В.,
к.е.н., доцент,
доцент кафедри обліку та оподаткування
Національний університет біоресурсів і
природокористування України,
м. Київ

У сучасних ринкових умовах необхідно зосереджувати значну увагу на підвищенні конкурентоспроможності підприємств як на внутрішньому, так і на зовнішніх ринках. Наявність капіталу є однією з обов'язкових умов створення підприємства. Структура власного капіталу визначає не тільки фінансовий стан підприємства, а й виступає стабільним фактором у веденні господарської діяльності.

Причому ефективність функціонування кожного суб'єкта господарювання багато в чому обумовлена наявністю власного капіталу, раціональністю його структури, забезпеченістю необхідними складовими для проведення відповідних операцій. У зв'язку з цим формування власного капіталу набуває особливої актуальності не тільки в частині створення підприємств, а й для забезпечення їх подальшого розвитку.

Теоретичні та практичні аспекти формування власного капіталу підприємств розглядаються у роботах вітчизняних і зарубіжних вчених, зокрема: С. Баймуханової, Л. Безкоровайної, Ф. Бутинця, О. Вівчар, О. Володько, В. Максимової, С. Ногіної, О. Овчар, І. Олександренко, Г. Погріщук, М. Рубахи, А. Султанової, В. Сопко, Г. Сукрушевої, М. Шатило, С. Шумікіна, Н. Шури та інших.

Науковцями сформовано два концептуальних підходи до розуміння сутності дефініції «власний капітал» - бухгалтерський та економічний. За бухгалтерського підходу власний капітал визначається як вартість чистих активів підприємств. За економічного підходу - власний капітал однозначно не ідентифікується, адже на різних етапах розвитку економічної думки, це поняття наповнювалось новим змістом і сутнісними характеристиками, що відповідали основній парадигмі економічного розвитку суспільства. Тому в межах економічного підходу розрізняють кілька напрямів трактування поняття «власний капітал» - вартісний (власний капітал є вартістю, що приносить додану вартість), ресурсний (власний капітал є специфічною формою фінансових ресурсів), фінансовий (власний капітал є джерелом фінансування господарської діяльності), речовий (власний капітал є сукупністю економічних благ) [3].

Зважаючи на економічний та правовий зміст власного капіталу та для більш зрозумілого окреслення окремих його складових частин, визначення власного капіталу можна сформулювати таким чином: власний капітал – це сума власних коштів підприємства, отримана в результаті його діяльності або від власників (учасників) у вигляді внесків, придбаних акцій, паїв тощо або залишена на підприємстві безоплатно [1, с. 67].

Власний капітал засновників поділяється на дві частини: перша – це статутний або пайовий капітал, друга – додатковий, резервний (страховий) капітал та нерозподілений

прибуток (непокритий збиток). Додатковий внесок – це частка засновника в інших формах власного капіталу підприємства – резервному (страховому) чи нерозподіленому прибутку (непокритому збитку). Такий вклад виконує лише функцію інвестування. Формування статутного капіталу за рахунок вкладів засновників – обов'язковий елемент установчих документів підприємства. Сума статутного (пайового) капіталу підлягає обов'язковій реєстрації.

Власний капітал – це найважливіший показник, який визначає ступінь незалежності та впливу його власників на підприємство. При отриманні кредиту за інших рівних умов перевагу отримує те підприємство, яке має меншу кредиторську заборгованість та більший розмір наявного власного капіталу. Наявність у Балансі (Звіті про фінансовий стан) капіталу виступає своєрідним мірилом відповідальності за спроможність підприємства виконати свої зобов'язання та захищає кредиторів від недоотриманих доходів.

Ефективність діяльності підприємства значно залежить від розвитку та вдосконалення системи управління власним капіталом [2]. Економічна діяльність будь-якого суб'єкта господарювання в сучасних умовах базується і на використанні позикового капіталу, однак його розміри повинні бути обмежені і менші за розмір власного капіталу. Власний капітал підприємства може формуватися як завдяки зовнішнім, так і завдяки внутрішнім джерелам.

Формування складових власного капіталу підприємств в Україні характеризується певною специфікою, обумовленою організаційно-правовими формами діяльності та формами власності суб'єктів господарювання, відповідно до вимог чинного законодавства. Дані особливості необхідно слід враховувати як при створенні підприємств, так і для забезпечення їх економічного розвитку у перспективі.

В останні роки в Україні найбільшими темпами зростає зареєстрований і додатковий капітал підприємств, що пов'язано із створенням нових суб'єктів господарювання, а також здійсненням додаткових внесків власників у капітал діючих підприємств. Негативною тенденцією було накопичення вилученого та неоплаченого капіталу вітчизняних підприємств [3, с. 22].

Отже, дослідження економічного змісту категорії «власний капітал» в обліково-економічній літературі дає підстави стверджувати про дискусійність його визначення. Це зумовлене відсутністю єдиної теорії капіталу, відповідно, трактування природи капіталу.

Список використаних джерел:

1. Безкоровайна Л.В. Особливості обліку власного капіталу на підприємствах. *Журнал МНУ ім. В.О. Сухомлинського*. 2015. Вип. 4. URL: <http://www.global-national.in.ua/archive/4-2015/200.pdf> (дата звернення: 02.02.2022).
2. Кудіна І.О., Старченко О.С. власний капітал підприємства як економічна категорія та його облік. *Приазовський економічний вісник*. 2017. Випуск 5(05). С. 346-351. URL: http://rev.kpu.zp.ua/journals/2017/5_05_uk/65.pdf (дата звернення: 02.02.2022).
3. Погріщук Г.Б., Волощук Р.Є. Власний капітал підприємства: сутність і особливості формування в Україні. *Економіка та держава*. 2020. № 7. С. 16-23. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/7_2020/4.pdf (дата звернення: 20.01.2022).

УДК 336.225.678

**ОБЛІК УТРИМАНЬ ІЗ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ ТА ПРИЙНЯТТЯ
УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ ЩОДО ЇХ ОБ'ЄКТИВНОСТІ**

Янишевський Б.О.,

*студент ІМ курсу, 2 групи
спеціальності «Облік і оподаткування»*

Науковий керівник: Мельянова Л. В.

к.е.н., доцент

доцент кафедри обліку та оподаткування,

Національний університет біоресурсів і

природокористування України,

м. Київ

Заробітна плата – це точка перетину інтересів багатьох: підприємства; працівника, податкової, фондів тощо. Кожна з цих сторін оцінює значення заробітної плати, якщо не як найважливіших. У зв'язку з цим важко переоцінити значення роботи бухгалтера, пов'язаної з обліком витрат на оплату праці. Вона, як правило, найбільш складна та

трудомістка. Помилка у нарахуванні заробітної плати автоматично призводить до цілої серії помилок і порушень, які є найважчими за своїми наслідками. Є тільки один спосіб уникнути таких помилок – абсолютно точно знати, як проводити будь-які розрахунки, пов'язані із заробітною платою.

Питання нарахування заробітної плати, а також обліку оплати праці займають особливе місце в роботі бухгалтерії кожного підприємства.

З одного боку, це пов'язано з відношенням до таких питань власне робітників, для яких заробітна плата служить основним джерелом матеріальних благ. З іншого боку, з тими обставинами, що суми, які спрямовуються підприємством на оплату праці, так чи інакше служать мірою, що визначає надходження податків і обов'язкових зборів у бюджет і цільові фонди.

Бухгалтерський облік на підприємстві повинен забезпечувати: точний розрахунок заробітної плати кожного робітника відповідно до кількості і якості витраченої праці, що діють формами і системами його оплати, правильний підрахунок утримань із заробітної плати; контроль за дисципліною праці, використанням часу і виконанням норм виробітки робітниками, своєчасним виявленням резервів подальшого росту продуктивності праці, витратою фонду заробітної плати (фонду споживання) і т.п.; правильне нарахування і розподіл по напрямках витрат відрахувань на соціальне страхування і відрахувань ЄСВ у Пенсійний фонд України.

Основою ефективної діяльності будь-якого суб'єкта господарювання виступає чітко налагоджена система урахування і контролю. Незалежно від форми власності фірмі необхідний бухгалтерський облік як основа, що підтверджує юридичну і фінансову обґрунтованість дій підприємства, його взаємодії з органами державного керування, правопорядку і дотримання встановлених норм та правил.

Особлива увага завжди приділяється порядку проведення індексації заробітної плати, виплаті компенсації робітникам втрати частини заробітної плати в зв'язку із затримкою термінів її виплати.

Взагалі, організація заробітної плати визначається трьома елементами: тарифною системою, нормуванням праці і формами та системами оплати праці. Тарифна система, яка є основою організації оплати праці, включає в себе тарифну сітку, тарифну ставку і тарифно-кваліфікаційні довідники.

Існують дві форми оплати праці – погодинна і відрядна. При погодинній заробіток залежить від кількості відпрацьованого часу і тарифної ставки (зарплата за одиницю часу); при відрядній – від кількості виробленої продукції і розцінок (зарплата за одиницю продукції) на неї.

Нарахування заробітної плати здійснюється у розрахункових відомостях по кожному працівнику за видами (відрядно, погодинно, премії, інші нарахування, до яких відносяться доплати за роботу і святкові дні (вихідні дні), роботу в понад урочний час, персональні надбавки, допомога по тимчасовій непрацездатності. Облік ведеться на пасивному рахунку 66 “Розрахунки за виплатами працівникам”.

Різниця між нарахованою сумою заробітної плати і утриманнями складає суму до видачі на руки для кожного робітника. Видача зарплати проводиться по платіжних відомостях у встановлені на підприємстві дні місяця на протязі 3-х днів, рахуючи отримання грошей в банку. По закінченню цього строку касир перевіряє, підсумовує видану зарплату, а проти тих, що не отримали її проставляє штамп «депоновано». На депоновані суми касир складає реєстр невиданої зарплати, які здаються в банк на поточний рахунок.

Для узагальнення інформації про розрахунки підприємства за всіма видами платежів до бюджету, включаючи податки з працівників підприємства, та за фінансовими санкціями, що справляються в дохід бюджету призначено рахунок 64 "Розрахунки за податками й платежами". Цей рахунок балансовий, пасивний, призначений для обліку джерел засобів.

Підсумкові дані по рахунку 64 у кінці звітного періоду переносяться до Головної книги. Залишки на рахунках кредиторської заборгованості відображаються у розділі IV “Поточні зобов’язання” пасиву балансу. Поточні зобов’язання відображаються в Балансі,

якщо їх оцінка може бути достовірно визначена та існує ймовірність зменшення економічних вигід в майбутньому в наслідок їх погашення.

Для прийняття управлінських рішень щодо об'єктивності утримань із заробітної плати, розрахунку сум нарахувань в управлінському обліку, за допомогою програмних продуктів, використовуються довільні формули, в яких крім описаних користувачами і зумовлених показників (тарифна ставка, кількість оплачених днів / годин, та ін.), застосовуються арифметичні дії, математичні функції і умовні вирази.

Отже, облік зарплати та управління персоналом забезпечує ведення взаєморозрахунків з працівниками підприємства, а також облік витрат на оплату праці у складі собівартості продукції та послуг. Автоматизовано весь комплекс розрахунків з працівниками підприємства, починаючи від введення документів про фактичний виробіток, оплати лікарняних листів і відпусток, до формування документів на виплату заробітної плати, а також звітності в державні наглядові органи.

**Секція 2. Бухгалтерський облік – визначальна функція менеджменту
господарюючих суб'єктів**

УДК: 657.471.7/.6 : 633/637.07

**КОНТРОЛЬ ЗА ВИБУТТЯМ ЗАПАСІВ НА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ
ПІДПРИЄМСТВАХ**

Бабенко Н.П.,
магістр

Науковий керівник: Данілочкіна О.В.,
*к.е.н., доцент,
доцент кафедри обліку та оподаткування,
Національний університет біоресурсів і
природокористування України,
м. Київ*

Наявність запасів на сільськогосподарських підприємствах є невід'ємною та однією з головних умов організації виробництва, оскільки саме запаси займають одну з найбільш вагомих та значних частин у складі оборотних активів підприємств.

Через досить хитку та не достатньо відрегульовану ринкову систему, сільськогосподарські товариства змушені бути в постійних пошуках варіантів зменшення витрат виробництва. Одним з таких шляхів є економічність та якість використання запасів.

Головним напрямом продуктивного та ефективного ведення господарства є раціональне формування та використання матеріально-технічної бази підприємства. Для вирішення проблем ресурсозбереження доцільно проводити належно організований економічний контроль. Місця для зберігання товарно-матеріальних цінностей повинні бути підходящими, для виключення можливості псування або крадіжки запасів такі місця мають бути надійними. Кожному складу, де зберігаються матеріали, варто присвоювати відповідний шифр, який указуватиметься у всіх первинних документах.

Контроль операцій з вибуття виробничих запасів необхідний для достовірного відображення залишків у звітності підприємства [1].

На сільськогосподарських підприємствах вибуття запасів може здійснюватися шляхом їх відпуску у виробництво або реалізацією іншим суб'єктам господарювання.

При відпуску запасів у виробництво варто звертати увагу на наявність підписів керівника та головного бухгалтера на відповідних видаткових документах. Для встановлення фактів використання запасів не за цільовим призначенням або виявлення неврахованих надлишків чи недостач, або інших порушень, контролер має вжити методи фактичного контролю, тобто спостереження, контрольні запуски сировини та матеріалів у виробництво та контрольні заміри фактичного виконання робіт.

У випадку реалізації запасів варто перевірити відповідність здійснених операцій нормативно-правовому регулюванню, правильність оформлення договорів, угод, накладних на відпуск матеріалів зі складу, специфікацій та інших супроводжувальних документів.[3]

Оцінка запасів при їх вибутті здійснюється за одним з методів, який підприємство обирає самостійно: ідентифікованої собівартості відповідної одиниці запасів, середньозваженої собівартості, собівартості перших за часом надходження запасів (ФІФО), нормативних витрат, ціни продажу.[2]

Запаси займають провідне місце у складі майна підприємства, тому контроль раціональності їх використання займає не останнє місце в організаційній діяльності господарюючого суб'єкта. Неправильна організація руху та вибуття виробничих запасів може привести до завищення витрат.

Список використаних джерел:

1. Круковська О. В. Удосконалення обліку, інвентаризації та контролю наявності та руху виробничих запасів на підприємствах. *Економічна наука*. 2018. № 7. С. 58–61.
2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси»: затв. Наказом М-ва фінансів України від 20 жовт. 1999р. № 246. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99#Text> (дата звернення: 22.03.2022).
3. Організація контролю надходження, переміщення і вибуття виробничих запасів: веб-сайт. URL: https://pidru4niki.com/1650020861841/ekonomika/organizatsiya_kontrolyu_nadhodzhennya_peremischennya_vibuttya_virobnichih_zapasiv (дата звернення: 22.03.2022).

УДК 658.14

УПРАВЛІННЯ ВЛАСНИМ КАПІТАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА

Герчанівська С. В.,

к.е.н., доцент

доцент кафедри обліку і аудиту

Національний університет біоресурсів і

природокористування України

«Бережанський агротехнічний інститут»,

м. Бережани

Управління підприємством на кожній стадії життєвого циклу спрямоване на ефективне формування, розподіл та використання капіталу. Економічний простір має мінливий характер, що зумовлює необхідність постійних дій у сфері пошуку нових джерел формування капіталу підприємства, його якісного розподілу та ефективного використання. Управління капіталом підприємства є безперервним процесом, що потребує постійної уваги та комплексного підходу.

Управління капіталом підприємства – це система принципів і методів розробки і реалізації управлінських рішень на певному етапі, пов'язаних з оптимальним його формуванням з різноманітних джерел, а також забезпеченням ефективного використання у різних видах господарської діяльності підприємства [1]. Також управління капіталом можна визначити як вплив суб'єкта управління (підприємства) на об'єкт управління (капітал) з метою найбільш ефективного його використання у процесі реалізації господарської діяльності підприємства. У певний період часу підприємству слід формулювати чіткий перелік завдань управління капіталом, реалізацію яких покладено на служби фінансового менеджменту.

Метою управління капіталом є задоволення потреби у фінансових коштах за різними напрямками діяльності підприємства та оптимізація його структури з позицій забезпечення умов ефективного використання для збільшення вартості підприємства.

На думку І.О. Бланка, система управління капіталом підприємства складається із двох функціональних підсистем: управління щодо формування власного капіталу та управління щодо його використання. Під управлінням формуванням капіталу слід розуміти сукупність процесів підготовки і здійснення керуючих впливів, які спрямовані на досягнення оптимальної структури капіталу та обсягів оптимального співвідношення різних його форм при прийнятному рівні ризиків. А під управлінням використання капіталу слід розуміти сукупність процесів підготовки і здійснення керуючих впливів, які спрямовані на максимально ефективний розподіл за пріоритетними напрямками складових власного капіталу [1].

Для ефективного формування і використання власного капіталу, ефективної системи управління до підсистем також можна віднести:

1. Оцінку реальної ринкової вартості підприємства та дієвості його фінансово-господарської діяльності.

2. Визначення оптимальної частки власного капіталу у структурі капіталу підприємства. Враховуючи функціональне призначення власного капіталу, можна виділити його позитивні риси: простота залучення використання; здатність генерування вищої норми прибутку; відсутність додаткових витрат у вигляді сплати відсотків за кредит; сприяння зміцненню платоспроможності та фінансової стійкості підприємства; низький ризик банкрутства.

Процес визначення оптимальної структури повинен відбуватися безпосередньо перед початком етапу його формування, але аналіз його оптимальності має проводитись періодично, адже вибір раціонального співвідношення власних та позикових коштів залежить від внутрішніх та зовнішніх чинників.

Оптимальне співвідношення власного та позикового капіталу є індивідуальним для кожного суб'єкта господарювання у певний проміжок часу.

3. Створення ефективної концепції збереження власного капіталу. Зважаючи на динаміку зовнішнього середовища та підвищення конкуренції на ринку, часто за основну мету підприємства ставлять збільшення власного капіталу. Необхідність

забезпечення власного капіталу на визначеному рівні відображається у міжнародних стандартах бухгалтерського обліку у вигляді концепції збереження власного капіталу, що орієнтована на забезпечення безперервності господарської діяльності підприємства. Одним із показників збереження власного капіталу є показник «чисті активи», який визначається, як різниця між активами підприємства та обсягом його зобов'язань [2, с. 47-48].

Отже, ефективне управління власним капіталом дозволить збільшувати його обсяг та сприяти росту ринкової вартості підприємства. Згідно до поданих управлінських рішень необхідно більше уваги приділяти збільшенню чистого прибутку, що дозволить збільшувати нерозподілений прибуток та частку власних джерел у фінансуванні активів. У процесі управління власним капіталом необхідно враховувати внутрішні та зовнішні особливості господарської діяльності та чітко виокремлювати загрози та можливості. Основними факторами внутрішнього середовища, що необхідно враховувати у процесі управління власним капіталом є: специфіка виробництва; особливості збутової діяльності, обсяги та структура майна підприємства, джерела формування позикового капіталу, наявність інноваційних технологій. У процесі оцінки зовнішніх умов функціонування підприємства, як чинників управління власним капіталом, необхідно врахувати: податкове законодавство, економічну ситуацію в країні, валютну і кредитну політику держави, конкурентоспроможність галузі, темп інфляції, цінову політику, експортний потенціал галузі та інші.

Список використаних джерел:

1. Бланк И. А. Управление капиталом: учебный курс. К.: Эльга, Изд-во Ника-Центр, 2004. 576 с.
2. Міщук Є. В., Міщенко В. В. Особливості системи управління власним капіталом підприємства та шляхи її вдосконалення. *Агросвіт*. 2015. № 24. С. 46-49. URL : http://www.agrosvit.info/pdf/24_2015/10.pdf
3. Олександренко І. В. Управління власним капіталом підприємства. *Економічний форум*. 2016. № 3. С. 211-216. URL : file:///C:/Users/Адмін/Downloads/ecfor_2016_3_32%20(1).pdf

УДК 005.21:657

ЗНАЧЕННЯ ОБЛІКУ В СИСТЕМІ СТРАТЕГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

Гуренко Т.О.,

к.е.н., доцент

кафедри обліку та оподаткування

Національний університет біоресурсів і

природокористування України,

м. Київ

Облік, як одне із основних джерел надання інформації про стан та результати діяльності суб'єкта господарювання, підлягає постійному удосконаленню. Облікова інформація, яка використовується у процесі регулювання діяльності підприємства, призначена для прийняття не тільки оперативних, а й стратегічних рішень.

Останнім часом значна увага приділяється поняттям «стратегічний облік», «стратегічний управлінський облік», «стратегічний менеджмент» тощо.

Бруханський Р.Ф. зазначає, що складник системи управлінського обліку є важливою проміжною ланкою між обліковою системою підприємства та системою стратегічного менеджменту, формалізуючи інформаційні запити стратегічного характеру в систему показників стратегічної управлінської звітності для прийняття відповідних рішень [1].

Єршова Н.Ю. стратегічний управлінський облік розглядає, як сферу знань і сферу діяльності, що пов'язана з формуванням і використанням інформації для потреб стратегічного управління [2].

Погляди багатьох учених-економістів свідчать, що стратегічний облік, стратегічний управлінський облік є таким напрямом управлінського обліку, який орієнтується на процес прийняття довгострокових рішень, тобто спрямованих на стратегічний менеджмент. Ними передбачено деталізований аналіз зовнішнього бізнес-середовища, в якому суб'єкт господарювання здійснює свою діяльність. Також є вчені, які розглядають стратегічний управлінський облік як окрему систему різних видів

обліку для прийняття стратегічних рішень та пов'язують його переважно із зовнішньою спрямованістю.

Костякова А.А. зазначила, що «стратегічний управлінський облік – напрям розвитку управлінського обліку, що має стратегічну спрямованість та досягнення мети шляхом формування внутрішньої й зовнішньої інформації, необхідної для прийняття обґрунтованих стратегічних рішень» [3].

Якщо розглядати поняття «стратегічний облік», то на нашу думку воно є багатофункціональним і включає інформацію фінансового та управлінського обліку, бюджетування (планування всіх видів діяльності, процесів на підприємстві тощо), нефінансові показники. Але, якщо ми розглядаємо управлінський (внутрішньогосподарський) облік, то і стратегічна спрямованість повинна бути направлена на конкретні дії, як:

визначення типів розвитку і поведінки стратегічної діяльності підприємств, як об'єкту стратегічного управління;

визначення мети та функцій управління з одночасним зазначенням ролі внутрішньогосподарського обліку у процесах управління;

аналіз витрат з впливом на них факторів зовнішнього і внутрішнього характеру;

аналіз цін, обсягу, сегментів та частки ринку збуту власної продукції;

аналіз та проведення моніторингу стратегії не тільки власного підприємства, а й конкурентів;

співставлення облікових даних, показників аналізу з логістичними інформаційними системами;

технічне забезпечення обробки облікової інформації на різних рівнях управління та взаємозв'язок між структурними підрозділами.

Хоча деякі науковці поняття «стратегічний облік», «стратегічний управлінський облік» ототожнюють, на нашу думку, це є не зовсім коректним і

дані поняття мають певні відмінності. Зазначимо власний погляд на дані поняття (табл. 1).

Таблиця 1

Власне бачення автора щодо основних понять

Поняття	Визначення поняття
Стратегічний облік	інформація, що узагальнюється і формується з даних фінансового та управлінського обліку, бізнес-планів, бюджетів, нефінансової звітності (економічні, соціальні та екологічні питання) для опрацювання і прийняття управлінських рішень системою управління
Стратегічний управлінський облік	облік, який надає інформацію про витрати підприємства із внутрішніх та зовнішніх джерел, направлені на виробництво продукції, надання послуг, виконання робіт з метою проведення порівняння показників з аналогічними періодами для визначення оптимізації чинників витрат із урахуванням стратегічної позиції підприємства
Стратегічний менеджмент	система управління, яка на основі даних фінансового, управлінського обліку, нефінансових даних та інших оперативних інформаційних потоків здійснює впровадження нових ідей в розвиток виробничої діяльності на перспективу

Отже, обробка облікових даних повинна формувати збалансовану інформацію з урахуванням блоків розвитку підприємства, як: людський розвиток, економічний розвиток, соціальний розвиток, екологічний розвиток, інноваційний розвиток, інституціональний розвиток і стратегічний розвиток. Для цього необхідно враховувати показники постійного розвитку культури організації на всіх стадіях діяльності підприємства й взаємозв'язку між структурними підрозділами та між останніми і системою менеджменту, розвитку організаційного клімату на підприємстві, правильності розподілу функцій, прав та відповідальностей працівників, врахування динамічних змін цільової спрямованості розвитку підприємства як системної цілісності з метою забезпечення стійкого розвитку суб'єкта господарювання.

Список використаних джерел:

1. Бруханський Р.Ф. Поняття стратегічного управлінського обліку. Інноваційна економіка. 2014. № 4. С. 310–313. URL: <http://dspace.tneu.edu.ua/handle/316497/1745> (дата звернення: 12.01.2022).
2. Єршова Н.Ю. Концептуальні основи стратегічного управлінського обліку. Проблеми економіки. 2017. № 1. С. 195–202
3. Костякова А.А. Стратегічний управлінський облік: сутність та поняття. *Бухгалтерський облік, аналіз та аудит. Причорноморські економічні студії*. Випуск 39-2. 2019. С. 99 – 102.

УДК 005.32:331.101.3

МОТИВАЦІЯ ЯК ЧИННИК ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПРАЦІ ПЕРСОНАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Демякіна А.Р.,
студентка 1 курсу магістратури 2 групи
спеціальності «Облік і оподаткування»
Дерев'янку С.І.,
к.е.н., доцент,
доцент кафедри обліку та оподаткування
Національний університет біоресурсів і
природокористування України,
м. Київ

Однією з основних складових розвитку підприємства та стратегій управління є мотивація персоналу. Людський ресурс являє собою основу виробництва, саме тому першочерговим завданням кожного керівника підприємства є правильне заохочення персоналу до праці. Індивідуальний підхід до кожного працівника та ефективний механізм мотивації трудової діяльності призведе до позитивної тенденції зростання продуктивності праці.

Проте, на сучасному етапі створення системи мотивації працівників потрібно розуміти, що досконало розроблений мотиваційний механізм являє собою лише половину успіху. Він повинен бути успішно реалізований, що можливо лише за умови розуміння стратегії розвитку підприємства усіма його працівниками [2, с. 128].

Ефективна система мотивації праці має відповідати стратегічним цілям підприємства та ситуації на ринку. Основним завданням керівництва в такому випадку є необхідність пристосовувати систему мотивації праці до зовнішніх умов, визначити її недоліки та шляхи їх усунення. Цільова стратегія визначає загальну спрямованість системи мотивації праці персоналу на забезпечення безперервності в залученні та мотивації компетентних працівників, які необхідні для виконання цілей організації.

Пошук нових систем оплати праці обумовлений тим, що традиційні механізми не в змозі достатньо сприяти збільшенню дієвості господарської діяльності. Системи оплати праці, які використовують в Україні, відзначаються слабкою гнучкістю й недостатньою мотивацією, тому що розмір заробітної плати не пов'язують із якістю та продуктивністю праці. В свою чергу, закордонні системи оплати праці орієнтовані саме на мотивацію працівників.

Матеріальна система мотивації складається із заробітної плати, надбавки, доплат, премій, відпускних, відсотків, компенсацій та інших грошових виплат. Проте, варто застосовувати не лише матеріальну мотивацію, а й моральну, котра в деяких випадках є більш дієвою та раціональною в порівнянні з грошовою винагородою за виконану роботу.

На нашу думку, основна моральна мотивація працівника полягає в гідних умовах праці та можливості розширення кругозору, вивчення чогось нового, підвищенні кваліфікації. Зокрема, за підвищення кваліфікації, набуття нових знань та навичок персонал може отримати винагороду у вигляді додаткової заробітної плати. В цьому випадку працівник, задовольняючи свої потреби в освіті, може не тільки отримати нові знання, а й матеріальне заохочення.

Необхідність виявлення глибоких мотиваційних потреб персоналу полягає в налагодженні системи стимулювання, що направлена на задоволення виявлених мотиваційних потреб працівників.

Визначення мотиваційного потенціалу підприємства включає два етапи. Перший етап полягає у виявленні мотиваційних потреб працівників, другий же у вимірі ступеня задоволеності встановлених потреб робітників.

Для реалізації першого етапу необхідно розглянути можливість використання мотиваційного профілю. Даний профіль визначається за допомогою виявлення ставлення персоналу до мотиваційних факторів. Одним із таких чинників виступає матеріальний.

Існує дванадцять чинників мотивації: високий заробіток, структурування роботи, фізичні умови праці, соціальні контакти, визнання, стійкі взаємовідносини, влада і впливовість, прагнення до досягнень, креативність, різноманітність і зміни, цікава та корисна робота, самовдосконалення.

Під дією наведених чинників постійно змінюється механізм трудової діяльності, так само як зміст та характер праці. Структура мотиваційних чинників неоднорідна, тому, в залежності від прогресу системи суспільних цінностей, поточного стану розвитку підприємств чи динаміки ринку праці, питома вага певних факторів у загальній системі управління може змінюватися [1].

Таким чином, сучасні методи мотивації, які наразі використовуються в Україні не завжди відповідають вимогам працівників підприємства, а іноді, навіть суперечать їм. На перший план висуваються матеріальні мотиви, які безумовно відіграють важливу роль у визначенні трудової поведінки персоналу, проте це не означає, що нематеріальні мотиви та стимули є другорядними.

В процесі діяльності на поведінку персоналу все більший вплив має трудова мотивація, яка згенерована самою працею, її змістом, організацією, умовами, режимом тощо. Кожен робітник має необхідність у змістовній та цікавій роботі, пристойних умовах праці. Він прагне до визначеності перспектив свого зростання.

Кожен кваліфікований працівник відчуває самоповагу, самоствердження, коли результати його роботи оцінюються високо як ним самим, так і суспільством.

Список використаних джерел:

1. Данюк В. М. Концептуальні особливості дослідження ефективності мотивації персоналу / В.М. Данюк // Вісник Східноукраїнського національного університету імені В. Даля. - 2006. - № 11 (105). - С.55-61.
2. Кошелупов І. Ф. Соціально-економічна модель механізму мотивації праці управлінців підприємств /І. Ф. Кошелупов, В. О. Кравченко. – Одеса: ОДЕУ, 2008. – С. 124–131.

УДК 657:658

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЧИМИ ПІДРОЗДІЛАМИ ОРГАНІЗАЦІЇ

Качмар О. В.*к.е.н., доцент,**доцент кафедри обліку і аудиту, у**ВП НУБіП України «Бережанський агротехнічний інститут,**м. Бережани*

Важливою умовою діяльності організації є ефективне управління виробничими підрозділами. Управління як вид діяльності споживає витрати. Щоб проаналізувати ефективність управління виробничими підрозділами потрібно мати інформацію про витрати, понесені на його здійснення, тобто знати, на які управлінські функції споживаються певні ресурси і заради яких цілей, щоб відшукати резерви або економії і зменшення цих витрат, або підвищення результатів від їх здійснення. Таку інформацію забезпечує бухгалтерський облік без знання якого неможливо ефективно управляти організацією. Бухгалтерський облік є специфічною функцією управління, що відіграє найважливішу роль в інформаційній системі управління підприємством та взаємопов'язана з іншими функціями (плануванням, організацією, мотивацією, контролем) [1, с. 149] у процесі управління виробничими підрозділами організації.

Облікова система є важливою складовою організації та важливим фактором забезпечення її ефективної діяльності. Вивчення організації обліку витрат в системі управління виробничими підрозділами робить дослідження актуальним і таким, що відповідає потребам наукової і практичної думки.

Значний внесок у дослідження теоретичних і прикладних аспектів проблеми обліку витрат зробили вітчизняні та зарубіжні економісти. Окремі питання теорії та методології бухгалтерського обліку витрат знайшли відображення у працях вітчизняних науковців, таких як: Ф.Ф. Бутинець, С.Ф. Голов, В.М. Костюченко, В.С. Лень, В.О. Озеран, В.В. Сопко, М.С. Пушкар та інші. У той же час багато питань залишаються нерозкритими і потребують

поглибленої розробки теоретичних і методологічних аспектів щодо облікового відображення витрат на управління виробничими підрозділами.

Першим етапом обліку витрат на управління виробничими підрозділами є їх первинний облік у момент виникнення на кожній ділянці бухгалтерського обліку. Виникнення таких витрат підтверджується первинними документами: розрахунок заробітної плати та нарахувань до неї, авансовий звіт, розрахунок амортизації, накладна, рахунок, видатковий касовий ордер, виписка банку, розрахунок бухгалтерії тощо. Особливістю обліку витрат на управління виробничими підрозділами є те, що облік організовується за місцями виникнення, центрами і статтями (видами) витрат або елементами. Групування даних витрат відбувається за економічними елементами та оформляється відповідними первинними документами. Поряд з цим складається графік документообігу. Формування облікових номенклатур відбувається за місцями виникнення витрат і передаються до бухгалтерії, де проводиться їх опрацювання.

По закінченні місяця загальновиробничі витрати розподіляються за кожним цехом окремо між придатною продукцією і виправним браком, між товарною продукцією і незавершеним виробництвом, а також між виробами (групами виробів). Щомісячне списання загальновиробничих витрат за відповідним розподілом оформляється довідкою (розрахунком) бухгалтерії.

Синтетичний облік витрат на управління виробничими підрозділами ведеться на рахунку 91 «Загальновиробничі витрати». По дебету рахунку 91 «Загальновиробничі витрати» відображається сума визнаних витрат, по кредиту – щомісячне, за відповідним розподілом списання на рахунки 23 «Виробництво» та 90 «Собівартість реалізації» [2]. Аналітичний облік ведеться за місцями виникнення, центрами відповідальності та статтями витрат у Звіті про загальновиробничі витрати (ф.№5.7). Загальновиробничі витрати обліковують на відкритих згідно облікової політики субрахунках за статтями.

Для узагальнення інформації про витрати на управління виробничими підрозділами призначено Журнал 5, а у випадку коли підприємство веде облік витрат за елементами, необхідно використовувати для узагальнення витрат Журнал 5А. У фінансовій звітності витрати на управління виробничими підрозділами відображають лише у Звіті про фінансовий

результат(форма № 2). Конкретного рядка як наприклад для адміністративних витрат чи для витрат на збут для загальнопромислових витрат немає. Вони відображаються у II розділі «Елементи операційних витрат» у складі матеріальних витрат, витрат на оплату праці, відрахувань на соціальні заходи, амортизації та інших операційних витрат загальнопромислового призначення. Джерелом інформації виступає дебетовий оборот по рахунку 91 «Загальнопромислові витрати».

Отже, забезпечення ефективного функціонування та перспективний розвиток організації вимагає належного облікового відображення витрат на управління промисловими підрозділами.

Список використаних джерел:

1. Засадний Б.А. Бухгалтерський облік в інформаційній системі управління підприємством. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2016. Вип. 17. Ч. 1. С. 146-149.
2. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: наказ Міністерства фінансів України від 30.11.99 р. № URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>.

УДК 336.027

THE IMPACT OF COVID19 ON SMALL BUSINESS IN UKRAINE

Kuzub Mykhailo,

Senior Lecturer,

Department of Accounting and Taxation

Kyiv National University of Trade and Economics,

Kyiv

Quarantine and coronavirus have caused a massive downturn in the economy, forcing entire businesses to adapt to new, more complex realities. Someone quarantined forced to close the case, and someone gave new opportunities. According to a study "Index of Small Business Expectations", published by the European Business Association (EBA) in the framework of the Unlimit Ukraine project - the majority of small businesses - 80% - assess the current economic situation in the country as unfavorable for doing business. [1]

Such a large figure arose due to a combination of several factors. On the one hand, it is an imperfect tax system and ineffective fiscal policy. On the other hand, these are permanent quarantine restrictions that are unpredictable and that have a very detrimental effect on small business and the economy as a whole.

Completely dissatisfied with the state of affairs - 58% of entrepreneurs (29% last year). Only 27% of respondents expect business to improve over the next six months (59% last year). 52% expect deterioration. Half of small businesses do not plan to increase staff and raise salaries. Only 18% will hire additional staff, and 23% will increase staff salaries. Entrepreneurs call the reasons for pessimistic expectations low purchasing power of the population, the impact of quarantine restrictions, the tax burden and fiscal pressure. [1]

Due to the instability in the economy, entrepreneurs are forced to cut staff and send workers on unpaid leave. This, in turn, has greatly reduced the purchasing power of our citizens. In response, entrepreneurs reduced production and suffered significant losses.

Due to the crown virus, economic life stopped almost instantly. But do not think that it will also recover instantly. Restaurants will not have the money to buy food, the service sector will not have the money to pay off rental debts, travel agencies will not have the money to meet customer obligations, and more. The population also has less money: someone's salary was reduced, someone switched to unemployment benefits. The small and medium business sector suffered the most.

Due to the restrictions, many entrepreneurs were forced to switch to remote employment (87%). State borders were also closed and a ban on the import / export of anti-epidemic goods was imposed. As a result of the impact of the COVID-19 pandemic on business, sales and cash flow decreased (61%), it became impossible to serve consumers / customers (52%) and it also became impossible to continue normal business management (46%). [4]

The inability to do business offline has prompted entrepreneurs to look for different ways to sell their products online. It saved many. Especially those who managed to prepare in advance. For example, the hotel and restaurant group First Line Group saw the first signs

of a future crisis in early 2020. Launching its own food delivery service from its restaurants. This helped save a small number of jobs - 300 employees out of about 1000 employees of First Line Group resumed work in the first weeks after quarantine. Former waiters became couriers, and chefs began preparing online orders. Quarantine has also encouraged the development of non-cash payments and the entire "cash industry".

Thanks to quarantine, so to speak, many entrepreneurs have mastered new niches and new methods of introducing their business. Became more flexible and resistant to economic instability. New directions have appeared, competition has increased and part of the shadow business has significantly decreased.

Due to quarantine restrictions imposed from 8 to 24 January 2021, 9% of small and micro businesses stopped their work. According to the data, 22% of entrepreneurs were forced to send their employees on unpaid leave, 10% - reduced their staff in part. 62% of entrepreneurs believe that the introduction of strict quarantine restrictions does not make sense, 24% consider the restrictions too strict, and only 14% called them adequate. [5]

Unfortunately, unlike the rest of the world, where loans have become part of everyday life, Ukrainians see credit as a last resort. All this is happening because of the huge interest rates of banks. Having no start-up capital, entrepreneurs take a lot of risks when taking out a loan and this greatly slows down the development of small business.

Due to the recession of Ukraine's economy, due to the crown of the virus, the hryvnia loses its value. I believe that in the next year or two, it will continue to fall. This, in turn, will complicate the purchase of export products; reduce trade between countries and lead to higher prices for all products.

It will take much more than a year or two to return to the "pre-quarantine" level of economic development, as previously thought. Because the lost potential of economic development and the factor of restrictions that have not yet been removed from the service sector and other areas were not taken into account. The risk of the next wave of infection must also be completely eliminated. Taking into account the economic policy, the level of development of the country and the lost potential of development during quarantine, it can

be concluded that it will take from 2 to 3 years for the economy to recover and reach a promising level. And this is only with an effective economic policy, the creation of mechanisms for its implementation and control over the implementation of tasks.

REFERENCES:

1. Small Business Expectations Survey, published by the European Business Association (EBA) within the framework of the Unlimit Ukraine project. URL: <https://eba.com.ua/nastroyi-malogo-biznesu-suttyevopogirshylysyia/>
2. How quarantine and coronavirus have changed small and medium businesses. URL: <https://hromadske.ua/ru/posts/kak-karantin-i-koronavirus-izmenili-malyj-i-srednij-biznes>
3. Small business in Ukraine loses up to 75 percent of income. URL: <https://www.dw.com/en/pandemija-malij-biznes/a-53586167>
4. What impact of the coronavirus does Ukrainian business expect? URL: <https://www.althoughda.com.ua/rus/news/2020/03/13/658054/>
5. 9% of small businesses will close due to the January lockdown. URL: <https://biz.liga.net/ekonomika/all/novosti/iz-za-yanvarskogo-lokdauna-zakroetsya-9-malogo-biznesa-opros-eba>
6. The weakening of the hryvnia and the economic downturn. URL: <https://finance.liga.net/ekonomika/novosti/oslablenie-grivni-i-padenie-ekonomiki-kak-karantin-povliyal-na-ojidaniya-biznesa>
9. Кузуб М.В. Інструменти стандартизації фінансових даних. URL: <https://knute.edu.ua/file/MTc=/c902b121ed3493620cf96cfa0c166fca.pdf>.
10. Лещій Л.А., Кузуб М.В., «Оцінка впливу інфляції на показники фінансової звітності», Міжнародна науково-практична конференція «Глобалізаційні виклики розвитку національних економік», присвяченої 70- річчю КНТЕУ. 19-21 жовтня 2016 р., м. Київ. URL: <https://knute.edu.ua/file/NzM1OQ==/bbd395069fa67e97d7a68f2c897d9a6a.pdf>.

УДК 657.1.011.56

ОБЛІК ГРОШОВИХ ПОТОКІВ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ

Кучеренко Т.Є.,

д.е.н., професор

професор кафедри обліку і оподаткування

Уманський національний університет садівництва,

м. Умань

Грошові потоки є важливим елементом ефективної діяльності підприємства, тому обліково-аналітичне управління ними забезпечує практичні потреби управлінського

менеджменту щодо аналізу фінансового стану, ліквідності, платоспроможності. У практиці фінансового обліку практично відсутній цілісний і взаємопов'язаний облік грошових потоків. Це пояснюється відсутністю такого об'єкта обліку та звітності як «грошові потоки», а наявністю лише «грошових коштів». Грошові потоки узагальнюють процес кругообігу активів підприємства, характеризують джерела формування усього капіталу та фактори забезпечення його обороту. Через це оцінка грошових потоків підприємства повинна бути провідним етапом визначення ефективності управління фінансами для будь-якого підприємства, визначення його фінансового стану, що вимагає від обліково-аналітичної системи підприємств надійних та достовірних даних, згенерованих у результаті надходження та витрачання грошових коштів та їх еквівалентів.

Теоретичні, організаційні та методичні аспекти сутності та формування інформації про грошові потоки підприємства, їх облік, аналіз досліджували багато вчених, таких як Аніщенко Г.Ю., Білецька К.М., Кошельок Г., Грінченко Р., Кундря-Висоцька О.П., Кучеренко Т.Є., Мельник Л.Ю., Мова В.В., Семенова С.М. Ромашко О.М. та інші. Однак важливі питання методології обліку і аналізу грошових потоків, їх основної складової – грошових коштів, залежність фінансового стану підприємств від стабільності, розмірів і руху грошових потоків суб'єктів підприємництва залишаються відкритими. Достатність грошових коштів безпосередньо впливає на фінансовий стан, особливо за умов нестабільної чи швидкозмінної ринкової ситуації. Система управління грошовими потоками ґрунтується на здійсненні такої координації постачальницько-збутової діяльності підприємства, за якої функціонування виробничих етапів буде безперебійним. Безпосередньо управління грошовими потоками і грошовими коштами підприємств здійснюється переважно їх власниками, які не в повній мірі володіють проблемами ліквідності, платоспроможності фінансової стійкості підприємства, не враховують поточну ситуацію розрахунків з контрагентами з урахуванням відповідного обліково-аналітичного стану.

Міжнародним законодавством визначено поняття грошових потоків як надходження та вибуття грошових коштів та їх еквівалентів. До грошових коштів відносять готівку в касі та депозити до запитання, а еквівалентами грошових коштів є короткострокові високоліквідні інвестиції, що вільно конвертуються в відомі суми грошових коштів і яким властивий незначний ризик зміни вартості [1].

Рух грошових потоків, який представлено у фінансовій звітності Звітом про рух грошових коштів, інтерпретує, деталізує та відображає грошові потоки, що сформувалися внаслідок окремих видів діяльності: операційної, інвестиційної, фінансової. Водночас, Звіт про рух грошових коштів доповнює в певній мірі Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупні доходи). Фінансовий результат підприємства залежить від цілого ряду подій і способів, які в тій чи іншій мірі впливають на його величину: метод оцінки запасів при вибутті, метод нарахування амортизації необоротних активів, створення резерву сумнівних боргів, визнання і оцінка біологічних активів і сільськогосподарської продукції (для сільськогосподарських підприємств) тощо.

Грошові потоки, у свою чергу, пов'язані із здатністю суб'єкта господарювання акумулювати грошові кошти в процесі досягнення заявлених поточних і стратегічних цілей. Надходження та вибуття грошових коштів надає додаткову інформацію про здатність суб'єкта господарювання отримувати економічні вигоди від використання активів. «Економічна вигода – потенційна можливість отримання підприємством грошових коштів від використання активів» [2].

Для ефективного використання грошових коштів і аналізу руху грошових потоків суб'єкт господарювання має запровадити практику складання бюджетів грошових потоків, які узагальнюють інформацію обліку і фінансового аналізу грошових потоків за каналами і строками надходження і витрачання в розрізі видів діяльності. Це дозволить контролювати платоспроможність суб'єкта на кожну звітну дату, визначати напрямки використання як власних, так і залучених грошових коштів. Планування та контроль грошових потоків дозволить своєчасно виявляти негативні тенденції у

грошових операціях, слідкувати за змінами у заборгованості та вживати відповідні заходи. Для виконання поставлених завдань по новому доцільно підійти до побудови інформаційної системи суб'єктів, які генерують грошові потоки, що полягає не лише у повній автоматизації бухгалтерського обліку, а й застосуванні програмного забезпечення та відповідних інформаційних технологій обробки економічних даних за принципами дашбордингу (створення, одержання, та аналіз даних в реальному часі). В умовах застосування інтернет-банкінгу для проведення грошових платежів стає можливою інтеграція облікових даних з інтерактивними аналітичними дашбордами з метою наочного подання інформації для користувачів-аналітиків, яка дозволяє швидко оцінити відповідні показники та прийняти своєчасні рішення.

Список використаних джерел:

1. МСБО 7 «Звіт про рух грошових коштів» // <https://zakon.help/article/mizhnarodnii-standart-buhgalterskogo-obliku-7-zvit>.
2. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні. Закон України 996-XIV // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>.

УДК 657.005.12

**ОБЛІКОВА СИСТЕМА В УПРАВЛІННІ
БІЗНЕС-ПРОЦЕСАМИ ПІДПРИЄМСТВА**

*Куцик П. О.,
д.е.н., професор, ректор,
Заслужений діяч науки і техніки України,
професор кафедри обліку, контролю,
аналізу та оподаткування,
Львівський торговельно-економічний університет,
м. Львів*

Зміни в національних облікових системах відбувається під впливом світових постійно змінюваних глобалізаційних процесів, диспропорціях міжфінансових і реальних секторів

економіки, міждержавних політичних, економічних і торговельних відносин. А це суттєво впливає на нестабільність існуючих систем бухгалтерського обліку.

Облікова система як складова інформаційної системи відноситься до багатовимірних складно-організованих систем [1; 2]. Облікову систему слід розглядати як відокремлену сукупність взаємодіючих між собою елементів, яка утворює визначену цілісність, володіє певними інтегральними властивостями, що дає змогу їй виконувати в середовищі визначені функції [2].

Формування облікової системи для кожного суб'єкта господарювання здійснюється з урахуванням мети і завдань його бізнесу. На даний час доцільно виділяти два типи облікових систем підприємства: облікова інформаційна система і інтегрована облікова система. Структурними підсистемами облікової системи суб'єкта господарювання є види обліку. Але облікова система є складовою цілісної системи управління діяльністю, наприклад, ERP-система планування ресурсів підприємства.

Про які ресурси йде мова? В основі діяльності будь-якого підприємства лежить низка взаємопов'язаних бізнес-процесів: управління трудовими ресурсами, фінансовими ресурсами, закупівлями, планування ланцюга постачання, організація виробництва продукції чи надання послуг, продажі та інші господарські процеси, що впливають із особливостей діяльності самого підприємства. Проте, головною функцією ERP є об'єднання всіх бізнес-процесів і ресурсів підприємства в одну цілісну систему, а також спрощення, прискорення й оптимізація.

Це досягається завдяки автоматизації усіх процесів та уникненню дублювання і багаторазового введення тієї ж інформації працівниками різних структурних підрозділів. ERP-система – це комплекс взаємопов'язаних програм для управління підприємством, які працюють на єдиній технологічній платформі, опираються на єдину базу даних (що може також бути інтегрованою з баз даних, отриманих із різних джерел чи систем) і синхронізуються між собою в реальному часі. Зазначена система оснащена такими новітніми технологіями, як штучний інтелект, машинне навчання, інтернет речей тощо. Зазначене допомагає уникнути простоїв і неналежне використання виробничих потужностей,

серйозних проблем із забезпеченням якості продукції, логістичних прорахунків та інших неефективних рішень.

Що таке бізнес-процес і процесний підхід до управління? Бізнес-процес, як зазначають вчені і практики – це чітка послідовність виконання відповідних функцій, направлених на створення результатів, які мають цінність для споживача. Бізнес-процес є основним об’єктом процесного підходу до управління, який дає змогу змінити систему управління підприємства з вертикальної орієнтації на горизонтальну, тобто управління здійснюється не за принципом “я – керівник, ти – підлеглий”, а за принципом “я – керівник процесу, ти – виконавець даного процесу”. Мета такого управління полягає у створенні умов для найбільш ефективного виконання процесу, реалізація якого спрямована на досягнення конкретної стратегічної цілі підприємства.

Не існує стандартного переліку процесів, і організації повинні розробляти свої власні. Насправді підприємство має до 20 ключових бізнес-процесів, від виконання яких залежить його успіх на ринку.

Враховуючи викладене автором запропонована модель бізнес-процесу “Управління ресурсами та обліковою функцією” (рис. 1), сформована за допомогою нотації IDEF0 (логічна послідовність виконання робіт).

Основний бізнес-процес – це процес, який складає основний бізнес підприємства і створює основний потік доходів. А загальна кількість бізнес-процесів підприємства може досягати кількох сотень. Єдиною метою бізнес-процесу є задоволення вимог клієнтів (внутрішніх, зовнішніх, насамперед, споживачів).

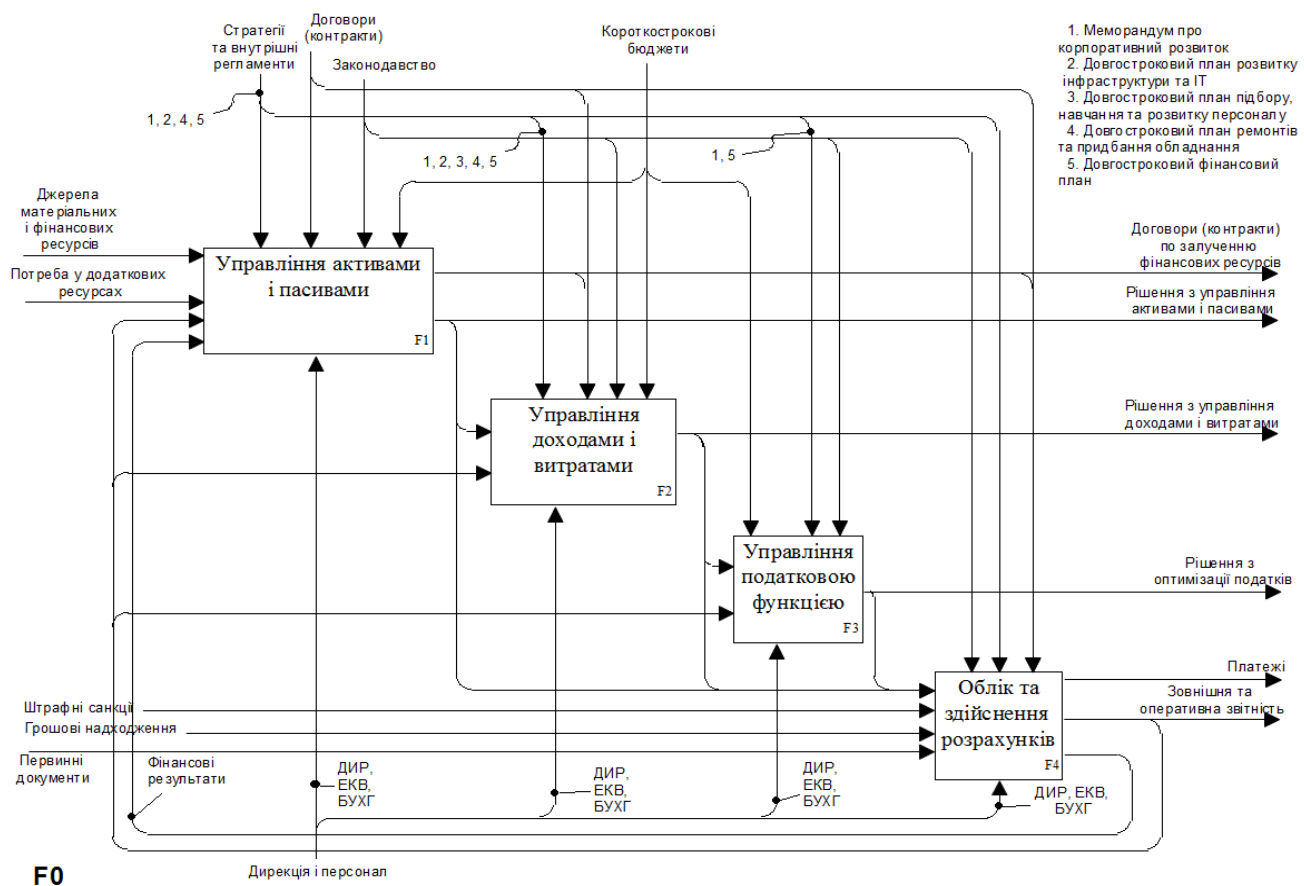
Аби зрозуміти, яку користь описані бізнес-процеси створюють для бізнесу? Доцільно поглянути на них з позиції різних стейкхолдерів:

власників – описані бізнес-процеси дають розуміння як розвивати підприємство, бачити повну картинку бізнесу й розуміти, де сильні сторони в бізнесі, а над чим варто працювати;

менеджерів - описані бізнес-процеси допомагають власникам ставити чіткі задачі перед менеджерами, а їм легше досягати поставлені цілі у межах розробленої стратегії;

працівників – кожен працівник розуміє свою роль на підприємстві і має можливість виконувати креативні завдання, а також оцінювати свій вплив на кінцевий результат;

клієнтів - описані бізнес-процеси роблять підприємство більш прозорим, що дозволяє їм побачити, як ви розвиваєте свій бізнес та реагуєте на їх запити, а вони завжди будуть клієнтами підприємства, якщо отримуватимуть зрозумілі послуги чи продукти зі сталою якістю.



Умовні позначення: ДИР – Дирекція, ЕКВ – економічний відділ, БУХГ – бухгалтерія.

Рисунок 1. Референтна модель бізнес-процесу “Управління ресурсами та обліковою функцією компанії”

Отже, облікова система в різних сучасних управлінських системах, у даному випадку в ERP-системі, відграє важливу роль в управлінні бізнес-процесами, що ефективно впливає на результативність діяльності підприємств.

Список використаних джерел

1. Шигун М. М. Розвиток моделювання системи бухгалтерського обліку: теорія і методологія: [моногр.] / М. М. Шигун. – Житомир: ЖДТУ, 2009. – 632 с.
2. Євдокимов В. В. Адаптивна модель інтегрованої системи бухгалтерського обліку: [моногр.] / В. В. Євдокимов. – Житомир: ЖДТУ, 2010. – 516 с.

УДК: 657

МОТИВАЦІЙНІ ІНСТРУМЕНТИ МЕНЕДЖМЕНТУ В ПІДВИЩЕННІ ПРОДУКТИВНОСТІ ПРАЦІ

Ніколенко М.С.

магістр кафедри обліку та оподаткування,

Науковий керівник: Гуцаленко Л. В.

д.е.н., професор,

завідувач кафедри обліку та оподаткування,

Національний університет біоресурсів і

природокористування України,

м. Київ

Ефективність праці є важливим об'єктом менеджменту, оскільки напряму впливає на результативність підприємства та вимагає належних управлінських рішень щодо мотивації персоналу підприємства. При цьому основу мотиваційного механізму становить матеріальна форма мотивації, тобто розрахунки із заробітної плати, що в свою чергу є витратною частиною підприємства та потребує відповідального підходу.

Питання розрахунків з оплати праці як частини мотиваційного механізму підприємства вивчали: Васюта В.Б., Волківська А.М., Гуцаленко Л.В., Мельянова Л.В., Осовська Г.В., Очеретько Л.М., Семенюк Т.В., Пенделя Т.А..

Основою мотиваційного механізму при матеріальному зацікавленні є законодавчо-встановлені форми та види заробітної плати, обираючи форму для застосування на підприємстві, потрібно враховувати специфіку діяльності. Розглядаючи погодинну форму оплати праці та державний мотиваційний механізм, потрібно відмітити, що до його застосування потрібно підходити відповідально, адже основою здійснення виплат є відпрацьований час, тому наявна ймовірність, що їх здійснення не підвищить результативність праці. Беручи даний факт до уваги, окрім законодавчо-встановлених виплат, пропонуємо додаткові виплати, які повинні підвищити ефективність виконання обов'язків. При цьому за основу приймаючи, те, що ефективність праці збільшується при підвищенні рівня професійних навичок працівників. Тому за доцільне буде матеріально заохотити персонал покращити власний професійний рівень. Для цього доцільно на рівні підприємства запровадити наступні види матеріального стимулювання, зазначивши їх у колективному договорі та наказі про матеріальне стимулювання персоналу. Розмір виплат варто визначати залежно від фінансового стану підприємства та його можливостей.

Першим із пропонованих видів виплат є надбавка за рівень здобутої освіти, окремо за здобутий ступінь Бакалавра та за ступінь Магістра за ступінь, що відповідає посаді, яку займає працівник. Це дозволить змотивувати працівників навчатися і відповідно покращувати свої знання в галузі де вони працюють, що позитивно вплине на ефективність виконання ними обов'язків.

Іншим видом матеріального стимулювання є премії за регулярне покращення кваліфікації та прагнення до професійного розвитку. Даний вид виплат потрібно здійснювати одноразово за кожне підвищення професійних навичок працівником, що дозволить зацікавити працівників у слідуванні тенденціям без чого наразі неможлива ефективність праці.

Доречно запровадити доплату за підготовку, складання іспитів і отримання працівниками сертифікатів національного та міжнародного рівнів в галузі знань, що безпосередньо пов'язані з обов'язками працівника, оскільки підготовка до складання

іспитів вимагає детального вивчення, що значно покращить майстерність працівника, а отже і підвищить ефективність виконання обов'язків.

При застосуванні запропонованих видів виплат на постійній основі варто виокремити в робочому плані рахунків субрахунки для кожного виду виплат.

Узагальнюючи вищенаведене, можна дійти висновку, що розрахунки з оплати праці відіграють важливу роль в менеджменті підприємства. При цьому для ефективності праці при погодинній формі оплати праці, першочергово потрібно матеріально заохочувати працівників до професійного розвитку, що підвищить професійний рівень працівників та відповідно і ефективність праці, що внесе позитивний вклад в результативні показники господарюючих суб'єктів.

УДК 657:631.16

УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Левченко Д.В.,

студент 1 курсу магістратури 2 групи спеціальності «Облік і оподаткування»

Дерев'янку С.І.,

*к.е.н., доцент,
доцент кафедри обліку та оподаткування
Національний університет біоресурсів і
природокористування України,
м. Київ*

Процес прийняття управлінських рішень щодо витрат у рослинництві неможливий без ефективної системи економічного аналізу. Дослідження засвідчують відсутність розробок з питань аналітичного забезпечення виробництва продукції рослинництва, які б зважали на вимоги П(С)БО 30 «Біологічні активи». Більшість з наявних наукових розробок не

враховують новий порядок обліку в рослинництві, встановлений цим стандартом. У зв'язку з цим метою дослідження є методики аналізу процесу біологічних перетворень, біологічних активів та сільськогосподарської продукції в рослинництві з урахуванням специфіки провадження сільськогосподарської діяльності за вимогами П(С)БО 30 «Біологічні активи» [1].

Прийняття міжнародних положень бухгалтерського обліку сільськогосподарської діяльності змінило традиційний науковий погляд на проблему організації обліково-аналітичного забезпечення виробництва продукції рослинництва, змістивши акцент з виробничо-технологічного принципу його побудови на фінансовий. Практика засвідчує важливість побудови обліково-аналітичного забезпечення в рослинництві саме з урахуванням виробничих і технологічних особливостей галузі. Відтак поняття «управлінський облік сільськогосподарської діяльності» запропоновано розглядати з врахуванням галузевих функцій та завдань як систему збору, узагальнення і обробки інформації про витрати, доходи та результати біологічних перетворень біологічних активів, що орієнтована на інформаційне забезпечення та раціоналізацію процесу прийняття управлінських рішень [2].

Спостерігається обмеження попиту на бухгалтерську інформацію в системі сучасного вітчизняного галузевого управління. Перенесення регламентації та організації виробничого обліку виключно на рівень власника і керівника підприємства послабило роль бухгалтерського обліку в управлінні. Вирішення науково-практичної проблеми ефективного управління витратами обґрунтовує потребу відновлення застосування нормативного методу обліку витрат на сільськогосподарських підприємствах. Прийняття його за основу при побудові системи управлінського обліку в рослинництві забезпечить своєчасне попередження нераціонального використання ресурсів підприємств, дозволить здійснювати оперативний аналіз витрат на виробництво продукції та ефективне управління ними.

Вирішення науково-практичної проблеми ефективного управління обґрунтовує потребу відновлення застосування нормативного методу обліку витрат на сільськогосподарських підприємствах. Прийняття його за основу при побудові системи управлінського обліку в рослинництві забезпечить своєчасне попередження нераціонального

використання ресурсів підприємств, дозволить здійснювати оперативний аналіз витрат на виробництво продукції та ефективне управління ними. Впровадження нормативного методу обліку витрат у рослинництві пропонується через застосування удосконалених реєстрів обліку, форм внутрішньогосподарської звітності та методики розрахунку очікуваної собівартості біологічних активів та сільськогосподарської продукції. Остання передбачає можливість порівняння очікуваного прибутку в умовах застосування різних баз оцінки продукції при визнанні (справедливої вартості чи собівартості), що забезпечує обґрунтоване прийняття рішень щодо застосування бази оцінки та підходів у визначенні фінансових результатів.

Список використаних джерел:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 30 «Біологічні активи» від 18.11.2005р. №790. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1456-05#Text>
2. Управлінський облік та його особливості у сільському господарстві. URL: <http://magazine.faaf.org.ua/upravlinskiy-oblik-ta-yogo-osoblivosti-u-silskomu-gospodarstvi.html> (дата звернення: 01.02.2022).

УДК 657.1

СУДЖЕННЯ УПРАВЛІНСЬКОГО ПЕРСОНАЛУ ПРИ ФОРМУВАННІ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ОПЕРАЦІЙ З ДЕРЖАВНОЮ ДОПОМОГОЮ ЗА МСФЗ

Осіпчук Д.С.,
аспірант
кафедри інформаційних систем в управлінні та обліку
Науковий керівник: Чижевська Л.В.,
д.е.н., проф.
Державний університет «Житомирська політехніка»,
м. Житомир

Праці багатьох дослідників були присвячені проблемам формування облікової політики за МСФЗ. Науковці досліджували як її об'єкти, так і її окремі елементи.

Однак, мало уваги приділялося саме такій категорії як «судження управлінського персоналу».

Як відомо, міжнародні стандарти, при формуванні облікової політики, спонукають застосовувати вимоги конкретного стандарту по окремому об'єкту облікової політики. Проте, філософія МСФЗ передбачає, якщо по якомусь об'єкту, операції чи господарській події є відсутнім окремий МСФЗ чи наведених в ньому рекомендацій недостатньо для відображення їх у фінансовій звітності, то управлінський персонал має застосувати судження при формуванні облікової політики для таких операцій.

При цьому, судження управлінського персоналу мають бути такими, які б забезпечували повноту та достовірність наведеної інформації у фінансовій звітності. Вони мають: 1) забезпечити реальне відображення фінансового стану підприємства; 2) бути неупередженими; 3) забезпечити відображення операцій за їх економічною сутністю, а не юридичною формою; 4) не чинити неправомірний вплив на результати діяльності, тобто не завищувати доходи та не занижувати витрати; 5) гарантувати повне надання інформації.

Також, варто наголосити, на неупередженості суджень управлінського персоналу, оскільки облікова політика як один із інструментів управління може опосередковано впливати на результати діяльності, то управлінський персонал має сформувавши їх таким чином, щоб мінімізувати ризики суттєвих викривлень.

Базисом для формування суджень можуть виступати: 1) вже існуючі стандарти, які можуть надавати інформацію про схожі за економічною сутністю операції; 2) положення Концептуальної основи фінансової звітності; 3) нові положення органів, що розробляють стандарти обліку та використовують для цього подібну концептуальну основу; 4) прийняті галузеві практики; тощо.

Як відомо, міжнародні стандарти вимагають розкриття суттєвих облікових політик та іншої доречної інформації для її розуміння у примітках до фінансової звітності. Окрім того, при викладі суттєвих облікових суб'єкт господарювання повинен розкривати інформацію про судження, що були застосовані управлінським персоналом

та чинять суттєвий вплив на суми, визнані у фінансовій звітності. Отже, з цього можна зробити висновок, що, якщо судження управлінського персоналу чинять суттєвий вплив на розуміння користувачами показників фінансової звітності, то доречним є зазначення інформації, на основі якої відбувалося їх формування.

Такі дані можна зазначати або у складі приміток, або у складі інших пояснень: задокументовані протоколи рішень управління, рекомендації від незалежних бухгалтерських організацій, консалтингових чи аудиторських фірм, які можуть стати обґрунтуванням правомірності такого рішення, тощо. Також, під час перевірок контролюючих органів у разі виникнення необхідності пояснення відображення того чи іншого об'єкту бухгалтерського обліку щодо яких застосувалися судження такі документи дозволять довести правомірність такого рішення.

Якщо розглядати процес застосування суджень при формуванні облікової політики операцій з державною допомогою, то в МСБО 20 ми не знаходимо чітко окреслених вимог щодо їх розкриття. Однак, стандарт передбачає низку альтернативних варіантів для відображення досліджуваного об'єкта у фінансовій звітності, що означає необхідність застосування суджень при виборі одного з запропонованих підходів при формуванні облікової політики. В будь-якому випадку судження будуть присутніми. Проте, питання їх розкриття у примітках до фінансової звітності чи інших поясненнях виникатиме при їх суттєвому впливі на аналіз даних звітності користувачами. Якщо розглянути ситуацію не із боку суттєвості, а із боку корисності для користувача, то МСБО 1 зазначає: «Розкриття інформації про конкретні облікові політики є особливо корисним для користувачів, якщо ці політики вибрані з альтернатив, дозволених МСФЗ» [2]. Але, ми знаємо, що вибір серед альтернатив базується на судженнях, то можна задатися питанням, що розкриття інформації про застосовані судження чи їх основу може бути доречним. В будь-якому випадку необхідно відштовхуватися від категорії суттєвості, доречності та корисності для користувача.

Отже, судження управлінського персоналу є колективним рішенням управління. Вони повинні бути правомірними, обґрунтованими, відповідати чинному законодавству, забезпечувати повноту та достовірність наведених даних у фінансових звітах. Розкриття інформації про судження є доречним при їх суттєвому впливі на показники звітності та корисному впливі на розуміння показників фінансових звітів користувачами.

Список використаних джерел:

1. Облік державних грантів і розкриття інформації про державну допомогу: МСБО 20 від 01.01.2012р. №929_041: станом на 01 січня 2012р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_041 (дата звернення: 06.02.2022).
2. Подання фінансової звітності: МСБО 1 від 01.01.2012р. №929_013: станом на 01 січня 2012р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_013#Text (дата звернення: 06.02.2022).

УДК 657.3721:658:338.246

**УПРАВЛІНСЬКА ЗВІТНІСТЬ: МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ОЦІНКИ
ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ**

Попова О.О.

аспірантка кафедри обліку та оподаткування

Науковий керівник: Гуцаленко Л.В.

д.е.н., професор,

завідувач кафедри обліку та оподаткування,

Національний університет біоресурсів і

природокористування України,

м. Київ

Формування управлінської звітності економічної безпеки підприємств аграрного бізнесу у своїй основі передбачає використання економічної інформації, даних системи бухгалтерського обліку підприємства, а також результати обробки вказаних видів

інформації за допомогою аналітичних процедур [2, с. 188]. На нашу думку до блоку таких процедур доцільно віднести аналітичну оцінку фінансового і майнового стану підприємства, а також процедури бюджетування, що дозволяють здійснювати прогнозування його діяльності.

Дослідження управлінської звітності економічної безпеки підприємств аграрного бізнесу передбачає забезпечення найефективнішого функціонування, найпродуктивнішої роботи операційної системи та економічного використання ресурсів, забезпечення високого рівня трудового життя персоналу та якості господарських процесів підприємства, а також постійного стимулювання нарощування наявного потенціалу та його стабільного розвитку .

Гнилицька Л.В., зазначає, що обліково-аналітична інформація є інформаційним ресурсом управління системою безпеки підприємства, вона утворюється в процесі реалізації трьох функцій управління: обліку, аналізу та синтезу. При цьому облік є базою для аналізу, а результати аналізу, у свою чергу, є підставою для проведення синтезу та надання відомостей потенційному користувачеві цієї інформації. [1, с.57].

Формування управлінської звітності підприємств аграрного бізнесу забезпечується використанням певних методичних підходів щодо оцінювання їх економічної безпеки. На наше переконання доцільно використовувати функціональний, індикаторний, експертний, матричний методи.

Зазначимо, що при формуванні управлінської звітності економічної безпеки підприємств аграрного бізнесу найчастіше використовуються функціональний та індикаторний підходи які відрізняються між собою використовуваним інструментарієм, мають певні недоліки та переваги у порівнянні один з одним, а отже можуть використовуватися відповідно до конкретної ситуації [3, с.239]. Використовуючи таблицю 1 наведемо їх коротку характеристику.

Експертне оцінювання економічної безпеки, та матричні методи на сьогоднішній момент не знайшли широкого застосування.

Таблиця 1

Методичні підходи дослідження управлінської звітності економічної безпеки підприємств: етапи застосування, переваги та недоліки

Методичні підходи дослідження	Етапи застосування методичних підходів	Переваги застосування методичних підходів	Недоліки застосування методичних підходів
Функціональний підхід	Визначення та обґрунтування складових економічної безпеки підприємства	Простота та зрозумілість розрахунків	Ретроспективність оцінки
	Вибір показників, що характеризують ці складові	Оцінювання, базується на показниках, фінансової звітності	Неможливість визначити адекватно вплив якісних показників
	Нормалізація обраних показників	Можливість вільно визначати склад та кількість показників для оцінювання	
	Розрахунок комплексних показників за кожною із складових		
	Розрахунок інтегрального показника.		
Індикаторний підхід	Співставлення фактичних значень отриманих показників, що характеризують діяльність підприємства, з індикаторами, що виступають їх граничними значеннями		
	Дозволяє зробити результати оцінювання більш презентативними		

Узагальнюючи все вище зазначене, можна дійти висновку, що застосування функціонального та індикаторного методичних підходів формування управлінської звітності економічної безпеки підприємств аграрного бізнесу забезпечать результативне управління та контроль за здійсненням внутрішніх господарських процесів.

Список використаних джерел:

1. Гнилицька Л.В. Обліково-аналітична інформація як визначальний чинник забезпечення економічної безпеки суб'єктів господарювання / Л.В. Гнилицька // Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. Науковий журнал. - Луганськ.: СНУ ім. В.Даля, 2011. – №3 (157). – С. 57-65.

2. Кузь В.І. Управлінська бухгалтерська звітність підприємства: принципи та підходи до формування / В.І. Кузь, В.С. Кравчук // Бухгалтерський облік, аналіз, аудит. – 2015. – Вип. II (58). – С. 188-197.

3. Погорелов Ю. С., Козаченко Г. В. Оцінювання економічної безпеки підприємства: аналіз основних підходів. В кн.: Менеджмент безпеки держави, регіону, підприємства: проблеми і виклики сьогодення : [монографія] ; за заг. ред. З. Б. Живко, І. Г. Бабець. Львів: Ліга-Прес, 2015. С. 238–251.

УДК 657

ВІДОБРАЖЕННЯ В ОБЛІКУ ПІДЗВІТНИХ ОСІБ НА ПІДПРИЄМСТВІ ТА ЇХ РОЛЬ

Романенко Т.В.,

Викладач

ВСП «Ніжинський фаховий коледж НУБіП України»,

м.Ніжин

Федоренко Л.В.,

викладач

ВСП «Ніжинський фаховий коледж НУБіП України»,

м.Ніжин

Для ефективного функціонування підприємство прагне до відмінних, постійно прогресуючих результатів своєї діяльності. У зв'язку з цим суб'єкти господарювання шукають нові ринки збуту, нових контрагентів, опановують сучасні технології, покращують професійні навички своїх працівників тощо. Тому роботодавці систематично відряджають працівників у поїздки до інших населених пунктів країни, а інколи – і за кордон.

Визначення терміну «підзвітна особа» закріплено у Порядку № 372 [1, п. 1.2 розд 1]. Цього статусу набуває «працівник установи, який отримав під звіт кошти для майбутніх видатків» (на витрати, пов'язані зі службовими відрядженнями, або на адміністративно-господарські витрати). Субрахунок 372 «Розрахунки з підзвітними

особами» призначений для відображення операцій, пов'язаних із наданням готівки фізичним особам даного підприємства для виконання завдань під час відрядження, а також із видачею грошей на господарські потреби або закупівлю дрібним оптом матеріальних цінностей.

Тільки бюджетні підприємства направляючи працівника у відрядження, обов'язково забезпечують його коштами для здійснення поточних витрат [2, розд. I п. 4]. Проте, для підприємств інших форм власності така норма чинним законодавством не передбачена. Натомість, чинне трудове законодавство не містить жодних норм, за якими роботодавець міг би примусити працівника покривати будь-які витрати власним коштом (хоча із гарантією подальшого відшкодування).

У практичній діяльності суб'єктів господарювання нерідко трапляються випадки, коли роботодавець, за погодженням з працівником, може направити його у відрядження (чи доручити виконання інших цивільно-правових дій) без видачі авансу. Зауважимо, що при цьому не порушуються вимоги низки нормативних актів, котрі регулюють права та гарантії такого працівника.

Таким чином, у рамках виконання своїх професійних обов'язків працівник добровільно може фінансувати певні витрати (витрачати власні кошти) на користь роботодавця. Після чого, він складає та подає в бухгалтерію відповідний звіт, додавши до нього документи, що слугують підставою для відшкодування (з огляду на встановлені законодавством граничні норми) цих коштів у повному обсязі.

Залежно від економічного змісту грошових відносин між підприємством і працівником, направленим у відрядження або скерованим на виконання певних цивільно-правових функцій, його обліковий статус змінюється.

1. З моменту отримання грошового авансу працівник стає підзвітною особою та по суті виступає як дебітор. А тоді, коли він своєчасно не повертає суми надміру витрачених коштів у строки, встановлені законом, набуває ще й статусу платника податку [3, п. 164].

2. Витративши власні кошти, від моменту затвердження звіту про їх використання під час відрядження або в інших передбачених законодавством випадках, працівник набуває статусу кредитора – фізичної особи, перед якою підприємство має фінансову заборгованість. Кредиторську заборгованість обліковують до моменту її погашення шляхом видачі працівникові-кредитору готівки із каси підприємства або шляхом перерахування коштів на його рахунок.

У зв'язку з цим, відображення розрахунків з таким працівником кредитором на субрахунку 372, не можна вважати обґрунтованим, бо останній фіксує операції з підзвітними особами [4], тобто в ньому ведуть облік одного з видів дебіторської заборгованості. За своїм економічним змістом цей рахунок активний. Активно-пасивним він стає тільки в разі перевитрати підзвітною особою грошового авансу. Кредиторську заборгованість з працівником, що виникла під час виконання ним функціональних обов'язків у відрядженні або реалізації інших цивільно-правових дій за дорученням керівника, доцільно обліковувати на субрахунку 685, призначеному для ведення операцій з іншими кредиторами, при чому тих, «що не можуть бути відображені на рахунках 63– 67» та «на інших субрахунках рахунку 68 «Розрахунки за іншими операціями» [4].

На підставі вищевикладеного можна зробити наступні висновки. Кредиторська заборгованість підприємства перед працівниками, розмір якої визначено на підставі їх звітів про відрядження або про виконання інших цивільно-правових дій, буває двох видів: по-перше, та, що виникла внаслідок перевитрати грошового авансу, а по-друге, утворена шляхом покриття витрат роботодавця коштом працівника. Для ведення розрахунків з працівниками, яким видано грошовий аванс (підзвітними особами) на відрядження або для виконання інших цивільно-правових дій, доцільно використовувати субрахунок 372, з особами, які такого авансу не отримували, – субрахунок 685.

Список використаних джерел:

1. Порядок бухгалтерського обліку окремих активів та зобов'язань бюджетних установ: наказ Міністерства фінансів України від 02.04.2014 р. № 372 // База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0426-14#Text>.
2. Інструкція про службові відрядження в межах України та за кордон: наказ Міністерства фінансів України від 13.03.1998 р. № 59 // База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0218-98#Text>.
3. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI // База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
4. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: наказ Міністерства фінансів України 30.11.1999 р. № 291 // База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text>.

УДК 657.1

ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ОБЛІКОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ ДЛЯ УПРАВЛІННЯ

Слесар Т.М.

к.е.н., доцент,

доцент кафедри обліку та оподаткування,

Національний університет біоресурсів і

природокористування України,

м. Київ

Стан економіки потребує розв'язання глобальних проблем, що створюються у всіх сферах суспільного життя та впливають на економічні процеси і потребують пошуку заходів для покращення облікової інформації, яка відображає фінансовий стан діяльності підприємств. Інформаційне забезпечення викликає поглиблену увагу для забезпечення ефективного функціонування підприємств. Аналіз показників діяльності підприємств для прийняття управлінських рішень потребує формування системи облікової інформації.

Вагомий внесок в дослідження питань теорії та методології формування обліково-аналітичної системи зробили: Ф.Ф. Бутинець, Г.Г. Кірейцев, С.Ф. Голов, В.Б. Івашкевич, І.О.

Ламикін, Ю.Я. Литвин, В.С. Лень, В.Ф. Палій, Г.О. Партин, М.С. Пушкар, В.К. Савчук, В.В. Сопко [1], Я.В. Соколов [2], Шпак В.А. [3] та ряд інших. Але інформаційні ресурси знаходяться у постійному русі, тому проблема визначення місця і ролі облікової-аналітичної інформації для прийняття управлінських рішень остаточно не вирішена до сьогодні і постійно потребуватиме поглибленого вирішення.

В системі бухгалтерського обліку фіксується і накопичується узагальнююча та деталізована облікова інформація про діяльність господарюючих суб'єктів за певний період. Вона містить відомості про активи підприємств, про стан їх майна, джерела його утворення, про зобов'язання, відносини з контрагентами, про формування фінансових результатів, про прибуток та його використання тощо. Формування облікової інформації передбачає наступні стадії: виявлення, реєстрацію, накопичення та узагальнення.

Бухгалтерський облік представляє собою інформаційну модель системи підприємства, яка забезпечує ідентифікацію, обробку, узагальнення та передачу інформації про об'єкти, явища та процеси, пов'язані з його діяльністю, тому облікова система повинна розвиватись лише на основі врахування змін, що відбуваються в соціально-економічному середовищі.

На даному етапі розвитку економіки основними є вирішення проблем адаптації системи бухгалтерського обліку до потреб управління, а саме, до вирішення управлінських завдань в напрямках ціноутворення, управління витратами, вартістю суб'єктів господарювання, його ризиками, соціальними та екологічними аспектами господарської діяльності. Також важливим спрямуванням удосконалення бухгалтерського обліку як засобу інформаційної підтримки управління є узгодження процедур обробки облікових даних та підготовки облікової інформації, що узагальнюється в бухгалтерській звітності, із методичними підходами до стратегічного управління на основі збалансованої системи показників.

При визначенні виду облікової інформації, надання їй певних характерних рис облікові працівники мають глибоко вивчати зміст інформаційних запитів користувачів облікових даних. Користувачі облікової інформації мають найрізноманітніші інформаційні потреби та

їх право на отримання облікових даних різняться, що вимагає детального дослідження даного питання.

Формування облікової інформації визначають наступні складові: нормативно-правова база; якісні характеристики; процес підготовки та відображення інформації в бухгалтерських документах; взаємозв'язок оперативного, бухгалтерського, управлінського та податкового обліку; контроль за якістю інформації, яка надається для користувачів. Функціонування обліково-аналітичної системи покращує якість практичного використання облікової інформації в процесі виконання управлінських рішень управлінським персоналом підприємств.

Список використаних джерел:

1. Сопко В.В. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством: навч. посіб. Київ: КНЕУ, 2006. 526 с.
2. Хорнгрен Ч.Т., Фостер Дж. Бухгалтерский учет: управленческий аспект / пер. с англ./ ред. Я.В. Соколов. Москва: Финансы и статистика, 2001. 416 с.
3. Шпак В.А. Організація бухгалтерського обліку: концептуальний підхід: монографія. Київ: Бізнес Медіа Консалтинг, 2011. 312 с.

УДК 657:005.921:631

ПРОГНОСТИЧНА ФУНКЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА СТРАТЕГІЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

Слободян В. Д.,

к. е. н., доцент

кафедра фінансів, обліку і оподаткування

НРЗВО “Кам’янець-Подільський державний інститут”,

м. Кам’янець-Подільський

Одним із найсуттєвіших напрямків наукових досліджень професора Г. Г. Кірейцева є його обґрунтування переліку та змісту функцій бухгалтерського обліку. Як відмічається в сучасному тлумачному словнику української мови,

одним з найбільш прийнятливим для даного обговорення є таке визначення функції : “Явище, яке залежить від іншого явища, є формою його виявлення і змінюється відповідно до нього” [1, с.643]. Щодо функцій бухгалтерського обліку Кірейцев Г. Г. відмічає наступне : “Пізнання функцій бухгалтерського обліку слід розглядати як передумова до розуміння головного в обліку – його призначення. Під функціями бухгалтерського обліку слід розуміти прояв головних його властивостей” [4, с.40]. Таким чином, можна стверджувати, що явище (бухгалтерський облік) залежить від іншого явища і, можна припустити, що це друге явище – це менеджмент підприємства, який суттєво впливає на перше явище (бухгалтерський облік).

Якщо прийняти справедливість останнього твердження, то стає зрозуміло, чому твердження, що бухгалтерський облік є фактично основною інформаційною системою, яка забезпечує необхідними даними процес прийняття рішень зовнішніми і внутрішніми споживачами інформації. І, закономірно, що саме вимоги системи управління змінюють систему бухгалтерського обліку і є обов’язковими для зміни його функцій.

Традиційно у вітчизняних наукових виданнях з бухгалтерського обліку відмічається про дві-чотири основні функції бухгалтерського обліку – інформаційну, контрольну, оціночну, аналітичну. В інших публікаціях знаходимо більш розширений перелік. Разом з тим, слід відмітити, що саме Г. Г. Кірейцев чи не один з перших науковців, ще в 80-х роках минулого століття звернув увагу на необхідність розширення переліку функцій бухгалтерського обліку, певно передбачаючи неминучість суттєвих змін в економічному механізмі господарювання, а саме перехід економіки тоді ще СРСР до ринкових умов. І цілком логічно, що він, крім внутрішніх функцій, обґрунтував необхідність розвитку зовнішніх функцій : науково-пізнавальної, контрольної, інформаційної, мотиваційної, регулюючої, правового захисту, прогностичної [4, с. 46]. Саме

остання з названих функцій – прогностична, має, на наш погляд, особливе значення в сучасний період.

Для цього є достатні підстави. Перш за все це те, що змінився тип вітчизняної економіки - адміністративно-командної на ринкову. Діяльність підприємств вийшла на міжнародну сферу, все більше проявляються ознаки глобальності інвестиційної, виробничої та збутової діяльності. Значно змінились комунікації, впровадження інформаційних технологій в обліку та управлінні дозволяє значно прискорити процес прийняття управлінських рішень. Це вимагає від менеджменту прийняття своєчасних і обґрунтованих рішень на перспективу, з врахуванням внутрішнього і, особливо, зовнішнього середовища організації, яке стрімко змінюється.

В цих умовах орієнтація бухгалтерського обліку тільки на минулі події і без врахування вимог зовнішнього середовища не дозволяє приймати своєчасні та обґрунтовані рішення стратегічного характеру. Це привело до розгляду різних варіантів реформування бухгалтерського обліку аж до пропозиції створення системи стратегічного обліку. При цьому розглядається кілька варіантів поєднання бухгалтерського обліку та стратегічного менеджменту, про що досить ґрунтовно описано в публікації Р. Ф. Брухановського [1]. Автором описано 4 можливі варіанти поєднання бухгалтерського обліку, серед яких, на наш погляд, найбільш раціональною є така : система бухгалтерського обліку може виступати в якості інформаційного супроводу процесу стратегічного менеджменту. При цьому система обліку розглядається в існуючому незмінному вигляді, необхідна інформація може бути доповнена на основі “використання традиційних облікових методологічних інструментів – варіювання наявними альтернативними варіантами оцінки облікових об’єктів, збільшенням аналітичних розрізів, розширення показників фінансової звітності (приміток до річної звітності), розробки нових форм управлінської звітності...” [1, с. 239-240].

Але для цього, як справедливо відмічає В. М. Жук, необхідно досить чітко визначити “функціональну затребуваність” (зі сторони стратегічного менеджменту) та “функціональні можливості” (зі сторони системи бухгалтерського обліку [3, с. 75]). Так, на наш погляд, може бути реалізована прогностична функція бухгалтерського обліку, як здатність системи обліку задовольняти попит менеджменту на інформацію, яка буде використана при

Список використаних джерел :

1. Бруханський Р. Ф. Концепція стратегічного менеджменту та бухгалтерський облік : можливі варіанти взаємозв'язку. Інноваційна економіка. 2014. № 3 (52). С. 239-242.
2. Великий тлумачний словник. Сучасна українська мова від А до Я. Донецьк : ТОВ ВКФ “БАО”, 2008. 704 с.
3. Жук В. М. Розвиток функцій бухгалтерського обліку. Економіка АПК. 2016. № 6. С. 71-76.
4. Кірейцев Г.Г. Розвиток бухгалтерського обліку : теорія, професія, міжпредметні зв'язки. Житомир : ЖДТУ, 2007. 236 с.

УДК 657.01

**ОБЛІКОВА ІНФОРМАЦІЯ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА СИСТЕМИ
УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ**

Терещенко І.М.,

викладач

циклової комісії спеціальних економічних дисциплін

ВСП «Ніжинський фаховий коледж НУБіП України»,

м. Ніжин

В сучасному ринковому середовищі менеджмент підприємства все частіше має справу із нестандартними проблемами і завданнями і для їх вирішення необхідно приймати такі управлінські рішення, які не є характерними для сучасної практики та не можуть бути вирішені за допомогою використання наявних емпіричних знань. В таких умовах підвищується ризик здійснення некоректних управлінських дій.

Бухгалтерський облік на підприємстві ведеться безперервно з дня реєстрації підприємства і до його ліквідації. Він займає особливе місце в системі господарського обліку порівняно із іншими видами. Бухгалтерський облік є суцільним і неперервним у часі (при веденні бухгалтерського обліку потрібно фіксувати всі, без винятку, факти господарської діяльності); відображає всі об'єкти в єдиному грошовому вимірнику; строго документований (підґрунтям для будь-якого бухгалтерського запису має служити документ); ведеться спеціальною службою підприємства – бухгалтерією; строго регламентується законодавством і нормативними документами.

Взаємодія елементів бухгалтерського обліку та управлінських функцій підвищує ефективність і результативність системи управління економічного суб'єкта загалом. Відповідно прийняті управлінські рішення покращують фінансовий стан, поточне функціонування і мобілізують перспективи стратегічного розвитку суб'єкта господарювання.[1]

Бухгалтерський облік служить зв'язною ланкою між господарською діяльністю та людьми, які приймають рішення. Він вимірює господарську діяльність шляхом реєстрації даних про неї для подальшого використання; обробляє дані, зберігає їх до потрібного моменту, а потім переробляє так, щоб вони стали корисною інформацією; передає з допомогою звітів інформацію тим, хто використовує її для прийняття рішень.

Суттєве місце у прийнятті управлінських рішень належить інформаційним передумовам. Можливості вирішення завдання різко зростають коли планові і бухгалтерські дані виявляються зіставними, а інформація про об'єкти обліку достатньо аналітична. Наприклад, інформація про виробничі витрати чітко відображає їх цільове спрямування, планування і облік витрат ведеться за центрами їх виникнення і центрами відповідальності [3].

Для нормального функціонування будь-якої ланки ринкової економіки вкрай необхідно, щоб учасники, приймаючи рішення, мали достовірну та об'єктивну інформацію про майно, фінансове становище, результати роботи (прибутки, доходи чи збитки), а також про процеси їх формування як на власному підприємстві, так і у партнерів на підставі попередніх даних. Таку інформацію надає тільки бухгалтерська система обліку. Бухгалтерський облік є

найважливішою частиною системи управління. Всі питання, які потрібно вирішувати в управлінні, ґрунтуються на даних бухгалтерського обліку.

Облікова інформація на підприємствах формується в результаті облікового процесу, а саме на трьох етапах:

- етап первинного обліку: процес документування та оцінки господарських явищ і процесів;
- етап поточного обліку: процес облікової реєстрації господарських операцій на бухгалтерських рахунках та в облікових регістрах;
- етап підсумкового обліку: процес узагальнення даних поточного обліку в бухгалтерській звітності.[2]

Процес контролю за діяльністю підприємства неможливий без використання інформації обліку. По закінченні звітного періоду на основі облікової інформації складаються звіти про виконання бюджету (плану) кожним центром відповідальності, в якому здійснюється порівняльний аналіз запланованих та фактично досягнутих результатів.

Однією з інформаційних систем є система обліку, яка виявляє та відображає факти господарської діяльності підприємства і узагальнює показники його економічної діяльності, котрі використовують у своїй роботі менеджери та керівники господарства у процесі ефективного управління. Саме тому роль обліку як основної системи інформаційного забезпечення управління в теперішній час є особливо важливою. Використання та аналіз облікової інформації, яка формується на етапах облікового процесу є одним з головних джерел при прийнятті управлінських рішень.

Список використаних джерел:

1. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський управлінський облік. Житомир ПП «Рута» 2005. - 479с.
2. Вольська В. Бухгалтерський облік як складова системи управління підприємством. Економіка АПК. 2012. № 8. - 48-52с.
3. Голов С.Ф. Бухгалтерський облік в Україні. Аналіз стану та перспективи розвитку, Київ - 2007. - 221с.
4. Фоміна О. Облік в управлінні підприємством / О. Фоміна // Вісник КНТЕУ - 2010. - № 2. - С. 113-120.

УДК 657.1

РЕЛЕВАНТНІСТЬ ПРИЙНЯТТЯ СТРАТЕГІЧНИХ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ: ГЛОБАЛЬНІ ПРИНЦИПИ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ

Ходзицька В.В.,

к.е.н., доцент,

доцент кафедри бухгалтерського обліку та консалтингу

Київського національного економічного

університету імені Вадима Гетьмана,

м. Київ

Ефективний управлінський облік оптимізує процес прийняття рішень в організаціях. Це є підґрунтям чотирьох принципів, що віддзеркалюють фундаментальні цінності, якості, норми і характеристики, які являють собою стратегію розвитку підприємства .

Принципи допомагають організаціям приймати стратегічні ефективні рішення, адекватно реагувати на ризики, з якими вони стикаються, і захищати вартість, яку згадані організації генерують [1].

Глобальними принципами охоплюються практично всі сфери діяльності: управління витратами, зовнішня звітність, фінансова стратегія, внутрішній контроль, оцінка ефективності інвестицій, управління і бюджетний контроль, управління проектами, дотримання нормативно-правових актів, управління ресурсами, управління ризиками, стратегічний податковий контроль, управління фінансами, внутрішній аудит. Застосування інструментарію глобальних принципів дозволяє в деталях здійснити процес перевірки дотримання кожного з принципів у будь-якій сфері діяльності.

Глобальні принципи управлінського обліку застосовні до всіх спеціалістів з управлінського обліку, а не лише до тих, хто наділений статусом CGMA.

Принципи управлінського обліку є універсально придатними і призначені для того, щоб допомогти організаціям великим і малим, державним і приватним, отримувати прибуток з потоку інформації, що неухильно зростає. Вони призначені для генеральних та фінансових директорів, а також для членів рад директорів, які контролюють діяльність своїх підприємств. Принципи також стануть у нагоді інвесторам та іншим зацікавленим сторонам. Принципи є критеріями оцінки методів і процесів управлінського обліку і дозволяють визначити сфери, які потребують вдосконалення..

Оскільки шляхом впровадження та дотримання глобальних принципів управлінського обліку створюються умови, з одного боку, для зростання вартості бізнесу, а з іншого – для сталого розвитку економіки, то стратегічний управлінський облік має посідати центральне місце в організації та забезпечувати структуровані ефективні рішення в середовищі невизначеності та зростаючої турбулентності.

Для того, щоб здійснити цілі принципів обліку у цих різних сферах практики, дотримується довгий перелік інструментів та методів, які мають бути постійно оновленими та довершеними.

Принципи допомагають організаціям приймати ефективніші рішення, адекватно реагувати на ризики, з якими вони стикаються, і захищати вартість, яку згадані організації генерують.

Управлінський облік забезпечує керівників релевантною інформацією. Принципи дають змогу виявити минулу, поточну, майбутню інформацію, зокрема й фінансові та нефінансові дані з внутрішніх та зовнішніх джерел. Сюди входять соціальні, екологічні та економічні дані.

Ключова роль управлінського обліку полягає в своєчасному наданні актуальної інформації керівникам. У відповідності до принципу комунікації, питання, з якого належить прийняти рішення, і потреби керівника відомі та зрозумілі.

Даний принцип передбачає виявлення, збір, оцінку, підготовку і зберігання інформації. Для його реалізації необхідно досягнути відповідного балансу між:

- інформацією щодо минулих, наявних та очікуваних явищ;
- зовнішньою та внутрішньою інформацією;
- фінансовою та нефінансовою інформацією (включаючи екологічні та соціальні питання).

Наслідки рішень стануть відомими тільки в майбутньому. Аби бути релевантною, інформація повинна містити елемент прогнозування і враховувати питання, що здійснюють суттєвий вплив на майбутні результати.

Нерелевантна інформація зазвичай включає в себе непоправні та фіксовані витрати, але не вся історична інформація є незастосовною. Безперервне удосконалення базується на інформації про те, які рішення в минулому виявилися ефективними, а які не спрацювали. Це дозволить використовувати вже перевірені рішення та уникати невдалих.

Управлінський облік виявляє найкращі джерела даних для пошуку інформації, котра має відношення до рішення, яке слід прийняти, до відповідальних за його прийняття осіб, а також до стилю та процесу його прийняття. Завдяки розумінню потреб зацікавлених сторін — як зазначено у принципі комунікації — відбувається виявлення, збір і підготовка до аналізу інформації, найбільш важливої для прийняття рішення.

Інформація, що використовується для прийняття рішень, повинна бути цілісною. В процесі підготовки даних для аналізу, ці дані очищуються, групуються і фільтруються. Цінність інформації ґрунтується на її якості, точності, послідовності і своєчасності. Ця інформація є своєчасною стосовно рішень, які були прийняті чи будуть прийняті в певний період часу. Дані повинні бути захищеними, аби уникнути їхньої втрати чи фальсифікації. Якщо необхідно надати неперевірені чи неповні дані, вони повинні бути позначені відповідним чином, щоб при прийнятті рішення був відомий рівень їхньої достовірності.

Після підготовки актуальної інформації, її можна застосовувати до моделювання та стратегії розвитку суб'єктів господарювання.

Список використаних джерел:

1. URL: <https://www.cgma.org/content/dam/cgma/resources/reports/downloadabledocuments/global-management-accounting-principles.pdf>
2. Managerial Accounting Principles Help Decision Making – Pacific Crest Group (pcg-services.com)
URL: <https://www.cgma.org/resources/reports/globalmanagementaccountingprinciples/about-the-principles.html#?tab-1=3>

УДК 657.92

**ОРГАНІЗАЦІЯ ВІЙСЬКОВОГО ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВІ: НОВІ
ПОСТУЛАТИ ДЛЯ КАДРОВОЇ СЛУЖБИ****Юрченко О.А.,***к. е. н., доцент**кафедри обліку, аудиту та оподаткування**Національна академія статистики, обліку та аудиту,**м. Київ*

Питання ведення військового обліку було і залишається актуальним для будь-якого вітчизняного та іноземного суб'єкта господарювання, який веде свій бізнес в Україні. На фоні військової агресії Росії проти України, яка існує останні 8 років, роботодавці зобов'язані вести облік працівників, які належать до категорії призовників чи військовозобов'язаних, а також систематично інформувати про їх прийняття на роботу, або звільнення органи місцевого військового управління.

Обов'язок будь-якого підприємства, незалежно від підпорядкованості та форми власності, вести військовий облік, тобто персональний облік працівників – призовників і військовозобов'язаних у відповідності до Закону України "Про військовий обов'язок і військову службу" [2] та Порядку організації та ведення військового обліку призовників і військовозобов'язаних [3].

Військовий облік ведеться на підставі паспорта громадянина України та військово-облікових документів:

- посвідчення про приписку до призовної дільниці – для призовників;
- військовий квиток або тимчасове посвідчення – для військовозобов'язаних.

Військовому обліку на підприємстві підлягають: призовники (особи віком від 18 до 27 років, які приписані до призовних дільниць); військовозобов'язані (особи, які перебувають у запасі для комплектування Збройних сил України та інших військових формувань на особливий період, а також для виконання робіт із забезпечення оборони держави). А з 01 грудня 2021 року до військової служби також будуть призвані жінки професій, споріднених відповідним військово-обліковим спеціальностям і придатні для проходження військової служби за станом здоров'я і віком [4].

Зміни у частині військового обліку тепер стосуються і жінок, які можуть бути призвані на військову службу або залучені для виконання робіт із забезпечення оборони держави тільки у військовий час. У мирний же час жінки можуть бути прийняті на військову службу в добровільному порядку (за контрактом).

Облік військовозобов'язаних за призначенням можна умовно поділити на:

1) спеціальний, на якому перебувають військовозобов'язані, заброньовані за органами державної влади, місцевого самоврядування, підприємствами, установами, організаціями на період мобілізації та воєнний час;

2) загальний, якому підлягають інші військовозобов'язані.

Керівники підприємств, установ, організацій незалежно від підпорядкованості та форми власності зобов'язані організувати ведення персонального військового обліку працюючих на підприємстві призовників і військовозобов'язаних. Для належної організації ведення військового обліку керівник підприємства повинен призначити відповідальну за це особу (осіб), виходячи із чисельності працюючих на підприємстві призовників і військовозобов'язаних станом на 1-ше число поточного року. Якщо кількість таких працюючих:

- менше 500 чоловік, то вести військовий облік буде посадова особа кадрового підрозділу. Причому за це їй установлюється доплата в розмірі до 50% посадового окладу;

- від 500 до 2000 – буде один відповідальний;

- від 2000 до 4000 – два відповідальних;

- від 4000 до 7000 – три відповідальних, а на кожні наступні 3000 призовників і військовозобов'язаних по одному відповідальному додатково [3].

Обов'язки підприємства у сфері військового обліку зображені на рис. 1.

Персональний облік військовозобов'язаних і призовників на підприємстві здійснюється бухгалтером або працівником кадрової служби в особових картках працівників типової форми № П-2, яка затверджена Наказом № 495, у розд. II «Дані про військовий облік» [5]. Відомості в цей розділ заносяться на підставі записів у військово-облікових документах працівників (військового квитка, тимчасового посвідчення, посвідчення про приписку).

У розд. II «Дані про військовий облік» типової форми № П-2 наводиться інформація про: військовозобов'язаних рядового, сержантського і старшинського складу; офіцерів запасу; призовників.

Особові картки військовозобов'язаних і призовників зберігаються на підприємстві окремо від карток, які ведуться на всіх інших працівників підприємства. Такі особові картки зберігаються в алфавітному порядку за такими групами:

– перша група – військовозобов'язані офіцерського складу;

– друга група – військовозобов'язані рядового, сержантського і старшинського складу;

– третя – жінки-військовозобов'язані;

– четверта – призовники.

У кожній групі слід окремо виділити особові картки військовозобов'язаних, заброньованих за підприємством. Особові картки військовозобов'язаних, знятих з

військового обліку за віком або станом здоров'я, повинні зберігатися в окремій картотеці.



Рисунок 1. Обов'язки підприємства у сфері військового обліку*

*Джерело: узагальнено автором на основі [2]

Підприємство повинне:

– щомісяця до 5-го числа повідомляти військкомат про зміни сімейного стану, місця проживання, освіти, місця роботи та посади працюючих на підприємстві призовників і військовозобов'язаних;

– щорічно не пізніше 1 грудня складати і подавати у військкомат списки працівників, які підлягають приписці до призовної дільниці;

– протягом 7 днів інформувати відповідний військкомат про: призначення, переміщення та звільнення осіб, відповідальних за організацію військового обліку на підприємстві; прийнятих або звільнених призовників і військовозобов'язаних [3].

Із нововведень, які будуть діяти у 2022 році в частині військового обліку - це взяття на облік жінок у відповідності до Наказу Міністерства оборони України від 11.10.2021 р. № 313 "Про затвердження Переліку спеціальностей та/або професій, споріднених з відповідними військово-обліковими спеціальностями, після одержання яких жінки беруться на військовий облік військовозобов'язаних" [4]. Для взяття на військовий облік жінки повинні самостійно відвідати територіальний центр за місцем своєї реєстрації. Алгоритм взяття на облік жінок нічим не відрізнятиметься від того, що діє сьогодні для чоловіків. До 31 грудня 2022 року не застосовуватимуться штрафи ні стосовно жінок, які не стали на військовий облік, ні стосовно керівників підприємств, на яких ці жінки працюють.

Розглянувши особливості організації військового обліку на підприємстві варто зосередити увагу на відповідальності за порушення чинного законодавства в частині оборони та мобілізаційної підготовки. На сьогодні діє адміністративна відповідальність до посадових осіб підприємства у разі ухилення від військового обліку зобов'язаних працівників. Розмір штрафу встановлено від 200 до 300 НМДГ (від 3400 до 5100 грн), а за повторне протягом року порушення, за яке особа вже піддавалася адміністративному стягненню штраф застосовується у розмірі від 300 до 500 НМДГ (від 5100 до 8500 грн) [1].

Отже ведення військового обліку на підприємстві - це обов'язок підприємства, за невиконання якого посадові особи підприємства можуть бути притягнуті до адміністративної відповідальності.

Список використаних джерел:

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. № 8073-Х. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text> (Звернення станом на 01.02.2022).
2. Закон України «Про військовий обов'язок і військову службу» від 25.03.1992 р. № 2232-ХІІ URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2232-12#Text> (Звернення станом на 01.02.2022).
3. Порядок організації та ведення військового обліку призовників і військовозобов'язаних, затверджений постановою КМУ від 07.12.2016 р. № 921. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/921-2016-%D0%BF#Text> (Звернення станом на 01.02.2022).
4. Про затвердження Переліку спеціальностей та/або професій, споріднених з відповідними військово-обліковими спеціальностями, після одержання яких жінки беруться на військовий облік військовозобов'язаних: Наказ Міністерства оборони України від 11.10.2021 № 313 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1566-21#Text> (Звернення станом на 01.02.2022).
5. Наказ Держкомстату України, Міноборони України від 25.12.2009 р. № 495/656 «Про затвердження типової форми первинного обліку № П-2 «Особова картка працівника». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0495202-09#Text> (Звернення станом на 01.02.2022).

Секція 3. Облік, контроль та аналіз в умовах цифровізації економіки: методологія, організація, практика

УДК 657.1

ПОДАЛЬШИЙ ВЕКТОР РОЗВИТКУ Е-АУДИТУ В УКРАЇНІ

Безверхий К.В.,

к.е.н., доцент,

доцент кафедри фінансового аналізу та аудиту

Київського національного торговельно-економічного університету,

м. Київ

Трансформація суспільно-економічних відносин чинить вплив на зміну підходів до розвитку людства. Так, у нашому житті з'являються нові технології, які до цього часу були невідомі, а сьогодні, втілюються у практику, а отже на основі них створюються нові інструменти управління. Цифровізація поступово впроваджується у всі ланки господарського життя суб'єкта господарювання, зокрема, це стосується такої функції його управління як контроль. Із зародженням господарської діяльності суб'єкта господарювання контроль за нею був нерозривно зв'язаний з суб'єктами його здійснення, а також прийняття відповідних рішень за результатами його проведення. Сучасним інструментом контролю за діяльністю суб'єкта господарювання виступає електронний аудит (*надалі – е-аудит*). Відмова від паперових джерел для проведення е-аудиту забезпечує оперативність його проведення, а також певною мірою зберігає навколишнє середовище шляхом зменшення кількості паперових джерел інформації, відповідно до цього здійснюється менша вирубка лісів, які слугують сировиною для виробництва паперу. Відсутність ґрунтовних науково-методичних розробок та належного нормативно-правового забезпечення е-аудиту стримує його поширення й подальший розвиток в Україні. Тому актуальним питанням буде дослідження подальшого вектору розвитку е-аудиту в Україні.

Прийнята Міністерством фінансів України «Концепція впровадження електронного аудиту для платників податків» [1] (надалі – концепція) має в собі такі складові:

- 1) проблема, яка потребує розв'язання;
- 2) мета та принципи реалізації концепції;
- 3) шляхи і способи розв'язання проблеми;
- 4) строки реалізації концепції;
- 5) очікувані результати;
- 6) обсяг фінансових, матеріально-технічних, трудових ресурсів.

З вищенаведеної концепції видно, що вона носить стратегічний характер, адже термін реалізації концепції передбачений на період до 2027 року. Це в свою чергу вказує на те, що концепція є лише плановим документом, в якому відсутні практичні інструменти впровадження е-аудиту в українську діяльність як податкових органів, так і суб'єтів господарювання, за якими провадиться зазначений вище контроль.

В наших попередніх дослідженнях було розглянуто нормативно-правове забезпечення е-аудиту в Україні [2]. Досконало проаналізувавши нормативно-правове регулювання е-аудиту в Україні, нами було зроблено висновок, що воно недостатньо врегульоване, а тому, на законодавчому рівні, ми пропонуємо для обговорення проект Закону України «Про електронний аудит».

Складові проекту Закону України «Про електронний аудит»:

Розділ 1. Загальні положення. Зазначається, що цим законопроектом регулюються загальні положення до проведення е-аудиту в Україні.

Розділ 2. Вимоги до проведення електронного аудиту. Зазначаються вимоги до проведення електронного аудиту в Україні.

Розділ 3. Цифрові формати подання інформації для проведення електронного аудиту. Вказується перелік цифрових форматів для подання інформації для проведення е-аудиту до органів Державної податкової служби України.

Розділ 4. Порядок проведення електронного аудиту. Наводиться детальний порядок проведення е-аудиту органами Державної податкової служби України.

Розділ 5. Заходи за результатами проведення електронного аудиту. Вказуються заходи, які проводить Державна податкова служба України за результатами проведення е-аудиту.

Розділ 6. Відповідальність за встановлені порушення під час проведення електронного аудиту. Наводяться види відповідальності за встановлені порушення під час проведення е-аудиту.

Розділ 7. Прикінцеві положення. Зазначається перелік суб'єктів господарювання, а також період з якого вони повинні застосовувати законодавчі норми щодо організації і методики е-аудиту.

Таким чином, необхідність розробки нормативно-правового забезпечення електронного аудиту в Україні не викликає сумнівів, а тому, запровадження в практичну діяльність, а саме прийняття Закону України «Про електронний аудит» Верховною радою України дасть змогу врегулювати окремі дискусійні положення щодо організації та методики проведення е-аудиту, а саме: 1) вимоги до проведення електронного аудиту; 2) цифрові формати подання інформації для проведення електронного аудиту; 3) порядок проведення електронного аудиту; 4) заходи за результатами проведення електронного аудиту; 5) відповідальність за встановлені порушення під час проведення електронного аудиту, що в свою чергу виведе систему е-аудит в Україні на якісно новий рівень.

Список використаних джерел:

1. Концепція е-аудиту в Україні URL: https://www.mof.gov.ua/storage/files/%D0%9A%D0%BE%D0%BD%D1%86%D0%B5%D0%BF%D1%86%D1%96%D1%8F_%D0%B5-%D0%B0%D1%83%D0%B4%D0%B8%D1%82_30_11_2020.pdf (дата звернення: 06.02.2022 р.).

2. Безверхий К. Нормативно-правове та інформаційно-аналітичне забезпечення впровадження е-аудиту в Україні. Вісник Львівського університету. Серія економічна. 2021. Випуск 60. С. 105-115 DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/ves.2021.60.0.6009>.

УДК 657.3:65.012.12

СУЧАСНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ АНАЛІТИКА В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ

Богданюк О.В.,

к.е.н., доцент

кафедри статистики та економічного аналізу

Національний університет біоресурсів і

природокористування України,

м. Київ

Світова економіка вступила у нову епоху цифрової глобалізації, яка характеризується безперервними потоками даних, які є джерелом необхідної інформації як для бізнесу, так і для суспільства в цілому. Окрім того, пандемія COVID-19 прискорила процес цифровізації економіки, суспільство усвідомило важливість цифрових технологій у повсякденному житті та факт, що наше майбутнє буде все більше цифровим. Про важливість даних та подальшу цифровізацію економіки наголошується у Звіті світового економічного форуму в Давосі «A New Paradigm for Business of Data» [1].

В Україні цифровізація економіки - є одним із ключових чинників економічного зростання. Завдяки використанню сучасних комп'ютерних програм та продуктів підвищуються швидкість обробки великих масивів інформації, результативність діяльності підприємств. Науковець Руденко М. В. акцентує увагу на тому, що «Суб'єкти господарювання, які мають на меті перейти на "цифрові" рейки повинні фокусуватися на автоматизації виробничих та управлінських процесів, з метою підвищення ефективності функціонування» [2, С. 62]. Професор Лазебник Л. Л. стверджує, що для України прискорена переорієнтація економіки на цифровий спосіб функціонування, в основі якого лежить використання кіберфізичних систем, сенсорних технологій, технологій аналізу великих даних та інше перетворюється на головне завдання наздоганяючого розвитку [3, С. 26]. Отже, використання сучасних комп'ютерних

програм та продуктів, для ведення бізнесу, стає невід’ємною частиною професійних навиків аналітиків, бухгалтерів, фінансистів.

Гаркуша Н.М., Горошанська О.О., Цуканова О. В. досліджуючи сучасні інформаційні системи аналізу діяльності підприємств стверджують, що на сьогоднішній день існує декілька напрямів автоматизації аналітичних процедур, які залежать від потреб користувачів: 1) аналітичні програми; 2) спеціалізовані аналітичні пакети; 3) засоби прикладної програми MS Excel [4].

Ринок сучасних програмних продуктів для аналітиків, в Україні, представлений програмами, за допомогою яких можна не тільки постійно інформувати менеджмент компанії про результативність діяльності, а й приймати управлінські рішення. Розглянемо основні з них та оцінімо їх головні переваги (табл. 1).

Таблиця 1

Порівняльна характеристика основних аналітичних програмних продуктів

Компанія та її програмний продукт	Основні характеристики
Фірма ІНЕК, програмами „ІНЕК-АФСР”, „ІНЕК-АДЛ”, „ІНЕК-аналітик”, „ІНЕК-інвестор”	Дозволяє здійснювати ретроспективний аналіз фінансового стану підприємства на підставі розрахунку низки фінансових коефіцієнтів; графічно подавати результати аналізу; автоматично формувати висновки за результатами проведених аналітичних досліджень
Компанія Expert Systems, програмні продукти „Audit expert”, „Project expert” та CRM-системи „Sales Expert i”, „Quick Sales”	Призначені для діагностики, оцінки та моніторингу фінансового стану підприємства або групи підприємств на основі даних фінансової та управлінської звітності, включаючи консолідовану звітність. Істотно спрощують проведення фінансового аналізу та автоматизує підготовку звітності за його результатами
Компанія «Інтелект-Сервіс», програмні продукти “БЕСТ-Ф”, “БЕСТ-Аналіз”, “БЕСТ-Маркетинг”	Призначені для проведення комплексного аналізу фінансового та майнового стану підприємства, детального аналізу товарних потоків, факторного аналізу прибутку та структурного аналізу витрат у торгівлі
“STATISTICA”, „SPSS Statistics”, "STATGRAPHICS", „STADIA”, R-studio	Спеціалізовані статистичні пакети для обробки великих масивів інформації. За допомогою даних пакетів можливо провести дисперсійний, кореляційний аналіз, побудувати графіки тощо
Прикладні програмні продукти для сільського господарства Agri Analytica: Agri: Бізнес-план, Agri: Бухгалтерія, Agri: Бухгалтерія + Управління виробництвом	Підготовка Бізнес-плану онлайн, який відіграє ключову роль в отриманні кредиту, держпідтримки, гранту чи інвестицій. Конкурентні переваги в отриманні державної підтримки, грантів та нижчі відсотки по кредитах. Організація виробничих процесів, контроль використання матеріально-технічних ресурсів, необхідна аналітика для прийняття ефективних управлінських рішень
MS Excel, Power BI	Прості в використанні, універсальні, безкоштовні програми для обробки цифрової інформації

Отже, на сьогодні існує великий вибір аналітичних програмних продуктів, які є сучасним інструментарієм аналітика в умовах цифровізації економіки.

Список використаних джерел:

1. A New Paradigm for Business of Data. URL: https://www3.weforum.org/docs/WEF_New_Paradigm_for_Business_of_Data_Report_2020.pdf.
2. Руденко М.В. Цифровізація економіки: нові можливості та перспективи. *Економіка та держава*. № 11. 2018. С. 61 – 65.
3. Лазебник Л.Л., Войтенко В.О. Сутність, особливості та параметри цифрової економіки. *Економічний вісник*. 2020. №1. С. 22 – 29.
4. Гаркуша Н.М., Горошанська О.О., Цуканова О. В. Сучасні інформаційні системи аналізу діяльності підприємств. URL: <https://elib.hduht.edu.ua/bitstream/123456789/3540/1/5.pdf>.

УДК 657.8

**УПРАВЛІНСЬКИЙ АНАЛІЗ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ
ПІДПРИЄМСТВ**

Боднар О.В.,
к.е.н., доцент
кафедри обліку і аудиту
ВП НУБіП України «Бережанський агротехнічний інститут»,
м. Бережани

Науково-методичні підходи до вирішення економічних проблем бізнесу розробляються та реалізуються впровадженням та поширенням функцій управлінського аналізу на сучасних підприємствах. Управління ефективністю функціонування підприємств неможливе без правильно обраних та реалізованих на практиці аналітичних методів, які на сучасному етапі розвитку науки поділяються на евристичні, розрахункові та комбіновані [1, с. 112].

Використання наукового апарату як сукупності методів та інструментів управлінського аналізу суттєво залежить від можливості доведення теоретичних засад до практичного їх

застосування суб'єктами господарювання. В управлінні ефективністю механізму раціональної організації бізнес-процесів необхідно враховувати фактори впливу на бізнес-систему, що потребує розробки певного інструментарію оцінки важелів впливу на бізнес-систему. Оскільки організація сучасних процесів бізнесу протікає у часі, який характеризує динаміку процесу, і відбувається у просторі, який відображає статику виробничої системи, то ефективне поєднання елементів у часі і просторі забезпечується раціонально побудованою формою організації бізнес-процесів і методами організації [2, с. 121].

Науково-методичні підходи управлінського аналізу дозволяють виявити відповідність внутрішніх ресурсів та можливостей бізнесу його стратегічним завданням. Ресурсні можливості досягнення підприємницьких цілей залежать не тільки від наявності первісного капіталу, бізнес-ідей, а також від забезпеченості факторами виробництва.

Зміст управлінського аналізу ресурсів залежить від обраного погляду на діяльність підприємства – низку взаємопов'язаних процесів (процесний підхід) або виконання конкретних функцій (функціональний підхід). Кожен з означених ракурсів діяльності підприємств потребує відповідного аналітичного інструментарію, ефективність використання якого забезпечується якістю інформації управлінського обліку.

Вважаємо, що доцільно зосередити увагу на процесному підході. Так основу діяльності будь-якої організації становлять бізнес-процеси, які визначаються цілями й завданнями діяльності суб'єкта господарювання та забезпечують реалізацію всіх видів діяльності підприємства. В управлінні бізнес-процесами активно впроваджуються різні підходи, методики, технології управління, спрямовані на удосконалення та оптимізацію. Оптимізація бізнес-процесів – це комплекс взаємопов'язаних управлінських, організаційних та інформаційних заходів, об'єднаних певною технологією, спрямований на поліпшення показників як окремих процесів, так і показників діяльності підприємства загалом з метою задоволення потреб та очікувань зацікавлених сторін [4, с. 64].

В сучасних умовах господарювання особливості функціонування підприємств висувають вимоги до удосконалення наукового апарату управлінського аналізу та практичного його застосування у ланцюжку «стратегія бізнесу – ідеї бізнесу – система показників –

варіанти управлінських рішень». Методичне аналітичне супроводження дозволяє досягнути збільшення обсягів продажів продукції підприємства від ранжування ідей за окремими напрямками та формування груп показників як основи побудови збалансованої системи показників. Остання є основою формування інтегрального показника, що синтезує окремі індикатори груп показників, та подальшого дослідження конкурентоспроможності продукції як узагальнювального критерію ефективності бізнес-процесів підприємства відкриє нові можливості управлінського аналізу в досягненні стратегічних завдань бізнесу.

Список використаних джерел:

1. Волкова Н. А. Аналитические методы управления эффективностью функционирования предприятия. *Вестник ТвГУ. Серия: Экономика и управление*. 2015. № 3. С. 111-117.
2. Метеленко Н. Рациональна організація бізнес-процесів в умовах ефективного функціонування внутрішнього господарського механізму. *Галицький економічний вісник*. 2010. №2(27). С. 115-125.
3. Корзаченко О. В. Оптимізація бізнес-процесів українських підприємств: проблеми та перспективи. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2013. Випуск 3. С. 64-69.

УДК 657.1

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ РЕСУРСІВ В АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Василенко М.Ю.,

*здобувач вищої освіти першого (магістерського) рівня
обліково-фінансового факультету*

Науковий керівник: Дубініна М.В.,

д.е.н, проф.

Миколаївський національний аграрний університет,

м. Миколаїв

Для управління важливо знати фактичний та потенційний стан аграрних підприємств з метою координації відтворювальних процесів, підтримки інновацій, створення рівних умов для учасників ринку тощо. На рівні підприємства фінансова

діяльність забезпечує стійкий фінансовий стан, його систематичну й усебічну оцінку з метою ефективного використання фінансових ресурсів, їх раціонального розміщення.

Раціональна і ефективна система обліку забезпечує формування якісної інформації щодо усіх сфер діяльності підприємства та його поточного стану, котра використовується для оцінки існуючих позицій господарюючого суб'єкта, ефективності здійснених господарських операцій та прийняття на цій основі управлінських рішень щодо управління його конкурентоспроможністю. Окрім того, способи розподілу витрат, амортизації основних засобів, оцінки спожитих запасів, визначення величини резерву сумнівних боргів прямо впливають на собівартість продукції, а отже і на величину витрат, валового прибутку, податку на прибуток і чистого прибутку [1].

На практиці методична складова організації обліку зводиться до розробки облікової політики підприємства та оформленні її положень у відповідному наказі. Облікова політика підприємства є документом, в якому повинні враховуватися вимоги державного регулювання, методологічні засади бухгалтерського обліку та позиції суб'єктів підприємницької діяльності щодо їх дотримання [2].

Розглядаючи особливості формування облікової політики на сільськогосподарських підприємствах різних організаційно-правових форм дійшли висновку, що в основному значні відмінності спостерігаються серед її методичних елементів, оскільки в залежності від особливостей створення суб'єкта господарювання, формування його капіталу та розподілу прибутку з'являються особливі вимоги до відображення даних операцій в обліку.

Методичний аспект облікової політики визначає варіанти відображення в бухгалтерському обліку та отримання інформації про факти господарської діяльності, виходячи з альтернативних способів (прийомів) та специфіки діяльності підприємства. Він має надзвичайно велике значення, оскільки прямо впливає на конкурентні позиції господарюючого суб'єкта, оскільки визначені самостійно підприємством та закріплені у розпорядчому документі про облікову політику принципи оцінки статей звітності,

методи обліку щодо окремих статей звітності можуть визначати величину його фінансового результату [3].

Ф.Ф. Бутинець зазначає, що основними завданнями облікової політики сільськогосподарського підприємства є формування набору чітких інструкцій, положень і методів, які дозволять упорядкувати, уніфікувати (наскільки це можливо), регламентувати основні ділянки обліку, створити єдину схему документообігу, систему оцінки активів підприємства, сформувавши звітність, яка достовірно відображає фінансовий стан підприємства [3].

Облік фінансової діяльності є відносно новим об'єктом для вітчизняного обліку, тому при його організації орієнтуються, а часто й запозичують зарубіжний досвід. Це стосується як категоріального апарату, так і методики формування показників фінансової діяльності для менеджменту та фінансової й інших видів звітності. Зокрема Т.Е. Беялов вказує, що «у західних країнах накопичено значний досвід створення, розвитку, управління та обліку підприємствами. Організаційні та правові засади управління у різних країнах виявляють як схожі риси, так і помітні відмінності. Ці відмінності значною мірою пов'язані з історичним розвитком і особливостями національного менеджменту, визначаються станом розвитку виробництва та фінансових ринків окремих країн, обумовлені законодавчим регулюванням фінансової діяльності, власності та корпоративного управління. У результаті взаємодії вказаних чинників у різних країнах існують різноманітні організаційно-економічні форми й моделі управління фінансами підприємств» [4].

Отже, організація обліку ресурсів підприємств лежить в площині структуризації фінансових доходів і витрат, гармонізації їх складу з міжнародними стандартами, а також урахування специфіки діяльності. Це можливо завдяки побудові облікової системи з удосконаленням складових економічних елементів організації бухгалтерського обліку.

Пріоритетним для управління фінансовою діяльністю є завдання, пов'язані з фінансуванням підприємства, оскільки за відсутності фінансових ресурсів неможливим є виконання інших завдань, зокрема здійснення операційної та інвестиційної діяльності [5].

Таким чином, необхідне детальне вивчення економічної сутності фінансової діяльності, її структури та складових. Теоретично ця проблема лежить в сфері визначення дефініцій фінансової діяльності, її економічної та облікової суті. Від системи управління фінансовими ресурсами залежить ефективність діяльності, а тому вона має супроводжуватись належним інформаційно-аналітичним забезпеченням.

Список використаних джерел:

1. Організація обліку і звітності : Навчальний посібник – Львів : «Українські технології», 2012. – 330 с.
2. Нормативно-методичне забезпечення бухгалтерського обліку в умовах застосування міжнародних стандартів фінансової звітності / за заг. ред. Л. Г. Ловінської. – К. : ДННУ “Акад. фін. управ. ління”, 2013. – 294 с.
3. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік. Підручник / Ф.Ф. Бутинець. – 8-ме видання. – Житомир: Рута, 2010. – 912 с.
4. Беялов Т.Е. Механізм управління фінансовою діяльністю підприємств корпоративного типу: Дис. на здобуття наук, ступеня канд. екон. наук: спец. 08.06.01 «Економіка, організація і управління підприємством» / Т.Е. Беялов. – К., 2006. – 215 с.
5. Бедринець М. Д., Довгань Л. П. Фінанси підприємств [текст] навч. посіб. / М. Д. Бедринець, Л. П. Довгань. – К. : Центр учбової літератури, 2018. – 292 с.

УДК 657.1

ОБЛІКОВА СИСТЕМА В ЕПОХУ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ

Войцихівський В.О.,

*магістрант кафедри обліку і оподаткування
Західноукраїнський національний університет,
м. Тернопіль*

Науковий керівник: Семанюк В.З.,

*д.е.н., доцент,
професор кафедри обліку і оподаткування
Західноукраїнський національний університет,
м. Тернопіль*

Мейнстрімом на початку ХХІ століття стала діджиталізація, яка поставила перед суспільством та бізнесом завдання переосмислення процесів суспільного

розвитку та організаційно-виробничих процесів в економіці на різних рівнях у зв'язку постійним удосконаленням інформаційно-комунікаційних технологій та їх впровадженням в усі суспільні процеси.

«У світі відбувається становлення та розвиток нових технологічних укладів. Четвертий і п'ятий технологічні уклади, які базуються на інформаційних технологіях, є традиційними. Нові технологічні уклади пов'язують з нано- і біотехнологіями, NBIC-конвергенцією. Така швидка зміна технологічних укладів формує для економічних суб'єктів складне і нестабільне середовище. Це потребує від економічних агентів впровадження інновацій і креативного підходу до господарювання. Виникають нові форми і способи організації господарської діяльності та взаємодії між економічними агентами. З'являються нові моделі економічної поведінки, нові інноваційні потреби, якісно нові економічні інтереси, нові інститути (інститут інтелектуальної власності, інститут знаннємісткої економіки тощо), нові сектори економіки (інтелектуальний, інноваційний і т. ін.), нові форми організації бізнесу (віртуальна фірма, ТНК тощо)» [1].

Бізнес-структури трансформуються як організаційно, так і змістовно, базуючи свою діяльність на розумінні ролі інформаційних ресурсів у функціонуванні бізнесу, дотриманням принципів адаптивності та гнучкості, використанні досягнень науково-технічного прогресу ті інформаційно-комунікаційних технологій, електронних послуг, цифрових грошей і розрахунків, штучного інтелекту, Blockchain-технологій, хмарних технологій.

Діджиталізація, яка позиціонується як якісно новий тип інформаційних та телекомунікаційних технологій, що охоплюють і змінюють всі сфери сучасного виробничого та суспільного життя, хоча і знаходиться в процесі формування, вже сьогодні володіє потужним потенціалом, що надає при його реалізації шанс на досягнення і компаніями, і країнами лідируючих позицій за ключовими напрямками соціально-економічного розвитку [1, с.5].

В умовах тотальної цифровізації бухгалтерський облік потребує нового трактування, як системи, яка генерує інформацію для прийняття, де метою обліку є не лише достовірне оцінювання, а створення інформації (облік не оцінна система, а інформаційна), оцінювання це лише одна з функцій обліку [1]. Значні обсяги даних не завжди є перевагою, адже існує проблема «інформаційного шуму». Раніше робота з даними вибудовувалася так: накопичувався пласт даних за минулі періоди потім аналізувався, готувалися звіти і на їх підставі приймалися якісь рішення. Робилася екстраполяція: вираховували на підставі минулих періодів, майбутній розвиток. Тепер інша робота з даними, це вже не просто BigData, сьогодні deep machine learning, використання штучного інтелекту дозволяє приймати рішення в ситуації з неповною і несиметричною інформацією [3].

Таким чином, облікова система в епоху цифровізації з одного боку, дозволяє технічні рутинні операції делегувати технологічним рішенням, а з іншого – професія обліковця стоїть під загрозою і потребує кардинального переосмислення його функцій і завдань.

Обліковий процес в частині фінансового обліку нероздільний з побудовою документообігу, використанням хмарних сервісів, різних видів моніторингу та фіксації, використання штрих-кодів, клієнт-банку тощо. І в цьому аспекті функції обліковця, які мають стандартизований характер, можуть бути замінені автоматичними рішеннями. Проте в частині розробки підсистем управлінського та стратегічного обліку фахівці здійснюють прогнози розрахунки, аналіз, оцінюють вплив різноманітних чинників на бізнес і аналізують потенційні ризики, пропонуючи варіанти дій для їх уникнення. В цьому випадку використовувати штучний інтелект дуже складно, оскільки середовище функціонування бізнесу надто динамічне для того, щоб запрограмувати варіанти прийняття управлінських рішень.

Отже, інформаційна економіка, яка ставить інформацію в ранг ресурсу для економічної діяльності і характеризується динамічним середовищем з однієї сторони і швидким старінням технологій, виводить процеси діджиталізації на рівень „Must have” у всіх сферах життєдіяльності людства. Облікова наука і практика послідовно впроваджують цифрові технології, адаптуючи і модернізуючи для цього власні принципи, методи та закони.

Список використаних джерел:

1. Семанюк В. З. Інформаційна теорія обліку в постіндустріальному суспільстві : монографія. Тернопіль : ТНЕУ, 2018. 392 с.
2. Гудзь О. Є. Цифрова економіка: зміна цінностей та орієнтирів управління підприємствами. Економіка. Менеджмент. Бізнес. 2018. № 2(24). С. 4–12.
3. Жосан Г. Стан розвитку діджиталізації в Україні. Економічний аналіз. 2020. Том 30. № 1. Частина 2. С. 44-52. URL: <https://www.econa.org.ua/index.php/econa/article/view/1792/0>
4. Семанюк В. З. Інформаційні ресурси підприємства: обліково-теоретичний аспект. Вісник Львівської комерційної академії. Львів: Видавництво ЛКА, 2011. Випуск 35. С.319-322.

УДК 657.1

**ОРГАНІЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬОГО ОБЛІКУ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ
ЕКОНОМІКИ**

Гапонова І.С,
студентка

Науковий керівник: Калюга Є.В. ,
д.е.н., професор,
професор кафедри обліку та оподаткування
Національного університету біоресурсів
і природокористування України,
м.Київ

У сучасному світі розвиток економіки відбувається основним чином за допомогою впровадження різних інформаційно-комунікаційних технологій.

Дане питання у своїх працях висвітлюють такі вчені, як О.С. Вишневський, Г.Т. Карчева, С.В. Коляденко, Н.М. Краус, К.М. Краус, Л.О. Матвейчук, М.В. Руденко та інші.

Комп'ютерні технології почали застосовуватися в обліку та аудиту. На ринку програмних забезпечень представлена велика кількість додатків, розроблених саме для бухгалтерів та аудиторів. Дані програми значно полегшують облік на підприємствах та мають безліч переваг, серед яких швидкість внесення первинних даних з обліку, автоматизоване заповнення первинних облікових документів та різних звітів, подання звітності у відповідні органи та отримання відповіді онлайн та у короткі терміни та багато іншого.

Але одночасно із великою кількістю плюсів цифровізації економіки існують і мінуси.

До проблем цифровізованої організації обліку можна віднести наступне:

- повільний та неповний перехід на електронний облік та документообіг;
- досить значні витрати на ліцензійне програмне забезпечення та гарантійне обслуговування програм з обліку;
- моральна застарілість комп'ютерної техніки підприємства;
- необізнаність або погана обізнаність бухгалтерів у спеціальних програмах;
- віруси, погане мережеве підключення, можливість несанкціонованого проникнення у базу підприємства. Дані проблеми не існували при паперовому обліку, а наразі, чим більше підприємство, тим більша зацікавленість хакерів отримати облікову інформацію даного підприємства, унеможливити своєчасне подання звітності у податкову службу, тощо. Це все несе за собою великі зайві витрати;
- обов'язковість застосування однієї облікової програми на усіх комп'ютерах підприємства та в усіх дочірніх компаніях, філіалах. Крім цього, необхідно забезпечити електронною печаткою та підписом усі керівні посади, які мають підписувати документи;

-можливе застаріле технологічне устаткування на підприємстві, на яке просто неможливо встановити програмне забезпечення з обліку;

-деякі контрагенти підприємства можуть вести не електронний бухгалтерський облік, а це ускладнює роботу.

Дані проблеми підприємство має вирішити задля нормальної організації цифрового обліку. Для їх вирішення необхідно обрати якісне програмне забезпечення, яке буде підходити підприємству за функціоналом, кількістю підключень, ціною. Крім цього, необхідно звертати увагу на специфіку ведення обліку господарських операцій на конкретному підприємстві. Таких програм існує безліч, але найчастіше для обліку використовують 1С та програму Medoc або Соната для складання та відправки фінансової звітності у фіскальний орган.

Також при цифровізації обліку підприємство необхідно забезпечити достатній штат спеціалістів з ІТ, який буде мати необхідний рівень знань роботи з обраним програмним забезпеченням. Також, підприємство має потурбуватися за навчання бухгалтерів, щоб вони вміли вести облік у повній мірі саме у комп'ютерному додатку.

Керівники підприємства мають забезпечити безперервний комп'ютерний облік, а отже на підприємстві має бути нові комп'ютерні технології, гарна антивірусна система та безперебійне підключення до інтернету завжди.

У зв'язку з вищеперерахованим, можна зробити висновок, що організація ведення обліку в умовах цифровізації є дещо складнішою і затратнішою, ніж до цифровізації, але в цілому доступна і зрозуміла.

УДК 657.1

ВИТРАТИ НА НАСІННЯ В СИСТЕМІ ТОЧНОГО ЗЕМЛЕРОБСТВА

Грищук Г.В.,

аспірант кафедри обліку та оподаткування

Науковий керівник: Калюга Є.В.,

д.е.н., професор

професор кафедри обліку та оподаткування

Національний університет біоресурсів і

природокористування України,

м. Київ

В умовах цифрової трансформації стан і розвиток сільського господарства характеризується тенденцією зрушень у бік застосування інноваційних, ресурсозберігаючих технологій в аграрному виробництві. Відповідно до Стратегії розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року [4] в аграрному секторі вбачається високий потенціал до модернізації, впровадження новітніх технологій та підвищення рівня переробки власної продукції, що має стати рушієм економічного зростання та сприяти розвитку сільського господарства. Система точного землеробства є однією з таких технологій, що дозволяє раціонально використовувати ресурси, збільшити ефективність виробництва та отримати конкурентоспроможну продукцію рослинництва за рахунок оптимізації витрат. В Україні сільськогосподарські підприємства на практиці використовують такі автоматизовані системи управління аграрним виробництвом як AgroOnline, Farmers Edge, EOS Crop Monitoring, Cropio, Hummingbird Technologies, Soft Farm, Taranis тощо.

Проблему інноваційного забезпечення та впровадження новітніх технологій у сільськогосподарське виробництво досліджували такі провідні науковці як Бенько М.М., Білуха М.Т., Давиденко Н.М., Дерій В.А., Задорожний З.-М.В., Калюга Є.В., Кваша С.М., Садовська І.Б. та ін. Разом із тим, питання ведення обліку

витрат на насіння та посадковий матеріал із застосуванням системи точного землеробства залишається актуальним об'єктом наукового дослідження.

На сьогодні в Україні автоматизовані системи управління аграрним виробництвом використовують великі та понад 40% середніх підприємств. Однак, у 2021 році підвищився попит серед середніх і малих сільськогосподарських підприємств щодо використання інноваційних технологій в аграрному виробництві [3]. Насамперед, це обумовлено декількома факторами: сприятливі погодні умови, що зумовили високу врожайність культур, і дозволили акумулювати кошти для інвестицій у точне землеробство; зацікавленість сільськогосподарських підприємств у виробництві конкурентоспроможної продукції завдяки застосуванню новітніх технологій з метою оптимізації витрат; зростання цін на добрива та посадковий матеріал обумовлює пошук раціональних варіантів їх використання; технічна і технологічна підготовленість операторів ринку до впровадження системи точного землеробства.

Таким чином, ці чинники обумовлюють актуальність застосування новітніх технологій в обліку, що є основою для мінімізації витрат на виробництво продукції рослинництва, зокрема, витрат на насіння та посадковий матеріал як вагової складової у структурі собівартості, а саме 10,5% [1]. У процесі виробництва оптимізація витрат на посадковий матеріал здійснюється за допомогою технології змінних норм висіву насіння, що дає змогу контролювати кількість вкладених ресурсів, застосованих при посівних роботах. Основою для застосування цієї технології є карти врожайності, NDVI знімки, аналіз ґрунтів тощо. Ця технологія точного землеробства дозволяє обчислити густоту росту сільськогосподарських культур в залежності від родючості земельної ділянки, запасів вологи та рельєфу. У свою чергу, це збільшує норми висіву на більш продуктивних земельних ділянках і зменшує на менш продуктивних, що спричиняє заощадження витрат на насіння [2; 5]. Досвід застосування технології змінних норм висіву насіння в Україні свідчить, що витрати на посадковий матеріал зменшуються до 8%, а приріст урожайності сільськогосподарських

культур сягає у середньому до 10% і вище в порівнянні з використанням однієї норми висіву.

Слід зазначити, що бухгалтерське програмне забезпечення повинно містити норми висіву насіння, відображення кількісних показників витрат на посадковий матеріал та їх вартісне вимірювання, що дасть можливість оперативно формувати облікові дані та приймати ефективні управлінські рішень. Вважаємо, що доцільно розробити окремий блок програмного забезпечення з метою інтеграції цих програм.

Отже, впровадження цифрових технологій у сферу аграрного виробництва дасть змогу зменшити витрати на виробництво продукції рослинництва, оскільки в структурі формування собівартості до 10,5% припадає саме на насіння. А за рахунок інтеграції системи точного землеробства та бухгалтерських продуктів з'явиться можливість здійснювати контроль за витрачанням посадкового матеріалу з метою зменшення витрат та збільшення врожайності сільськогосподарських культур.

Список використаних джерел:

1. Витрати підприємств на виробництво продукції сільського господарства за 2020 рік. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2018/sg/vytr_na%20ver_sg_prod/arch_vytr_na%20ver_sg_prod_u.htm.
2. Змінні норми висіву насіння. URL: <https://www.agrilab.ua/services/zminni-normi-visivu-nasinnya/>.
3. Популярність точного землеробства в Україні стрімко зростає: названо причини. URL: <https://superagronom.com/news/13834-populyarnist-tochnogo-zemlerobstva-v-ukrayini-strimko-zrostaye-nazvano-prichini>.
4. Стратегія розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 10.07.2019 р. № 526-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/526-2019-%D1%80#Text>.
5. Точне землеробство. URL: <https://eos.com/uk/blog/tochne-zemlerobstvo/>.

УДК 738.005

ЗДІЙСНЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ DIGITAL-ІННОВАЦІЙ

Гурська Л. Л.,

викладач економічних дисциплін

ВСП «Ірпінський фаховий коледж НУБіП України»,

м. Ірпінь

Останніми десятиліттями однією з головних тенденцій розвитку економіки і суспільства загалом є проникнення інформаційних технологій у різні сфери діяльності людини. Інформатизація стає настільки важливим фактором зростання продуктивності праці і підвищення якості життя, що зміни, які відбуваються, розглядаються дослідниками як настання нової ери економічного розвитку, який в літературі характеризується терміном «цифрова, або digital-економіка».

Результати аналізу досліджень вітчизняних та зарубіжних науковців «диджитал-термінології» свідчать, що у своїх працях вітчизняні вчені розглядають в основному поняття «digitization» (досл. з англ. «цифровізація») та «digital transformation» (цифрова трансформація), іноді використовуючи їх як синоніми або дещо розмежовуючи. Різні аспекти digital-трансформації в економіці досліджені відомими вченими та економістами, серед яких вагомий внесок зробили В. Айзексон, Б. Ларралде, А. Тоффлер, Х. Тоффлер, Р. Хаген, А. Швієнбахер, Т. Шольц. До обґрунтування понятійного апарату digital-економіки долучилися також вітчизняні фахівці, зокрема В. Верба, М. Діба, О. Гусєва, Г. Кіндрацька, А. Наторіна, О. Грибіненко, Б. Тетерятник, Д. Семилітко, О. Ферчук та інші.

Важливого значення при здійсненні швидкої адаптації діяльності підприємств відповідно до сучасних digital-тенденцій набуває вирішення питань щодо їх digital-трансформації. У широкому розумінні термін «Digital-трансформація» слід трактувати як незворотний процес упровадження цифрових технологій в умовах розвитку ери цифрової економіки для вдосконалення життєдіяльності людини, бізнесу, суспільства і держави загалом. А. Наторіна визначає: «Digital-трансформація діяльності підприємств передбачає

зміну ключових блоків їх діяльності: практичного досвіду роботи з покупцями / клієнтами; операційних бізнес-процесів» [3].

Економічний аналіз є засобом створення основного ресурсу постіндустріальної економіки – інформації, невід’ємним елементом у діяльності підприємств, адже досліджує їх функціонування, вивчає резерви виробництва, дає оцінку стану аналізованого об’єкта, є базою для прийняття обґрунтованих управлінських рішень на основі наявної інформації, допомагає визначити напрями підвищення ефективності діяльності та дає змогу спрогнозувати розвиток у майбутньому [1,с.122].

Аналіз, здійснений із застосуванням digital-інновацій – це перехід аналітичної діяльності на цифрові технології, орієнтованість на користувача. Роль економічного аналізу активізується саме в частині інформаційного забезпечення управління. Першою складовою, що зазнає зміни у разі діджиталізації підприємства – інформаційна, оскільки вона є основним ресурсом і продуктом його інформаційної системи. Якщо усі дані про діяльність підприємства та його оточення, які необхідні для прийняття рішень, будуть збережені в електронному форматі, то завдяки сучасному програмному забезпеченню аналіз фінансової і нефінансової звітності, триєдина оцінка ефективності діяльності підприємства (з урахуванням її економічних, екологічних і соціальних наслідків) відбуватиметься оперативніше із більшою відповідністю запитам користувачів (поставленим завданням). Отже, відкриваються нові можливості для розширення аналітичної складової роботи та її функціонального наповнення. В умовах цифрової економіки аналітик має унікальну можливість водночас надавати інформацію та здійснювати її аналіз.

Ще однією сферою впровадження digital-інновацій є оптимізація операційних процесів (включаючи внутрішні процеси організації і підтримку працівників, а також підвищення продуктивності). Цей напрям є однаково ефективним як для підприємств матеріальної сфери так і сфери послуг. Digital-інновації значно поліпшують обслуговування клієнтів, адже саме швидке і прозоре вирішення проблеми формує довіру клієнтів. Створення облікових записів підприємства в соціальних мережах сприяє швидкому реагуванню на скарги клієнтів, тому багато підприємств здійснюють комплексну багатоканальну комунікаційну діяльність, що

вимагає подання та впровадження digital-інновацій у взаємовідносинах з клієнтами та внутрішніх операційних бізнес-процесах. [2,с.50].

Цифрова трансформація є рушієм швидких змін в економіці. Зростання частки використання цифрових технологій у виробничих процесах розширює їх використання і в бізнесі. Оцифрування значних обсягів знань і даних зумовлює якісні зміни в поведінці суб'єктів господарювання. Діджиталізація створює важливі переваги для підприємств в частині реалізації обраної стратегії, зміцнення їх економічної безпеки, досягнення прозорості ведення бізнесу. Такі тенденції є актуальними для підприємств усіх галузей економіки та вимагають підтримки держави.

Список використаних джерел:

1. Аналіз господарської діяльності підприємства: навч. посібник /Н.Б. Кашена, Н.М. Гаркуша, Т.О. Сідорова, Г.Г. Лисак Г.І. . – Харків: ХДУХТ, 2014. - 536 с.
2. Кіндрацька Г.І. Аналіз господарської діяльності: підручник /Г.І. Кіндрацька, А.Г. Загородній, Ю.І. Кулик. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2019. – 320 с
3. Наторіна А. О. Digital-трансформація діяльності підприємств. Економіка та держава. 2017. № 4. С. 90-93. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/4_2017/20.pdf.

УДК 657.1.012

ОБЛІК НА ПІДПРИЄМСТВАХ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ

Захарченко Т.С.,

студент

Науковий керівник: Шепель І.В.,

к.е.н, доц. кафедри обліку та оподаткування

Херсонський державний аграрно-економічний університет,

м. Херсон

На сучасному етапі розвитку інформаційних технологій цифровізація облікових процесів займає важливе місце. Адже вона допомагає полегшити роботу працівників бухгалтерії, скоротити ймовірність допущення арифметичних помилок в процесі

ведення обліку на підприємств та зробити процес подання квартальних, річних звітностей більш простим та точним.

Цифрова трансформація підприємства - це впровадження нових сучасних технологій в різні етапи роботи підприємства. Такий підхід до ведення роботи підприємства передбачає не лише встановлення сучасних обладнань чи нового програмного забезпечення, це насамперед зміни у підходах до управління підприємства. В результаті впровадження сучасних технологій підвищується продуктивність співробітників а також рівень задоволеності клієнтів, а компанія виступає на ринку як сучасна, конкурентоспроможна організація.

Цілком можливо, що затребуваність цифрових систем бухгалтерського обліку характеризується легко доступними даними завдяки використанню інтегрованих систем звітності в режимі «онлайн» та постійному розвитку. Практика організації цифрового бухгалтерського обліку на підприємствах свідчить про зростання ролі автоматизованих інформаційних систем, але значна кількість підприємств не мають можливості оперативно здійснити цифрову трансформацію базових систем та бізнес-процесів через недостатність досвіду та знань в сфері автоматизації. Саме тому, особливої актуальності набуває питання дослідження основних організаційно-методичних положень, які визначають ключові аспекти організації бухгалтерського обліку в умовах цифровізації.

В наш час ринок інформаційних продуктів налічує великий вибір різноманітних систем автоматизації бухгалтерського обліку. При введенні автоматизованого обліку на підприємство важливо не просто перевести роботу з паперами на автоматизовані носії, необхідно зробити це таким чином щоб це підвищило ефективність роботи бухгалтерії та покращило контроль за фінансовою діяльністю підприємства, а це в свою чергу підвищить ефективність управління підприємством, і як наслідок, ефективність його роботи та фінансові результати в майбутньому.

Одним з найважливіших завдань введення сучасних методів автоматизації є подальший розвиток та вдосконалення інформаційних систем підприємства з використанням нових методів управління та сучасних технічних засобів. Відповідно до цього має змінитися роль бухгалтерського обліку, а отже, методологічні та методичні його аспекти потребуватимуть внесення деяких корективів. Бухгалтерський облік і облікова інформація в умовах цифровізації, використовуються значно ширше, ніж у разі ручної обробки даних. Змінюється й цільове призначення бухгалтерського обліку. Він стає дедалі більшою складовою управлінської системи підприємства.

Сучасні етапи розвитку бухгалтерського обліку повинен містити високі досягнення фундаментальної й прикладної науки, а також цифрових технологій. Об'єднання системи бухгалтерського обліку відбувається внаслідок швидкого розповсюдження інформаційних технологій, удосконалення процесів управління. Тому й виникає попит на існування єдиної цифрової платформи, яка б забезпечила інформаційну модернізацію системи управління економічними процесами. Крім цього, з'являється проблема гармонізації впроваджених новацій у системі бухгалтерського обліку для накопичення та запису наявних практик цифрової економіки. Модернізація цифровізації облікових процесів сприятиме багатьом можливостям у використанні облікової інформації, буде логічним поєднанням даних у межах цілісної інформаційної системи.

Список використаних джерел:

1. Потриваєва Н.В., Козаченко Л.А., Лгова О.І. Адаптація бухгалтерського обліку до цифровізації економіки. Бухгалтерський облік, оподаткування, аналіз, аудит: сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку. VI Міжнародна науковопрактична конференція: тези доповідей. Чернігів. НУ «Чернігівська політехніка». 2020. С.98–99.

2. Концепція розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80#n13>

3. Титаренко І. В. Удосконалення процесу інформаційного забезпечення як інструменту ефективного управління підприємством [Електронний ресурс] / І. В. Титаренко. – Режим доступу : <http://goo.gl/F5iKJi>.

УДК 657.1/6.-025.32

ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Іонін Є.Є.,

д.е.н., професор

завідувач кафедри обліку, аналізу і аудиту,

Донецький національний університет

імені Василя Стуса,

м. Вінниця

Процеси глобалізація економіки обумовили необхідність гармонізації та стандартизації обліку на міжнародному рівні. Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ) розглядаються як один з важливіших принципів стійкості міжнародних економічних відносин і макроекономічної рівноваги. Український досвід впровадження МСФЗ забезпечив умови для формування фінансової та ділової звітності суб'єктів господарювання у цифровому форматі iXBRL.

Питання обліково-аналітичного забезпечення управління знайшли відображення в робота вітчизняних та зарубіжних вчених: Голова С.Ф., Друрі К., Ентоні Р., Калюги Є. В., Кіндрацької Л.М., Миддлтона Д., Мниха Є.В., Пушкара М.С., Риса Дж., Соколова Я.В., Чумаченка М.Г. та інших. Незважаючи на це, недостатньо розроблені питання формування та використання фінансової та нефінансової інформації в умовах цифрової економіки.

Вкрай важливим є виявлення можливостей обліково-аналітичного забезпечення управління в умовах цифрової економіки на мікро і макрорівнях, достатності масиву інформації для якісного аналізу та обґрунтування можливих управлінських рішень, орієнтованих на досягнення поточних та стратегічних цілей учасників ринкових відносин.

Стандартизація бухгалтерського обліку в Україні з 2000 р. принципово змінило ставлення до цієї інформації: її оприлюднення, відсутності в цій частині комерційної

таємниці, дотримання обов'язкових вимог: доречності та правдивості, суттєвості та корисності.

Саме оприлюднення фінансової звітності, розміщення її на відповідних сайтах, інтернет порталах - єдиних інформаційних масивів даних є наочним підтвердженням використання цифрових технологій на основі даних фінансового обліку. Вдалим прикладом динамічного розвитку одного з інтернет порталів є Web - сайт: www.smida.gov.ua державної установи Агентства з розвитку інфраструктури фондового ринку України (АРІФРУ) Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР), яка перша отримала право надавати інформаційні послуги на вітчизняному фондовому ринку.

Удосконалювання системи розкриття інформації і забезпечення прозорості діяльності акціонерних товариств передбачає підвищення регулярності й якості наданої інформації до рівня вимог міжнародних стандартів. Використання Web-сайту АРІФРУ, показує, що аналітична інформація про деяким емітентам цінних паперів надається користувачам з великим запізненням до 2 років [1].

Цілком очевидно, що ефективність такої інформації надто низька, адже акціонерам і потенційним інвесторам необхідний доступ до регулярної і достовірної інформації, що дасть можливість їм оцінити якість менеджменту і захистити в кінцевому підсумку свої права власників. Це завдання є пріоритетним в управлінні акціонерними товариствами і воно закріплене в міжнародних і національних принципах (стандартах) корпоративного управління. Основний акцент при цьому зроблено на істотності, повноті, прозорості та своєчасності такої інформації.

Важливим етапом в розвитку цифровізації обліку є представлення фінансової звітності в єдиному електронному форматі відповідно до вимог МСФЗ в форматі iXBRL, який значно підвищує оперативність облікових, аналітичних і контрольних процесів, базується на принципі таксономії - класифікаційної системи яка дає можливість обробляти великі масиви показників з описанням взаємозв'язків між ними.

Цифрова економіка передбачає максимальну автоматизацію бізнес-процесів, їх

аналіз на рівень діджиталізації, що дає можливість визначити реальну необхідність підприємства щодо налаштування конкретних процесів на використання електронного формату. Важливу роль в прийнятті цих рішень має ціла низка факторів:

1. значущість конкретних бізнес-процесів в формуванні кінцевих результатів, додаткової вартості, ринкової капіталізації;
2. витрати, що пов'язані з переходом на використання електронного формату;
3. результативність такого переходу, а саме можливість прийняття управлінських рішень на основі цифровізації бізнес процесів.

Потужною інформаційною базою для аналізу бізнес-процесів є дані управлінського обліку і цей напрям в сучасних умовах переходу на цифрові технології є недостатньо дослідженим, відповідно – перспективним [2]. Причинами цього є недостатня увага, що приділяється системі управлінського обліку, особливо на середніх і невеликих підприємствах, що пов'язано з відносно недавньою історією його використання у вітчизняній теорії і практиці, неможливості його стандартизації (як даних фінансового обліку), наявності комерційної таємниці.

Одним з напрямків підвищення ефективності поточних операцій може бути організація управлінського аналізу, планування й внутрішнього аудиту на основі наскрізної інтеграції даних управлінського обліку. На достатньо обмеженому об'ємі інформації, шляхом проведення багатофакторного аналізу, досягається визначення ступеня впливу факторів на фінансовий результат, витрат на 1 грн. продукції, факторний аналіз рентабельності та інше. Крім аналітичної складової це можливість оперативного планування, бюджетування грошових потоків, посилення внутрішнього аудиту шляхом контролю за відхиленнями.

Список використаних джерел:

1. Агентство з розвитку інфраструктури фондового ринку України (АРІФРУ). URL: <https://www.smida.gov.ua>
2. Іонін Є.Є., Тарасенко Л.О. Обліково-аналітичне забезпечення управлінських рішень в короткостроковому періоді. Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. 2021. № 4(150). С. 40-44.

УДК 657:004

АВТОМАТИЗАЦІЯ ОБЛІКУ І КОНТРОЛЮ ОПЛАТИ ЗА ПРОЇЗД У ПУБЛІЧНИХ ПЕРЕВІЗНИКІВ

Корнят І.В.,

*аспірантка кафедри обліку і оподаткування
Західноукраїнський національний університет,
м. Тернопіль*

Для ефективного обліку та контролю функціонування публічних пасажирських перевізників рекомендовано обладнати усі транспортні засоби валідаторами оплати за проїзд. Використання валідаторів дає змогу ідентифікувати момент входу (виходу) пасажирів з транспортного засобу та факту оплати за перевезення із автоматизованою трансляцією узагальненої інформації про надання послуги зацікавленим стейхолдерам. Оплата за проїзд здійснюється через валідацію електронного квитка автоматизованим контролером. Систему автоматизованої валідації оплати пасажиром за проїзд рекомендовано використовувати також для обліку і контролю функціонування міського пасажирського автотранспорту. Інформацію з валідаторів про дату поїздки, пасажиропотік, тривалість та дистанцію поїздки, перевезення пільгових категорій населення в електронній формі рекомендовано направляти до емітента електронних квитків (проїзних), перевізників, органів державної влади та громадськості.

Акумуляовані від надання транспортних послуг кошти доцільно перманентно розподіляти між перевізниками відповідно до кількості перевезених пасажирів, у тому числі пільгових. Витрати на транспортування соціально-незахищених категорій населення компенсуються з місцевого (державного) бюджету на користь не перевізника, як це відбувається в сучасній практиці, а – транзитно через емітента електронних квитків (проїзних). Емітент є посередником при отриманні та розподілі бюджетних дотацій на пільгове транспортування населення. Трансформацій зазнає соціальне позиціонування пільгових категорій громадян, перевезення яких може бути

небажаним для перевізників, оскільки призводить до зменшення доходів від надання транспортних послуг. Персонал пасажирського перевізника втрачає інтерес до моніторингу фактів оплачуваного чи безоплатного перевезення пасажирів, що сприяє наданню якісних транспортних послуг усім без винятку громадянам.

З метою мінімізації зловживань щодо частого перевезення пільгових категорій населення доцільно видавати персоніфіковані проїзні документи з фіксованою кількістю безоплатних поїздок. Контролер здійснює валідацію індивідуальних електронних проїзних, а в системі обліку та контролю фіксуються факти пільгового надання транспортних послуг. Перераховані емітентом кошти відповідно до кількості пільгових поїздок на користь перевізників варто визнати витратами майбутніх періодів емітента, які підлягають амортизації пропорційно до відшкодувань з бюджету. Реалізація системи автоматизованого обліку і контролю на основі методики автоматизованої валідації оплати за проїзд сприятиме справедливому розподілу доходів від надання транспортних послуг між перевізниками, що обмежуватиме недобросовісну конкуренцію. Імплементация системи автоматизованої валідації оплати за проїзд у діяльність міського пасажирського автотранспорту дисциплінуватиме осіб з правом пільгового перевезення, які самостійно розпоряджаються кількістю безоплатних поїздок.

Отже, для організації обліку і контролю функціонування міського пасажирського автотранспорту рекомендовано використовувати систему автоматизованої валідації оплати за проїзд. На основі автоматизовано зібраної валідаторами інформації про загальну кількість (у тому числі – пільгових категорій) перевезених пасажирів доцільно розподіляти виручку від реалізації електронних квитків (поповнення проїзних) та бюджетних дотацій між перевізниками і емітентами електронних квитків.

УДК 657.635.658.15

ОЦІНКА АУДИТОРОМ ПОДАЛЬШИХ ПОДІЙ ТА БЕЗПЕРЕРВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА

Кузик Н.П.,
*к.е.н., доцент,
доцент кафедри обліку та оподаткування
Національний університет біоресурсів і
природокористування України,
м. Київ*

За сучасних умов із врахуванням порівняно тривалого національного досвіду практики аудиту фінансової звітності не потребує вже доведення важливості його результатів для різних груп користувачів. Не втрачає актуальності й питання визначення та оцінки подальших подій та безперервності діяльності підприємства, як однієї з ключових ознак інвестиційної привабливості або ж кредитоспроможності, тим більше в умовах невизначеності та викликів, спричинених економічними умовами сьогодення, а також пандемією COVID-19. Аудитору необхідно розглянути вплив подальших подій на фінансові звіти й аудиторський звіт, здійснивши процедури для одержання аудиторських доказів того, що всі події, які відбувалися до дати аудиторського звіту і які можуть потребувати коригування або розкриття інформації у фінансових звітах, були виявлені. На практиці виникають різні види наступних подій. І такі події, саме у сільськогосподарських підприємствах, є доволі різноманітними та особливими. Адже специфічність господарських процесів та вплив на них біологічних циклів виробництва; існування часового проміжку між періодами виконання технологічних процесів галузей (рослинництва і тваринництва, обслуговуючих виробництв) та отриманням готової продукції, наявність залишків незавершеного виробництва, які переходять саме на наступний рік (витрати на посів озимих зернових культур, підйом зябу, внесення органічних добрив, посіви багаторічних трав, культурні пасовища і т. д.); різноманітність використовуваних методів обліку витрат і калькулювання собівартості сільськогосподарської продукції (як рослинницької, так і

тваринницької) можуть зумовлювати виникнення специфічних фактів господарської діяльності й потребуватимуть коригувань або ситуацій, що виникли після дати складання фінансової звітності, потребуючи розкриття через їх ймовірний вплив на фінансовий стан, рух грошових коштів або результати діяльності сільськогосподарського підприємства. Доречно зауважити, що можливість отримання достатніх аудиторських доказів ускладняються занадто великим обсягом інформації що досліджується аудитором (як правило є характерним для великих і середніх суб'єктів аграрного бізнесу), неоднозначністю отриманих даних, необхідністю приймати рішення в умовах обмеженого часу, і знову ж таки, галузевою специфікою.

Відповідно до вимог МСА 560 «Подальші події» за характером викликаних змін у річному звіті підприємства подальші події аудитор розглядає як події, що вимагають коригувань (за наслідками цих подій підприємство рекомендуватиме внести зміни до окремих статей Балансу (Звіту про фінансовий стан) або інших звітних форм; події, що не вимагають розкриття (ті, які не існували на дату балансу й вперше виникли в наступному звітному періоді). Керуючись вимогами п.11 МСА 570 «Безперервність діяльності» аудитор повинен залишатися уважним протягом усього терміну проведення аудиту й щодо тих подій або умов, які можуть поставити під значний сумнів здатність суб'єкта господарювання продовжувати свою діяльність на безперервній основі. Для прикладу, наявність в аграрного підприємства на 31 грудня звітного періоду непогашеної кредиторської заборгованості перед ключовими постачальниками матеріальних ресурсів ставить під значний сумнів здатність ним продовжувати свою діяльність на безперервній основі з огляду на те, що існує ризик припинення процесів постачання, що, відповідно, може стати наслідком зупинки або затримки в часі необхідних технологічних процесів, які, саме в аграрній сфері тісно пов'язані із кліматичними й погодними умовами та залежать від таких.

Відповідно до МСА 570 «Безперервність діяльності» (п. 20) у випадку, якщо виявлено події або умови, що можуть поставити під значний сумнів здатність суб'єкта господарювання продовжувати свою діяльність на безперервній основі, але на основі

отриманих аудиторських доказів аудитор доходить висновку, що не існує суттєвої невизначеності, аудитор повинен оцінити, чи надає фінансова звітність належні розкриття інформації про такі події або умови з огляду на вимоги застосовної концептуальної основи фінансового звітування. Безумовно, наслідки оцінки аудитором подальших подій та безперервності діяльності впливають на зміст і тип його аудиторської думки про фінансову звітність.

Дотримуючись вимог п. 22, 23 МСА 570 «Безперервність діяльності», аудитор висловить немодифіковану думку, якщо інформація про суттєву невизначеність належно розкрита у фінансовій звітності. Його звіт міститиме окремий розділ під заголовком «Суттєва невизначеність, що стосується безперервності діяльності» для того, щоб привернути увагу до Приміток у фінансовій звітності, в якій розкривається інформація аудитором і де він зазначить, що ці події або умови вказують на існування суттєвої невизначеності й це може поставити під значний сумнів здатність суб'єкта господарювання продовжувати свою діяльність на безперервній основі, що безумовно, привертає увагу користувачів фінансової звітності. За умови, якщо інформація про суттєву невизначеність не розкрита належно у фінансовій звітності, аудитор висловить думку із застереженням або негативну думку, зазначивши у розділі «Основа для думки із застереженням (негативної думки)» аудиторського звіту про те, що існує суттєва невизначеність, що може поставити під значний сумнів здатність суб'єкта господарювання продовжувати свою діяльність на безперервній основі.

Аналіз змісту оприлюднених звітів аудитора свідчить, що визначення управлінським персоналом коригуючих або некоригуючих подій їх облік ускладняється впливом COVID-19 і запровадженням відповідних карантинних та різних обмежувальних заходів на діяльність суб'єкта господарювання. Відповідно перед аудитором виникають виклики розробити та виконати розширені або ж додаткові (нестандартні) процедури. І визначальним фактором у цьому напрямі мають стати професійний скептицизм та професійне судження у комплексі зі знаннями специфіки галузі, до якої належить суб'єкт господарювання.

УДК 332.624

ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МАСОВОЇ ОЦІНКИ НЕРУХОМОСТІ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ

Кулик А.А.,
*аспірант кафедри бухгалтерського
обліку та консалтингу
ДВНЗ «Київський національний економічний,
університет імені Вадима Гетьмана»
м. Київ*

Відповідно до стандартів ІААО до ключових принципів, яким має відповідати система масової оцінки, відносять наявність повних і точних даних про об'єкти нерухомості та операції з ними [1]. Такі відомості слугують інформаційною базою, а також впливають на можливість вибору методів і моделей оцінки. На практиці близько 75% витрат на проведення переоцінки припадає саме на інвентаризацію об'єктів нерухомості, збір даних щодо фізичного стану та місця розташування [2].

З метою проведення масової оцінки на етапі збору та обробки даних необхідно забезпечити документування та інвентаризацію відомостей про характеристики об'єктів; юридичну інформацію про земельні ділянки, а також інформацію про угоди купівлю-продаж об'єктів нерухомості та інші докази ринкової вартості.

Первинним документом, в якому відображається інформація про об'єкт нерухомості, слугує реєстраційна картка. Даний документ призначений для запису інформації в процесі проведення огляду об'єкту. В подальшому належним чином зібрана і верифікована інформація переноситься на електронні носії для формування баз даних. До показників, які включаються до даного документу належать: відомості про місце розташування (код земельної ділянки, адреса, код податкового округу); відомості про характеристики земельної ділянки (площа, форма, поточне використання); відомості про характеристики будівель та споруд (площа, дизайн та використані конструктивні матеріали, якість будівництва та стан об'єкту, дата

будівництва), інша додаткова інформація (хронологія продажу, дані про витрати і доходи, попередні податкові оцінки і апеляційні скарги) [3]. Характер інформації та методика проведення оцінки значною мірою визначають особливості побудови реєстраційної картки. У випадку витратного підходу увага акцентується на техніко-фізичних характеристиках об'єкта нерухомості, у випадку порівняльного підходу інтерес становлять хронологія продажу і попередні оцінки, тоді як у разі доходного підходу – доходи і витрати від функціонування об'єкту.

Інформація про купівлю-продаж об'єктів нерухомості необхідна для специфікації та калібрування оціночних моделей та аналізу питомих показників вартості. Для отримання достовірних доказів ринкової вартості необхідно зібрати дані щодо угод купівлі-продажу, класифікувати їх та внести коригування. Наведемо ключові відомості необхідні для визначення ринкової вартості [4]:

- ціна продажу і дата угоди;
- реквізити покупця і продавця, а також відносити між сторонами (операції, які включають пов'язані сторони, в т.ч. членів родини виключаються з аналізу);
- адреса, код об'єкта нерухомості, номер угоди (необхідно для встановлення зв'язку між угодою та реєстраційними документами податкової служби);
- тип угоди, який має відповідати критеріям угоди на відкритому ринку;
- права власності в межах угоди (операції з передачею спільного часткового / сумісного права власності підлягають коригуванню, виключенню з аналізу);
- рухоме майно в межах угоди (якщо вартість такого майна має суттєвий вплив на вартість угоди, остання підлягає коригуванню);
- умови фінансування (нетипові умови можуть мати вплив на ціну продажу, а тому такі умови підлягають коригуванню до типових ринкових);

Зазначену вище інформацію можна отримати з наступних джерел: документів про передачу прав власності, шляхом опитування покупців і продавців, а також від третіх сторін. До першої групи входять договори купівлі-продажу та письмові свідоцтва щодо

вартості нерухомості. У разі відсутності або недостовірності даних в документах про передачу прав власності можна звернутися до сторін угоди. Зазвичай це відбувається у формі листування, опитування, інтерв'ю. До третіх сторін відносять агенції з продажу нерухомості, статистичні установи, науково-дослідні центри, тощо. В подальшому інформація про продажі підлягає відбору й аналізу на предмет необхідності внесення коригувань. Останнє залежить від особливостей і типу угоди, серед яких вирізняють продаж за ринковою вартістю одиничних об'єктів, продаж груп об'єктів, угоди між пов'язаними сторонами, тощо. Іншими джерелами інформації слугують реєстр речових прав на нерухоме майно, кадастрові карти, містобудівна документація, тощо.

Важливим аспектом обліково-аналітичного забезпечення масової оцінки нерухомості є власне процес обробки та управління даними. В даному контексті широкого використовуються системи комп'ютеризованої масової оцінки (САМА). Останні містять модуль, в якому створюються, верифікуються та редактуються записи для зберігання інформації, що переноситься з первинних документів.

Окреслимо застосування інформаційних технологій для цілей масової оцінки. По-перше, для зниження необхідності огляду об'єктів застосовуються методи дистанційного збору даних, зокрема вертикальна і похила аерофотозйомка, супутникові знімки [5, 6]. По-друге, для покращення ефективності огляду об'єктів застосовуються мобільні додатки для збору інформації [7]. По-третє, в контексті обробки даних використовуються універсальні системи управління реляційними базами даних (RDBMS) [8]. По-четверте, сучасні САМА-системи містять модулі для здійснення статистичного аналізу, а також передбачають інтеграцію з геоінформаційними (ГІС) системами [9, 10].

Список використаних джерел:

1. IAAO International Association of Assessing Officers, 2012, Standard on Mass Appraisal of Real Property, Kansas City, Missouri, USA, URL: <https://www.iaao.org/>.
2. Gloudemans, R.J., and Almy R.R. (2011). Fundamentals of Mass Appraisal. Kansas City: IAAO.
3. IAAO Standard on Mass Appraisal of Real Property (2012). Kansas City, Missouri, USA. Retrieved from <https://www.iaao.org/>
4. Джозеф К. Эккерт. Организация оценки и налогообложения недвижимости. 2 т. - М.: Стар Интер, 1997.

5. Koeva, M.; Gasuku, O.; Lengoiboni, M.; Asiama, K.; Bennett, R.M.; Potel, J.; Zevenbergen, J. Remote Sensing for Property Valuation: A Data Source Comparison in Support of Fair Land Taxation in Rwanda. *Remote Sens.* 2021, 13, 3563. URL: <https://doi.org/10.3390/rs13183563>.
6. Dabrowski, R.; Latos, D. Possibilities of the Practical Application of Remote Sensing Data in Real Property Appraisal. *Real Estate Manag. Valuat.* 2015, 23, 68–76. URL: <https://www.sciendo.com/article/10.1515/remav-2015-0016>.
7. Aydinoglu, A., Bovkir, R. Developing a mobile application for smart real estate information.
8. Dept. of Geomatic Engineering, Gebze Technical University, Gebze, Kocaeli. 2020, 89-93. URL: <https://www.int-arch-photogramm-remote-sens-spatial-inf-sci.net/XLIV-4-W3-2020/89/2020/>.
9. Krause, A., Lipscomb, C. A. The Data Preparation Process in Real Estate: Guidance and Review. *Journal of Real Estate Practice and Education*, volume 19, number 2, 2016. URL: https://www.researchgate.net/publication/295920274_The_Data_Preparation_Process_in_Real_Estate_Guidance_and_Review.
10. Dimopoulos, T., Moulas, A. A Proposal of a Mass Appraisal System in Greece with CAMA System: Evaluating GWR and MRA techniques in Thessaloniki Municipality. De Gruyter 2016. URL: https://www.academia.edu/31072815/A_Proposal_of_a_Mass_Appraisal_System_in_Greece_with_CAMA_System_Evaluating_GWR_and_MRA_techniques_in_Thessaloniki_Municipality.

УДК 657.1

ОБЛІК ПРАЦІ ТА ЇЇ ОПЛАТИ ПІД ЧАС ДІЇ КАРАНТИННИХ ОБМЕЖЕНЬ

Лещенко Д.К.,

*студент магістратури
спеціальності «Облік і оподаткування»*

Литвиненко В.С.,

*к.е.н., доцент
кафедри обліку та оподаткування
Національний університет біоресурсів і
природокористування України,
м. Київ*

Заробітна плата є невід’ємною частиною економічних відносин в сучасному світі. Тому правильність своєчасність та зрозумілість підходів до розрахунку оплати праці є питанням з високим рівнем актуальності.

Оплата праці – це винагорода, що обчислюється у грошовому виразі, яку власник або уповноважена особа виплачує працівнику за виконані результати праці [3].

Основою нарахування заробітної плати є оклад, але є й додаткові виплати такі як доплата за інтенсивність праці, за ранг, за вислугу років, індексація та інші. І вже з загальної суми оплати праці в подальшому вираховуються податки та нараховується єдиний соціальний внесок.

Карантин підняв актуальність питання організації роботи в дистанційному режимі. Дану форму можна влаштувати не кожному, але професію бухгалтера якраз включають до числа тих, де це можливо. Проте виникає проблема обліку виконаної роботи працівниками за межами підприємства.

В умовах пандемії відбувся деякий поштовх в електронному документообігу. Це пов'язано зі значним переведенням працівників на дистанційну роботу що призвело до потреби використовувати програмне забезпечення, яке дає можливість віддаленого допуску до робочих систем, які знаходяться в офісах організацій.

Тому зважаючи на такі підходи в умовах пандемії робота бухгалтерської служби не зупиняється, а деформується в залежності від технічних можливостей організації та працівників.

Набула широкого використання система організації праці, коли видається технічне забезпечення працівникам на дім з контролем їх роботи. У цьому випадку здійснюється контроль за запуском програм на такій техніці та періодичності роботи і час бездіяння в цих програмах. З кожним днем програмні продукти удосконалюються і презентують нам кращі можливості для обліку і контролю виконаної роботи та розрахунків за оплатою праці.

Також цьому сприяли зміни в законодавстві про працю, які були зроблені на початку 2021 року та покликані вивести з тіні даної роботи. Це сприяє зменшенню ризиків зростання критичних показників епідемічних захворювань та надає можливість безперебійно вести облік праці та її оплати.

Значного поширення у останні роки набув гнучкий графік роботи та надомна робота. Гнучкий режим робочого часу – це форма організації праці, за якою допускається встановлення іншого режиму роботи, ніж визначений правилами

внутрішнього трудового розпорядку, за умови дотримання встановленої денної, тижневої чи іншої, встановленої на певний обліковий період (тиждень, місяць, квартал, рік тощо), норми тривалості робочого часу [4].

У свою чергу надомна робота – це форма організації праці, за якої робота виконується працівником за місцем його проживання або в інших визначених ним приміщеннях, що характеризуються наявністю закріпленої зони, технічних засобів, необхідних для виробництва продукції, надання послуг, виконання робіт або функцій, передбачених установчими документами, але поза виробничими чи робочими приміщеннями роботодавця.

На сьогодні підприємства використовують різноманітні бухгалтерські програми, що в значній мірі полегшує роботу бухгалтерів та зводить до мінімуму ймовірність виникнення помилок при розрахунках з оплати праці. Найчастіше з цією метою використовують програми «УкрЗарплата», «jSolutions», «BAS Бухгалтерія», «BookKeeper», «MASTER:Бухгалтерія», «Дебет Плюс», «М.Е.Д ос», «IT-Enterprise» та інші [1].

Типовий спектр функцій прикладного рішення дозволяє вести облік заробітної плати та податків за такими напрямками:

- облік часу відпрацьованого робітниками зі застосуванням різних облікових систем та розрахунок заробітної плати з використанням різних методів;
- облік оплати праці: погодинної (у тому числі тарифної), відрядної та їх різновидів;
- розрахунок утримань та нарахувань із заробітної плати;
- аналіз нарахованої та виплаченої заробітної плати з використанням внутрішньо-аналітичної звітності;
- формування регламентованої звітності із заробітної плати [2].

Список використаних джерел:

1. Бухгалтерські програми українського виробництва. a4.com.ua. URL: <https://a4.com.ua/buhgalterski-programi-ukrainskogo-virobnitstva/> (дата звернення 07.02.2021).

2. Томнюк Т. Л. Фіскальний інструментарій детінізації економіки України. Економіка та управління національним господарством, Випуск I-II (77-78). 2020. URL: http://chteiknteu.cv.ua/herald/content/download/archive/2020/v1_2/6.pdf (дата звернення 07.02.2022).

3. Кодекс законів про працю України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text> (дата звернення 07.02.2022).

4. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення правового регулювання дистанційної, надомної...»: від 04.02.2021 № 1213-IX в редакції від 27.02.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1213-20#Text> (дата звернення 07.02.2022).

УДК 657.1

ПРОФЕСІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УКРАЇНІ

Лісовська Н.В.,
викладач вищої кваліфікаційної категорії
Відокремленого структурного підрозділу
«Ірпінський фаховий коледж
НУБіП України»,
м. Київ

Розвиток ринкових умов господарювання зумовлює кардинальні зміни в організації та управлінні діяльністю підприємств, що відбивається на тенденціях удосконалення бухгалтерського обліку та їх впливу на розвиток бухгалтерської професії в Україні [1].

Дослідження бухгалтерського обліку з позиції практичної діяльності, науки та освіти зумовлює необхідність у зосередженні уваги на сучасних вимогах до бухгалтерської професії, що зумовлені переходом до постіндустріального суспільства. Сьогодні бухгалтери вже перестають бути фіксаторами здійснених подій, а стають активними учасниками системи менеджменту підприємства, приймаючи на себе додаткові функції аналітика, прогнозиста, контролера тощо. За таких умов «бухгалтер не лише стає фінансовим порадником, а й бере участь у формуванні управлінської політики, значну частину робочого часу приділяє прогнозуванню, плануванню,

прийняттю рішень, контролю в забезпеченні системи управління необхідною інформацією» [2].

Питанням розвитку бухгалтерського обліку та його впливу на розвиток бухгалтерської професії в Україні присвячені наукові праці таких провідних дослідників, як Ф.Ф. Бутинець, Б.І. Валуєв, Л.М. Кіндрацька, Н.М. Малюга, Є.В. Мних, О.М. Петрук, М.С. Пушкар, Л.В. Чижевська та ін. У роботах цих вчених розкриваються зміст та значення бухгалтерського обліку з позиції практичної діяльності та наукової теорії. Водночас проблеми формування бухгалтерської професії в сучасних умовах господарювання залишаються мало дослідженими [2].

Сучасний розвиток бухгалтерського обліку та створення цілісної системи управління неможливий без висококваліфікованих бухгалтерів і аудиторів, які не лише розуміють нові концепції, правила та принципи формування інформації в бухгалтерському обліку, а чітко усвідомлюють потенційні етичні наслідки професійних та управлінських рішень.

Водночас, не дивлячись на певні успіхи в реформуванні бухгалтерського обліку, є проблеми в розвитку бухгалтерської і аудиторської професії. Професійним бухгалтерам потрібно оволодіти широким глобальним світоглядом, щоб зрозуміти середовище в якому діють підприємства, тому необхідно суттєву увагу приділяти сукупності знань, навиків та професійних цінностей. Крім того, сучасний бухгалтер-практик повинен не тільки займатися реєстрацією господарських фактів, проведенням розрахункових операцій та формуванням звітності, але і здійснювати іншу діяльність, яка включатиме планування і прийняття необхідних управлінських рішень, контроль і привернення уваги менеджерів до порушень, оцінку та аналіз ефективності діяльності, внутрішній аудит тощо [3].

Все частіше роботодавці звертають увагу на вміння бухгалтера здійснювати кадровий облік, проводити необхідні аналітичні дослідження та виконувати контрольні функції. Залежно від направленості бізнесу до додаткових професійних вимог

бухгалтера можуть бути заявлені знання міжнародних стандартів обліку та звітності, митного законодавства, володіння іноземними мовами.

Набутий досвід практичної діяльності у бухгалтерії уможлиблює подальшу реалізацію такого фахівця у науковій сфері. Зокрема, Я.В.Соколов, відзначаючи значимість бухгалтерів-вчених, стверджував, що «праця бухгалтерів-практиків заслуговує на повагу. Проте все або майже все, що вони роблять на практиці, – це заслуга теоретиків. Саме вони створили теорію обліку» [4].

Досвід практичної та наукової діяльності дає можливість здійснення викладацької діяльності, метою якої є формування фахівців із визначеного напрямку.

Л.В. Чижевською запропоновано такий перелік основних вимог до бухгалтера-викладача, як:

- володіння спеціальними знаннями та навиками;
- знання методики викладання;
- володіння сучасними інформаційними технологіями;
- самоосвіта та самовиховання;
- загальна комунікативна компетентність, у тому числі в галузі іноземних мов;
- вміння підтримувати педагогічний імідж;
- педагогічна вимогливість [5].

Отже, прагнення до конкурентоспроможності у світовій економіці сфокусувало особливу увагу на роль та обов'язки бухгалтерів усіх підприємств України, тоді як володіння фаховими навичками, здатність до самоосвіти, знання чинного законодавства залишаються незмінними обов'язковими вимогами до бухгалтера, при цьому вміння володіти інформаційними технологіями стають невід'ємною частиною кожної людини, у тому числі фахівців з обліку [3].

Список використаних джерел:

1. Пушкар М.С., Щирба М.Т. Теорія і практика формування облікової політики: монографія. Тернопіль : Картбланш, 2010. 260 с.
2. Головай Н.М., Гордополов В.Ю. Перспективи розвитку системи бухгалтерського обліку. Фінанси, облік і аудит. 2013. № 20/1. С. 96–99.

3. Головай Н.М., Волинець В.І., Гордополова Н.В. Сучасні тенденції розвитку бухгалтерського обліку та їх вплив на розвиток бухгалтерської професії в Україні: Збірник наукових праць Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського. – 2016. – Миколаїв: МНУ, 2016 – С. 32–36

4. Соколов Я.В. Основы теории бухгалтерского учета / Я.В. Соколов. – М.: Финансы и статистика, 2005. – 496 с.

5. Чижевська Л.В. Бухгалтерський облік як професійна діяльність: теорія, організація, прогноз розвитку: Монографія. Житомир: ЖДТУ, 2007. 528 с.

УДК 338.005

ПРОВЕДЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ

Лісовська К.В.

студентка 3 курсу спеціальності «Облік і оподаткування»

ВСП «Ірпінський фаховий коледж НУБіП України»

Гурська Л. Л.,

викладач економічних дисциплін

ВСП «Ірпінський фаховий коледж НУБіП України»,

м. Ірпінь

Цифрові трансформації сьогодення спонукають до змін у всіх сферах суспільно-економічного життя людства, що проявляється в господарській діяльності суб'єктів господарювання, в тому числі і на їх обліковій практиці.

Питанням, що стосуються аналізу цифрової трансформації економіки присвячено багато досліджень. Вплив діджиталізації на розвиток економіки досліджений відомими вченими та економістами, серед яких вагомий внесок зробили В. Айзексон, Б. Кінг, Р. Ліпсі, Т. Шольц. До обґрунтування понятійного апарату цифрової економіки долучилися також вітчизняні фахівці, зокрема В. Вербя, М. Диба, І. Сіменко, Г. Кіндрацька, А. Наторіна, А. Косова.

Термін «цифрова економіка» — the digital economy — був введений в обіг Доном Тапскотом в 1997 році. Також використовуються такі терміни, як інтернет-економіка, web-

економіка, електронна економіка, Нова економіка (Internet Economy, the New Economy, or Web Economy). Основними продуктами цифрової економіки є ті ж самі товари і послуги традиційної економіки, що надаються за допомогою комп'ютерного обладнання і цифрових систем через мережу Інтернет. Важливу роль в рамках функціонування суб'єктів господарювання в еру цифрової економіки відіграє саме аналітична підсистема, адже саме вона генерує готовий результат, яким є обліково-аналітична інформація та знання, що є необхідними для прийняття оптимальних управлінських рішень. Підсистема економічного аналізу сучасного підприємства має заздалегідь визначені параметри її функціонування, до яких відносимо: мету, завдання та цілі, принципи, функції, механізми, інструменти та засоби. Складовими потенціалу підприємства є виробничі, фінансові та кадрові резерви, що потребують впровадження дієвих важелів для його ефективного управління. Одним з таких ключових важелів виступає саме економічний аналіз, спрямований на вирішення багатьох проблемних питань, досягнення цілей та поставлених завдань.

Цифрова економіка не тільки створює повністю унікальні бізнес-моделі, неможливі без інтернету — від виробництва онлайн-ігор і антивірусних програм до агрегаторів послуг (Uber, Airbnb та інші), а й істотно трансформує традиційні [2]. Віртуалізація бізнес-процесів вимагає змін організаційного та методичного забезпечення обліку та аналізу. Також цифровізацією викликані зміни в частині формування компетенцій фахівців, необхідних в сучасних умовах господарювання. Таким чином вплив цифровізації має не лише економічний характер, а і виражену соціальну та суспільну спрямованість, оскільки у значній мірі обумовлює попит на робочу силу. Перед фахівцями різних галузей постають нові завдання, які стосуються необхідності створення нових робочих місць, перегляд існуючого набору функціональних зобов'язань, його трансформації відповідно до існуючих вимог.

Особливістю інформаційно-аналітичної системи управління інноваційною діяльністю є використання комплексу методів: статистичних, економіко-математичних і специфічних методів прогнозування результатів інноваційної діяльності. При цьому система методів і методик аналізу інноваційної діяльності значно відрізняється від традиційного

інструментарію, оскільки здебільшого об'єкт управління є унікальним у своєму роді, а предмет інноваційного проєкту (інноваційний продукт), як правило, не має аналогів [1,с.233].

В умовах цифрової економіки класичні методи економічного аналізу інноваційної діяльності доповнюються інноваційними — такими, як імітаційне моделювання, дерево рішень, аналіз чутливості, кореляційно-регресійні та дисперсійні методи, метод імовірностей, метод аналогів, SWOT-аналіз, PEST-аналіз, SNW-аналіз, R-аналіз. [3].

Щодо інформаційної грамотності, то аналітик повинен набути значної кількості навичок, які дещо виходять за звичні рамки кваліфікації даної професії, а саме: вміння орієнтуватися у процесах фільтрування та відбору даних серед масивів інформації в цифровому контенті, використовувати нейронні мережі, ідентифікувати бізнес-процеси та використовувати сучасні інформаційні технології в роботі з обліковою інформацією, розуміння специфіки цифрового аудиту тощо. В рамках комунікації та взаємодії аналітик повинен вміння використовувати сучасні технології, нові платформи та сервіси у процесі взаємодії із внутрішніми та зовнішніми користувачами інформації, дотримуючись при цьому правил етикету та поведінки, що існують в рамках даного формату взаємодії. Важливим умінням є створення, зміни та удосконалення цифрового контенту, що передбачає також знання нормативно-законодавчих аспектів щодо авторських прав, політики рецензування; вміння використовувати імітаційне моделювання та адаптувати бухгалтерські програми до існуючих вимог.

Розвиток цифрової економіки сприяє появі нових аналітичних можливостей при здійсненні економічного аналізу. Цифрові дані використовуються з метою розвитку підприємства, а також для вирішення соціальних проблем. Зважаючи на це, сфера економічного аналізу потребує подальшого розгляду і вдосконалення з метою поліпшення економічних і соціальних показників, розвитку інновацій й підвищенню продуктивності.

Список використаних джерел:

1. Аналіз господарської діяльності [текст]: навчальний посібник / [за заг. ред. І.В. Сіменко, Т.Д. Косової] - К. : «Центр учбової літератури», 2013. – 384 с.
2. Бізнес-процеси в умовах диджиталізації економіки.
URL: <http://visnik.knute.edu.ua/files/2019/05/5.pdf> (дата звернення 1.02.2022).

УДК 657.422.1 : 336.71

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ОРЕНДНИХ ОПЕРАЦІЙ В ОРЕНДОДАВЦЯ

Лопатовська О.О.

викладач

кафедри фінансів, обліку та аудиту

Хмельницький кооперативний

торговельно-економічний інститут,

м. Хмельницький

На сьогодні орендні операції, що передбачають надання чи отримання суб'єктам господарювання активів в тимчасове користування, набули широкої популярності і є предметом діяльності фізичних та юридичних осіб та відповідно, мають бути належним чином відображені на рахунках бухгалтерського обліку.

Для вітчизняних підприємств, методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про оренду активів та її розкриття у фінансовій звітності регламентується нормами НП(С)БО 14 «Оренда», а для суб'єктів господарювання, що ведуть облік за міжнародними стандартами необхідно дотримуватися норм МСБО 17 «Оренда».

В економічній літературі оренда трактується як процес отримання орендарем певного активу від орендодавця у тимчасове користування на визначений період часу та за певну плату, що обумовлюється в договорі оренди. Відповідно до нормативної бази, а саме п. 4 НП(С)БО 14 «Оренда», орендою визнається угода, за якою орендар набуває права користування необоротним активом за плату протягом погодженого з орендодавцем строку [1]. Міжнародний стандарт обліку визначає, що оренда - це

угода, згідно з якою орендодавець передає орендареві в обмін на платіж або ряд платежів право користування активом протягом погодженого періоду часу [2].

Відмінності у визначенні оренди є, але вони несуттєві і полягають у тому, що в НП(С)БО14 «Оренда» більш уточнено права та предмет передачі.

Як показує практика, об'єктами оренди виступають переважно основні засоби підприємства, що відображаються в обліку на активному рахунку 10 «Основні засоби».

Вони можуть надаватись як в короткострокову так і в довгострокову оренду. Згідно з даною класифікацією оренда поділяється на фінансову та операційну і такі її види визначені в НП(С)БО 14, згідно якого фінансова оренда - оренда, що передбачає передачу орендарю всіх ризиків та вигод, пов'язаних з правом користування та володіння активом, а операційна оренда - оренда інша, ніж фінансова [1]. Відповідно, можна зробити висновок, що операційна оренда - оренда майна, що передбачає передачу орендарю винятково права користування майном. Ці особливості мають відображення і на рахунках бухгалтерського обліку.

Так, якщо підприємство вирішило передавати активи в операційну оренду, воно має перевести їх до складу інвестиційної нерухомості - це нерухомість, що утримується для здавання в операційну оренду та/або для збільшення власного капіталу, згідно НП(С)БО 32 «Інвестиційна нерухомість» [3], та відображати в обліку на субрахунку 100 «Інвестиційна нерухомість» [4]. Орендодавець в такому випадку залишається власником переданого активу, який обліковується у нього на балансі, а орендар буде відображати отриманий актив на позабалансовому рахунку 01 «Орендовані необоротні активи» [4].

Надання майна в оренду забезпечує стабільний дохід для орендодавця, який буде обліковуватись по кредиту на одному з рахунків 7 класу «Доходи і результати діяльності», а саме[4]:

– на субрахунку 713 «Дохід від операційної оренди активів», якщо діяльність з передачі майна в оренду не є основною діяльністю підприємства (Інструкція № 291);

– на субрахунку 703 «Дохід від реалізації робіт і послуг», якщо операційна оренда належить до основної діяльності підприємства.

Орендні платежі, що отримані від орендаря авансом, в обліку відображаються за кредитом рахунку 69 «Доходи майбутніх періодів» і в наступних періодах поступово будуть відображатися у складі доходів за кредитом субрахунків 703 або 713.

Що стосується відображення витрат при оренді, то тут теж ключове значення має чи є вона основним видом діяльності: якщо так, то витрати будуть відображені за дебетом субрахунку 903 «Собівартість реалізованих робіт і послуг», в іншому випадку – за дебетом субрахунку – 949 «Інші витрати операційної діяльності» [4]. Витрати на укладення договору оренди, а саме нотаріальне засвідчення, послуги юристів, в орендодавця будуть відображатися також у складі інших витрат операційної діяльності – на субрахунку 949.

Оскільки підприємство що передає майно в оренду продовжує залишатися його власником, то відповідно до обраного методу амортизації, що відображається в Наказі про облікову політику, щомісяця має нараховувати на нього амортизацію і відображати її у складі витрат за кредитом субрахунку 13 «Знос (амортизація) необоротних активів» в кореспонденції з:

- Дт 23 «Виробництво» з наступним списанням таких витрат на субрахунок 903 «Собівартість реалізованих робіт і послуг», якщо оренда є основною діяльністю підприємства;
- Дт 949 «Інші витрати операційної діяльності», якщо оренда не відноситься до основної діяльності орендодавця.

Список використаних джерел:

1. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 14 «Оренда»: затверджене наказом Міністерства Фінансів України від 31.03.1999 року № 487. URL: <http://www.minfin.gov.ua>.
2. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 17 «Оренда» від 01.01.2012. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/929_018.
3. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 32 «Інвестиційна нерухомість», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 16.07.2007 р. № 823/14090: URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/>.

4. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: затверджено наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999р. № 291. URL: <http://www.rada.gov.ua>.

УДК 657.1

РОЛЬ ТА ЗНАЧЕННЯ АУДИТУ ЕФЕКТИВНОСТІ МАРКЕТИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ

Мулик Я.І.,

к.е.н., доцент

кафедра аналізу та аудиту

Вінницький національний аграрний університет,

м. Вінниця

В умовах цифровізації економіки, застосування різних технологій та програмного забезпечення вивчення ринку та адаптація виробництва до його вимог, стають головною сферою діяльності керівників підприємств і служать запорукою досягнення кінцевих цілей діяльності підприємства.

Для контролю маркетингової діяльності потрібна система оцінювання її ефективності, яка забезпечить інформаційну підтримку коригувальних дій з урахуванням відповідності досягнутого результату запланованому, змін маркетингового середовища, пріоритетів подальшого розвитку підприємства тощо.

Найчастіше для оцінки ефективності маркетингової діяльності використовують кількісні методи аналізу, оскільки дані методи базуються на конкретних кількісних показниках та відрізняються високим ступенем точності.

Використання кількісних методів для оцінки ефективності маркетингової діяльності, в першу чергу, ґрунтується на вірно сформульованих цілях. Для вірного

формування цілей використовується SMART-технологія постановки цілей, згідно якої, цілі мають бути [1]: Specific - конкретна (чітко розуміння, який результат повинен бути досягнутий та ясне розуміння сутності цілі співробітниками, які задіяні в її виконанні); Measurable - вимірна (наявність критеріїв, які дозволять визначити чи досягнута оставлення ціль та в якій мірі); Achievable - досяжна (ціль незалежно від складності має бути реалістичною і співробітники мають бути забезпечені всіма необхідними ресурсами для її виконання); Relevant - доречна (ціль повинна співвідноситися з іншими, більш загальними цілями, а також зі стратегічними цілями та сприяти їх досягненню); Time bounded - обмежена в часі (необхідність встановлення часових рамок).

Список використаних джерел:

1. Рибачук Н. В., Журко Т. О., Сіденко Ю. В. Аналіз кількісних та якісних методів оцінки ефективності маркетингової діяльності. *Агросвіт*. 2016. № 6. С. 32-37.

УДК 657.1

**АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЧИМИ ЗАПАСАМИ В
АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ**

Макарчук О.Г.,

к.е.н., доцент

кафедри статистики та економічного аналізу

Національний університет біоресурсів і

природокористування України,

м. Київ

Виробничі запаси є основною матеріальною складовою виробничого циклу, які забезпечують ділову активність, отже, є одним з елементів фінансово-економічної безпеки сільськогосподарських підприємств.

Аналіз раціонального використання виробничих запасів має вирішити питання про їх дійсний стан з метою розробки політики управління ними. Для цього необхідно [1]:

- вивчити строки, умови поставок та порядок розрахунку обсягів виробничих запасів відповідно до потреби;
- визначити характер складських запасів, оцінити рух та структуру їх споживання за певний період і в динаміці;
- систематизувати чинники, які зумовили відхилення фактичних показників від прогнозованих у звітному та попередньому періодах;
- моделювати взаємозв'язки між обсягом випуску продукції, матеріаломісткістю, матеріаловіддачею та іншими показниками;
- оцінити рівень ефективності використання матеріальних запасів через кількісне вимірювання впливу чинників на виявленні відхилення показників матеріаломісткості та матеріаловіддачі;
- оцінити можливі варіанти мобілізації виявлених резервів підвищення ефективності використання матеріальних запасів;
- аналіз норм витрачання матеріальних цінностей.

Питання управління виробничими запасами для забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства стосується передусім їх оптимізацією, яка включає не тільки визначення розміру запасу з урахуванням поточної ситуації як всередині підприємства, так і за його межами, а й управлінські рішення з метою скорочення запасів матеріалів.

Оптимізація включає в себе наступні етапи [3]:

- 1) виявлення чинників, що впливають на рівень виробничих запасів (вплив постачальників; вплив покупців, які формують попит і його зміни; вплив механізмів управління на підприємстві);
- 2) оцінка характеру і ступеня впливу чинників на рівень виробничих запасів;
- 3) мінімізація розрахованих втрат, викликаних впливом випадкових чинників;

4) виявлення «вузьких місць», повне або часткове усунення яких дозволяє скоротити розмір необхідних виробничих запасів;

5) розробка організаційних заходів, реалізація яких дозволить скоротити виробничі запаси.

Найбільший вплив на забезпечення ефективності діяльності підприємств має система управління виробничими запасами щодо оцінки їх стану, забезпечення ефективного використання та оптимізації залишків. Завдання аналізу полягає в тому, щоб знайти оптимальне співвідношення між залишками виробничих запасів і обсягами виробництва. За відповідності складу, структури й наявності запасів обсягу господарської діяльності, підприємство в змозі отримувати доходи з мінімальними витратами. У разі зниження розміру виробничих запасів можливі перебої в постачанні і виробничому процесі, зменшення обсягів господарської діяльності та чистого прибутку. Надлишок запасів призводить до нагромадження надмірних їх залишків та втрат від використання не за призначенням грошових коштів [2].

Отже, результати обліку та аналізу виробничих запасів мають фінансові наслідки, які визначають подальшу поведінку підприємства на ринку, його конкурентоспроможність та визначають ефективність його діяльності. Інформація про запаси актуальна при прийнятті управлінських рішень на всіх управлінських рівнях, а рекомендації щодо вдосконалення ефективності використання виробничих запасів для забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства можуть бути: економічні (обґрунтування норм споживання виробничих запасів, матеріальне стимулювання щодо їх економії), організаційні (оптимізація використання виробничих запасів та посилення контролю за їх станом та структурою), інноваційні (впровадження ресурсозберігаючих технологій). Рациональне використання матеріальних запасів на підприємстві є найважливішим чинником забезпечення ефективності діяльності підприємств за рахунок зниження матеріаломісткості, собівартості продукції, підвищення прибутковості, рентабельності виробництва.

Список використаних джерел:

1. Довга Т.А. Роль та місце аналізу виробничих запасів в системі управління ресурсним потенціалом підприємства / Т.А. Довга. - Молодий вчений. - № 5 (20). - Ч. 1. - 2015. - С.130-134.
2. Економічний аналіз за видами діяльності: навчальний посібник / Н. А. Волкова, Р. М. Волчек, О. М. Гайдаєнко та ін. – Одеса: ОНЕУ, Кримполіграфпапір. – 2018. – 181с.
3. Покропивний С. Ф. Оцінка виробничих запасів при їх використанні / С.Ф. Покропивний// Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету [Електронний ресурс] - Режим доступу: irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis

УДК 657.6

**ОРГАНІЗАЦІЯ СИСТЕМИ ЕФЕКТИВНОГО ВНУТРІШНЬОГО
КОНТРОЛЮ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА**

Мельник І. О.,
магістр

Науковий керівник: Сирцева С. В.,
к.е.н., доцент

*доцент кафедри обліку і оподаткування
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв*

Для забезпечення успішного функціонування сільськогосподарського підприємства, а саме збільшення виробництва продукції та зниження її собівартості, удосконалення господарського механізму та механізму управління за всіма ланками діяльності необхідно здійснювати повсякденний внутрішній контроль та експертизу як окремих процесів, так і діяльності підприємства в цілому. Тому саме внутрішній контроль є невід’ємною частиною ефективного процесу управління діяльністю сільськогосподарських підприємств.

Система внутрішнього контролю (СВК) забезпечує впевненість керівництва підприємства в інформації щодо відхилень, що дає можливість прийняття управлінських рішень на основі якісних, достовірних, власних та повних даних. Самі рішення повинні бути спрямовані на досягнення стратегічних цілей підприємства [1].

Для організації системи ефективного внутрішнього контролю на сільськогосподарському підприємстві необхідно дотримуватись основних принципів функціонування внутрішнього контролю, які можна об'єднати у наступні групи:

- основні принципи формування СВК (принцип незалежності, чесності, об'єктивності, компетентності, сумлінності облікових працівників);
- організаційні принципи формування СВК (принципи комплексності, обґрунтованості і реальності, економічності та раціональності, цілеспрямованості, системності, своєчасності).

Система ефективного внутрішнього контролю сільськогосподарського підприємства повинна відповідати наступним цілям: контроль та оцінка ефективності фінансово-господарської діяльності, оптимізації всіх його процесів, що дозволить підтримувати стабільність підприємства. У межах сформованих цілей конкретизуються основні завдання, що сприяють їх досягненню.

Процедури внутрішнього контролю є сукупністю прийомів документального (зустрічні, формальні, логічні, нормативно-правові, експертні, аналітичні перевірки тощо) та фактичного контролю (інвентаризації, спостереження, лабораторний аналіз). У системі контролю сільськогосподарських підприємств поряд із загальними методичними прийомами застосовують також спеціальні, властиві лише господарським процесам та операціям у даній галузі. Так, при проведенні контрольних перевірок, що здійснюються в ході технологічного процесу у сільськогосподарському виробництві, виділяють контрольне збирання врожаю, контрольний надій молока та ін.

Формування ефективної системи внутрішньогосподарського контролю у сільськогосподарських підприємствах неможливе без належного нормативного, методичного, кадрового, інформаційного, технічного та фінансового забезпечення [2, с.141].

На сьогодні практично відсутні нормативно-правові документи, що регламентують організацію та проведення СВК у сільськогосподарських підприємствах. У зв'язку з цим підприємства самостійно розробляють внутрішні стандарти (регламенти) щодо організації та функціонування СВК.

Зазвичай до внутрішніх стандартів, що регламентують СВК, мають бути включені такі положення: про організацію внутрішнього контролю у сільськогосподарському підприємстві; про проведення інвентаризації на підприємстві; про моніторинг бізнес-процесів на підприємстві.

Здійснення ефективного внутрішнього контролю на сільськогосподарську підприємстві та відображення його результатів не можливе без відповідних розроблених робочих документів. Наприклад, такими робочими документами можуть бути: «Аналіз руху кормів», «Анкета оцінки системи внутрішнього контролю у сільськогосподарському підприємстві». Усі результати у межах проведеного внутрішнього контролю доцільно документувати у форматі робочого документа «Узагальнення результатів внутрішнього контролю сільськогосподарського підприємства».

Для того, аби контроль був ефективним та зручним у використанні необхідно встановлювати прогресивні технічні та програмні бази СВК, які б забезпечували можливість точного і своєчасного отримання необхідних даних. Розробляючи перелік технічних аспектів контролю управління, слід спиратись і на нормативну базу, виконання вимог нормативно-правових актів, що регулюють діяльність підприємства, та внутрішні регламентуючі документи, забезпечуючи не лише ефективний, а й правомірний контроль [3, с.42].

Таким чином, підсистема внутрішнього контролю має зайняти одну з основних складових системи діяльності сільськогосподарського підприємства. Адже саме організація та здійснення внутрішнього контролю покликана забезпечити систему управління достовірною інформацією про фінансово-господарську діяльність підприємства, сформувати пакет інформації для

управлінського персоналу з метою прийняття ним ефективних управлінських рішень.

Список використаних джерел:

1. Мельник А.О., Вабищевич І.С. Організація системи ефективного внутрішнього контролю на підприємстві. *Ефективна економіка*. 2020. № 11. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8311>.
2. Гончар В. Формування ефективної системи внутрішньогосподарського контролю аграрних підприємств. *Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації*. 2016. Вип. 2. С.136-143.
3. Зянько В.В., Тесьолкіна А.О. Роль внутрішнього контролю в процесі управління підприємством. *Вісник Вінницького політехнічного інституту*. 2016. №1. С.39-43.

УДК 657.1

**НАПРЯМИ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ГРОШОВИХ РОЗРАХУНКІВ, ЇХ
ДОКУМЕНТАЛЬНИЙ СУПРОВІД В ОБЛІКОВОМУ ПРОЦЕСІ**

Назарова І. Я.,

к.е.н., доцент,

доцент кафедри обліку і оподаткування,

Західноукраїнський національний університет,

м. Тернопіль

Сучасні умови господарювання, розвиток безконтактного бізнесу, світові тенденції до мінімізації готівкових розрахунків або й взагалі відмови від них призводять до все більшої цифровізації при здійсненні платежів, тобто до переведення грошових розрахунків в онлайн формат. На даний час більшість розрахунків стали безготівковими та електронними.

Електронні розрахунки можна представити у певних форматах (блоках), які мають певні особливості в реалізації і обліковому забезпеченні.

Першим блоком можна вважати дистанційне банківське обслуговування, яке за допомогою спеціального програмного забезпечення дозволяє здійснювати надання

банками послуг своїм клієнтам на основі розпоряджень, які клієнт передає віддаленим способом, тобто без відвідування банку [1]. Дана система будується на основі підсистем: клієнт-банкінгу (з використанням спеціального програмного забезпечення), інтернет-банкінгу (з доступом до персональних кабінетів на спеціальних веб-сайтах), мобільного банкінгу (із застосуванням портативних мобільних пристроїв).

Для перших двох підсистем електронного документування передбачені уніфіковані документи, прописані в Інструкції про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті, що затверджена постановою Правління НБУ від 21.01.2004 р. № 22. Для мобільного банкінгу нормативні форми документів не затверджені, тому рекомендуємо використовувати для цього форми, запропоновані вищезазначеною Інструкцією.

Другим важливим блоком є здійснення електронних розрахунків через систему еквайрингу, яка дозволяє за допомогою спеціального платіжного терміналу проводити оплату за товари, роботи та послуги із використанням електронних платіжних засобів [2]. Така система функціонує у розрізі підсистем товарного еквайрингу (за допомогою POS-терміналів), мобільного еквайрингу (із застосуванням смартфонів (планшетних комп'ютерів) і М-POS-терміналів), інтернет-еквайрингу (розрахунки через віртуальні термінали на веб-сайтах інтернет-магазинів чи інших одержувачів грошових коштів).

Третім блоком є здійснення електронних розрахунків через систему автоматів самообслуговування, яка дозволяє за допомогою програмно-технічних комплексів самообслуговування (ПТКС) здійснювати приймання платежів від фізичних осіб у режимі самообслуговування. Сюди включаються: АТМ-банкінг (з використанням банкоматів), підсистема термінальних платежів (із застосуванням небанківських автоматів самообслуговування), підсистема вендінг платежів (через торговельні автомати самообслуговування).

Документування електронних розрахунків, проведених з використанням товарного, мобільного еквайрингу та банківських терміналів, рекомендовано здійснювати на підставі Положення про форму та зміст розрахункових документів,

затвердженого наказом Міністерством фінансів України від 21.01.2016 р. № 13, що встановлює основні реквізити та уніфіковані форми розрахункових документів. Проте неврегульованими залишається документальне підтвердження облікових операцій при використанні інтернет-еквайрингу.

Система обліку електронних розрахунків, здійснених через еквайринг або термінали небанківських установ, потребує такого удосконалення:

- у нормативно-правовій базі має бути прописана норма, яка чітко визначає реквізити, необхідні для ідентифікації документів (квитанцій), виданих платіжними терміналами;
- електронні квитанції платіжних терміналів мають бути захищені засобами електронного захисту, наприклад електронними цифровими підписами, або зберігатися на захищених державою сайтах;
- у системах отримання оплат з використанням електронних платіжних засобів має проводитися ідентифікація платників, що дозволить одержувачам платежів чітко вести облік отриманих коштів, а контролюючим органам здійснювати контроль оплат;
- зарахування отриманих еквайером коштів на рахунки одержувача платежів має проводитися у день отримання платежу у повній сумі, а сума комісій має сплачуватися відокремлено.

Четвертим блоком є проведення електронних розрахунків через систему цифрових валют, яка дозволяє за допомогою електронних гаманців, що функціонують лише у електронному форматі, здійснювати приймання та сплату коштів, контролювати особові рахунки. Така система працює у розрізі підсистеми електронних грошей та підсистеми криптовалют.

Основною проблемою обліку розрахунків з використанням цифрових валют є відсутність нормативно-затверджених форм документів та вимог до їх оформлення. Тому, на нашу думку, для чіткої регламентації обліку електронних розрахунків через систему цифрових валют необхідно розробити і нормативно затвердити уніфіковані форми типових документів, які б відповідали встановленим правовим нормам та

служили юридичною підставою для внесення облікових записів.

Сучасні тенденції, що склалися у світовій та вітчизняній практиці щодо здійснення електронних платежів в умовах цифровізації, вимагають нових підходів до проведення та обліку розрахункових операцій. Для більшості таких розрахунків документальне забезпечення слід організувати, керуючись затвердженими Мінфіном України та НБУ положеннями та інструкціями, а для електронних розрахунків цифровими валютами необхідно розробити і затвердити уніфіковані форми типових документів, які б служили юридичною підставою для внесення записів у систему бухгалтерського обліку і звітності.

Список використаних джерел:

1. Міщенко В.І., Шаповалов А.В., Юрчук Г.В. Електронний бізнес на ринку фінансових послуг. К.: Знання, 2003. 278 с.
2. Задорожний З.-М. В., Крупка Я. Д., Назарова І. Я. Обліково-інформаційне забезпечення реорганізаційних процесів у надзвичайних умовах. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. Харків: ХІ УБС, 2020, 2(33). С. 139-148. DOI: <https://doi.org/10.18371/fcaptr.v2i33.206928>.

УДК 519.86

ОПТИМІЗАЦІЯ ОБСЯГУ ТОВАРНИХ ЗАПАСІВ ПІДПРИЄМСТВ ОПТОВОЇ ТОРГІВЛІ ЗА КРИТЕРІЄМ МАКСИМІЗАЦІЇ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДО ОПОДАТКУВАННЯ

Нужна О.А.,

к.е.н., доцент,

доцент кафедри обліку і аудиту

Луцький національний технічний університет,

м. Луцьк

Предметом діяльності підприємств оптової торгівлі є реалізація товарів великими і малими партіями для їх подальшого перепродажу й використання у процесі виробництва.

Недостатній обсяг товарних запасів у підприємств оптової торгівлі веде до несвоєчасного забезпечення суб'єктів товарного ринку у випадку зміни кон'юнктури і може спричинити їх дефіцит. І навпаки, надлишок товарних запасів у підприємств оптової торгівлі понад потребу суб'єктів товарного ринку збільшує витрати підприємств надлишковими запасами і резервами, виводить кошти з обороту і ускладнює вільне маневрування ними, гальмуючи розвиток підприємств. Тому для підприємств оптової торгівлі важливим є визначення тієї оптимальної величини товарних запасів, які одночасно могли б забезпечити безперебійний процес торгівлі, і в той же час не обтяжували суб'єкти господарювання зайвими витратами на їх зберігання.

У нашому дослідженні ми спирались на результати проведеного нами моделювання впливу вартості товарних запасів підприємств оптової торгівлі України на їх фінансові результати до оподаткування [1].

На основі даних Державної служби статистики України за 2017-2020 роки [2; 3] нами було побудовано однофакторну модель у формі полінома другого степеня, в якій фактором є вартість запасів підприємств оптової торгівлі, а показником – фінансовий результат до оподаткування підприємств оптової торгівлі:

$$y = -0,0000000333 \cdot x^2 + 19,4210823169 \cdot x - 2745654298,12567, \quad (1)$$

де x – вартість товарних запасів підприємств оптової торгівлі, тис. грн.;

y – фінансовий результат до оподаткування підприємств оптової торгівлі, тис. грн.

Отримана аналітична залежність є функцією, яка має точку максимуму, і наочно демонструє, що збільшення вартості товарних запасів у підприємств оптової торгівлі спочатку веде до зростання фінансового результату до оподаткування, досягає свого максимуму, а подальше зростання вартості товарних запасів призводить до зменшення фінансового результату до оподаткування.

Визначимо точку максимуму, прирівнявши до нуля похідну отриманої функції:

$$- 2 \cdot 0,0000000333 \cdot x + 19,4210823169 = 0, \quad (2)$$

звідки $x = 291607842,6$.

Тобто, відповідно до побудованої моделі а наших розрахунків, максимальний фінансовий результат до оподаткування підприємств оптової торгівлі буде отримано при вартості товарних запасів 291607842,6 тис. грн. і він буде рівний 86015659,5 тис. грн.

Отже, поведене нами дослідження показало, що за вартості товарних запасів 291607842,6 тис. грн. підприємства оптової торгівлі за період 2017-2020 років могли б мати максимальний фінансовий результат до оподаткування в сумі 86015659,5 тис. грн.

Зазначимо, що наші розрахунки проведені з певною ймовірністю, тому реальні статистичні дані за 2019 рік свідчать, що при вартості товарних запасів 288005666,5 тис. грн. підприємства оптової торгівлі мали фінансовий результат до оподаткування в сумі 96699778,2 тис. грн., що перевищує знайдене нами значення на 10684118,7 тис. грн. або на 12,4%.

Однак вважаємо, що наведену методику варто застосовувати для прогнозування фінансового результату до оподаткування підприємств оптової торгівлі на основі вартості товарних запасів.

Список використаних джерел:

1. Нужна О.А., Булатова М.О. Дослідження впливу обсягу товарних запасів на фінансові результати до оподаткування підприємств оптової торгівлі методами економетричного моделювання. *Облік, аналіз і аудит: виклики інституціональної економіки: тези доповідей VIII Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Луцьк, 9 жовтня 2021 р.)*. Вип. 8. Луцьк: ІВВ Луцького НТУ, 2021. 420 с. С. 290-292.

2. Обсяг продажу і запаси товарів (продукції) на підприємствах оптової торгівлі. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення 23.09.2021).

3. Фінансові результати до оподаткування підприємств за видами економічної діяльності. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення 23.09.2021).

УДК 336:004:657

Е-ГРИВНЯ ЯК АЛЬТЕРНАТИВА ГОТІВЦІ ТА БЕЗГОТІВКОВИМ ГРОШАМ: ОБЛІКОВИЙ АСПЕКТ

Обнявко М. В.,

магістрант факультету обліку та аудиту,

Науковий керівник: Правдюк Н.Л.

д.е.н., професор

Вінницький національний аграрний університет,

м. Вінниця

Цифровізація економіки та суспільства спричинена певним рівнем розвитку інформаційних систем та технологій, а також можливостями, що надаються сформованим глобальним інформаційним середовищем. Революцію у сфері фінансів, подібну до того, як винахід Інтернету змінив обмін інформацією, можуть створити цифрові гроші центральних банків.

У 2018 році Національний банк провів закритий пілотний проект, який передбачав упровадження платформи «Електронна гривня», випуск в обіг обмеженої кількості е-гривні та тестування операцій з її використанням [1, с. 7].

Технологія розподілених реєстрів може використовуватись як платформа для випуску та обігу е-гривні (DLT, блокчейн) [1, с. 36].

30 червня 2021 р. ВРУ прийняла закон «Про платіжні послуги», який регламентує загальні принципи випуску цифрових грошей Національним банком України. Згідно з законом, грошові кошти існують в Україні у готівковій (формі грошових знаків) та безготівковій (формі записів на рахунках) формах, а е-гривня є законним засобом платежу на території країни. [3].

Ведення аналітичного обліку операцій з е-гривнею забезпечувалося Платформою та здійснювалось за допомогою технології розподілених реєстрів баз даних. Синтетичний облік операцій з е-гривнею на рахунках бухгалтерського обліку емітента вівся у САБО НБУ виключно в гривні. Облік зобов'язань емітента за випущеною е-

гривнею вівся на окремому консолідованому рахунку. Залежно від суті бухгалтерських проводок файли з бухгалтерськими проводками формувалися різними системами Національного банку: Платформою, Центральним маршрутизатором та розрахунково-кліринговим центром або Процесинговим центром [1, с. 30].

Можливості використання української цифрової валюти наступні [4]:

- інструмент для роздрібних безготівкових платежів (P2P, P2B, B2B);
- інструмент для корпоративних платежів;
- інструмент для транскордонних платежів;
- інструмент для цільових соціальних виплат (G2P);
- інструмент для розрахунків з цінних паперів та інших фінансових інструментів;
- прибутковий фінансовий інструмент.

Також, впровадження е-гривні на державному рівні означатиме можливість реалізації вперше у світі систем автоматичного оподаткування. Зокрема, це вже цілком актуально для спрощенців, податки яких прямо зараз є або фіксованими або залежать від обороту операцій з продажу. Саме за допомогою національної цифрової валюти існує можливість реалізовувати проєкти так званого «транзакційного оподаткування», при якому податки сплачуються автоматично при здійсненні транзакції платником податку та без будь-якої додаткової участі з його боку. Зручними можуть виявитись для користувачів опція сплачувати за допомогою е-гривні адміністративні платежі, штрафи та податки [2].

Запровадження цифрової гривні сприятиме створенню платіжної інфраструктури для розвитку інноваційних програмних продуктів, орієнтованих на бізнес та споживачів. Наприклад, програмного забезпечення, що може використовуватися в якості реєстраторів розрахункових операцій, та яке, своєю чергою, може бути легко інтегрованим з програмним забезпеченням для бухгалтерського обліку [2].

Підводячи підсумок вищезазначеного, зазначимо, що про вивід з обігу готівки поки що не йдеться. Проте, можливе застосування електронної гривні, особливо за

допомогою технології блокчейн, у майбутньому спричинить низку кардинальних та взаємопов'язаних змін у різних сферах, безпосередньо і в бухгалтерському обліку. Відбудеться трансформація загальноприйнятих постулатів, зміна способу ведення бухгалтерського обліку, створення нових законопроектів для регулювання всіх інноваційних процесів. Блокчейн-технологія, яка потенційно може бути використана для випуску та обігу електронної гривні, і, відповідно, потреб бухгалтерського обліку, матиме вплив також і на податкові органи, банки, аудиторські фірми та інші пов'язані сторони.

Тобто, слід розуміти, що впровадження української цифрової валюти і технології блокчейн для різних сфер, в тому числі і бухгалтерського обліку, запустить ланцюжок всеосяжних перетворень, а значить потрібно усвідомлювати те, що попередньо необхідно здійснити критичний аналіз всіх переваг та проблем, які можуть виникнути під час такого нелегкого переходу до нового цифрового світу. Знадобиться ряд істотних заходів, що сприятимуть повній цифровізації, тому дана тема залишається надзвичайно актуальною та потребує низки подальших досліджень.

Список використаних джерел:

1. Аналітична записка за результатами пілотного проекту із впровадження платформи «Електронна гривня». Київ, 2019. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Analitichna_zapiska_E-grivnya.pdf?v=4
2. Зачем Украине цифровая гривна? URL: <https://www.epravda.com.ua/rus/columns/2021/07/6/675679/>
3. Про платіжні послуги: Закон України від 30.06.2021 р. № 1591-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1591-IX#Text>
4. Цифрова гривня. Навіщо потрібна електронна валюта центробанку України і коли вона з'явиться? URL: <https://focus.ua/uk/economics/484285-alternativnaya-grivna-zachem-nuzhna-elektronnaya-valyuta-centrobanka-ukrainy>

УДК 657.1

УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК В УПРАВЛІННІ ІТ-БІЗНЕСОМ**Папінко А. І.***аспірант кафедри обліку і оподаткування***Науковий керівник: Рожелюк В.М.,***д.е.н., професор**Західноукраїнський національний університет,**м.Тернопіль*

В сучасних умовах ведення бізнесу менеджмент потребує інформації про усі аспекти його функціонування, зовнішнє та внутрішнє середовище для прийняття ефективних рішень. Особливо це актуально в ІТ-бізнесі, основною характеристикою якого є індивідуальний підхід до кожного проекту. В управлінському обліку інформація створюється на чіткій методологічній основі за принципами достовірності і дозволяє відслідковувати усі факти господарської діяльності у їх взаємозв'язку.

ІТ-ринок в Україні стрімко розвивається і потребує методологічної підтримки ведення обліку, враховуючи специфіку галузі. «Можна відзначити такі характеристики зрілого ІТ-ринку: зростання професіоналізму серед ІТ-фахівців компаній-замовників, що сприяє більш грамотному вибору технологій рішення бізнес-задач, із урахуванням майбутнього розвитку; зростаючий інтерес організацій та підприємств до бізнес-рішень для підвищення ефективності роботи; усвідомлення необхідності автоматизації процесу управління інформацією та збереженням даних з метою отримання конкурентних переваг; необхідність відповідати законодавчим вимогам; прагнення до збільшення прозорості бізнесу та інвестиційної привабливості» [1, С. 132-138]. З урахуванням усіх особливостей галузі система управлінського обліку дозволить досягти високої ефективності бізнесу, а саме дозволить формувати бюджет доходів і витрат за основними бізнес-процесами та окремими проектами, визначати систему показників і відслідковувати їх поведінку на постійній основі, оптимізувати бізнес-процеси з метою найефективнішого використання ресурсів, прогнозувати кризові ситуації та запобігати появі ризиків. Таким чином, бізнес отримує

конкурентні переваги в інформаційному суспільстві, яке характеризується високим ступенем невизначеності, дозволить оцінити стратегічні перспективи, визначити найприбутковіші проекти та процеси, перспективні ринки та можливих клієнтів.

На етапі постановки системи управлінського обліку в компанії необхідно визначити інформаційні потреби менеджменту, структуру і мету підприємства, вплив зовнішніх чинників на бізнес, внутрішні фактори впливу на результативність бізнес-процесів та їх особливості, параметри контролю тощо.

Наступний етап вимагає визначення вартісних обмежень відповідно до принципу економічності, щоб витрати на формування системи не перевищували ефекту від її використання. При цьому враховують як фінансові витрати, так і витрати інтелектуальних, часових, організаційних ресурсів, адже система управлінського обліку дозволяє за допомогою оптимального набору показників задовольнити інформаційні потреби менеджменту з метою прогнозування, планування, аналізу і контролю.

ІТ-бізнес в Україні має значний потенціал для розвитку через розширення внутрішнього та зовнішніх ринків, а тому вимагає від облікової системи визначення альтернативних витрат або ресурсів, втрачених в результаті прийняття малоєфективного управлінського рішення та втрачених можливостей.

В системі управлінського обліку витрати на обладнання і матеріали обліковуються з врахуванням інформації про їх ринкову вартість та її динаміку, капітальні витрати з врахуванням можливостей їх реалізації в інших видах бізнесу, фінансові ресурси з врахуванням вартості їх альтернативного розміщення. Такий підхід дозволить побачити «Облікову картину світу або «облікове відображення економічної реальності», яка дає можливість виявити певні закономірності та зв'язки, формувати об'єктивні знання про бізнес, його властивості та закономірності розвитку» [2].

У цьому випадку якість управлінського обліку виражається через сукупність методів, принципів, елементів, підсистем і властивостей системи, а кількість – здатність генерувати необхідні інформаційні ресурси. «Оскільки витрати інформаційних ресурсів і технологій у більшості видах виробництва, продукції та послуг постійно зростають, то потрібні критерії

ефективності використання таких ресурсів та їхнього потенціалу» [3]. Підприємства ІТ-галузі прагнуть управляти витратами на інформаційні ресурси, тому в системі управлінського обліку ІТ-підприємств необхідно визначити критерії ефективності й створити методики визначення кількісних показників, пов'язаних зі створенням і використанням інформації, або визначення ефективності інформаційної системи.

Важливим є процес створення системи показників для аналізу діяльності як підрозділів, так і окремих проектів за індивідуальними параметрами, показуючи вартісний вимір процесу і чинники не фінансового впливу на нього (час виконання проекту, ефективність виконавців) в режимі он-лайн. Для оптимізації процесів обсяг моніторингових показників повинен бути достатнім, але не надмірним.

Список використаних джерел:

1. Чайковська М.П. Стратегії розвитку ІТ-ринку в умовах фінансової кризи. Вісник соціально-економічних досліджень. №35. С. 132-138.
2. Семанюк В. З. Інформаційна теорія обліку в постіндустріальному суспільстві : монографія. Тернопіль : ТНЕУ, 2018. 392 с.
3. Семанюк В. З. Інформаційні ресурси підприємства: обліково-теоретичний аспект. Вісник Львівської комерційної академії. Львів: Видавництво ЛКА, 2011. Випуск 35. С.319-322.

УДК 657.631:330.46

АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ ДЛЯ ПОТРЕБ УПРАВЛІННЯ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ

Портоварас Т.Р.

к.е.н., докторантка

кафедри обліку і оподаткування,

Західноукраїнський національний університет,

м. Тернопіль

В сучасних умовах господарювання проведення аналізу діяльності суб'єкта господарювання важко уявити без застосування інформаційних технологій, оскільки

вони стали невід'ємним елементом у процесі управління підприємством. Їх основна мета полягає у швидкому опрацюванні великих масивів інформації [2, с.177] відповідно до потреб споживача та надання їх у відповідних форматах для використання з ціллю прийняття управлінських рішень, що дозволить максимально оптимізувати діяльність й підвищити її ефективність. Тож важливим у процесі управління підприємством в сучасних умовах виступає впровадження цифровізації виробничих і управлінських процесів. Вона дозволить знизити капіталовкладення при формуванні бізнесу і витрати у процесі прийняття рішень, сприятиме створенню якісних продуктів відповідно до потреб споживачів та забезпечуватиме зручність режиму роботи. Підтвердити ефективність застосування технологій цифровізації в процесі діяльності підприємств дозволила пандемія COVID-19, яка змусила розвивати нові підходи і режими роботи через карантинні обмеження [1]. Для виживання в таких умовах багато суб'єктів господарювання розпочали застосовувати інноваційні рішення щодо власної діяльності, які базувалися саме на інформаційних технологіях.

Впровадження технологій цифровізації у процес управління суб'єкта господарювання має наступні переваги: покращення умов співпраці з клієнтами, тобто у процесі застосування цифровізації створюється пряма взаємодія між клієнтами та спектром наданих послуг, що дозволяє оптимізувати роботу співробітників підприємства; гнучкість проведення бізнес-процесів, тобто впровадження сучасних технологій уможливорює швидку адаптацію до потреб клієнта та сприяє задоволенню його потреб, що дозволяє ефективно конкурувати на ринку; розвиток інноваційних можливостей у процесі діяльності (хмарні технології, Mobile First та застосування інших сучасних програмних продуктів); генерування великих масивів цифрових даних, які дозволяють підприємствам ефективно проводити аналіз та структурувати економічну інформацію. За приклад, можуть слугувати такі технології, як Big Data та Artificial Intelligence, що орієнтовані на оброблення великого потоку інформації для прийняття управлінських рішень, прогнозування та побудови оптимізаційних моделей [3, с.199].

Слід відмітити, що розвиток технологій цифровізації позитивно вплинув на проведення аналітичної роботи діяльності суб'єктів господарювання [4, с.118], адже цьому сприяє широкий спектр програмних продуктів (табл.1).

Таблиця 1

Програмні продукти з аналітичними опціями

№ з/п	Назва	Програмні продукти
1	Бухгалтерські програми	«1С:Бухгалтерія», «Парус», «БЕСТ», «Електрона бухгалтерія», «Бухгалтерія без проблем», «iScala», «Oracle Applications», «IFS Applications», «FinExpert»
2	Аналітичні програми	«АНЗК-Аналітик», «Фінансовий аналіз» версії 3.0. », «БЕСТ-Ф», «Microsoft Excel»,», Три Кита», «Audit Expert», «Forecast Expert», «Project Expert», «Sales Expert», Marketing Optimization, Oros Analytics, Alcar Strategic Financial Planning System, ithink, iDecide 2000, Advanced Financial Statement Analysis, «НЕК-аналітик», «ІНЕК-інвестор», «Project Expert»
3	Програми прийняття управлінських рішень	«Oracle Applications», « SAP R/3», «Галактика», «AliahThink», «DSS версії 6.0», «BestChoice3»,« DecisionMaker»,« Expert Choice»,« Strad».

Джерело: узагальнено на основі огляду програм, наявних на ринку

Основним призначенням більшості з програм є автоматизація складних технологічних процесів щодо здійснення аналітичної роботи. Практика їх використання засвідчує, що врахування технологій цифровізацій є передумовою успішного ведення бізнесу в конкурентному середовищі.

В таких умовах підприємства зобов'язанні приймати виклики, в тому числі щодо розвитку і застосування у своїй діяльності сучасних інформаційних технологій проведення аналізу, якщо вони націлені на успішний розвиток та прагнуть займати лідируючі позиції на ринку. Важливим аспектом у даній площині також виступає розроблена стратегія підприємства, яка повинна чітко окреслити цілі та мету діяльності. На основі визначеної стратегії розвитку фахівці повинні провести цифрову трансформацію підприємства та, враховуючи науково-технічний розвиток, постійно удосконалювати ведення аналітичної

діяльності суб'єктів господарювання. Також, важливим елементом у процесі цифровізації виступає рівень кваліфікації персоналу. Тому важливо ініціювати відповідне його навчання, зокрема проводити тренінги працівникам підприємства щодо роботи з новими технологіями. Загалом варто відмітити, що проведення адекватного аналізу діяльності суб'єкта господарювання з використанням сучасних інформаційних технологій досить складне завдання. Але його виконання дозволить визначити перспективи розвитку, відкрити нові можливості для співпраці з іншими підприємствами та успішно розвивати підприємства у конкурентному середовищі.

Список використаних джерел

1. How COVID-19 has pushed companies over the technology tipping point – and transformed business forever (2021). URL: <https://www.mckinsey.com/business-functions> [in English].
2. Khorunzhak, N.M., Lukanovska, I.R. (2019). Accounting in the digital economy: problems and prospects. *Chornomorski ekonomichni studii*. Vypusk 45, 176-179 [in Ukrainian].
3. Polischuk, S., Rospopchuk, T. (2021). The Impact of Digitalization on Changing Business Models of Enterprises. *Ekonomichniy visnyk NTUU «Kyivskiy politekhnichnyi instytut»*. № 18, 199-202. URL: <https://doi.org/10.20535/2307-5651.18.2021.231175> [in English].
4. Polous, O. (2020). System analysis of indicators of digitalization of Ukrainian enterprises. *Ekonomichniy analiz*. [S.l.], v. 30. No1(2), 118-124. URL: [doi:http://dx.doi.org/10.35774/econa2020.01.02.118](http://dx.doi.org/10.35774/econa2020.01.02.118) [in Ukrainian].

УДК 657.1

ІМПЕРАТИВ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ

Разборська О.О.,

к.е.н., доцент,

доцент кафедри обліку, аналізу і аудиту

Донецький національний університет імені Василя Стуса,

м. Вінниця

На сьогодні в умовах глобальної пандемії, соціальних хвилювань, політичних потрясінь і економічної кризи підприємства отримали виклик, в зв'язку з чим перед

внутрішніми аудиторами була поставлена задача надати гарантії і консультаційні послуги, щоб допомогти своїм підприємствам вижити. За цих умов інфраструктура внутрішнього аудиту і процеси також були порушені – внутрішні аудитори були вимушені перейти на віддалену (дистанційну) роботу, мати справу зі швидким розширенням ризикового середовища і боротися з ресурсними коливаннями. Для успішного реагування на такі умови вимагається ефективна співпраця, спілкування та продуктивність, досягнення та розширення яких можливе за рахунок інновацій та застосування технологій, цифрової трансформації внутрішнього аудиту. Продовження цифрової трансформації внутрішнього аудиту буде швидко прискорюватися в 2022 році, оскільки саме внутрішній аудит використовує технології реагування на складні та швидкозмінні умови. Отож основоположними в даному напрямку є питання цифрової трансформації інфраструктури та процесів внутрішнього аудиту, що доводить актуальність теми та означило мету дослідження.

Дослідження розвитку внутрішнього аудиту дозволило обґрунтувати перехід від ризик-орієнтованого зовнішнього аудиту до внутрішнього аудиту як інструменту управління корпоративними ризиками, і виділити наступні аспекти розвитку внутрішнього аудиту як виду контрольної діяльності: ризик-орієнтований підхід пояснюється необхідністю оптимізації всіх видів ресурсів підприємств; внутрішній аудит здатний оцінити систему внутрішнього контролю в частині достовірності інформації, дотримання законодавства, збереження активів, проводити аналіз і оцінку ефективності системи управління ризиками та пропонувати методи зниження ризиків; внутрішній аудит є об'єктивним джерелом інформації для проведення оцінки відповідності системи принципам корпоративного управління [1, 2].

Відповідно основними об'єктами уваги ризик-орієнтованого внутрішнього аудиту повинні стати елементи системи управління – системи внутрішнього контролю та управління ризиками за функціональними напрямками діяльності підприємства. При цьому для будь-якого підприємства важливо не стільки уникати ризиків, зменшити їх

наслідки, скільки мати можливість передбачити і нівелювати можливі ризики, знизити можливість їх виникнення до мінімального рівня.

Проте, існує вірогідність, у разі неналежного планування, недостатнього забезпечення ресурсами та неякісного виконання із незадовільною звітністю, не створення додаткової цінності підрозділами внутрішнього аудиту. Звідси слідує, що забезпечення високоякісної роботи з внутрішнього аудиту – це найважливіша характеристика процесу створення доданої цінності. Мережа PEMPAL [3] розробила спеціальний інструментарій для оцінки якості внутрішнього аудиту, який містить низку елементів, які потребують розгляду для підвищення якості аудиторської роботи.

Отже, робота внутрішніх аудиторів у сучасних умовах розвитку системи внутрішнього контролю якості (СВКЯ) набуває для керівництва підприємства як інформаційне, так і рекомендаційне значення, що пов'язано з методичним консультуванням і залученням персоналу до процесу поліпшення в умовах швидкого розвитку цифрових технологій, зокрема дигіталізації, як способу перенесення всіх видів інформації у цифрову форму, віртуалізації трудових процесів. За допомогою впровадження інноваційних технологій, ефективної та продуктивної співпраці можна уникнути великих ризиків та своєчасно реагувати на ці коливання. Для забезпечення спільної співпраці, спілкування та продуктивності, внутрішні аудитори використовують наступні типові технології (рис. 1).

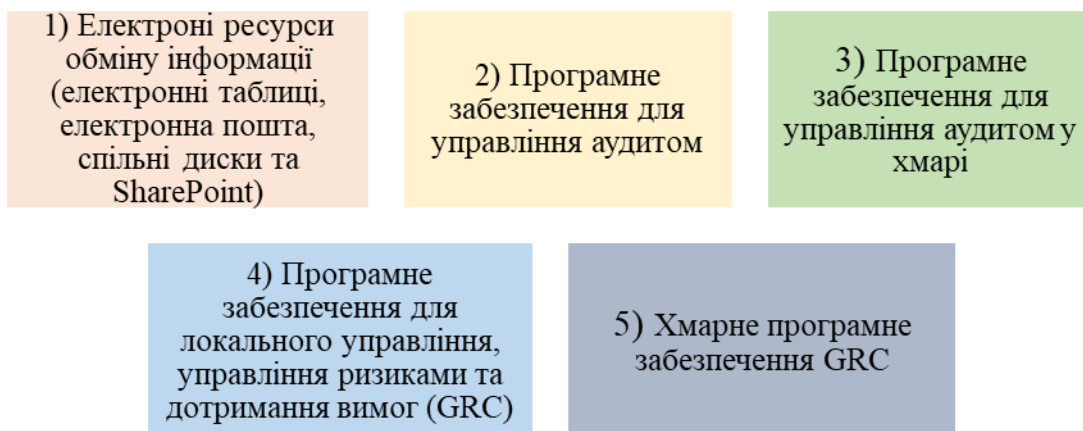


Рисунок 1. Типові технології забезпечення спільної співпраці, спілкування та продуктивності внутрішнього аудиту

Джерело: розроблено на основі [4]

Додатково, Система компетенцій внутрішнього аудиту (ПА) визначає кілька комп'ютерних компетенцій, необхідних для планування і виконання завдання внутрішнього аудиту, включаючи прикладні знання та експертний рівень компетенції, що пов'язані з інструментами і методами комп'ютерного аудиту, а також даними методів аналітики. Система також визначає комп'ютерні компетенції, необхідні для визначення та усунення ризиків, характерних для галузі і середовища, в якій підприємство працює. Внутрішні аудитори на прикладному рівні знань застосовують аналіз даних та ІТ в аудиті. На експертному рівні внутрішні аудитори йдуть ще далі, щоб оцінити використання аналізу даних і ІТ в аудиті. Тому роль цифрової трансформації внутрішнього аудиту – виступати ініціатором впровадження сучасних технологій як засобу вирішення виявлених проблем і ризиків для забезпечення безперервності діяльності підприємств в кризових умовах.

У цифрових технологій як мінімум дві незаперечні переваги, які важливі для внутрішнього аудиту: по-перше, зниження впливу людського фактору на процес і, по-друге, електронні «сліди» виконуваних операцій. Це необхідно для побудови надійної системи внутрішнього контролю і зниження ризиків для підприємства. При цьому не завжди цифрове рішення проблеми має на увазі створення нових ІТ-систем або придбання коштовного устаткування [2].

Таким чином, можемо стверджувати, що система сучасного внутрішнього аудиту повинна будуватися на інформаційних методах з використанням цифрових технологій, а також сприяти керівникам, максимально виявити недоліки і вказати методи їх усунення в складному механізмі корпоративної системи управління бізнес-проектами. Використання технологій аудиторськими службами підприємств зросло за двох причин: необхідність модернізації та необхідність у зменшенні ручних процесів. Зокрема, сучасні хмарні платформи пропонують підвищену гнучкість, продуктивність, сумісну роботу при розподілі між підприємствами, оперативність та точність отримання інформації обліку і

контролю, що забезпечить здатність службам внутрішнього аудиту вирішувати конкретні бізнес-завдання, усувати причини недоліків у процесах, забезпечуючи зниження ризиків.

Список використаних джерел:

1. Попадинець І. І. Особливості здійснення внутрішнього фінансового контролю в країнах ЄС та в Україні. International scientific and practical conference «Legal practice in EU countries and Ukraine at the modern stage»: Conference proceedings, (January 25-26, 2019. Arad). Arad: Izdevnieciba «Baltija Publishing». 2019. С. 419-423.

2. Разборська О. О. Облік, аналіз, аудит у забезпеченні безперервності діяльності: монографія / за заг. ред Є.Є. Іоніна.– Вінниця: ТВОРИ. 2021. 244 с. Розділ 3, параграф 3.2: Сучасні тенденції розвитку системи внутрішнього контролю при веденні обліку за МСФЗ. С. 165-186.

3. Руководство РЕМРАЛ по внутреннему аудиту: демонстрация и изменение добавочной ценности. URL:[https://kyivaudit.gov.ua/vr/ka/index.nsf/b3ee4ef4a4e9ca24c2257c210037e49a/03299a590634d1e4c225845600478a8d/\\$FILE/added_value_ru_pages.pdf](https://kyivaudit.gov.ua/vr/ka/index.nsf/b3ee4ef4a4e9ca24c2257c210037e49a/03299a590634d1e4c225845600478a8d/$FILE/added_value_ru_pages.pdf).

4. Analyzing the Impact of 2020 on Internal Audit Functions' Implementation of Technology. URL: <http://go.auditboard.com/rs/961-ZQV-184/images/AuditBoard-IAF-Internal-Audit-Digital-Transform>

УДК 657:004:658.11

ОБЛІКОВИЙ ІМПЕРАТИВ ІНФОРМАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ МЕНЕДЖМЕНТУ ПІДПРИЄМСТВА

Савчук В. К.

д.е.н., професор,

професор кафедри статистики та економічного аналізу

Національний університет біоресурсів і

природокористування України,

м. Київ

Ефективність менеджменту підприємства визначається тим, наскільки його господарсько-управлінські системи (виробнича, технологічна, організаційна, керівництва та ін.) збалансовані й узгоджені в часі і просторі. В цьому випадку його діяльність супроводжується позитивною синергією, підтримувати яку можна тільки базуючись на

відповідній інформаційній системі, яка в інформаційному суспільстві покликана забезпечити стійке функціонування не тільки підприємства, а й національної економіки. Процес формування інформаційної системи передбачає збирання, зберігання, опрацювання та передачу даних з метою оцінки господарських ситуацій/проблем і розробки, обґрунтування, прийняття та корегування керівництвом конкретного підприємства управлінських рішень. Протягом багатьох років, на думку економістів, дані оперативного, бухгалтерського (управлінського і фінансового), статистичного та інших видів обліку були основою інформаційної системи підприємства. Проте, в сучасних умовах трансформації економіки в ринкову, розширення глобалізаційних процесів і міжнародної співпраці, активізації інноваційних чинників в різних сферах діяльності, постає необхідність врахування менеджментом підприємств організаційно-правових і фінансових особливостей функціонування різних їх форм господарювання, розширення міжнародних зв'язків потребує уніфікації інформації зокрема через дотримання вимог міжнародних стандартів формування обліково-фінансових даних, збільшення частки господарсько-управлінської інформації, одержуваної з допомогою технічних засобів - через використання GIS-технологій для оцінки землекористування, застосування систем точного землеробства, широкої комп'ютеризації тваринницьких ферм тощо, обліковий імператив менеджменту, при збереженні його базових елементів (документальне підтвердження фактів господарського життя в першу чергу операцій, пов'язаних з використанням матеріальних, трудових і фінансових ресурсів та одержанням продукції, що дозволяє визначати її собівартість - основний системний показник для оцінки функціонування підприємства на засадах самоокупності і самофінансування), набуває нових можливостей. Зокрема, через виявлення і включення в управлінський арсенал додаткових чинників - переваг тієї чи іншої організаційно-правової форми господарювання, міжнародного досвіду ведення бізнесу, використання інформації GIS-технологій, ширшої комп'ютеризації управління виробничими процесами в рослинництві і тваринництві та ін., забезпечується підвищення конкурентоспроможності підприємства.

Таку облікову діяльність, погоджуючись з думкою професора Г. Г. Кірейцева, можна розглядати як когнітивну, тобто як спільну розділену високоінтелектуальну управлінську працю, спрямовану на пізнання відображуваних умов, процесів і результатів діяльності з метою досягнення передбачуваного рівня управління, а також як технологію формування нових професійних знань – субстанціональної основи вартості інтелектуального капіталу суб'єкта господарювання [1]. В сучасних умовах обмеженості матеріальних ресурсів, ускладнення умов ведення бізнесу інтелектуальний капітал стає вирішальним чинником розвитку підприємства. Проте, цей капітал буде вагомим, а інформаційна система високоефективною, якщо вона синтезуватиме знання і уміння різних фахівців: облікових працівників, економістів, юристів, менеджерів, маркетологів, діджитал-спеціалістів тощо. Такий підхід повинен стати основою організації підготовки спеціалістів в ЗВО з одночасним формуванням у студентів почуття відповідальності та гордості за рівень і якість професійних знань.

Список використаних джерел:

1. Кірейцев Г. Г. Глобалізація економіки і уніфікація методології бухгалтерського обліку: м. Житомир, 18-19.10.2007 р. / Г. Г. Кірейцев. Житомир: ЖДТУ, 2007. – 68 с.

УДК 657.1

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК В ЦИФРОВУ ЕПОХУ

Стемковська І. В.,

стариша викладачка кафедри обліку і аудиту

ВП НУБіП України «Бережанський агротехнічний інститут»,

м. Бережани

Сучасний напрям розвитку бухгалтерського обліку повинен містити досягнення фундаментальної та прикладної науки, а також сучасних цифрових технологій. Особливої

актуальності застосування цих технологій набуває у зв'язку з карантинними заходами внаслідок поширення COVID-19 і потребою дистанційного виконання облікових функцій. Ключовими словами року в бухгалтерському обліку, як і в інших сферах, стали «віддалена робота» та «цифрова трансформація бізнесу».

Питання розвитку бухгалтерського обліку в умовах цифрових трансформацій в Україні досліджуються у працях таких науковців, як: Р. Ф. Бруханський, Н. А. Канцедал, В. В. Муравський, М. С. Палюх, М. С. Попович, В. Я. Плаксієнко, І. М. Назаренко, В. З. Семанюк, І. В. Спільник, І. Р. Лукановська, Н. Л. Шишкова, О. В. Ярощук, О. С. Вишневський, Н. М. Краус, Л. О. Матвейчук, та багато інших.

Система бухгалтерського обліку найбільш гостро потребує впровадження цифрових технологій та пошуку шляхів їх впровадження. Суть її полягає в розширенні простору для роботи з інформацією, у підвищенні зручності та мобільності бізнес-процесів без додаткових витрат, «хмарному» доступі до будь яких даних та документів, швидкому документообігу, впровадженні технологій, що пов'язані з індивідуалізацією виробничої системи.

Основними перешкодами для розвитку цифрової економіки в Україні є фінансові та юридичні. Фінансові заважають діяльності українських компаній на світових ринках, особливо щодо необмеженого надходження коштів на рахунки, відкриті в Україні. А юридичні не сприяють поширенню ідеології спільної економіки на внутрішніх ринках [1].

У сучасних умовах для інтеграції з ІТ-технологіями теорія і практика бухгалтерського обліку змінюється. Бухгалтер найближчої перспективи повинен мати певні навички, а саме: гнучкість у навчанні, володіння іноземною мовою, критичне мислення, новаторство в підходах, запит на розширені рішення, інноваційні методи обробки даних обліку, уміння працювати з інструментами аналізу даних та експертних систем, кросфункціональність, адаптивність до інновацій, уміння виявляти ризики та пріоритезувати завдання, створення та ефективне використання цифрового контенту, використання розподілених ланцюжків даних і блоків, об'єднання віртуальних і реальних об'єктів на основі 3D-технологій.

У перспективі цифровізація бухгалтерського обліку можлива за умови поєднання нових концепцій обробки та передачі інформації: системності та комплексності бухгалтерського

обліку господарських операцій в режимі реального часу (RTA); прозорого та оперативного обміну електронними даними – від первинних документів до звітності (EDI); розширена мова статистичної, фінансової, контрольно-аналітичної, управлінської, податкової звітності (XBRL); роботизація та «хмарні технології» (Cloud computing) ідентифікації, розрахунку, оцінки, обчислення – облікові операції, що базуються на хмарах; штучний інтелект (AI) – впровадження математичного моделювання сучасними інноваціями (оцінка активів, зобов'язань); BigData – використання великих масивів інформації для якісних розрахунків, для підвищення їх ефективності, точності та швидкості; блокчейн (blockchain) – накопичення інформації та ефективний е-контроль; гнучкі цифрові інфраструктури (електронна комерція, онлайн взаємодії суб'єктів господарювання, органів влади) [4]. На наш погляд, блокчейн здатний зробити бухгалтерський облік безперервно функціонуючим процесом. Адже технологія блокчейн має ряд переваг, а саме: можливість відстеження фінансових операцій і трансакцій на сайті; захист даних за допомогою електронного цифрового підпису; доступ кожного учасника до актуальної копії бази даних; швидкість і надійність виконуваних операцій; захищеність операцій і користувачів завдяки децентралізації даних між серверами тощо.

На підприємстві для скорочення паперових масивів облікової інформації можна впроваджувати технології близької дії, безконтактної ідентифікації інформації, наприклад карткові, біометричні технології, технології штрихового кодування, радіочастотної ідентифікації, мовленнєвого введення даних, машинного зору, зокрема QR-кодів та пристроїв для їх зчитування [3, с. 86].

Отже, нова реальність бухгалтерського обліку – це виклики і завдання, а також нові компетентності, які диктує ринок цифрової епохи.

Таким чином, можна зробити висновок, що темпи розвитку цифрового обліку в Україні досить низькі через невідповідність державних органів і бізнес-структур. Однак все більше підприємств виявляють інтерес до цифрових технологій як очевидної конкурентної переваги у створенні умов для цифрового обліку на кожному етапі створення продукції та безпечному хмарному зберіганні даних компанії.

Список використаних джерел:

1. Канцедал Н. А. Бухгалтерський облік цифрової епохи: розширення термінологічних кордонів. *Бухгалтерський облік та фінанси*. 2019. № 1(83). С. 29-34.
2. Рогова Н. Трансформація політики, інструментів і технологій обліку та оподаткування в умовах цифрової економіки. *Фінансовий простір*. 2020. № 2 (38). С. 103-116.
3. Спільник І. В., Палюх М. С. Бухгалтерський облік в умовах цифрової економіки. *Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації*. 2019. № 1-2. С. 83-96.
4. Шишкова Н. Л. Перспективи IT-модернізації бухгалтерського обліку: актуалізація теорії і практик. *Економічний вісник*. 2019. № 3 (67). С. 146-159.

УДК: 658.1:004.775

**ШЛЯХИ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БАЗИ ПІДПРИЄМСТВА У
МАЙБУТНЬОМУ**

Хомовий С.М.,

к.е.н., доцент

кафедри обліку і оподаткування

Білоцерківський національний аграрний університет

м. Біла Церква

Свиноус І.В.

д.е.н., професор

кафедри обліку і оподаткування

Білоцерківський національний аграрний університет

м. Біла Церква

Хомовий М.М.,

к.с-г.н., доцент

кафедри землеробства, ґрунтознавства та захисту рослин

Подільський державний університет

м. Кам'янець-Подільський

На сьогодні науковці сходяться в думці, що останнє десятиліття було в основному пов'язано з автоматизацією економічних даних. Якщо говорити про бухгалтерію то це інтенсивне вивчення і обробка витрат діяльності підприємства.

Проте серед майбутніх технічних напрямків розвитку бухгалтерії можна виділити декілька процесів розвитку суспільства, які спрямовані на майбутнє: 1) Технології збільшення швидкості формування і передачі оперативних даних; 2) Розвиток технології «Блокчейн»; 3) Розвиток штучного інтелекту.

Передові країни світу вже сьогодні активно впроваджують і розвивають так звану 5G технологію, що передбачає здатність передавати дані набагато більших обсягах та відкриває потоки економічної інформації, що підключені до мережі «Інтернет».

Блокчейн може стати одним із інструментів, завдяки якому бухгалтери матимуть можливість підвищити свою цінність. Коли дана технологія допоможе автоматизувати відстеження транзакцій, компаніям знадобляться експерти, які зможуть гарантувати, що технології працюють правильно не тільки з технічної точки зору, а і в контексті отриманих результатів. Блокчейн дозволить відкрити нові можливості для нашої професії, оскільки бухгалтерські фірми, все частіше займаються розробкою рішень корпоративних проблем.

Найбільш обговорюваною на сьогодні є застосування технології «Штучного інтелекту». Згідно з результатами дослідження, проведеного англійською організацією САВА, яка надає підтримку бухгалтерам-практикам – 52 % опитуваних оптимістично налаштовані щодо застосування штучного інтелекту, 32 % – відносяться до тих, які з тривогою очікують нововведень, оскільки бояться, що технології зможуть повністю замінити працівників, і 16 % ще не сформуvalи своєї думки з цього приводу [1].

Доступ до аналітики і аналізу даних в режимі реального часу надасть бухгалтерам інформацію, необхідну для розробки дієвих рекомендацій щодо ефективних управлінських рішень. З такими даними бухгалтери зможуть пропонувати для менеджменту підприємства швидкі елементи коригування курсу підприємств, і таким чином запобігти проблемам або використовувати нові можливості для зростання. Основні переваги застосування штучного інтелекту в бухгалтерській сфері є:

1) Збільшення кількості та якості аналізу даних. Штучний інтелект зможе обробляти великі обсяги економічних даних (структуровані та неструктуровані), а також збільшувати масштаб, об'єм і чіткість аналізу;

2) Підвищення потужності спостережень та виявлення помилок. Фактично він може миттєво вивчати помилки або нові випадки і з часом ставати все більш розумним. Він здатний накопичувати і поглиблювати економічну інформацію підприємства.

3) Покращення узгодженості бухгалтерських процесів. Штучний інтелект є більш послідовним ніж людина. Машина не втомлюється, не зазнає впливу емоцій, не буває голодною або хворою. Вона не піддається впливу біологічних коливань та не потребує відпусток або відгулів як воно є людиною [2].

Пропонуємо розглянути більш детальний розгляд впливу даних процесів на розвиток бухгалтерської сфери у таких напрямках як: бухгалтерський облік, аудит і податки:

1) Бухгалтерський облік. Практика управління в бухгалтерських відділах підприємств зустрінеться з викликами модернізації організаційної моделі обліку, оскільки зміняться самі технології. Зазвичай ці моделі будуються у формі піраміди, з великою кількістю менш досвідчених робітників внизу і висококваліфікованими керівниками на її вершині. Скоріше всього дана технологія замінить низькокваліфікованих бухгалтерів. Проте тоді не зовсім зрозуміло звідки появляться висококваліфіковані працівники? Адже раніше вони піднімаються вгору по корпоративній ієрархії всередині фірми. І якщо замінити початкові рівні даної піраміди не зрозумілим є і те на якій основі їх формувати? Можемо припустити що в цьому випадку збільшиться роль університетської освіти, яка буде більш орієнтована на випуск високопрофесійних фахівців з специфічними компетентностями у сфері автоматизації.

2) Аудит. Передбачається, що клієнти отримають більш якісні послуги, оскільки технології перевіряють цілі масиви даних, а не тільки вибірки. Завдяки цьому аудиторі зможуть надавати більше корисної інформації, що сформована на аналітичних даних.

Проте це може стати проблемою для аудиторських фірм, оскільки підтримка даних технологій також вимагає значних фінансових коштів, особливо якщо ми говоримо про передові технології, яким на сьогодні є Блокчейн та штучний інтелект.

3) Податки. Вищезгадані технології в податковій сфері і вподальшому займатимуть дедалі вагомніше місце. Проте консультації з податкових питань та комунікації з клієнтами податкових структур, пов'язані зі покращенням податкових процесів, будуть як і раніше більшою мірою здійснюватися фахівцями-практиками та зберігатимуть традиційну цінність людини-професіонала.

Отже, ми передбачаємо, що технологічний розвиток у майбутньому призведе до значного покращення інформаційної бази підприємств та зменшення рутинної праці бухгалтерського персоналу.

Список використаних джерел:

1. Palata Audytoriv i buhgalteriv Ukrainy (2019). Shtuchnyj intelekt dopomozhe buhgalteram buduvaty kar'jeru. <https://www.pabu.com.ua/ua/mediacentr-3/profesiini-novyny/1300-shtuchnyi-intelekt-dopomozhe-bukhhalteram-buduvaty-karieru> [in Ukrainian].
2. Andrij Pylypenko (2021). Zaporukozu uspihu v profesii' je zdattnist' adaptuvatysja ta nabuvaty novykh kompetencij. <https://ibuhgalter.net/material/1178/23619> [in Ukrainian].

УДК 657.631:330.46

АНАЛІЗ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Хорунжак Н.М.

д.е.н., професор

кафедри обліку і оподаткування,

Західноукраїнський національний університет,

м. Тернопіль

Динамічний розвиток господарюючих суб'єктів і взаємовідносин між ними, мінливість середовища функціонування та зростання конкуренції на ринку зумовлюють потребу

пошуку можливих шляхів зростання ефективності діяльності. В цьому контексті в рамках затвердження Концепції розвитку цифрової економіки і суспільства України на 2018-2020 роки [1] було реалізовано низку заходів, спрямованих на розвиток й удосконалення сучасних інформаційних технологій для досягнення економічних цілей. Практичні вимоги господарюючих суб'єктів повною мірою відповідають потребі цифровізації, адже вона уможливорює швидке вирішення багатьох управлінських завдань. Багато науковців, зокрема Хірс І.М., Лукановська І.Р. та інші аргументовано стверджують, що «для забезпечення ефективних взаємозв'язків всіх систем... необхідно застосовувати цифрову платформу, в рамках якої... можливе об'єднання різних учасників ринку на основі єдиного інформаційного середовища» [2, с. 236], в результаті «найпершим сподіванням орієнтації української економіки на цифрові технології буде залучення нових інвестицій, а іншим позитивним результатом – збільшення ВВП України» [3, с.176].

Проте реальність досягнення позитивних результатів залежить від багатьох чинників. Насправді є багато суттєвих перешкод на шляху цифровізації та її використання для економічних цілей. Використання сучасних технологій поширюється зараз практично на усі процеси та системи. До прикладу, комп'ютеризація обліку, характерна для переважної більшості суб'єктів господарювання, фактично створила об'єктивні передумови формування системи аналізу, що може автоматично реалізуватися в наявній інформаційній системі. Для цього, по перше є усі наявні технічні можливості, а по друге вснує нагальна потреба в проведенні аналітичних обчислень, як поточних, так і стратегічних для утримування підприємства на ринку. Вагомими проблемами на шляху розвитку системи аналізу в умовах цифровізації є: недостатній рівень технічної оснащеності та фінансових ресурсів для закупівлі ліцензійного програмного забезпечення; відсутність фахівців потрібного профілю та з відповідними навиками й вміннями, або їх низький стан; наявність багатьох доступних та універсальних методик, які, однак, не завжди реально підходять конкретному суб'єкту господарювання; недостатня гнучкість бухгалтерських програмних продуктів і труднощі у дотриманні конфіденційності при формуванні програмних додатків для здійснення аналізу тощо. Варто наголосити, що існуючі програмні продукти (принаймі більшість з них) містять

низку аналітичних можливостей. Зокрема, йдеться про фінансовий аналіз і наявні у програмах рішення ERP класу. В цьому контексті слід акцентувати увагу, що частина аналітичних результатів закладена у самій бухгалтерській програмі (наприклад у вигляді звітів: заборгованість контрагентів, аналіз руху грошових коштів, платіжний календар та багато інших). Одним з недоліків в цьому випадку є той факт, що інформація максимально доступна для відповідних облікових працівників, які ведуть операції з розрахунків, обліку руху коштів і інших об'єктів, щодо яких доцільним є контроль стану. Однак такі дані також необхідні аналітикам, які застосовуючи певні методи, способи й підходи, можуть побудувати на їх основі імітаційні прогностичні моделі й запропонувати оптимальні шляхи використання ресурсів. Не менш цінною для ефективної діяльності є програмна опція «Бюджетування». Її використання надає широкі можливості не лише для формування бюджетів, а й уможливорює проведення більш глибокого аналізу економічних показників. При цьому важливим позитивним моментом є той факт, що дані для такого аналізу можуть бути отримані з різних джерел, в тому числі й зовнішніх. Цінним у сучасних програмних продуктах, які використовують для обліку, є також можливість самостійно вводити розрахункові формули, використовуючи для цього такий механізм як «Фінансовий розрахунок» та проводити таким чином аналіз господарської діяльності. Не заглиблюючись більш детально в питання оцінки наявних програмних можливостей проведення аналізу показників господарювання, зауважимо, що достатньо інформаційними є спеціальні інструменти, до прикладу, «Монітор цільових показників» з опцією доступу не лише в локальній мережі, а й віддалено, можливості закладання у регламентних налаштуваннях часових рамок підготовки даних (звітів), формування стратегічних прогнозів, здійснення факторного аналізу, реалізація декомпозиційних рішень, формування аналітичного балансу та визначення на його основі показників фінансової стійкості тощо. Загалом такий широкий спектр аналітичних можливостей програмних продуктів з обліку дозволяє активно впливати на результативність і ефективність діяльності суб'єктів господарювання без суттєвих додаткових витрат. Однак спеціалізовані програми мають набагато більше різноманітних прикладних аналітичних рішень з відповідними методичними моделями і пособами репрезентації результуючих

показників. Але перешкодою їх застосування є вартісний критерій програмного забезпечення. В перспективі доцільно розвивати обидва напрями, адже для великих підприємств абсолютно не складно закуповувати спеціальні програми для здійснення аналізу.

Список використаних джерел:

1. On approval of the Concept of development of the digital economy and society of Ukraine for 2018-2020 and approval of the action plan for its implementation (2018). Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy № 67-r [in Ukrainian].
2. Hirsu, I. (2021). Analysis of innovation infrastructure of enterprises in terms of digitalization. Ekonomichni chytannia: materialy Mizhnar. nauk.-prakt. konf., prysviach. 85-richchia profesora V.I. Shyiana (pp.235-237). - Kharkiv: KhNAU [in Ukrainian].
3. Khorunzhak, N.M., Lukanovska, I.R. (2019). Accounting in the digital economy: problems and prospects. Chornomorski ekonomichni studii, Vypusk 45, 176-179 [in Ukrainian].

УДК 657.6:336.148

МОНІТОРИНГ ДЕРЖАВНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ: ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ

Чебан Ю.Ю.,

канд. екон. наук, доцент

кафедри обліку і оподаткування

Миколаївський національний аграрний університет,

м. Миколаїв

Павліченко А.О.,

здобувач вищої освіти

обліково-фінансового факультету

Миколаївський національний аграрний університет,

м. Миколаїв

Чехун Р.В.,

здобувач вищої освіти

обліково-фінансового факультету

Миколаївський національний аграрний університет,

м. Миколаїв

Впровадження інституту моніторингу у системі публічних закупівель має на меті підвищення ефективності системи управління публічними закупівлями. Моніторинг, як поняття, сформувався у середині ХХ ст., найчастіше

ототожнюється зі спостереженням за одним або більше об'єктами економічного середовища в просторі й в часі. Моніторинг (від латинського monitor – нагадуючий, наглядаючий) розглядається вченими і як безупинне спостереження за економічними (або будь-якими іншими) об'єктами, і як аналіз діяльності, як форма контролю [1].

Моніторингом державної закупівлі є певний аналіз дотримання безпосередньо Замовником законодавства із здійснення публічних закупівель. Метою моніторингу є попередження всіх можливих порушень законодавства про публічні закупівлі.

Моніторинг процедури закупівлі охоплює не всі етапи процедури закупівлі, спрямований на етап проведення процедури та підписання договору з переможцем. Основними підставами для проведення моніторингу є: дані автоматичних індикаторів ризиків; інформація від органів державної влади та місцевого самоврядування; повідомлення в ЗМІ; виявлення ДАСУ порушень через Prozorro; інформація від громадських об'єднань. Державна аудиторська служба приймає рішення про початок моніторингу процедури закупівлі за наявності однієї або декількох із підстав, визначених в частині другій статті 8 Закону [2].

Моніторинг публічних закупівель є унікальним заходом державного фінансового контролю, особливість якого полягає у відкритості та прозорості. Ця процедура має такі етапи: прийняття рішення про проведення моніторингу; початок проведення моніторингу; взаємодія з Замовником; надання висновку; надання роз'яснень Замовнику.

Не зважаючи, що зовнішній контроль закупівель у формі моніторингу спрямований на перевірку насамперед Замовників, результати такої перевірки за умови виявлення порушень, не можуть не бути дотичними до діяльності Учасника.

У 2019 році Замовниками завершено 146,3 тис. процедур закупівель (відкриті торги, відкриті торги з публікацією англійською мовою та переговорна процедура, за виключенням відмінених та визнаних такими, що не відбулися) загальною вартістю 420,3 млрд грн. Відповідно рівень охоплених контролем процедур закупівель у кількісному показнику становить майже 6%, у вартісному – майже 20% (це понад 8,7 тис. закупівель загальною вартістю 82,5 млрд грн) [3].

Завдяки проведеному моніторингу виявлено порушення, допущені замовниками під час здійснення закупівель загальною вартістю 55,3 млрд гривень. Ці порушення виявлено у 93% охоплених контролем процедур [3]. Отже, результат 2019 року та динаміка зростання охоплених контролем процедур закупівель у поточному році впевнено засвідчують, що Державна аудиторська служба якісно та ефективно реалізує свої завдання у визначеній сфері з використанням інструментів, визначених законодавством.

За результатами більшості фактів проведеного моніторингу Державна аудиторська служба встановлює порушення недотримання порядку розгляду замовником тендерних пропозицій, неправомірне застосування переговорної процедури закупівлі, порушення при укладенні договорів та внесенні до них змін саме порушення, які значним чином впливають на результати закупівель.

Здійснення моніторингу на етапі після оцінки тендерних пропозицій та до моменту укладення договору є найбільш дієвим у протидії порушенням законодавства у сфері закупівель, під час якого у Державної аудиторської служби є можливість дослідити як питання планування закупівлі, так і правомірності прийняття рішень замовника щодо розгляду тендерних пропозицій та визначення переможця торгів. Процес передбачення зайвого витрачання коштів у результаті здійснення закупівель, які містять помилки та порушення, є виконаним завданням моніторингу публічних закупівель.

Взагалі, моніторинг закупівель в Україні є унікальним та не проводиться аналогічним чином в жодній країні світу.

Отже, моніторинг закупівель та оприлюднення його результатів сприятиме розширенню інформаційних прав і можливостей для громадянського суспільства у процедурах закупівель за публічні кошти та надасть можливість їхнього впливу на процеси запобігання та боротьби з корупцією.

Список використаних джерел:

1. Конащук Н.Е. Контроль у сфері публічних закупівель як чинник ефективного використання бюджетних коштів. *Вчені записки*. 2017. Вип. 18. С. 127–134.
2. Про публічні закупівлі : Закон України від 20 бер.2016р. № 9. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19#Text> (дата звернення: 03.02.2022).
3. Моніторинговий портал DoZorro: веб-сайт. URL:<https://dozorro.org> (дата звернення: 03.02.2022).

УДК 657.1

АНАЛІЗ ВИТРАТ МАЙБУТНІХ ПЕРІОДІВ

Шульга К.В.

*студентка 2 курсу, групи О-21
спеціальності «Облік і оподаткування»*

Науковий керівник: Шара Є.Ю.,

к.е.н., доцент

*Ірпінський фаховий коледж економіки та права
м. Ірпінь*

Методологічні засади обліку будь-якого об'єкта дослідження регламентують критерії його визнання, тобто однозначне формування сутності, складу, методів оцінки. Натомість, у нормативних документах відсутня система таких методологічних засад щодо витрат майбутніх періодів. Це унеможливорює економічно правильне формування їх величини як об'єкта аналізу та може призвести до неправильних висновків та оцінок фінансових результатів діяльності підприємства, а тому вказані питання потребують уточнення та конкретизації

Аналіз витрат майбутніх періодів є невід'ємною складовою ефективного управління підприємством, оскільки дозволяє встановити їх вплив на фінансові результати його діяльності. Витрати майбутніх періодів у балансі включаються до складу оборотних активів підприємства [1], тому впливають на коефіцієнти мобільності, маневреності, оборотності оборотних активів, термін оборотності оборотних активів. Важливість аналізу витрат майбутніх періодів зумовлює чисельні наукові дослідження щодо його методів та прийомів. Проте, Т. Вечорка зазначає, що національна правова система не відповідає міжнародній ні за принципами обліку витрат, ні за цінностями. Для усунення таких недоліків пропонує проводити аналіз показників Звіту про фінансові результати за трьома напрямками:

- 1) горизонтальний аналіз (порівняння показників за два суміжних періоди);
- 2) вертикальний аналіз (визначення впливу кожного із факторів);
- 3) аналіз на основі розрахунку відносних показників (коефіцієнти рентабельності) [2].

На наш погляд, запропонована методика аналізу не відбиває особливостей витрат майбутніх періодів, а тому не може бути вичерпною.

Для аналізу витрат майбутніх періодів потрібно визначити його завдання, етапи, об'єкти, адаптовані до їх складу та сутності.

На наш погляд, оптимальним складом завдань аналізу витрат майбутніх періодів є:

- 1) оцінка динаміки та структури витрат майбутніх періодів у балансі підприємства;
- 2) вивчення структури витрат майбутніх періодів за окремими складовими;
- 3) визначення факторів, що вплинули на зміну витрат майбутніх періодів у звітному році;
- 4) вивчення методу списання витрат майбутніх періодів на собівартість випущеної продукції;
- 5) оцінка впливу зміни обсягу та рівня витрат майбутніх періодів на результативні показники [3].

На основі аналізу нормативної бази, досліджень та публікацій вчених Л.М. Духновською та Л.В. Юзковець були сформульовані етапи аналізу витрат майбутніх періодів:

- а) аналіз динаміки і структури витрат майбутніх періодів;
- б) аналіз вибору оптимального методу списання витрат майбутніх періодів відповідно до

обсягу виготовленої продукції;

в) аналіз впливу статті «Витрати майбутніх періодів» на майновий стан підприємства;

г) аналіз впливу зміни обсягу та рівня витрат майбутніх періодів на результативні показники діяльності: ліквідність, фінансову стійкість, рентабельність [3].

Аналіз витрат майбутніх періодів забезпечує користувачів достовірною інформацією про різні види витрат майбутніх періодів та дозволяє визначити їх вплив на фінансові результати діяльності підприємства, тому потрібно розробляти його методи та прийоми, адаптовані до складу та структури витрат.

Список використаних джерел:

1. НП(С)БО 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності”: наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013р. № 73 // База даних «Законодавство України» / ВР України. URL <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13/page6> (дата звернення: 14.11.2016).
2. Вечорка Т. До питання аналізу доходів та витрат в умовах поглиблення ринкових перетворень в Україні // Матеріали III Всеукраїнської наук.-практ. конф. студ. та аспірантів. Чернівці: Наука і освіта, 2006. – 443 с.
3. Духновська Л.М., Юзковець Л.В. Проблемні аспекти обліку, аналізу та контролю витрат майбутніх періодів // Молодий вчений», 2014, № 4 (07), С. 52-55.

УДК 338.43:638.1(477)

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ГАЛУЗІ БДЖІЛЬНИЦТВА В УКРАЇНІ

Шульган М. Я.,

*аспірантка I-го року навчання,
спеціальності 071 Облік і оподаткування,
Вінницький національний аграрний університет,
м. Вінниця*

Науковий керівник: Здирко Н. Г.,

*д.е.н., професор,
декан факультету обліку та аудиту,
Вінницький національний аграрний університет,
м. Вінниця*

Однією із важливих та перспективних галузей сільського господарства на сьогодні в Україні є бджільництво. На сучасному етапі трансформація і розвиток

ринкової економіки активізували структурні перетворення в галузі бджільництва, що пов'язано зі змінами в організаційно-правових формах власності, розмірах і структурі підприємств, попиті й пропозиції, умовах суспільного розподілу праці.

Діяльність підприємств бджільництва відіграє важливу роль в економіці нашої країни та забезпечує виробництвом медової продукції і здійснює запилення ентомофільних культур з метою підвищення врожайності та виведення нових сортів і видів рослин [1, с. 7].

Сьогодні в «солодкій галузі» існують окремі проблеми, які повинні бути вирішені на державному рівні. Адже саме бджільництво за останні роки займає першість в рейтингах по експорту меду, тим самим забезпечуючи дохід в Україні. Згідно статистики минулих років по виробництву та експорту меду, сумарно Україна виробляє понад 81 тисяч тонн меду на рік, що є найвищим показником в Європі. Майже 57 тис. тонн або 82,5% всього українського меду експортується переважно в Європейський Союз. Так, до прикладу, в минулому році, Україна оновила трирічний рекорд з експорту меду, а в 2021 році продовжила залишатися лідером на світовому ринку цієї продукції [3].

Незважаючи на досить оптимістичні дані по експорту меду, проблемні питання галузі наразі є відкритими.

Згідно Дорожньої карти реформування галузі бджільництва, яку презентував Офіс ефективного регулювання BRDO [4], в галузі існує ряд недоліків. Таким чином, було здійснено перегляд регуляторних актів ринку меду та розроблено Зелену книгу «Регулювання ринку меду» [2], в якій виокремлено основні проблеми галузі:

- ✓ надмірне регулювання реєстрації та отримання ветеринарно-санітарного паспорта пасіки (далі – паспорт пасіки);
- ✓ значна кількість випадків отруєння бджіл;
- ✓ застарілі норми та вимоги до роботи пасічників;
- ✓ недостатня простежуваність виробництва меду;
- ✓ недостатня дієвість комісії з отруєння бджіл.

Крім того, проблеми на ринку продовжують поглиблюватися, адже вони стосуються саме малого та середнього бізнесу, яким переважно є господарства населення, а виробництво меду в Україні, як правило, зосереджене саме в господарствах населення (98%) і лише незначна кількість (2%) виробляється промисловими пасіками.

Водночас, бджільництво – одна з галузей, яка дозволяє збільшувати зайнятість населення і відкривати малий та середній бізнес у сільській місцевості, і саме тому зазначені проблеми створюють значні ризики для цієї галузі. Для зменшення таких ризиків існує нагальна необхідність удосконалення регуляторного поля, що регулює реєстрацію та облік пасік, реалізацію заходів із попередження отруєнь бджіл, вимоги до роботи пасічників та процедурні аспекти підтвердження обставин отруєнь бджіл у судовому порядку.

Отже, недосконалість та невідповідність законодавчої бази галузі бджільництва прямо впливає на ефективність та рентабельність даної галузі.

На сьогодні створення і функціонування високопродуктивних бджільницьких господарств, ферм та окремих пасік потребують значних інвестицій та підтримки держави. Розробка і вдосконалення прогресивних технологій у підприємствах бджільництва може ефективно здійснюватися за наявності необхідних засобів, обладнання, кваліфікованого персоналу.

Щодо освоєння прогресивної технології в галузі, то не менш важливе значення має систематизація, облік та результативність комерційної діяльності підприємств бджільництва, вміння своєчасно реалізувати свою продукцію відповідно до ринкової кон'юнктури. Саме дані бухгалтерського обліку і є інформаційною основою для об'єктивної оцінки результатів господарської діяльності підприємства. На підставі облікової інформації створюється надійне інформаційне джерело для розвитку ринків капіталу, збільшення інвестицій та оцінки ефективності функціонування приватного сектора. Лише в такому випадку Україна стане спроможною використати наявний

науково-аналітичний потенціал для розвитку власної господарської системи та досягнення стабільних темпів економічного зростання даної галузі.

Список використаних джерел:

1. Разанова О.П., Скоромна О.І. Технологія виробництва продукції бджільництва: навчальний посібник для студентів ЗВО. Вінниця, 2020. 408 с.
2. Зелена книга «Регулювання ринку меду». URL: <https://regulation.gov.ua/book/83-zelena-kniga-reguluvannya-rinku-medu>.
3. Євроінтеграційний портал. Україна – Європа. URL: <https://eu-ua.kmu.gov.ua/novyny/ukrayina-vstanovyla-vlasnyu-rekord-eksportu-medu-u-2020-roci>.
4. Офіс ефективного регулювання BRDO. URL: <https://brdo.com.ua/top/brdo-prezentuvav-dorozhnyu-kartu-reformuvannya-galuzi-bdzhilnytstva/>.

УДК 657.6

**ПРОФЕСІЙНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ АУДИТОРІВ ТА СУБ'ЄКТІВ
АУДИТОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

Фабіянська В.Ю.,

к.е.н., доцент,

бухгалтер ТОВ «Вінницягаз Збут»,

м. Вінниця

За неналежне виконання своїх обов'язків аудитора та суб'єкта аудиторської діяльності може бути притягнуто до професійної відповідальності у порядку дисциплінарного провадження з підстав, передбачених ст. 42 Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність».

Професійна відповідальність аудиторів виникає внаслідок того, що незалежний аудитор повинен дотримуватися професійних обов'язків в процесі виконання завдання з аудиту, зокрема, норм чинного законодавства; міжнародних стандартів аудиту; норм професійної етики аудиторів; рішень Органу суспільного нагляду та Аудиторської палати України.

Дисциплінарне провадження — процедура розгляду письмової скарги, подання або загальнодоступної інформації, що містить відомості про наявність у діях суб'єкта аудиторської діяльності ознак професійного проступку [1].

Дисциплінарне провадження стосовно суб'єктів аудиторської діяльності, які мають право проводити обов'язковий аудит фінансової звітності підприємств, що становлять суспільний інтерес, здійснюється Радою нагляду, стосовно інших суб'єктів аудиторської діяльності та аудиторів - Аудиторською палатою України.

Підставою для притягнення аудитора та суб'єкта аудиторської діяльності до професійної відповідальності є вчинення ними професійного проступку (рис. 1).

Аудитор або суб'єкт аудиторської діяльності може бути притягнутий до професійної відповідальності протягом 3 років з дня вчинення професійного проступку.

Величина відповідальності аудитора перед замовником та третіми особами не може бути більше реально заподіяних збитків, які виникли внаслідок неправомірної дії або бездіяльності суб'єкта аудиторської діяльності у разі надання послуг з обов'язкового аудиту або огляду фінансової звітності.

Відповідальність аудиторської фірми, яка проводить обов'язковий аудит, підлягає обов'язковому страхуванню, що полягає в наявності чинного договору страхування цивільно-правової відповідальності суб'єкта аудиторської діяльності перед третіми особами, укладеному відповідно до типової форми договору страхування, затвердженої Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, за погодженням з Органом суспільного нагляду за аудиторською діяльністю.

Мінімальний розмір страхової суми за договором страхування цивільно-правової відповідальності суб'єкта аудиторської діяльності перед третіми особами, укладеним суб'єктом аудиторської діяльності, який проводить обов'язковий аудит фінансової звітності підприємств, що становлять суспільний інтерес, має становити 10 відсотків суми отриманої винагороди за договорами про надання аудиторських послуг з

обов'язкового аудиту суб'єктів суспільного інтересу (без урахування податку на додану вартість) протягом року, що минув, але не менше 10 мільйонів гривень, якщо інше не передбачено законом [1].

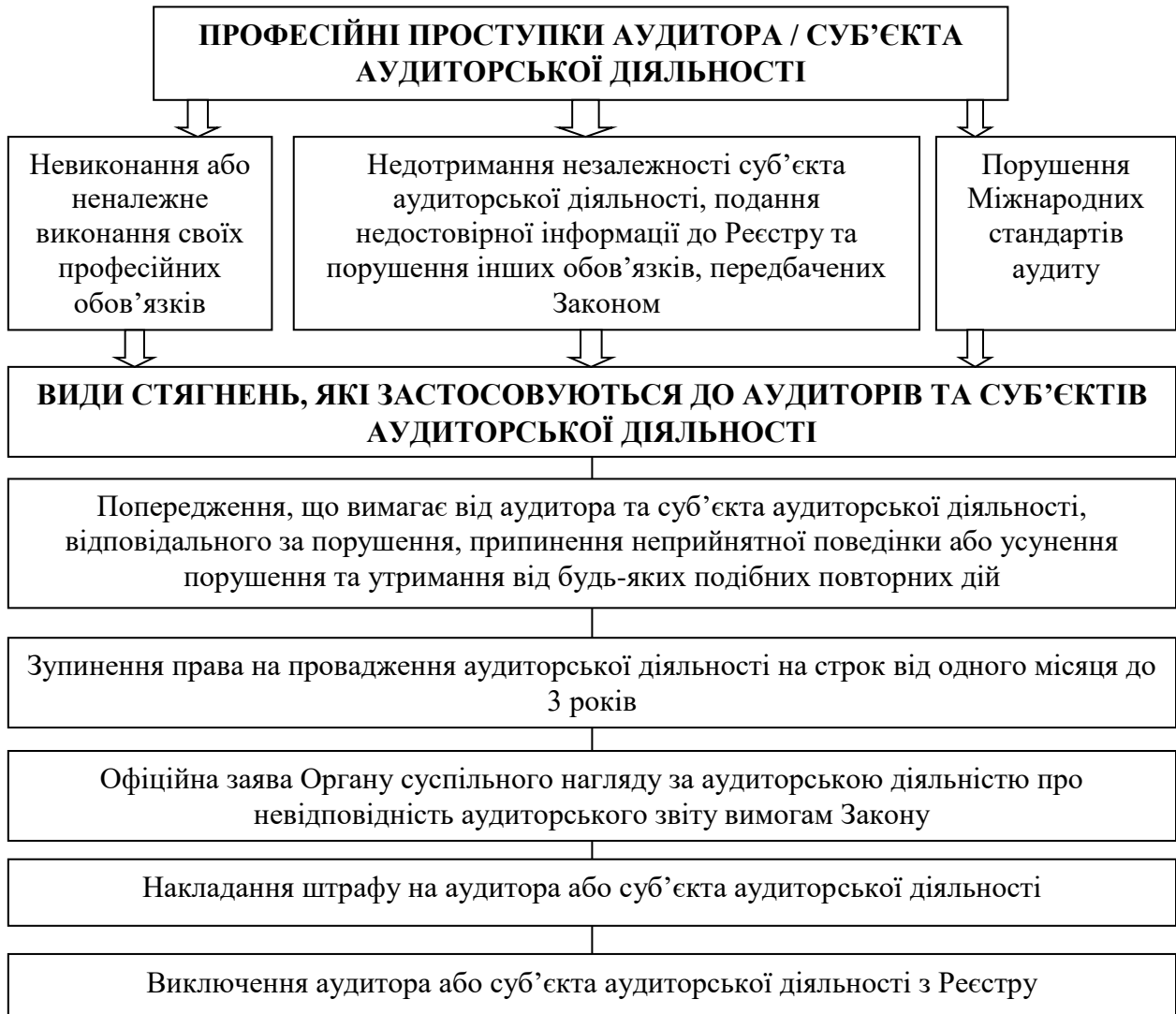


Рисунок 1. Поняття професійного проступку в аудиті та види стягнень, які застосовуються до аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності

Джерело: сформовано автором на основі [1]

Контроль за наявністю у суб'єктів аудиторської діяльності (крім суб'єктів аудиторської діяльності, які мають право проводити обов'язковий аудит фінансової

звітності підприємств, що становлять суспільний інтерес), чинного договору страхування цивільно-правової відповідальності перед третіми особами здійснюється Аудиторською палатою України. Аудиторські фірми, які мають право проводити обов'язковий аудит фінансової звітності підприємств, що становлять суспільний інтерес, контролюються щодо наявності чинного договору страхування цивільно-правової відповідальності перед третіми особами Інспекцією із забезпечення якості.

Таким чином, чинне національне законодавство значно розширило поняття професійного проступку в незалежному аудиті та види стягнень, які застосовуються до аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності, що має на меті підвищити рівень відповідальності аудиторів за якість наданих послуг.

Список використаних джерел:

1. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України від 21.12.2017 р. № 2258-VIII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2258-19>. (дата звернення: 05.02.2022).

УДК 657.631.8

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ АУДИТУ КОРОТКОСТРОКОВИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ

Федонюк О.В.,
магістр

Кузик Н.П.,
к.е.н., доцент

*доцент кафедри обліку та оподаткування
Національний університет біоресурсів і
природокористування України,
м. Київ*

Одним із найважливіших завдань, яке необхідно вирішити у процесі управління платоспроможністю підприємства, є оптимізація обсягу та структури поточних зобов'язань. Тому одним із напрямів аудиту фінансової звітності є підтвердження правильності ведення бухгалтерського обліку та достовірності відображення

зобов'язань підприємства у фінансовій звітності. Аудит короткострокових зобов'язань – це один із елементів загальної методики аудиту фінансової звітності, який потребує визначення чіткої послідовності й реалізації аудиторських процедур, узгоджених між собою. Методика аудиту зобов'язань підприємства передбачає, головним чином, застосування різноманітних аналітичних процедур, звірки відповідності залишків на бухгалтерських рахунках зобов'язань, відстеження документів та записів.

Фундаментом будь-якої успішної роботи є вдало розроблена стратегія. Не є виключенням й аудиторська перевірка. Важливими напрямками, які повинен містити деталізований план (програма) проведення аудиту є процедури та терміни їх застосування. Це допомагає організовувати та вирішувати задачі, які виникають в процесі аудиту швидко, а головне – ефективно. Аудитор у деталізованому плані при дослідженні поточних зобов'язань підприємства ставить перед собою завдання з'ясувати чи відповідають дійсності проведені операції щодо розрахунків з різними контрагентами, за позиками та кредитами, з бюджетом, іншими пов'язаними з компанією суб'єктами та як розкрита інформація у фінансовій звітності. Під час перевірки вивчаються взаєморозрахунки з постачальниками та іншими кредиторами, наявність заборгованості, дати і причини їх виникнення й підтверджується або ж спростовується достовірність зазначених сум у відповідних статтях різних форм фінансової звітності [2]. Для реалізації поставлених завдань, аудитору необхідно мати доступ до джерел інформації (первинних документів, актів звірок, даних рахунків, фінансової та управлінської звітності, тощо). У разі ідентифікації відхилень або помилок аудитор на прохання клієнта рекомендує прийняття відповідних рішень вищим управлінським персоналом й надає консультацію щодо уникнення недоліків у майбутньому. Як правило, враховуючи масштабність операцій за поточними зобов'язаннями та їх різноманітність, аудиторські процедури мають вибірковий характер. Підхід до визначення вибірки і її обсягу повинен бути добре продуманий і проведений відповідно за напрямками утворення різних видів зобов'язань, їх специфіки. Якщо сальдо на кінець звітного періоду надто ризикове або кількість елементів досить

мала, то здійснювати перевірку доцільно все ж суцільним способом, перевіряючи всю сукупність елементів. Загалом, методику аудиту зобов'язань підприємства схематично можна представити наступним чином (рис. 1).

Критерії й аудиторські процедури, послідовність їх застосування визначаються, головним чином (якщо й не виключно) його професійним судженням, в основі якого – спеціальні загальні знання, компетентності та існуючий професійний досвід роботи з підприємствами-клієнтами відповідної галузі. Проте при формуванні власного судження необхідно врахувати той факт, що через існування суб'єктивних та об'єктивних причин аудиторські докази, отримані аудитором, можуть бути помилковими або викривленими. Відтак, професійний скептицизм є невідворотним. Доречно зауважити, що практично всі рішення аудитора повинні базуватися на використанні професійного скептицизму, який, по суті, є невід'ємною складовою його професійної діяльності і, навіть, певним індикатором змісту стратегії аудиту, а зрештою – і його якості.



Рисунок 1. Комплексна методика аудиту зобов'язань підприємства (узагальнено на основі [2])

У процесі аудиторської перевірки для отримання доречних аудиторських доказів використовують різноманітні аудиторські процедури, які дають можливість отримати відповіді на велику кількість запитань. Загалом, для того щоб досягти очікуваного ефекту і забезпечити якість аудиту поточних зобов'язань, аудиторські процедури повинні мати цільову спрямованість, тобто повинна бути конкретизація, яке твердження керівництва (існування, права і обов'язки, настання, повнота відображення, оцінка та розподіл, точність, класифікація та зрозумілість, тощо) перевіряються. Разом з тим, визначити уніфікований алгоритм аудиту поточних зобов'язань (як і інших об'єктів) неможливо та й недоцільно через різноманітність операцій і напрямів діяльності суб'єктів господарювання, та й, власне, як уже зазначалось через вплив професійного досвіду і судження самих аудиторів.

Список використаних джерел:

1. Візиренко С.В. Удосконалення аудиту розрахунків із постачальниками та підрядниками. Інноваційна економіка. 2014. №52. URL : http://eir.zntu.edu.ua/bitstream/123456789/554/1/Vizirenko_Improving%20audit%20of%20payments.pdf.
2. Орлов І. В. Теорія та методологія бухгалтерського обліку і контролю зобов'язань суб'єктів господарювання: автореф. дис. на здобуття ступеня доктора економ. наук: 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит. Житомир. 2014. С. 34-39.

УДК 657:336

НАПРЯМИ ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗУ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ

Юр'єва І. А.,
к.е.н., доцент
кафедри обліку та фінансів
Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут»,
м. Харків

Сьогодні цифровізації обліку та аналізу є вимогою часу та переваг підприємства в конкурентному середовищі, це сфера діяльності, сконцентрована на процесах і

персоналі, залучених у облік, контроль та аналіз, необхідних для реалізації сучасних антикризових бізнес-стратегій. Регламентація вказаних відносин ґрунтувалася і на нормах нормативно-правових актів. З прийняттям Закону України № 675-VIII від 03.09.2015 «Про електронну комерцію» багато питань, пов'язаних із цією діяльністю, були вирішені. Саме цим нормативно-правовим актом вирішувалася низка моментів, пов'язаних з електронною торгівлею [1], ним було закріплено електронну комерцію як галузь економіки та визначено її особливості. Ефективна система обліку, контролю та аналізу із застосуванням сучасних методів цифровізації управління знаннями у цій сфері повинна містити в собі:

- використання сучасного досвіду вітчизняних та закордонних підприємств в обліковій, аналітичній та аудиторській діяльності;
- організацію обміну знаннями методів цифровізації мікросередовища компанії, спрямовану на оптимізацію виконання адміністративних процесів;
- пошук інформації про ранні невідомі, інноваційні методики обліку, контролю, аналізу діяльності підприємства, локалізацію самих вищезначених методологічних знань і їх додавання до відомої інформації;
- впровадження засобів автоматизації: таких як навігація, бази даних, фільтри, видобуток даних (Data Mining) для організації обміну знаннями з обліку, аналізу та аудиту;
- оптимізацію процесу управлінського обліку;
- відновлення корпоративного досвіду з новітніх технологій цифровізації обліку, аналізу та аудиту;
- застосування інноваційних методик з організації бухгалтерського обліку, контролю та аналізу.

Світові витрати на впровадження конкурентоспроможних систем з цифрового управління контролю, обліку та аналізу становлять значну частину витрат підприємств, тому що залучення діджиталізації та цифровізація знань – це головний ресурс, основна цінність сучасної організації .

Перетинаючись функціонально з науково-практичною (аналіз, облік, контроль) і управлінської (управлінський облік) діяльністю, процес діджеталізації облікової інформації вирішує завдання якісно-змістовного перетворення інформації в інтелектуальні активи. Необхідність такого процесу обумовлена величезним обсягом облікової інформації, яку необхідно аналізувати для вибору і обґрунтування правильних управлінських рішень, особливо в управлінському обліку. Накопичені, систематизовані інтелектуальні активи в сфері обліку, аналізу та контролю із залученням цифрових технологій, в результаті їх використання організацією становлять корпоративне знання організації з обліку, аналізу та контролю. Використання цього корпоративного знання в щоденній роботі організації повинно бути імplementовано на рівні процесу з найвищим пріоритетом.

Щоб успішно конкурувати будь-яка організація повинна створити і безупинно відтворювати систему ключових областей компетентності, насамперед з обліку, аналізу та контролю діяльності. Важлива властивість ключових областей компетентності - їх неминуче старіння. Це означає, що процеси, які протікають в організації, треба організувати таким чином, щоб вони змогли забезпечити безперервне відтворення цих ключових видів діяльності. Для максимізації конкурентної переваги процес цифровізації та консолідації інформації з обліку, аналізу та контролю повинен містити наступні складові:

- виявлення вихідних вимог первісної облікової інформації;
- формування внутрішніх та зовнішніх інформаційних ресурсів для обліку, аналізу та контролю;
- витяг і придбання знань (створення нових знань, забезпечення доступу до коштовних зовнішніх знань, використання наявних знань) з обліку, аналізу та контролю;
- формування інтелектуальних архівів організації, (напрямної облікової) інформації і знань про учасників і предмети виробництва;
- використання обліку, аналізу контролю в організаційних процесах і продуктах;

- відображення достовірної інформації в інформаційних облікових документах організації, у тому числі задля прозорості, доброчесності із застосуванням принципів соціально-орієнтованої концепції.

У цих складових і проявляється необхідність в аналізі і моделюванні облікової діяльності підприємств і організацій, перспектив розвитку - професійному застосуванні інформаційних технологій з урахуванням змісту аналізу, обліку та контролю. А це вже не просто аналіз і моделювання, а коригувальний інформаційно-аналітичний супровід діяльності організації, здійснюваний шляхом дослідження, створення і використання інформаційних ресурсів на базі застосування системних методів і технологій, заснованих на знаннях з обліку, аналізу та аудиту.

Список використаних джерел:

1. Pro elektronnu komertsiiu [On Electronic Commerce]: Zakon Ukrainy vid 03.09.2015. № 675-VIII. Available at : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/675-19> (accessed 01 February 2022)

УДК 657.1 (477)

**РИЗИК-ОРІЄНТОВАНИЙ АУДИТ ЗАПАСІВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ
ПІДПРИЄМСТВ**

Яковенко С.А.,
магістр

Кузик Н.П.,
к.е.н., доцент,

*доцент кафедри обліку та оподаткування
Національний університет біоресурсів і
природокористування України,
м. Київ*

Запаси є важливою категорією та несуть у собі вагому частку операційних витрат будь-якого підприємства, особливо сільськогосподарського. А тому перевірка операцій

з надходження та витрачання запасів є найбільшою та найважчою складовою аудиту фінансової звітності. Відомо, що аудитор не ставить за мету здійснення оцінки (перевірки) абсолютної точності усіх операцій із запасами, тим більше, що для підприємств аграрного бізнесу характерною є різноманітна та специфічна (галузева) номенклатура. Процедури аудиту спрямовуються на зони підвищеного ризику суттєвого викривлення або значні ризики, які аудитором ідентифікуються (відповідно до вимог МСА 315 (переглянутого) «Ідентифікація та оцінювання ризиків суттєвого викривлення через розуміння суб'єкта господарювання і його середовища», МСА 240 «Відповідальність аудитора, що стосується шахрайства, при аудиті фінансової звітності») [2]. Практичний досвід з аудиту запасів засвідчує, що ризик невиявлення суттєвого викривлення внаслідок шахрайства є, як правило, вищим, ніж для викривлення, існуючого внаслідок помилки [1]. Це пояснюється тим, що шахрайство включає, як правило, нехтування заходами внутрішнього контролю, змову, підробку, навмисні пропуски, неправильні твердження, тощо. А тому аудитору необхідно звернути увагу саме на ті питання, які є суттєвими, враховуючи отримані судження управлінського персоналу, облікові оцінки, ідентифіковані аудитором як такі, що мають високу невизначеність. Доречно зауважити, що така невизначеність є особливо характерною для специфічних об'єктів аграрних підприємств, наприклад для запасів (біологічних активів, сільськогосподарської продукції, матеріалів сільськогосподарського призначення та ін.). Вивчення практичного досвіду аудиту запасів дало можливість виділити найбільш поширені ризики помилок (незадовільна організація складського господарства та зберігання запасів, порушення порядку проведення інвентаризації, правил приймання вантажів, норм і лімітів відпуску запасів, помилки в документах та ін.) і ризики шахрайства (нестачі, крадіжки, псування, привласнення матеріальних цінностей, заміна дорогоцінних запасів дешевшими або ж підміна нових запасів застарілими, фальсифікація документів).

Доречно відмітити, що ризики на рівні фінансової звітності можуть виникати внаслідок недоліків існуючого середовища контролю підприємства-клієнта (наприклад,

через недостатню компетентність управлінського персоналу, навмисного блокування заходів внутрішнього контролю за збереженням та ефективним використанням запасів, існування можливостей їх привласнення). Необхідно оцінювати ризики, пов'язані з конкретним підприємством-клієнтом, оцінюючи при цьому й можливість та здатність аудиторської групи якісно виконати аудиторське завдання. І, особливо, це стосується великих та середніх сільськогосподарських підприємств, при роботі з якими важливим є розуміння усієї специфіки та різноманітності технологічних процесів із врахуванням сезонної діяльності, виробничих технологій та усіх галузевих умов і чинників (до речі, про це наголошується у МСА 315 (переглянутий) «Ідентифікація та оцінювання ризиків суттєвого викривлення через розуміння суб'єкта господарювання і його середовища») [2]. Коли мова йде про аграрне підприємство з розвинутими галузями (як тваринництва, так і рослинництва), які, в свою чергу, можуть бути представлені не лише різними видами продукції, а ще й різними технологіями, умовами виробництва, ринками збуту і т. д., то необхідно ідентифікувати ризики специфічного галузевого спрямування, які зумовлюються: різноманітністю об'єктів обліку, характерних виключно для аграрної галузі; специфічністю господарських процесів та впливом на них біологічних циклів виробництва; існуванням часового розриву між періодами виконання технологічного процесу та отриманням готової продукції.

Основними етапами проведення, як аудиту запасів, так і аудиту фінансової звітності в цілому, є підготовчий (важливою процедурою якого є оцінка ризиків та планування), основний (етап фізичної перевірки даних), узагальнення результатів аудиту (формування звіту незалежного аудитора). Щодо планування, то доречно відмітити, що саме для аграрних підприємств неможливою є стандартизація процедури планування. Зміст загальної стратегії та деталізованого плану аудиту визначаються предметом і об'єктами аудиту, а також критеріями, які аудитор буде використовувати для оцінки й формування незалежної аудиторської думки про предмет дослідження. І предмет, і об'єкти аудиту запасів не можуть бути ідентичними для різних клієнтів навіть однієї галузі (аграрної, в тому числі). Це пояснюється (як один із прикладів) тим,

що в одних підприємствах можуть використовуватися традиційні технології вирощування продукції, а в інших – інноваційні. Так, в галузі рослинництва при вирощуванні одних і тих самих культур застосовують або звичайні технології або органічне виробництво сільськогосподарської продукції. А, відтак, це впливатиме на визначення критеріїв й аудиторських процедур, які аудитор буде використовувати при аудиту запасів, зокрема.

Узагальнюючи, необхідно відмітити, що специфікою діяльності суб'єктів аудиторської діяльності, в тому числі й сільськогосподарських, у складних економічних реаліях сьогодення є обмеженість в часі через зростаюче прагнення клієнтів до зниження вартості аудиту, що, в черговий раз підтверджує переваги ризик - орієнтованому аудиту.

Список використаних джерел:

1. Аудит : навч. посіб. / Дерев'янка С. І., Кузик Н. П., Олійник С.О. та ін. Київ : Центр учбової літератури, 2016. 380 с.
2. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутні послуг. URL: <http://www.apu.com.ua>. (дата звернення: 02.02.2022).

Секція 4. Бухгалтерський облік в оптимізації оподаткування фізичних та юридичних осіб

УДК 336.221:657.4

**КОМПЕНСУЮЧА ПОДАТКОВА НАКЛАДНА: ОСОБЛИВОСТІ
ЗАПОВНЕННЯ**

Андрійчук Н.Л.

магістр

Науковий керівник: Колеснікова О. М.

к.е.н., доцент,

доцент кафедри обліку та оподаткування

Національний університет біоресурсів і

природокористування України,

м. Київ

Норма Податкового кодексу зобов'язує, щоб платник податку нараховував ПДВ, якщо він купував з ПДВ товари чи послуги для використання в операціях, що:

- не є об'єктом ПДВ;
- звільнені від оподаткування;
- здійснюються в межах балансу;
- не є господарською діяльністю платника.

Таким чином компенсується податковий кредит, відображений платником при придбаннях з ПДВ для неоподаткованого і негосподарського використання. Так само нараховувати «компенсуючий» ПДВ потрібно, якщо товари чи послуги, використовуються за «подвійним» призначенням. Тобто компенсувати податковий кредит потрібно і тоді, коли товари чи послуги, які одночасно використовуються і в оподатковуваній, і в неоподатковуваній діяльності. Базу оподаткування за «компенсуючим» ПДВ визначають наступним чином: для товарів чи послуг — виходячи з вартості придбання; для необоротних активів — виходячи з балансової (тобто залишкової) вартості на початок періоду використання. Або виходячи із

звичайної ціни у разі, коли на підприємстві немає обліку необоротних активів. «Компенсуючу» податкову накладну складають не пізніше останнього дня місяця. Це залежить від того, чи відомо з самого початку про неоподатковане або негосподарське використання придбаних товарів чи послуг. Якщо таке призначення відомо відразу, тоді складаємо податкову накладну саме в тому місяці, коли виникло право на податковий кредит за придбаними товарами чи послугами. Якщо ж про це стало відомо пізніше, тоді податкову накладну складаємо в тому місяці, коли відбулося фактичне використання придбаних товарів чи послуг за таким напрямком. [1]

Тепер, власне, про особливості заповнення «компенсуючої» податкової накладної. У верхній лівій частині зведеної «компенсуючої» податкової накладної варто позначити, що вона зведена. Якщо ідеться про повну компенсацію «вхідного» ПДВ, необхідно проставити ознаку зведеноності «1», якщо про часткову — ознаку зведеноності «2». Одночасно із цим ставимо позначку «X» у полі «Не підлягає наданню отримувачу (покупцю) з причини». І ставимо ту причину, згідно з якою компенсуємо податковий кредит за придбаними товарами чи послугами:

04 — якщо йдеться про постачання у межах балансу для невиробничого використання;

08 — якщо це постачання для операцій, які не є об'єктом оподаткування ПДВ;

09 — якщо це постачання для операцій, які звільнені від оподаткування ПДВ;

13 — якщо йдеться про використання товарів/послуг не в господарській діяльності.

На кожен тип причини обов'язково складаємо окремі зведені «компенсуючі» податкові накладні. Водночас можна скласти декілька зведених «компенсуючих» податкових накладних з одним і тим же типом причини. У рядку «Отримувач (покупець)» заголовної частини зведеної «компенсуючої» податкової накладної платник зазначає, власне найменування, а в рядку «Індивідуальний податковий номер отримувача (покупця)» проставляє умовний ІПН «600000000000». Рядок «Податковий номер платника (покупця)» не заповнюють. У «номенклатурній» графі 2 розділу Б

зазначаємо дати та порядкові номери «вхідних» податкових накладних та інших документів (митних декларацій, касових чеків, транспортних квитків тощо), за якими було відображено податковий кредит, який потрібно компенсувати. Причому якщо компенсується податковий кредит за документами, які є заміниками податкової накладної (касовий чек, транспортний квиток, готельний рахунок тощо), у графі 2 податківці хочуть бачити ще й назву «вхідного» документа [2].

Список використаних джерел:

1. Інтелектуальна бухгалтерська система знань. Factor. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://i.factor.ua/ukr/>.
2. Про затвердження форми податкової накладної та Порядку заповнення податкової накладної. Наказ МФУ від 31.12.2015 №1307. ЛІГА: ЗАКОН. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/RE28267.html

УДК: 657.37:

ОПОДАТКУВАННЯ ФЕРМЕРСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА: СИСТЕМИ ТА ОСОБЛИВОСТІ

Булатовська А.М.

Магістр,

Національний університет біоресурсів і

природокористування України,

м. Київ

Науковий керівник: Боярова О.А.,

к.е.н., доцент,

доцент кафедри обліку та оподаткування,

Національний університет біоресурсів і

природокористування України,

м. Київ

Фермерське господарство - підприємницька діяльність громадян, що мають бажання виробляти сільськогосподарську продукцію для отримання прибутку на земельних ділянках, які надали їм у власність чи користування.

Фермерське господарство може бути зареєстроване як фізична особа-підприємець, зі статусом сімейного або без, чи юридична особа.

Розглянемо систему діючого оподаткування для фермерського господарства – юридичної особи:

- загальна система оподаткування, яка полягає у сплаті податку на прибуток за ставкою податку – 18%. Об'єктом оподаткування є прибуток, який може коригуватися на різниці, що виникають відповідно до положень Податкового кодексу України. Обмежень система немає;

- спрощена система оподаткування:

єдиний податок 3 групи без сплати ПДВ. Ставка – 5% доходу;

єдиний податок 3 групи зі сплатою ПДВ. Ставка – 3% доходу та сплата ПДВ. При цьому існує обмеження – обсяг доходу за рік не має перевищувати 1167 розмірів МЗП, встановленої на 1 січня звітного року.

Єдиний податок для платників 4 групи - розмір податку залежить від площі сільськогосподарських угідь чи земель водного фонду, які перебувають у власності фермерського господарства або надані йому в користування та визначається у відсотках від нормативної грошової оцінки земельної ділянки, ставка податку залежить від категорії земель та їх розташування. При цьому існує обмеження – частка сільськогосподарського товаровиробництва за попередній рік має дорівнювати чи перевищує 75 %.

Якщо фермерське господарство, створене у формі фізичної особи-підприємця.

Загальна система оподаткування, як з юридичними особами сплата податку на прибуток. Крім цього, сплачується військовий збір (1,5%) від прибутку та єдиний внесок – 22 % від прибутку. Максимальна база для нарахування ЄСВ з січня 2021 року – 90 000 грн, а тому він не може бути більшим максимального розміру – 19 800 грн;

спрощена система оподаткування:

єдиний податок 2 групи. Ставка – не більше 20% МЗП.

ПДФО та ВЗ не потрібно сплачувати, сплаті підлягає ЄСВ. Дана група має наступні обмеження: обсяг доходу не має перевищувати 834 розміри МЗП; ФОП не використовує працю найманих осіб або їх кількість не перевищує 10 осіб;

єдиний податок 3 групи без сплати ПДВ зі ставкою 5%, а також зі сплатою ЄСВ (не менше 1 200 грн та не більше 19 800 грн.).

єдиний податок 3 групи зі сплатою ПДВ. Ставка – 3 % доходу, ПДВ підлягає сплаті у загальному порядку. ПДФО і військовий збір не сплачують, ЄСВ підлягає сплаті;

Обмеження 3 групи – протягом календарного року обсяг доходу не має перевищувати 1167 розмірів МЗП.

Єдиний податок 4 групи здійснюється на таких засадах, як для фермерського господарства – юридичної особи. Дана система оподаткування встановлює для фермерів ряд обмежень, визначених ПКУ.

Як бачимо, кожна із систем оподаткування має особливості, переваги та недоліки, також обмеження. В кожному випадку потрібно враховувати особливості діяльності фермерського господарства та робити орієнтовні розрахунки результатів, які планується отримувати, з їх урахуванням приймати рішення про вибір системи оподаткування, перебування на якій призведе до найменшого податкового навантаження.

Досліджуване підприємство а саме ФГ «Гайок» перебуває на 4 групі єдиного податку, адже на цій групі підприємство сплачує найменше податків.

Кожне фермерське господарство має дослідити існуючу систему оподаткування та вибрати із запропонованих державою систем оптимальну для себе. Окрім цього у разі зміни системи оподаткування необхідно заздалегідь подати у визначені терміни заяву з метою вчасного переходу на обрану систему переходу та дати подачі заяви. Заява на зміну системи оподаткування подається до управління ДПС за місцем реєстрації платника податку.

Список використаних джерел:

1. Податковий кодекс України. Закон України від 02.12.2010 №2755-VI. Дата оновлення 07.03.2022. Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2755-17>.

УДК 336.225.673

**СУЧАСНІ МЕТОДИ ТА ПРИНЦИПИ ПОДАТКОВОГО КОНТРОЛЮ В
УКРАЇНІ**

Ганяйло О.М.

к.е.н., доцент,

доцент кафедри обліку та оподаткування

Національний університет біоресурсів і

природокористування України,

м. Київ

Ефективний податковий контроль є необхідною складовою функціонування податкової системи. Саме завдяки податковому контролю має забезпечуватись прозоре адміністрування податкових відносин.

Згідно Податкового кодексу України «податковий контроль - система заходів, що вживаються контролюючими органами та координуються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну фінансову політику, з метою контролю правильності нарахування, повноти і своєчасності сплати податків і зборів, а також дотримання законодавства з питань регулювання обігу готівки, проведення розрахункових та касових операцій, патентування, ліцензування та іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи» [1].

Оскільки податковий контроль охоплює всю систему оподаткування, він здійснюється в розрізі окремих податків, груп платників податків, територій, пронизує

економіку по вертикалі та горизонталі, забезпечує дотримання правил бухгалтерського обліку та звітності, податкового законодавства України.

Концептуальна основа податкового контролю має базуватись на певних принципах. На законодавчому рівні принципи податкового контролю недостатньо врегульовані, тому потребує вирішення проблема подальшого удосконалення чинного законодавства.

Основні принципи на яких ґрунтується міжнародна практика контролю визначені Лімською декларацією INTOSAI. Зокрема, до них відносяться універсальні принципи: незалежність, об'єктивність, компетентність і гласність.

У працях українських вчених визначені принципи податкового контролю такі як: законність; превентивність; всезагальність, повнота та єдність податкового контролю; планомірність (регулярність, систематичність); об'єктивність, обґрунтованість та достовірність результатів; пріоритет захисту прав та інтересів платників податків; дотримання податкової таємниці; недопущення спричинення неправомірної шкоди; документальна фіксація результатів податкового контролю та інші.

З метою покращення роботи податкових органів у частині здійснення податкового контролю, базовими у сучасних умовах визначаються наступні принципи:

превентивність – своєчасне і оперативне виявлення помилок під час розрахунку податкових зобов'язань платниками податків;

результативність – підвищення ефективності, точності відбору платників та операцій для проведення податкових перевірок;

автоматизація – використання спеціалізованого програмного забезпечення для здійснення аналізу;

ризик-орієнтованість – акцент на перевірці ризикованих операцій в рамках контрольної-перевірочної роботи;

прозорість – мінімізація «людського фактору»[2].

Здійснення податкового контролю передбачає використання певних методів для досягнення поставлених цілей. Перелік методів, які використовуються у податкову контролі, достатньо широкий.

Окремі науковці поділяють методи податкового контролю на прямі та непрямі. Прямі методи широко застосовуються і передбачають використання інформації, що безпосередньо пов'язаної із даних податкових декларацій, записів та інших облікових документів, які надає платник податків. До них належать специфічні (фактичні і документальні) методичні прийоми контролю.

Непрямі методи податкового контролю передбачають для визначення податкових зобов'язань платника податків використання інформації про діяльність платника податків, отриманої з інших, небухгалтерських документів, джерел. Слід зазначити, що непрямі методи податкового контролю застосовувались в Україні, проте були вилучені з податкового законодавства. Проте на сьогодні розроблено законопроект, про використання непрямих методів при визначенні доходів громадян. Запровадити його можуть після закінчення періоду добровільної амністії капіталу для фізичних осіб. Задекларованою метою використання непрямих методів є зменшення можливості фізичних осіб щодо уникнення від оподаткування та використання неоподаткованих заощаджень. Проведення перевірок доходів фізичних осіб буде можливим якщо витрати фізичної особи - платника податку перевищують його задекларовані доходи та платник не надав доказів того, що витрати здійснені за рахунок раніше оподаткованих доходів або кредитів.

Фахівці зазначають ряд проблем, що виникатимуть при застосуванні непрямого методу. Зокрема, обмежений доступ до інформації платника податку, у тому числі і через банківську таємницю. Також необхідність врахування прав платників податків, що мають бути захищені на рівні чітких законодавчих норм та потреба у розробці роз'яснень щодо документації, яка вважатиметься дійсною та достатньою, аби спростувати звинувачення податкових органів у незадекларованому доході. Тому,

використання непрямих методів податкового контролю можливе, лише після вирішення зазначених проблем.

Безсумнівно, система податкового контролю в Україні має постійно розвиватись та адаптуватись до трансформаційних процесів, що відбуваються в сучасних умовах. В основі використання різних методів податкового контролю має бути їх ефективність та чітка регламентація.

Список використаних джерел:

1. Податковий кодекс України URL: <http://zakon4.rada.gov.ua>
2. Проект Закону про внесення змін до Податкового кодексу України щодо впровадження електронних перевірок (е-аудит). URL: https://rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc6_current?id=&pid069=228

УДК 336.226.14

**ПОДАТКОВИЙ КОНТРОЛЬ НАРАХУВАННЯ І СПЛАТИ ПДВ: ДОСВІД
ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН**

Голіченко Д.В.

студентка 4 курс, гр. ОО-4,

факультет бізнесу та сфери обслуговування

Науковий керівник: Безручук С.Л.,

к.е.н., доцент,

докторант кафедри інформаційних

систем в управлінні та обліку

Державний університет «Житомирська політехніка»,

м. Житомир

Світовий досвід свідчить, що основною рушійною силою економіки є підприємства, оскільки вони запобігають монополізації, сприяють розвитку ринкових відносин та швидко реагують на зміну ринку. Проте, розвиток та функціонування бізнесу на сьогодні має багато перешкод на своєму шляху. [5]. Ці перешкоди дуже різноманітні за своїми напрямками. Досить поширеним каменем спотикання для

економіки багатьох країн постають податки, а саме ухилення від їх сплати. Намагання держав максимізувати свої доходи, завжди зустрічає супротив з боку підприємств. Останнім часом, «ухилення від сплати податків стало значним, у тому числі в розвинених країнах» [1]. Це тягне до низу бюджет держави і значно перешкоджає розвитку економіки в цілому.

На рівень надходжень податків до бюджету країн впливає безліч чинників, не остання роль належить податковому контролю, за допомогою якого намагаються боротися з ухиленням від сплати податків. Щодо підрозділів, які контролюють злочинність у сфері податків, то вони дуже різноманітні, особливо в зарубіжному досвіді. Часто створюються підрозділи на базі Міністерства фінансів. В деяких країнах, наприклад, як Італія, всі функції фінансового контролю здійснює єдиний воєнізований орган – фінансова гвардія. У США органом, що слідкує за правилами сплати податків, займається Служба внутрішніх доходів. Безпосередньо структура податкового управління США побудована не за видами податків, а за функціональними ознаками. Американські громадяни представників цієї служби бояться більше, ніж поліції. І це не безпідставно, адже покарання навіть за неправильно подану податкову декларацію досягає штрафу близько 1000 доларів [9]. В деяких країнах, намагаються не залучати сторонніх, а намагаються керуватися самостійними органами. В Російській Федерації останнім часом великих обертів набуває реформування системи оподаткування. Це характеризується внесенням змін та доповнень до законодавства про податки та їх збори, особливо в частині сплати обов'язкових платежів, але питання відповідальності за податкові порушення залишаються недосконалими та суперечливими, наприклад, існує нечіткість, та навіть суперечливість побудови відповідальності за порушення за Податковим кодексом РФ та Кодексом РФ за адміністративні порушення [4].

Справами щодо правопорушень з питань податків Великобританії займається Управління Її Величності з податкових та митних зборів (HM Revenue & Customs – HMRC). Порушення в цій країні караються досить суворо. Будь-яке ухилення від сплати податків визнається, як шахрайство у сфері податкового права та карається позбавленням волі строком від 10 до 12 років [7]. Іспанію характеризує Податкове агентство, яке функціонує на

базі Міністерства економіки та фінансів, передбачає контроль плати за податки та мінімізовані попереджувальні заходи, які окреслюють державу як країну з помірним оподаткуванням. Мінімальних змін (організаційних та законодавчих) зазнала система органів податкового контролю Японії. Вона була сформована ще у середині ХХ ст. Зокрема, податкове управління Японії відноситься до Національного податкового управління, у складі якого мають право районні податкові управління і податкова служба острова Окінава. Головною перевагою діяльності цього органу слугує не покарання за порушення, а все ж таки довіра до платника податків. Таким чином в цій країні серед системи податків домінує простота, демократичність і досконалість [6]. Найбільшої податкової свободи можуть відчувати платники податків Швеції, яка визначає не єдиною країною з найбільшим рівнем свободи від корупції. Орган, який відповідає за це – Агенство зі сплати податків. Унікальність цього органу контролю виявляється у децентралізованих перевірках, за групами платників податків [6].

Щодо України, то її наша податкова система схожа до розвинутих європейських країн. Адже Закони оподаткування складено з урахуванням європейських норм, а також аспектів податкової політики ГАТТ (Генеральної угоди тарифів і торгівлі) /СОТ (Світової організації торгівлі). Державна податкова служба України, як орган податкового контролю, яка прагне засобами контролю вплинути на стан дотримання податкового законодавства та шляхом утвердження ідеї невідворотності покарання за податкові правопорушення впливати на фіскальну свідомість платників [8].

Підсумовуючи все вищесказане, приходимо до висновку, що для забезпечення максимальних надходжень до бюджету і усунення можливостей для платників податків лазівок по уникненню оподаткування та схем мінімізації податкових зобов'язань, необхідне створення міцного контролюючого органу, уникнення неоднозначності в законодавстві і створення належної системи штрафів. Крім того, податковий орган може розробити політичне втручання для підвищення податкової моралі фізичних осіб. Це може бути особисте спілкування чи інформаційна кампанія, щоб дати одержувачам розуміння

соціальної шкоди, заподіяної ухиленням від сплати податків, підкреслюючи пов'язану з цим стимулюючу роль оподаткування.

Список використаних джерел:

1. Debora Di Gioacchino, Domenico Fichera(2020). Tax evasion and tax morale: A social network analysis. European Journal of Political Economy. Vol. 65. <https://doi.org/10.1016/j.ejpoleco.2020.101922>.
2. Huong Vu Van, Kim Cuong Ly (2021). Does rising corporate social responsibility promote firm tax payments? New perspectives from a quantile approach. International Review of Financial Analysis. Vol. 77. <https://doi.org/10.1016/j.irfa.2021.101857>
3. Береза С.Л. (2006). Оптимізація оподаткування чи ухилення від сплати податків? Вісник ЖДТУ. Вип. 4(38). С. 375-387.
4. Державна податкова служба України.(2021) Світовий досвід оподаткування: Російська Федерація. [\[Електронний ресурс\]. – Режим доступу: https://tax.gov.ua/arkhiv/modernizatsiya-dps-ukraini/arkhiv/mijnarodniy-dosvid-rozvitk/dosvid-modernizachii-krain-svity/rus/](https://tax.gov.ua/arkhiv/modernizatsiya-dps-ukraini/arkhiv/mijnarodniy-dosvid-rozvitk/dosvid-modernizachii-krain-svity/rus/)
5. Крисак А.О. (2017) Сучасні проблеми розвитку малих підприємств в Україні . Інвестиції: практика та досвід, № 21/2017. С. 14-17.
6. Миколаєць А.П. (2017) Особливості здійснення державного контролю у розвинутих зарубіжних країнах. Інвестиції: практика та досвід № 12. С.116-119.
7. Новосьолова О.С. (2021). Досвід Великобританії у протидії ухиленню від сплати податків. [\[Електронний ресурс\]. – Режим доступу: https://www.ndifp.com/1402/](https://www.ndifp.com/1402/).
8. Панура. Ю.В., Іванишина О.С. (2021) Податковий контроль в Україні як складова ефективного адміністрування. Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка». № 5. DOI: 10.32702/2307-2105-2021.5.102
9. Проскура Е.П. (2012). Зарубіжний досвід організації податкового адміністрування. Економічний часопис-XXI. № 7-8. С. 30-33.

УДК 336.226.11(100+477)

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ОПОДАТКУВАННЯ ДОХОДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ

Дерев'янюк С.І.,

к.е.н., доцент,

доцент кафедри обліку та оподаткування

Національний університет біоресурсів і

природокористування України,

м.Київ

Світова практика в оподаткуванні доходів свідчить про те, що вони займають важливе місце у забезпеченні фінансової стабільності, сталого розвитку економіки та

соціальної справедливості. Кожна країна формує індивідуальну систему оподаткування доходів населення, однак визначальною ознакою такого оподаткування є те, що воно повинне сприяти зростанню заощаджень населення країни, які в подальшому слугуватимуть одним з джерел фінансування економіки країни. Предметом багаторічних дискусій науковців є визначення механізму оподаткування доходів громадян (прогресивний чи пропорційний), ставок, що мають при цьому застосовуватися (прогресивні, пропорційні, єдині), розміру неоподаткованого мінімуму, бази оподаткування, пільг тощо.

Переважає більшість країн користуються тими податками, які довели свою дієвість та ефективність протягом багатьох років. Сюди, зазвичай, входять податки із підприємств та громадян, на товари та послуги, на додану вартість, митні збори, акцизи, податок на майно тощо. Саме ці податки формують основу податкової системи.

Відмінною рисою оподаткування фізичних осіб у зарубіжних країнах є рівень податкової юрисдикції [2]. Зарубіжні системи прямого оподаткування доходів фізичних осіб мають апробовану часом практику становлення та розвитку на базі глибокого усвідомлення кожним платником податку свого обов'язку — сплати податків. Значні видатки на соціальні заходи та постійна увага держави до платника податків сприяли вихованню податкової культури, інакшого розуміння сутності категорії «податок». Так, в Німеччині — це підтримка, яку громадяни надають державі, у Великобританії — це обов'язок перед державою; у США податок розуміється як «такса», у Франції — як обов'язкова плата. Для нашої держави розуміння такої фінансової категорії зводиться лише до примусового платежу. Закордоном держава приділяє постійну увагу до платника податку, формує значні соціальні видатки, що з часом сформувало певну «податкову культуру», де кожен платник податку глибоко усвідомлює свій конституційний обов'язок, оцінює це як підтримку, яку він надає державі.

Особливість європейської системи оподаткування полягає в тому, що її утворюють на основі прогресивної шкали. Цікавим є приклад Польщі, де особи вільних

професій є привілейованими платниками податків, тому вони мають вибір - сплачувати щомісячний податок фіксованого розміру, незалежно від розміру доходу, або ж сплатити певний відсоток від доходу. В першому випадку у платників податку є податкова картка, яка створена з метою мінімізації ведення обліку. Податок повинен бути сплачений, навіть якщо платник протягом місяця нічого не заробив. Ставка податку на доходи таких осіб коливається від 18% до 32% в залежності від суми отриманого доходу (до 85528 польських злотих (30545 дол. США) - 18%, якщо більше – 32%). Податком з доходу обкладаються фізичні особи, які постійно проживають у Польщі та особи, які перебувають у країні понад півроку. Також оподатковуються доходи осіб, що проживають за кордоном, якщо джерело цих доходів знаходиться у Польщі. Ставкою податку з доходів у розмірі 19% обкладаються дивіденди та надходження від частки у прибутках юридичних осіб. Для визначення загальної суми оподаткування дохід зменшується на суму страхових внесків на пенсійне страхування за віком та станом здоров'я, лікарняне страхування, страхування від нещасних випадків, що передбачено у положеннях про систему соціального страхування [1].

Заслугове на увагу практика оподаткування в Японії, що характеризується множинністю податків. Усього в країні налічується близько тридцяти державних і стільки ж – місцевих податків. В цій країні податкові ставки на доходи фізичних осіб (разом із місцевими податками), одні із найвищих у світі. Фізичні особи сплачують державний прибутковий податок за прогресивною шкалою, що має шість ставок – 5, 10, 20, 30, 40 і 50%, які нараховуються залежно від суми отриманого доходу. Сплачується він щорічно на всі види доходів, отриманих протягом календарного року [1]. Базою оподаткування виступає заробітна плата, доходи осіб вільних професій, авторські гонорари, винагороди за різноманітні особисті заслуги тощо. Але незважаючи на велику кількість доходів, що підлягають оподаткуванню, державою встановлено багато пільг та підстав для надання податкових кредитів.

Цікавим прикладом є традиційна класова система оподаткування в Німеччині: 1) неодружені працюючі без дітей; 2) неодружені, розлучені, овдовілі; 3) одружені, при умові,

що в сім'ї працює один із подружжя, а якщо працюють обоє, то один із них може за спільною згодою перейти до V класу; 4) працюють обоє з подружжя, але оподатковуються нарізно; 5) одружені працюючі, один із них оподатковується за умовами III класу; 6) працюючі, котрі одержують заробітну плату в декількох місцях [1].

Проаналізувавши досвід розвинених країн, можна зробити висновок, що в основу оподаткування доходів громадян покладений принцип соціальної справедливості, за яким більше платять ті члени суспільства, котрі мають вищі доходи. Відтак держава регулює доходи громадян, впливає на збільшення їх платоспроможності, стимулювання попиту, розмір споживання та заощадження, що, в свою чергу, призводить до підвищення темпів економічного зростання.

Список використаних джерел:

1. Безейко С. (2015). Досвід іноземних країн оподаткування доходів від незалежної професійної діяльності. *Науковий блог: Національний університет «Острозька академія»*. <https://naub.oa.edu.ua/2015/>
2. Чуприна А. (2011). Оподаткування доходів фізичних осіб: міжнародний досвід. *Вісник*, (№10). <http://www.visnuk.com.ua>

УДК 651.1

ДЮЧА СИСТЕМА ЗАСТОСУВАННЯ ПОДАТКОВОЇ ЗНИЖКИ НА НАВЧАННЯ

Дуда Ю. І.,
студентка

Науковий керівник: Калюга Є. В.,
д.е.н, професор,
професор кафедри обліку та оподаткування
Національний університет біоресурсів і
природокористування України,
м. Київ

Система оподаткування доходів фізичних осіб одночасно здійснює забезпечення надходження коштів до державного та місцевих бюджетів, а також впливає на рівень

реального доходу платників податку на доходи фізичних осіб. Застосування механізму надання податкової знижки здійснює вплив на зниження обсягів податкових навантажень, а також підвищення рівня реального доходу платника.

Оцінюючи стан національної системи оподаткування податком на доходи фізичних осіб, можна стверджувати, що розкриття питання щодо часткового повернення з бюджету сплачених податкових зобов'язань являється актуальним для розгляду. Шляхи вирішення даного питання були висвітлені у працях таких вітчизняних учених: Н. Правдюк, Є. Калюга, Л. Задорожня, С. Бойко, О. Подолянчук, І. Чабан.

На базі методичних рекомендацій визначення податкової знижки були здійсненні розрахунки частки зменшення оподатковуваного доходу громадян [2]. Зменшення здійснювалося за умови виникнення права застосування податкової знижки до розміру мінімальної вартості за навчання за контрактом. На основі отриманих даних було проведено дослідження платоспроможності платників до доходів яких застосовано податкову знижку в табл.1.

Таблиця 1

Відображення застосування податкової знижки за навчання до розміру мінімальної заробітної плати станом на 2020-2021 рр., грн[1].

№ п/п	Показник	2020 рік	2021 рік
1.	Середній розмір мінімальної заробітної плати	4815,33	6041,67
2.	Загальний розмір нарахованої мінімальної заробітної плати за рік	57784,00	72500,00
3.	Розмір утримання податку на доходи фізичних осіб за рік	10401,12	13050,00
4.	Мінімальний розмір плати за навчання за контрактом (1 рік):		
4.1.	Молодший бакалавр	15929,02	21534,57
4.2.	Бакалавр	17559,09	23689,33
4.3.	Магістр	22445,37	28977,49
5.	Розмір податкової знижки:		
5.1.	Молодший бакалавр	2867,22	3876,22
5.2.	Бакалавр	3160,64	4264,08
5.3.	Магістр	4040,17	5215,95

На основі вищезазначених розрахунків дослідження відслідковується відсоткова

динаміка, на яку відбувається збільшення доходу громадян, до якого застосовується податкова знижка у відповідних розмірах за досліджуваний період: Молодший бакалавр – з 27,57% до 29,70%; Бакалавр – з 30,39% до 32,67%; Магістр – з 38,84% до 39,97%. В середньому приблизно 33% сплаченого податку повертаються платнику, що зменшує податковий тягар.

Отже, податкова знижка за навчання являється дієвим засобом усунення податкового навантаження на менш забезпечене населення України, шляхом повернення частини сплачених до бюджету податкових надходжень у вигляді податку на доходи фізичних осіб. Вона також забезпечує виконання соціальної функції податку.

Список використаних джерел:

1. Міністерство освіти і науки України. Мінімальна вартість контрактного навчання. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita/minimalna-vartist-kontraktного-navchannya-2020> (дата звернення: 04.02.2022).
2. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-91VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 04.02.2022).

УДК 657.01

ОСОБЛИВОСТІ ОПОДАТКУВАННЯ ІТ-БІЗНЕСУ В РЕЖИМІ «ДІЯ СІТІ»

Іванова С.М.,
викладач фінансово-облікових дисциплін
Відокремлений структурний підрозділ
«Ірпінський фаховий коледж НУБіП України»,
м. Ірпінь

ІТ-сектор в Україні з кожним роком стрімко розвивається. Тому стимулювання розвитку вітчизняної ІТ-індустрії шляхом створення більш гнучкої юридичної та податкової сфери є необхідною умовою залучення іноземних інвестицій, що в свою чергу створить більш прозоре та конкурентоспроможне бізнес-середовище.

«Дія Сіті» - спеціальний правовий режим, який є альтернативою поточним умовам ведення ІТ-бізнесу, зі своїми особливостями організації праці між робітником та роботодавцем, режимом оподаткування, а також додатковими правовими інструментами. Тобто, в залежності від існуючої моделі бізнесу, компанія для себе зможе самостійно обрати чи ставати їй резидентом «Дія Сіті», чи залишатися на існуючій моделі функціонування.

Слід зазначити, що прийняття Закону України «Про сприяння розвитку цифрової економіки в Україні» від 15.07.2021 № 1667-IX є одним із етапів створення нових можливостей для ІТ, а також сектора для ведення бізнесу в Україні [1]. Зокрема, Закон визначає принципи набуття та втрати статусу, визначає так звані «пільги» для тих компаній, які отримують статус резидентів «Дія Сіті».

Водночас, для повноцінної роботи системи «Дія Сіті», Верховна Рада 14 грудня 2021 року ухвалила зміни до Податкового кодексу України щодо стимулювання розвитку цифрової економіки України № 5376 від 14.04. 2021 року [2].

Такі умови передбачають стимулювання діяльності компаній, що працюють у галузі інформаційних технологій, зокрема шляхом встановлення ефективного рівня податкового навантаження для сприяння детінізації розрахунків у сфері оплати праці та підвищення конкурентоспроможності вітчизняних ІТ-компаній на зовнішньому ринку.

Задоцільно виокремити особливості оподаткування резидентів «Дія Сіті»:

- по-перше - це можливість сплати податку на прибуток підприємств на особливих умовах – за принципом податку на виведений капітал;

- по-друге, оподаткування ПДФО спеціалістів – резидентів «Дія Сіті» у вигляді заробітної плати, винагороди за гіг-контрактом, авторської винагороди за створення службового твору та перехід прав на службові твори за ставкою 5% у разі, якщо такі доходи спеціаліста не перевищують еквівалент 240 тис. євро за рік;

- втретє, сплата ЄСВ резидентом «Дія Сіті» (якщо він відповідає встановленим вимогам) у розмірі мінімального страхового внеску на суму нарахованої зарплати або винагороди за виконання робіт (надання послуг) за гіг-контрактами.

Крім того, відповідно до змін ПКУ, законодавство передбачає 25-річну гарантію стабільності щодо окремих податкових умов для резидентів «Дія Сіті».

Підсумовуючи вищевикладене, приходимо до висновку, що запроваджений новий механізм оподаткування доходів ІТ-бізнесу забезпечить дієві стимули для активного розвитку інформаційних технологій та інновацій в Україні, а також збільшення інвестицій в ІТ-індустрію та сприятиме створенню нових робочих місць.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні» від 15.07.2021р. №1667-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1667-20#Text>. (дата звернення: 20.01.2022р.)
2. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#n5748>. (дата звернення: 20.01.2022р.)

УДК 336.226(100) : 001.1

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ОПОДАТКУВАННЯ СТАРТАПІВ

Карасюк В.С.

студентка 4 курсу

спеціальності «Облік і оподаткування»

Науковий керівник: Ганяйло О.М.

к.е.н., доцент,

доцент кафедри обліку та оподаткування

Національний університет біоресурсів і

природокористування України, м. Київ

Стартапи сьогодні розвивають малий бізнес у різних країнах, а на перспективу – з них виростають великі компанії з потенціалом на майбутнє та конкуруючою продукцією на світовому рівні.

Саме тому, вивчення досвіду інших країн щодо стимулювання розвитку стартапів – важлива умова для розвитку українського підприємницького сектору та залучення інвестицій на глобальному ринку.

Значна частина стартапів, як правило, пов'язана зі сферою ІТ, яка є флагманом світової економіки, саме тому, багато країн хочуть створити зручні умови для його розвитку, в тому числі, використовуючи спеціальні податкові режими та впроваджуючи податкові пільги.

Так, наприклад, Естонія вважається однією з найзручніших країн світу для реєстрації стартапів: починаючи від прозорого оподаткування, закінчуючи простотою у роботі з державними органами. Дана країна є невеликою за кількістю населення, тому важливим для неї є приплив інвестицій та робочої сили, чому і сприяє її податкова політика.

Підприємства Естонії, які працюють в ІТ – секторі та експортують власні послуги, звільняються від сплати податку на додану вартість, а при оподаткуванні прибутку застосовується нульова ставка. Проте, якщо власники мають на меті отримати дивіденди, то потрібно буде сплатити 20% податку на розподілений прибуток. Засновники компанії можуть бути нерезидентами країни, а директор може не нараховувати собі заробітну плату. Крім того, податки, пов'язані із заробітною платою, можна не сплачувати, якщо працівник компанії не перебуває на території Естонії [1].

Якщо у процесі створення стартапу залучені резиденти Естонії, то потрібно буде платити наступні податки: ПДФО – у розмірі 20%; соціальний податок – 33%, внески до пенсійного фонду – 2%.

Ще одним із прикладів оподаткування стартапів може бути сусідня Польща, де у 2021 році податкове законодавство зазнало змін, зокрема, податок на прибуток був замінений податком на виведений капітал (СІТ). Компанії малого бізнесу, які прагнуть розвитку, можуть не платити податок, оскільки вони не виплачуюватимуть дивіденди, що стало допоміжним стимулом для розвитку ІТ-галузі у цій країні.

Стартапи завжди супроводжуються ризиком, саме це є основною причиною труднощів із залучення інвестицій для їх реалізації. За таких умов суттєвий вплив належить

державній підтримці стартапів, ефективним інструментом якої вважається податкова політика. Основними питаннями, які повинна вирішити така політика є:

- визначення об'єктів податкової підтримки;
- вибір найбільш ефективних податкових інструментів.

Найпоширенішими інструментами, що застосовуються для реалізації цих завдань, є такі податкові пільги:

- знижена загальна ставка податку на прибуток (зокрема, в Канаді для суб'єктів підприємницької діяльності, річний дохід яких не перевищує 500 тис. канадських доларів, ставка державного податку на прибуток становить 11%, тоді як для інших - 15%; згідно із законодавством Австрії пільга надається підприємствам, річний дохід яких не перевищує 400 тис. євро протягом двох попередніх календарних років);

- знижена ставка на капіталізований прибуток, тобто на ту частину прибутку, яка спрямовується на збільшення активів підприємства; таке реінвестування дає змогу малим підприємствам розширити внутрішні джерела для інвестування. (Досить успішно застосовуються в Австрії. До інвестиційних витрат, на які надається пільга, там належать придбані (виготовлені) основні засоби інвестиційного призначення;

- надання підприємцям можливості створювати спеціальні інвестиційні резерви, які розширюють можливості їх самофінансування (застосовується в Угорщині);

- податкові канікули, тобто можливість суб'єкта малого бізнесу акумулювати фінансові ресурси завдяки звільненню на певний період від сплати податку на прибуток (на декілька років, починаючи з дати реєстрації);

- податковий кредит на умовах строковості та повернення (зокрема, у Польщі мале підприємство, яке налічує не більше 50 працівників, а річний дохід та сукупні активи не перевищують 10 млн. євро, може не сплачувати податок на прибуток протягом одного року, а погашати зобов'язання може рівними частинами протягом наступних п'яти років і без відсотків за користування);

- спеціальні податкові пільги, зокрема касовий метод нарахування ПДВ, лояльніший режим визначення безнадійної заборгованості, податковий кредит на деякі види витрат

(оплату Інтернету, придбання касових апаратів тощо), можливість переносити збитки на наступні податкові періоди тощо [2].

Світовий досвід податкової політики щодо стартапів має стати гарним прикладом для використання в Україні. Хоча українське податкове навантаження поступово зменшується, все ще залишається потреба аналізу щодо ефективності цих змін та потреба його удосконалення з врахуванням прикладу інших країн та комплексного впровадження у стратегію держави.

Список використаних джерел:

1. Ніжинська Т. Податкове стимулювання ІТ-індустрії: світовий досвід. The page: веб-сайт. URL: <https://therage.ua/ua/special-projects/podatkove-stimulyvannya-it-industriyi-svitovij-dosvid> (дата звернення: 15.01.2022).
2. Гутовська О. Україна не зможе подолати нинішню рецесію доти, доки малий бізнес перебуватиме в стагнації. Вісник, офіційне видання державної фіскальної служби України уряду. URL: <http://www.visnuk.com.ua/ua/pubs/id/6789?issue=160> (дата звернення: 16.01.2022)

УДК 336.2

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИБОРУ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ СУБ'ЄКТАМИ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

Мелень О.В.

доцент, к.е.н.,

доцент каф. обліку і фінансів

Національний технічний університет «ХПІ»,

м. Харків

Демьянцева Є.Ю.

бакалавр каф. обліку і фінансів

Національний технічний університет «ХПІ»,

м. Харків

В Україні система оподаткування застосовується з моменту виникнення підприємницької діяльності. Системи оподаткування для малого бізнесу, відповідно до

Податкового кодексу України, представлені двома формами: загальною і спрощеною. Відповідно до ст.9-10 ПКУ загальна система оподаткування ґрунтується на сплаті податку на прибуток та значної кількості інших обов'язкових платежів. Основним недоліком загальної системи оподаткування для малого бізнесу є її складність (підприємці повинні вести облік і документально підтверджувати свої доходи і витрати). Спрощена система оподаткування, обліку та звітності, відповідно до Податкового кодексу України, – це особливий механізм справляння податків і зборів, що встановлює заміну сплати окремих податків і зборів, встановлених ПКУ, на сплату єдиного податку в порядку та на умовах, визначених ПКУ, з одночасним веденням спрощеного обліку та звітності [1].

Спрощена система оподаткування передбачає поділ платників на чотири групи, сплату єдиного податку, має обмеження у застосуванні за кількістю працівників, рівнем доходу та видами діяльності. Суб'єкти малого бізнесу, мають право на використання спрощеної системи оподаткування за наявності двох умов (відповідності всім вимогам, що встановлені для платників єдиного податку і реєстрація особи платником єдиного податку в установленому порядку) та розподіляються відповідно умовам на чотири групи (табл. 1).

Таблиця 1

**Критерії відповідності платників спрощеної системи оподаткування групам
єдиного податку**

Критерії відповідності	Група 1	Група 2	Група 3	Група 4
Платники	Фізичні особи - СПД, які здійснюють господарську діяльність з надання послуг, у т. ч. і побутових, платникам єдиного податку та/або населенню, виробництво та/або продаж товарів, діяльність у сфері ресторанного господарства		1) Фізичні особи - СПД та юрособи - суб'єкти господарювання будьякої організаційно-правової форми; 2) Сільсько-господарські товаро-виробники	Сільгосптоваро-виробники

Продовження табл. 1

Обмеження за обсягом доходу за календарний рік	1 млн грн..	5 млн грн.	1) 7 млн грн. 2) питома вага доходу, отриманого від реалізації сільськогосподарської продукції власного виробництва та продуктів її переробки за попередній податковий (звітний) рік, становить не менше 75 % загальної суми доходу за цей же період і обсяг його річного доходу не перевищує 7 млн грн.	Питома вага доходу, отриманого від реалізації сільськогосподарської продукції власного виробництва та продуктів її переробки за попередній податковий (звітний) рік, становить не менше 75 % загальної суми доходу за цей же період і обсяг його річного доходу перевищує 7 млн грн.
Обмеження за кількістю працівників	не мають право використовувати працю найманих осіб	не має перевищувати 10 осіб	не обмежено	не обмежено

**Джерело: складено авторами за даними ПКУ [1]*

Незважаючи на ряд обмежень, спрощена система оподаткування для суб'єктів малого підприємництва є більш зручною в застосуванні і найбільш повно дозволяє підприємцям використовувати систему розрахунків готівкою, що є дуже актуальним в роздрібній торгівлі та наданні побутових послуг населенню. Тому при виборі системи оподаткування, суб'єктам малого підприємництва необхідно зважити всі переваги і недоліки двох систем оподаткування, щоб вибрати найбільш прийнятну в оподаткуванні та застосуванні.

Спрощена система оподаткування неодноразово змінювалася з часу свого запровадження, ці зміни стосувалися ставки єдиного податку, торкалися порядку його нарахування, переліку податків, які замінялися єдиним податком, критеріїв надання підприємствам та фізичним особам – підприємцям права на використання спрощеної системи оподаткування.

На сьогоднішній день єдиний податок є найкращим способом оподаткування малого бізнесу, оскільки загальна система оподаткування для малих підприємств є громіздкою і обтяжливою. Спрощену систему оподаткування обирають, оскільки вона дозволяє підприємцям працювати та отримувати прибуток легально; звільняє від складнощів оподаткування в загальному порядку, зменшуючи ризик ненавмисно порушити правила оподаткування та бухгалтерського обліку та знижуючи вимоги до спеціальних знань в економіці й бухгалтерському обліку; звільняє від навантаження оподаткування в загальному порядку та оподаткування оплати праці.

Список використаних джерел:

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI. Документ чинний, поточна редакція — Редакція від 01.01.2022. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 10.01.2022).

УДК 657.1

КЕШБЕК: ОКРЕМІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ

Мельянкова Л.В.,

к.е.н., доцент,

доцент кафедри обліку та оподаткування

Національний університет біоресурсів

і природокористування України,

м. Київ

Термін «кешбек» використовується у сферах банківської справи, грального бізнесу та інтернет-торгівлі і позначає різновиди бонусних програм для залучення клієнтури та підвищення їхньої лояльності.

Кешбек перекладається з англійської «cashback» як «повернення готівки», точніше – повернення покупцеві частини витрачених ним коштів. Кешбек може

мати вигляд реальних грошей, що нараховують фізичній особі під час розрахунку платіжною карткою або бонусів, які у майбутньому зменшать ціну товару.

Розглянемо окремі аспекти обліку кешбеку за різних варіантів.

Якщо певний відсоток суми покупки потрапляє на спеціальні рахунки держателів банківських карток – це банківський кешбек.

В свою чергу, бонусна програма – це маркетингова акція на постійній основі, що спонукає покупців залишатися вірними обраному торговцю. За цією програмою покупець накопичує на дисконтній картці бали чи бонуси, і потім може ними розраховуватися за товари в торговельній мережі.

Що стосується банківського кешбеку, то його призначення – поширювати карткові розрахунки. При покупці товару людина розраховується за товар через платіжний термінал, з її картки списується повна вартість товару, відсоток зараховується на бонусний рахунок, після чого банк перераховує торговцю кошти за мінусом бонусів. Отже, торговець надає знижку, але стає цікавішим для покупця.

Продаж товарів за бонуси обліковується незалежно від правил акцій – однаково: визнаються доходи, списується собівартість, нараховуються податкові зобов'язання з податку на додану вартість (далі – ПДВ).

База оподаткування поставлених товарів визначається на основі їх договірної вартості. Бали, що нараховували на картку лояльності учасникам бонусної програми, які придбали товари у торговельній мережі, не є об'єктом оподаткування ПДВ. Тому за такою операцією підприємство не має підстав нараховувати податкові зобов'язання з ПДВ.

Оподатковується вартість проданого товару двома шляхами.

Вартість товару не зменшується на суму бонусів. База оподаткування ПДВ поставлених товарів при цьому визначається на основі їх договірної вартості (формула 1):

База оподаткування = Договірна вартість = Сплачені кошти + Бонуси (1)

Вартість товару зменшується на суму бонусів, база оподаткування визначається за формулою 2:

База оподаткування = Договірна вартість = Сплаченим коштам (2)

Згідно Податкового кодексу України (далі ПКУ) мінімальна база оподаткування ПДВ для товарів дорівнює вартості їх придбання. Отже, якщо договірна вартість проданого товару з урахуванням знижки менша за вартість його придбання, на суму різниці донараховуються додаткові податкові зобов'язання.

В обліку операції показуються на підставі даних бухгалтерського обліку – дохід за вирахуванням знижки. Фінансовий результат не коригується.

Аналітичний облік бонусів ведеться на позабалансовому рахунку 042 «Непередбачені зобов'язання».

Знижку, яка надається окремим фізичним особам, податківці визнають додатковим благом. При цьому податок з доходів фізичних осіб (далі ПДФО), згідно ПКУ, нараховується з доходу в розмірі знижки, індивідуально призначеній платникові податку.

При наданні знижки певним групам осіб – власникам дисконтних карток за загальними правилами, немає індивідуальної знижки, і немає оподатковуваного доходу фізособи.

При нарахуванні бонусів грошима, тобто на рахунок фізичних осіб виплачуються кошти, сума бонусів включається до загального оподатковуваного доходу фізосіб та оподатковується ПДФО. В фіскальному касовому чеку позначаються форми оплати (електронним платіжним засобом, готівкою, в кредит, і т.ін.). При розрахунку за товар чи послугу з використанням бонусів, проводять через РРО і зазначають у касовому чеку «бонус» або «бали».

Облік банківського кешбеку аналогічний бонусним, відсутні податкові різниці. Для продавця кешбек – знижка на товар. Її надають у момент продажу товару, тому дохід від реалізації показують за вирахуванням знижки.

В чеку РРО на товар, що продається за системою кешбек, зазначають: повну суму придбання, яку списують з рахунку покупця; відсоток, що переказується на бонусний рахунок; суму, яку зарахують продавцю за проданий товар.

До загального місячного (річного) оподаткованого доходу фізособи потрапляє індивідуальна знижка, а кешбек доступний будь-якому держателю бонусної платіжної картки. Тому ПДФО та військовий збір не виникає.

В нашій країні запроваджувати обов'язковий кешбек уряд планує поступово: до 31.12.2022 торговець має зменшити суму фактичного списання на 0,2%; протягом 2023 року – на 0,4%; протягом 2024 року – на 0,6%. До 01.01.2025 маємо вийти на кешбек 1,2%.

Отже, кешбек – це ще одна можливість економії на покупках. Потрібно добре розібратися в умовах, згідно з якими він нараховується, щоб кешбек не став приводом для розчарування.

Банками укладаються угоди з безліччю магазинів, яким це вигідно, так як в них збільшуються продажі після залучення нових клієнтів. Самі ж клієнти, які здійснюють покупки в звичних для них магазинах, заходять через спеціальний сервіс і отримують частину коштів назад. Для цього вони лише реєструються та створюють обліковий запис в обраному ними сервісі. Схема досить проста і для всіх учасників ланцюжка купівлі-продажу фінансово вигідна.

УДК 657:336.221

МІНІМАЛЬНЕ ПОДАТКОВЕ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ: СУТНІСТЬ ТА ОБЛІК

Подолянчук О.А.,

к.е.н., доцент,

завідувач кафедри обліку та

оподаткування в галузях економіки,

Вінницький національний аграрний університет,

м. Вінниця

Бухгалтерська діяльність завжди багатофункціональна і тому знання про облік, його теорію та практичні можливості мають бути усесторонніми та придатними для вирішення як локальних проблем управління, так і проблем макроекономічного аналізу.

(Кірейцев Г.Г. Глобальні процеси і актуалізація оновлення методології обліку. Збірник наукових праць ВНАУ. Серія: Економічні науки. 2013. № 3(80). С. 91-103)

Суб'єкти господарювання, незалежно від того чи власна земельна ділянка, чи використовується на правах оренди, чи вона сільськогосподарського призначення, сплачують плату за землю з врахуванням відповідних норм і критеріїв Податкового кодексу України (ПКУ).

З 01 січня 2022 року набув чинності Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень» (Закон № 1914-IX), що стосується визначення мінімального податкового зобов'язання (МПЗ) в частині використання земель сільськогосподарського призначення [1; 4].

В Законі № 1914-IX [] визначено, що МПЗ – це мінімальна величина податкового зобов'язання із сплати податків, зборів, платежів, контроль за справлянням яких покладено на контролюючі органи, пов'язаних з виробництвом та реалізацією власної сільськогосподарської продукції та/або з власністю та/або користуванням (орендою, суборендою, емфітевзисом, постійним користуванням)

земельними ділянками, віднесеними до сільськогосподарських угідь, розрахована відповідно до ПКУ. Разом із цим, якщо суб'єкт господарювання, у тому числі і фізичні особи-підприємці, а також фізичні особи, володіють декількома земельними ділянками, то визначається загальне мінімальне податкове зобов'язання.

Зі змісту наведеного визначення є незрозумілим те – про які саме податки йдеться.

Для визначення МПЗ пунктами 38¹.1.1 та 38¹.1.2 статті 38¹ ПКУ передбачено дві формули: щодо земельної ділянки, нормативна грошова оцінка якої проведена та щодо земельної ділянки, нормативна грошова оцінка якої не проведена. Також пунктом 38¹.1.3 ПКУ визначено половинний розмір МПЗ для платників єдиного податку четвертої групи – фізичних осіб-підприємців, які провадять діяльність виключно в межах фермерського господарства, зареєстрованого відповідно до Закону України «Про фермерське господарство».

Враховуючи власні дослідження [2], можна стверджувати, що суб'єктам господарювання необхідно буде здійснювати складні розрахунки щодо визначення суми податку, яку потрібно буде сплатити до бюджету за володіння земельними ділянками чи їх використання в частині земельних ділянок, віднесених до сільськогосподарських угідь. Після визначення МПЗ необхідно обрахувати суму сплачених податків, зборів, платежів та витрат на оренду земельних ділянок (сплачені податки – СП). Кінцевим розрахунком стане обчислення різниці між МПЗ та сумою СП. Позитивна (додатна) різниця між сумою загального МПЗ та сумою СП є частиною зобов'язань із відповідного податку, який сплачуватиме суб'єкт господарювання (наприклад, частиною зобов'язань із податку на прибуток, єдиного податку або податку на доходи фізичних осіб).

Норми щодо розрахунку та адміністрування МПЗ містять численні прогалини, які призведуть до маніпуляцій при його розрахунку та

адмініструванні. Також проблемою можуть стати судові спори щодо законності змісту МПЗ, адже у визначенні закладено суть податкового зобов'язання. В свою чергу, податкове зобов'язання – це сума коштів у вигляді відповідного податку чи збору, яку повинен сплатити платник податку. А ПКУ визначено основні елементи податку та збору, що не обґрунтовано і чітко не визначено щодо МПЗ.

Підсумовуючи, маємо в сукупності: 1) визначення поняття МПЗ як різновиду податкового зобов'язання з невизначеного кола податків; 2) визначення об'єкту справляння МПЗ та порядку його обчислення без прив'язки до жодного конкретного податку; 3) правила розрахунку і подання звітності з МПЗ з посиланням на те, що це податкове зобов'язання з конкретних податків – податку на прибуток, податку на доходи фізичних осіб або єдиного податку [3].

Таким чином, на плечі бухгалтерів вкотре держава перекладає складні податкові розрахунки, для здійснення яких необхідна об'єктивно облікова інформація. Тому, питання облікового забезпечення розрахунків за податками, а саме на сьогодні – в частині МПЗ, є актуальними і потребують обговорення на широке коло стейкхолдерів і представлення практичних рекомендацій як для юридичних так і фізичних осіб.

Список використаних джерел:

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#n256> (дата звернення: 01.02.2022).
2. Подолянчук О.А., Олійник Я.Ю. Земельні ділянки: облік та оподаткування. *Ефективна економіка*. 2021. № 12. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/12_2021/99.pdf. (дата звернення: 01.02.2022).
3. Полянничко А. Мінімальне податкове зобов'язання: податок без об'єкту чи об'єкт без податку. URL: <http://www.visnuk.com.ua/uk/news/100028583-minimalne-podatkove-zobovyazannya-podatok-bez-obyektu-chi-obyekt-bez-podatku> (дата звернення: 01.02.2022).
4. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень: Закон України від 30.11.2021 р. № 1914-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1914-20#Text> (дата звернення: 01.02.2022).

УДК 657.1

**ЗАСТОСУВАННЯ КОЕФІЦІЄНТА ПОКРИТТЯ ПОДАТКОВОГО КРЕДИТУ
В АНАЛІЗІ БЮДЖЕТНОГО ВІДШКОДУВАННЯ ПДВ
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИМ ТОВАРОВИРОБНИКАМ**

Синчак В. П.,
д. е. н., професор
професор кафедри менеджменту,
фінансів, банківської справи та страхування,
Хмельницький університет управління
та права імені Л. Юзькова,
м. Хмельницький

Із обранням нашою країною Європейського вектору суттєвого значення набувають дослідження податку на додану вартість, який став обов'язковою умовою для вступу до ЄС. Адже на відміну від інших податків і зборів, для яких чітко окреслений односторонній напрям (за винятком окремих умов), то в механізмі дії ПДВ зворотній рух – це обов'язковий процес, пов'язаний з бюджетним відшкодуванням, хоча з науково-практичної точки зору він неоднозначний, а відтак і підвищує до себе науковий інтерес. У першу чергу це стосується бюджетного відшкодування сільськогосподарським товаровиробникам, зважаючи на їх спеціалізацію, необхідність і можливість вчасного покриття податкового кредиту та/або одержання коштів з бюджету чи їх зарахування у рахунок наступних платежів, як передбачає чинне податкове законодавство.

Однак на практиці не завжди всі сільськогосподарські підприємства поставлені в рівні умови для покриття податкового кредиту, що пов'язано, насамперед, з об'єктивними особливостями в господарській діяльності, особливо якщо вона у більшій мірі сконцентрована на сезонному виробництві. Тож, маючи статус сільськогосподарського товаровиробника, не кожний з них здатний рівномірно протягом року покривати податковий кредит за рахунок податкових зобов'язань з ПДВ.

Відтак тимчасовий сезонний розрив між податковим кредитом і податковими зобов'язаннями можливо ліквідувати завдяки механізму бюджетного відшкодування. Останнім, відповідно до норм ПК України [1], передбачено зарахування коштів на поточний рахунок платника ПДВ та/або у рахунок сплати грошових зобов'язань з інших платежів до державного бюджету. Здавалося б усе чітко прописано, зрозуміло і на практиці залишається лише дотримуватися установленого алгоритму та строків для одержання бюджетного відшкодування ПДВ.

Наведене припущення небезпідставне, але його можна робити тоді, коли все залежало б лише від сільськогосподарського товаровиробника. Натомість у маркетинговому ланцюгу, крім сільськогосподарського товаровиробника, приймають участь контрагенти-постачальники паливно-мастильних матеріалів, мінеральних добрив, гербіцидів тощо, які нараховують ПДВ, виписують податкові накладні та реєструють їх в ЄРПН (єдиний реєстр податкових накладних) тощо. Саме від учасників логістичного та цінового ланцюга залежить подальше розгортання адміністративно-управлінських рухів навколо бюджетного відшкодування. І якщо всі суб'єкти залучені до зазначеного процесу виконали вимоги чинного законодавства, то він має перспективи продовження.

Тут не випадково наголос робиться на продовженні процесу бюджетного відшкодування, а не його завершенні. Адже далі настає етап податкових перевірок, який є не менш важливим, ніж попередній. Так при встановленні факту навіть незначного розриву в ланцюгу поставок, платник податку на додану вартість втрачає можливість одержання бюджетного відшкодування (по непідтверджених податковою перевіркою операціях), незалежно від напрямків його декларування. Причому, за нашими підрахунками, більші можливості для бюджетного відшкодування податку на поточний рахунок платника ПДВ та/або у рахунок сплати грошових зобов'язань з інших платежів до державного бюджету, мають сільськогосподарські підприємства, що інтегровані у глобалізаційні процеси міжнародної торгівлі. Натомість дрібні

сільськогосподарські товаровиробники, як правило, покривають сезонні лаги у податковому кредиті за рахунок сформованих ними податкових зобов'язань.

Тому порядок формування податкового кредиту повинен бути не лише предметом державного податкового контролю, але й стати об'єктом корпоративного податкового планування і бюджетування та поглибленого фінансового аналізу на сільськогосподарських підприємствах. Такий аналіз потребує визначення податкового кредиту та податкових зобов'язань для їх наближення до оптимального значення при розрахунках з бюджетом по ПДВ, що важливо для дрібних сільськогосподарських товаровиробників.

Визначити збалансованість або досягти її оптимального значення у механізмі дії податку на додану вартість можливо із застосуванням коефіцієнта покриття податкового кредиту податковими зобов'язаннями з ПДВ. Зазначений коефіцієнт характеризує здатність сільськогосподарського товаровиробника – платника ПДВ відшкодувати податковий кредит за рахунок податкових зобов'язань.

Коефіцієнт покриття податкового кредиту з ПДВ (КПпк) визначається як відношення податкових зобов'язань з ПДВ (ПЗпдв) до податкового кредиту (КПпк) з ПДВ, сформованих у звітному (податковому) періоді. Формула визначення вказаного коефіцієнта має наступний вигляд:

$$\text{КПпк} = \text{ПЗпдв} / \text{ПКпдв} \quad (1)$$

Якщо значення коефіцієнта дорівнюватиме 1, то це означатиме, що розрахункові операції по ПДВ станом на кінець звітного податкового періоду будуть повністю збалансовані. При значенні коефіцієнта >1 сільськогосподарському товаровиробнику слід резервувати кошти для сплати ПДВ у визначений ПК України строк, а у випадку <1 – визначатися чому надати перевагу – бюджетному відшкодуванню або збільшенню податкового зобов'язання у поточному звітному податковому періоді чи наступних.

Таким чином фінансовий аналіз з використанням коефіцієнта покриття податкового кредиту, зважаючи на логістичні ланцюги та їх розриви, що стаються в поставках, а відтак і відмови податкової служби у бюджетному відшкодуванні, через

вказані причини, є необхідним напрямком у роботі фінансових і бухгалтерських служб сільськогосподарських підприємств.

Список використаних джерел:

1. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року №2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/print>

УДК 657.446

**ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ПОДАТКУ НА
ПРИБУТОК**

Шавурська О.В.,

к.е.н., вилдач

ВСП «Житомирський торговельно-

економічний фаховий коледж»,

м. Житомир

Податок на прибуток виконує визначальну роль при оподаткуванні суб'єктів господарювання, адже саме прибуток розглядається як базова мета діяльності будь-якого комерційного підприємства. Крім того, саме прибуток є джерелом сплати цього податку. Винятковість податку на прибуток полягає й у тому, що механізм його справляння дозволяє найбільш органічно забезпечувати практичне поєднання фіскальної та регулюючої функцій податків.

Проблематика бухгалтерського обліку податку на прибуток є об'єктом дослідження провідних вчених, зокрема: М.Т. Білуха, С.Ф. Голов, Н.І. Дорош, О.В. Ковальчук, С.В. Кучер, Л.Г. Ловінської, Н.М. Петрук, Ю.М. Покидюк, В.К. Савчук, А.М. Савченко, І.Л. Таптунова, Л.Д. Тулуш та ін. У зв'язку з постійними законодавчими інноваціями проблематика бухгалтерського обліку податку на прибуток залишається актуальною.

За результатами опрацьованих наукових статей щодо обліку розрахунків з податку на прибуток виділено наступні проблемні питання (рис. 1).

Встановлено, що більшість наукових статей на 2017-2021 роки була присвячена нормативно-правовому регулюванню та механізму адміністрування податку на прибуток. Актуальність цього питання викликана постійними змінами та доповненнями до Податкового кодексу, тому підприємствам необхідно враховувати ці зміни при веденні бухгалтерського обліку, щоб своєчасно та в повному обсязі нараховувати та сплачувати цей податок. Наявні недоліки в податковому законодавстві дають змогу платникам цього податку легально мінімізувати нарахування податку на прибуток. 2015-2020 роки характеризуються постійними внесеннями змін до Податкового кодексу України в частині податку на прибуток підприємств з метою наближення його обліку до міжнародних стандартів обліку та звітності, зокрема відбулося звуження кола платників податку на прибуток підприємств, виділення критеріїв віднесення до неприбуткових установ, розширення переліку ставок за окремими об'єктами оподаткування, а також скорочення податкових пільг.

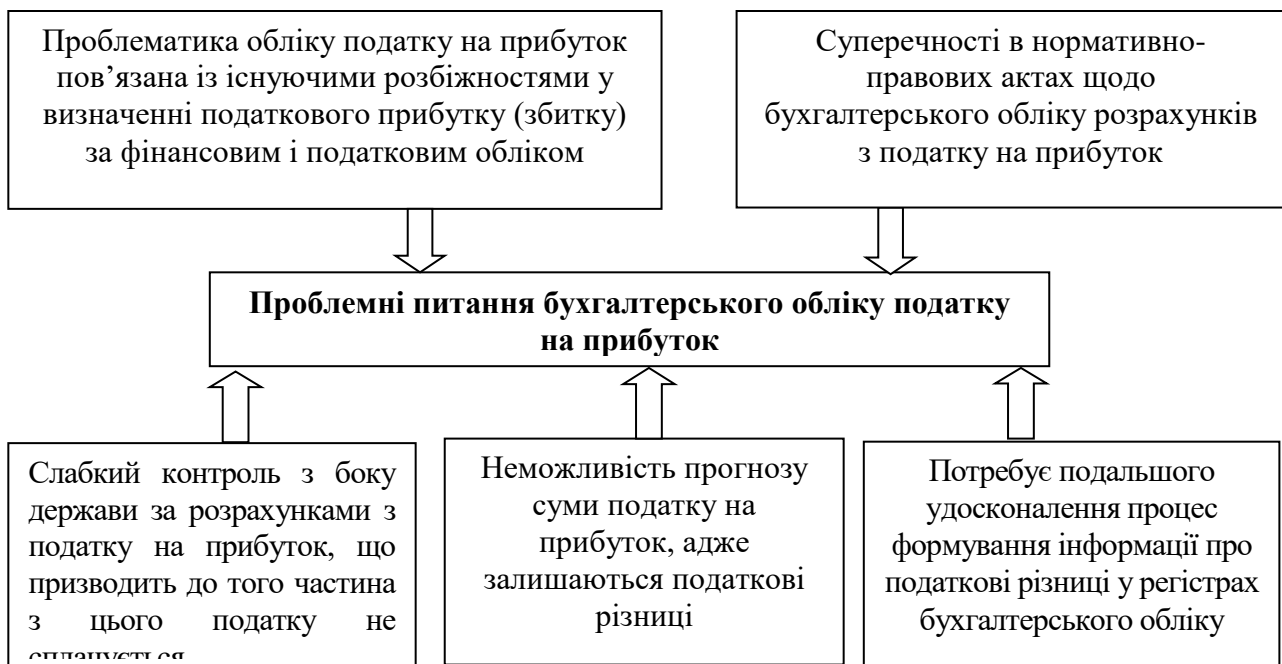


Рисунок 1. Проблемні питання щодо обліку податку на прибуток у науковій літературі

В достатній мірі висвітлені питання теоретичної сутності податку на прибуток і генезис податку на прибуток. Проте між дослідниками відсутня єдність щодо трактування його поняття та щодо функцій, що він виконує.

На наш погляд, недостатньо уваги приділено контролю за нарахуванням і сплатою податку на прибуток. Шовкопляс Т.С. акцентує увагу на тому, що відсутній контроль за дотриманням законодавства та вилучення частки прибутку недержавного сектору економіки [2, с. 145]. Погоджуємося з вченим і вважаємо, що відсутність контролю за дотриманням законодавства в сфері стягнення податку на прибуток призводить до ухиляння від його сплати та тіньової економіки, неконтрольованого обігу величезних обсягів товарів, робіт, послуг, звуження бази оподаткування.

Крім того, подальшого дослідження потребують питання організації обліку податку на прибуток за міжнародними стандартами бухгалтерського обліку. Проблематика обліку податку на прибуток пов'язана із існуючими розбіжностями у визначенні податкового прибутку (збитку) звітного періоду згідно норм П(С)БО та згідно норм Податкового кодексу України. Ця проблема поки не вирішена, адже існують розбіжності в визначення амортизаційних відрахувань, фінансових операцій, операцій з резервами та забезпеченнями.

Отже виокремлено три основні групи проблемних питань щодо податку на прибуток, що потребують нагального вирішення. Перша група проблемних питань теоретичного характеру. Відсутність єдності між дослідниками щодо сутності податку на прибуток і функцій, що він виконує, ускладнює процес визначення податку на прибуток. Друга група питань організаційного характеру – недостатньо висвітленою є організація бухгалтерського обліку податку на прибуток з точки зору податкового планування. Третя група проблемних питань – відсутність єдиної методики визначення цього податку в бухгалтерському та податковому обліку.

До недоліків механізму оподаткування прибутку підприємств можна віднести: 1) складність розрахунку об'єкта оподаткування податком на прибуток, що проявляється у неповному зближенні бухгалтерського та податкового обліків, наявності механізму

визначення податкової амортизації тощо; 2) низька ефективність ставки податку на прибуток, яка є тягарем для суб'єктів господарювання і майже не сприяє підвищенню економічного потенціалу підприємств, а змушує їх відходити у «тінь»; 3) нераціональна побудова системи податкових пільг, яка практично не стимулює інноваційно-інвестиційну діяльність.

Список використаних джерел:

1. Жаворонок А.В., Жиряда Х.В. Податок на прибуток підприємств: оптимізація адміністрування та обліку. Фінансові дослідження. 2018. № 1 (4). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://fr.stu.cn.ua/tmppdf/100.pdf>
2. Шовкопляс Т.С. Податок на прибуток підприємств –проблеми контролю за його сплатою з боку держави. Вісник Національного технічного університету Харківський політехнічний інститут. 2017. № 24 (1246). С. 145-148.

УДК 336.2 : 633.8

ОСОБЛИВОСТІ ОПОДАТКУВАННЯ ПОДАТКОМ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ ОПЕРАЦІЙ З ОЛІЙНИМИ КУЛЬТУРАМИ

Шамрай О.С.

*студент 1 курсу магістратури
спеціальності «Облік і оподаткування»*

Ганяйло О.М.

*к.е.н., доцент
кафедри обліку та оподаткування
Національний університет біоресурсів і
природокористування України,*

м. Київ

У товарній структурі вітчизняного аграрного експорту України продукція рослинництва значна частина належить олійним культурам, рослинній олії та

продуктам їх переробки. У 2021 році за даними Державної митної служби, вартість експорту насіння і плодів олійних культур склала 2,4 млрд.дол. США[1].

Слід зазначити, що Україна ще далеко не вичерпала свій потенціал для подальшого розвитку та нарощування виробництва та експорту олійних культур та продуктів їх переробки, розширення своєї присутності на традиційних та завоювання нових ринків збуту.

Ринок олійних культур у світі є об'єктом державного регулювання – значна частина країн із числа важливих гравців вдаються до протекціоністських заходів з метою збільшення обсягів доданої вартості, що створюється всередині країни. Зокрема, вживаються заходи з метою збільшення обсягів переробки олійних культур, натомість обтяження щодо операцій із вивезення продуктів її переробки не здійснюються. Використовується і «зворотна» практика, коли до операцій з імпорту продуктів переробки насіння олійних застосовується імпортне мито, тоді як подібні операції із сировиною не обкладаються митом [2].

Україна в цьому контексті не є виключенням і має певний досвід – досить вдалим прикладом фінансового регулювання сировинних ринків визнається запровадження наприкінці 90-х рр. експортного мита на насіння соняшнику. Якщо до реалізації відповідної новації з України вивозилося переважно «сире» насіння соняшнику, то після – вже продукт його переробки, олія. Причому із початку 2010-х рр. обсяги експорту насіння соняшнику у непереробленому вигляді взагалі стали мізерними.

Питаннями податкового регулювання українського ринку олійних культур останні роки приділяється особлива увага. Аналіз постійних змін діючого законодавства дозволяє стверджувати про відсутність глибокого дослідження стратегії у частині оподаткування олійних культур. Зміни законодавства України за останні роки у частині оподаткування експорту олійних культур представлено у таблиці 1.

Таблиця 1.

Зміни законодавства України у частині оподаткування експорту олійних культур у 2017-2021 роках

Дата	Суть законодавчих змін
7 грудня 2017 р.	Внесено зміни до Податкового кодексу України, зокрема скасовано відшкодування ПДВ з бюджету при експорті олійних культур (сої, ріпаку та соняшнику). Дана норма могла спричинити для малих та середніх агровиробників значні збитки
21 грудня 2017 р.	Відкладено скасування експортного ПДВ на технічні культури та скасовано цю норму для олійних культур.
22 травня 2018 р.	В ПКУ з'явилася норма, що передбачала звільнення від оподаткування ПДВ експорту: соєвих бобів (товарна позиція 1201 згідно з УКТ ЗЕД) з 01.09.2018 р. по 31.12.2021 р.; насіння свиріпи або ріпаку (товарна позиція 1205 згідно з УКТ ЗЕД) з 01.01.2020 р. по 31.12.2021 р. Повернуто норму щодо відшкодування ПДВ виробникам соєвих бобів, гасіння світліпи або ріпаку. Норми, що звільнення від оподаткування ПДВ не поширюється на операції з вивезення за межі митної території України в митному режимі експорту сільгосп підприємствами-виробниками соєвих бобів (товарна позиція 1201 згідно з УКТ ЗЕД) та насіння свиріпи або ріпаку (товарна позиція 1205 згідно з УКТ ЗЕД), вирощених ними на землях сільгосппризначення, які перебувають у власності таких товаровиробників чи в їх постійному користуванні або використовуються ними на правах оренди (суборенди) чи емфітевзису. Отже, зазначені операції мають оподатковуватися за ставкою 0%
17 грудня 2020 р.	зміни до Податкового кодексу України щодо ставки ПДВ по операціям з постачання окремих видів сільськогосподарської продукції, зокрема, знижено ставку з 20% до 14% ПДВ для деяких видів сільськогосподарської продукції, у т.ч. на свиріпу, ріпак, соняшник, соєві боби та інші олійні культури
1 липня 2021 р.	Повернуто аграріям ставку ПДВ у 20% на окремі види продукції, проте по операціях з постачання олійних культур ставка залишилась 14%

Аналізуючи прийняті законодавчі зміни можна дійти наступного висновку:

- через невідшкодування ПДВ посередникам, дрібні сільгоспвиробники соєвих бобів не можуть отримати справедливую ціну за свій урожай. Внутрішні переробники, користуючись фактично безпорадним становищем дрібних сільгосптоваровиробників, що не можуть самостійно експортувати продукцію, занижають закупівельні ціни;

- обмеження права певних категорій суб'єктів господарювання на відшкодування ПДВ при здійсненні експортних операцій порушує норми законодавства ЄС щодо спільної системи податку на додану вартість не передбачає;

- рішення щодо зниження ставки ПДВ до 14% на операції з постачання олійних культур, дозволяє знизити суму відшкодування з бюджету експортерам таких культур та продуктів їх переробки. Отже, знижена ставка ПДВ на зернові та олійні культури і надалі буде сприяти детінізації аграрного виробництва, також залученню інвестицій у галузь і відповідно підвищенню конкурентоспроможності вітчизняного сільського господарства.

Список використаних джерел:

1. Найбільше українських олійних культур у 2021 році закупила Німеччина, олії – Індія URL: http://naas.gov.ua/newsukraine/?ELEMENT_ID=7496
2. Лозовський О., Слободянюк С. Перспективирозвиткуолійно-жировоїгалузі в Україні. Економічнийаналіз. 2013. Вип. 12. Ч. 1. С. 195-198.
3. Тулуш Л.Д., Грищенко Д.Ю. Фіскальнерегулюваннярозвитку ринку олійних культур в Україні. Економіка АПК. 2018. № 5. С. 63-76

УДК 336.228.3

ГОЛОВНІ РИЗИКИ ОПТИМІЗАЦІЇ ОПОДАТКУВАННЯ ДОХОДІВ ФІЗИЧНИХ І ЮРИДИЧНИХ ОСІБ

Шевчук К.В.,

к.е.н., доцент

доцент кафедри обліку та оподаткування

Національний університет біоресурсів і

природокористування України,

м. Київ

Основним джерелом фінансового забезпечення функціонування держави є податки, які є джерелом доходної частини бюджетів усіх рівнів. Формування та впровадження оптимальних підходів щодо оптимізації оподаткування фізичних і юридичних осіб в умовах недосконалості

податкового законодавства передбачають використання ними можливих законних способів для мінімізації розмірів сплачуваних податків і протистояння фінансовим проблемам.

На макроекономічному рівні процедура оптимізації податкового навантаження є процесом вибору найбільш оптимальних форм організації податкової політики держави, що враховувала б особливості функціонування вітчизняних суб'єктів господарювання з метою стимулювання їх активної діяльності і підвищення доходів. Крім того, процес оптимізації покликаний вирішувати ряд завдань, таких як: створення умов для фінансового компромісу між потребами держави в доходах та інтересами платників податків, реалізація якого повинна сприяти соціально-економічному розвитку країни; забезпечення диференційованого оподаткування доходів юридичних і фізичних осіб; забезпечення синхронності позитивного впливу форм і методів оподаткування на доходи юридичних і фізичних осіб в часі; заохочення платників до збільшення отриманого доходу та забезпечення його правової регламентації [4, с. 928]. Ухилення від сплати податків є незаконною діяльністю та карається відповідно до 212 Кримінального кодексу України «Ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів)» [2].

Оптимізація оподаткування передбачає мінімізацію податкових виплат в довгостроковому і короткостроковому періоді при будь-якому обсязі діяльності та недопущення штрафних санкцій з боку фіскальних органів. Це досягається правильністю нарахування, своєчасністю сплати податків, раціонально організованим документообігом щодо податкового планування, що підвищує ефективність контролю і оцінки результатів реалізації запланованих дій та заходів щодо оптимізації податкового портфеля [5].

До шляхів оптимізації податків належать законні та незаконні методи та способи, спрямовані на зменшення розміру належних до сплати податків. Відповідно до мети діяльності в науковій літературі узагальнюють три способи зменшення податкових платежів, які в свою чергу можна характеризувати як законні (уникнення сплати податків, податкове планування) чи незаконні (ухилення від сплати податків).

Головним ризиком застосування будь-яких схем оптимізації оподаткування є трактування правоохоронними органами цих дій саме як ухилення. Існують і інші ризики, такі

як відсутність економічного ефекту від оптимізації внаслідок невірною застосування законодавства та донарахування з боку податкової, а також ризики, що пов'язані із ненадійними контрагентами - учасниками оптимізаційних схем, що спричиняє втрати, морально-репутаційні ризики тощо. Отже, оптимізація оподаткування – полягає у використанні виключно законних методів зменшення податкового навантаження.

У зв'язку з цим, ухилення від сплати податків недоцільно вважати способом оптимізації податків, оскільки при застосуванні даного методу суб'єкт господарювання зазнає все більших ризиків. Крім того, головною відмінністю податкової оптимізації від ухилення від сплати податків є використання платником податків дозволених чи незаборонених законодавством способів зменшення суми податкових платежів, не порушуючи при цьому законодавство. У зв'язку з цим, такі дії платника податку не є податковим правопорушенням чи злочином, і, відповідно, не тягнуть за собою несприятливих наслідків для платника податку, таких як донарахування податків, а також накладення фінансових санкцій та нарахування пені [4, с. 312].

Уникнення (обхід) податків ґрунтується на використанні законодавчо наданих можливостей у сфері податкового законодавства. Це досягається через використання таких пілґ, як перенесення балансових збитків на наступні податкові періоди, стягнення ПДВ за нульовою ставкою, застосування ліберальних правил списання безнадійних боргів, вкладання коштів у благодійну діяльність тощо. Проте ризиком подібної оптимізації є те, що при зміні податкового законодавства деякі способи уникнення (або зменшення розміру) оподаткування стають незаконними, або втрачають свою ефективність.

Переважає більшість науковців дійшли висновку, що найбільш доцільним та ефективним є метод податкового планування - вибір між різними варіантами здійснення фінансово-господарської діяльності і розміщення активів підприємства з метою досягнення найнижчого рівня податкових зобов'язань, що виникають при цьому [1, с. 33].

Важливо відмітити, що основним ризиком будь-яких схем оптимізації є підхід власника та управлінського персоналу підприємства. Особливо важливим є відстеження змін у

законодавстві, регулюванні та політичних тенденціях. Оптимізація - це стратегічне питання, а не одномоментний процес, який вимагає побудови підходів, корпоративних структур, роботу з контрагентами.

Список використаних джерел:

1. Ільїн В., Кузьмич С. Оптимізація податкового тягаря підприємств: вітчизняний та зарубіжний досвід. Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації. 2020. Випуск 1. С. 29-37. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/42094/1/%D0%86%D0%BB%D1%8C%D1%97%D0%BD.pdf> (дата звернення: 20.01.2022).
2. Кримінальний кодекс України. Закон України № 2341-III від 05.04.2001 р. Редакція від 03.04.2022 р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення: 20.01.2022).
3. Матвійчук М.О., Брехов С.С. Оптимізація рівня податкового навантаження на суб'єктів господарювання в Україні. Молодий вчений. 2018. № 1 (53). С. 926-929.
4. Назаренко Г.В., Маніна А.С. Аналіз зарубіжного досвіду податкового планування на підприємстві. Глобальні та національні проблеми економіки. 2017. № 16. С. 758-762.
5. Орищин Т.М. Напрями оптимізації податкового навантаження підприємств в контексті податкового планування. Економіка та суспільство. 2021. № 25. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/314/300> (дата звернення: 27.01.2022).

УДК 657.447: 336.226

**ПДВ: НОВІ ТЕРМІНИ ФОРМУВАННЯ ПОДАТКОВОГО КРЕДИТУ ЗА
ЗАРЕЄСТРОВАНИМИ ПОДАТКОВИМИ НАКЛАДНИМИ**

Щербатюк Я.В.

магістр

Науковий керівник: Мельянова Л.В.,

к.е.н., доцент

доцент кафедри обліку та оподаткування

Національний університет біоресурсів і

природокористування України,

м. Київ

Податок на додану вартість (ПДВ) є одним з основних бюджетоутворюючих податків, на його долю припадає понад 50 % всіх податкових надходжень, тому

адміністрування та відшкодування цього податку підлягає постійному вдосконаленню.

Що стосується податкового кредиту, то це сума, на яку платник ПДВ має право зменшити податкове зобов'язання звітного (податкового) періоду [1].

До складу податкового кредиту включаються фактично понесені витрати, підтвержені платником податку документально, а саме: фіскальним або товарним чеком, касовим ордером, товарною накладною, іншими розрахунковими документами або договором, які ідентифікують продавця товарів (робіт, послуг) та визначають суму таких витрат. Зазначені документи не надсилаються податковому органу, а підлягають зберіганню платником податку.

Нарахування податкового кредиту здійснюється незалежно від того, чи почали придбані товари/послуги й основні фонди використовуватися в оподатковуваних операціях у межах господарської діяльності платника ПДВ протягом звітного податкового періоду, а також незалежно від того, чи здійснював платник ПДВ оподатковувані операції протягом відповідного звітного податкового періоду. Тобто податковий кредит визнають за всіма покупками незалежно від напряму їх використання. Однак, перешкодою для визнання податкового кредиту може бути відсутність належним чином оформлених підтвердних документів.

До таких документів належать:

- зареєстровані в Єдиному реєстрі податкових накладних податкові накладні/розрахунки коригування;
- митні декларації (тимчасові, додаткові та інші види митних декларацій, за якими сплачуються суми податку до бюджету при ввезенні товарів на митну територію України);
- інші документи, передбачені ПКУ.

У ПКУ визначено операції, за якими платник ПДВ може визнавати податковий кредит, а саме:

1. придбання або виготовлення товарів і послуг;

2. придбання (будівництво, спорудження, створення) необоротних активів (у тому числі у зв'язку з придбанням та/або ввезенням таких активів, як внесок до статутного фонду та/або при передачі таких активів на баланс платника податку, уповноваженого вести облік результатів спільної діяльності);

3. отримання послуг, наданих нерезидентом на митній території України, та в разі отримання послуг, місцем постачання яких є митна територія України;

4. ввезення необоротних активів на митну територію України за договорами оперативного чи фінансового лізингу;

5. ввезення товарів та/або необоротних активів на митну територію України.

Починаючи із 1 січня 2022 року діє Закон №1914, який скоригував, зокрема, й строки формування податкового кредиту за зареєстрованими податковими накладними (ПН) [2].

Скоротили строк, протягом якого платники ПДВ мають право включити до податкового кредиту суми ПДВ за зареєстрованими в Єдиному реєстрі податкових накладних (ЄРПН) ПН чи розрахунками коригування (РК) з 1095-ти до 365 календарних днів (к. дн.) з дати їх складання. Відповідні зміни внесли до статті 198 ПКУ, яка визначає порядок формування податкового кредиту.

Тож відтепер платники ПДВ мають право віднести суми ПДВ до податкового кредиту на підставі ПН/РК, які склали і зареєстрували в ЄРПН:

- своєчасно — протягом 365 к. дн. з дати їх складання;
- несвоєчасно — протягом 365 к. дн. з дати складання, але не раніше за дату їх реєстрації.

Але це не стосується платників податку, які застосовують касовий метод податкового обліку. Вони можуть включити до складу податкового кредиту суму ПДВ, що зазначили в ПН, якщо одночасно дотримали двох умов:

- є оплата за товари/послуги (або інші види компенсації);
- є ПН, яку зареєстрували в ЄРПН.

Платник ПДВ має право сформувати ПК у межах 365 к. дн. з дати виписки ПН. Відтепер платники податку, які застосовують касовий метод, мають право включити до податкового кредиту суми податку, зазначені в ПН/РК, що сформували постачальники, у строк більше ніж 365 к. дн. з дати їх складання, якщо не оплатили придбані товари (оновлений п. 198.6 ПКУ). Право на формування податкового кредиту за такими ПН/РК зберігається протягом 60 календарних днів з моменту оплати товарів.

Отже, якщо станом на 01.01.2022 платником податку не включено до податкового кредиту суму ПДВ за зареєстрованою в ЄРПН податковою накладною, дата складання якої 01.03.2021, то таку суму ПДВ платник податку може включити до податкового кредиту не пізніше звітного періоду грудня 2022 року.

Список використаних джерел:

1. Податковий кодекс України: Закон України від 2 грудня 2010 р. (із змінами і доповненнями) № 2755-VI. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua>.
2. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень: Закон України від 30.11.2021 № 1914-IX. URL: https://ips.ligazakon.net/document/T211914?utm_source=buh.ligazakon.net&utm_medium=news&utm_campaign=LZtest&utm_content=cons01.

Секція 5. Бухгалтер в системі управління розвитком бізнесу: парадигми трансформації

УДК 657:330

СУЧАСНИЙ БУХГАЛТЕР: ТЕХНІК ЧИ КРЕЙТОР?

Гевлич Л.Л.,
к.е.н., доцент,
доцент кафедри обліку, аналізу і аудиту
Донецький національний університет імені Василя Стуса,
м. Вінниця

Сучасна світова економіка характеризується високим рівнем автоматизації та роботизації бізнес-процесів. За даними звіту «The Future of Jobs 2020» вже через 4 роки робота між людьми та машинами розподілятиметься навпіл, внаслідок цифровізації 85 млн. робочих місць у 26 країнах світу будуть ліквідовані та близько 100 млн. робочих місць створені при одночасному залученні людей і машин [1]. За песимістичними прогнозами, ряд рутинних професій, у тому числі і облікова, перестануть користуватися попитом в умовах діджитал-економіки. Для об'єктивної оцінки такої можливості розглянемо сутність діяльності сучасного бухгалтера.

Метою дослідження є оцінка майбутнього облікової професії, виходячи з її сутнісного наповнення.

Згідно із законом «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [2] базовим напрямом професійної діяльності бухгалтера та його функціональним посадовим обов'язком є організація облікового циклу – первинного, аналітичного, синтетичного обліку та складання фінансової звітності. Обов'язкове ведення фінансового і податкового та ініціативне – управлінського обліку, на практиці може здійснюватися за допомогою програм автоматизації обліку чи управління в цілому. Але це відбувається ефективно лише за умови раціонально побудованої на суб'єкті господарювання облікової системи. Одним з головних завдань, що

ставляться власниками чи уповноваженими ними особами – керівниками – перед головним бухгалтером підприємства, установи, організації, є розробка, впровадження такої системи обліку, яка буде відбивати особливості діяльності конкретного суб'єкта господарювання, її нормативного регулювання, облікового циклу, стратегій розвитку, облікової політики, а також постійний моніторинг побудованої системи на предмет відповідності змінним умовам середовища та її оптимізація за результатами моніторингу. Такий процес не підлягає автоматизації, а є творчим, таким, що визначається особистістю головного бухгалтера як топ-менеджера: його досвідом, кваліфікацією, наявністю таких soft skills, як аналітичне мислення та інновації, активне навчання, комплексне вирішення проблем, критичне мислення та аналіз, творчість, оригінальність та ініціативність, міркування та вирішення проблем тощо. Самостійна нормотворчість головного бухгалтера при створенні облікової системи на мікрорівні – формування проектів Положення про бухгалтерський облік, схеми документообігу, робочого плану рахунків, посадових інструкцій бухгалтерів, внутрішньої звітності та алгоритму розрахунку її показників тощо, пов'язана із формуванням судження, не може бути автоматизована з тих же причин.

Існування контрольної підсистеми вимагає як нормотворчості при організації системи внутрішнього контролю підприємства, установи, організації, так і прийняття управлінських рішень при здійсненні заходів контролю та інтерпретації їх результатів. Програмне забезпечення може зменшити трудоемність такого процесу, але не замінити його.

Основна мета бухгалтерського обліку – інформаційне забезпечення управлінських рішень також не може здійснюватися автоматично, адже вимагає формування завдань, оцінку альтернативних варіантів, визначення ефективності та наслідків їх прийняття у середовищі, що змінюється, облікове забезпечення стратегічного управління. Тож консалтинг як складова оптимізаційних процесів не може бути автоматизований повністю.

Також безумовний попит у майбутньому на аудиторів як представників облікової професії обумовлений їх аналітичною діяльністю з перевірки якості оприлюдненої підприємством фінансової та нефінансової інформації, з удосконалення бізнес-процесів в рамках аудиторських послуг. Побудова машинних алгоритмів у діяльності, що заснована на знанні взаємозв'язків облікових даних з боку суб'єкта аудиторської діяльності, а також інтерпретації отриманих результатів, не є можливим. Діяльність аудитора базується на формуванні власного судження стосовно оцінки аудиторського ризику в цілому та його складових (властивого ризику, ризику контролю, ризику невиявлення), оцінки системи внутрішнього контролю клієнта, суттєвості на рівні твердження та фінансової звітності в цілому, різновиду аудиторської думки, тому не може бути автоматизована повністю.

Разом з тим використання пакетів прикладних програм при веденні бухгалтерського обліку та складанні звітності, контролі, в тому числі незалежному аудиторському, є невід'ємною характеристикою сучасної ефективної системи управління і почасти розглядається як очевидний напрям оптимізації облікових та контрольних процесів.

Таким чином, за результатами дослідження можна зробити такі висновки:

1. Діяльність обліковця в частині формування ефективної облікової та контрольної систем, а також їх оптимізації як реакції на змінне багатофакторне середовище вимагає творчої суб'єктної дії, яка не може бути автоматизована.

2. Необхідність використання в обліковій та аудиторській діяльності судження не дозволяє автоматизувати цю частину фахової діяльності.

3. Використання програм автоматизації ведення обліку, складання звітності, проведення перевірок є вимогою часу, значно зменшує трудомісткість процесів та вимагає наявності цифрових компетентностей від представників професії.

Дослідження трендів вітчизняної аудиторської діяльності буде напрямом подальших пошуків.

Список використаних джерел

1. The Future of Jobs Report 2020. The World Economic Forum. URL: http://www3.weforum.org/docs/WEF_Future_of_Jobs_2020.pdf.
3. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 р. № 996. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.

УДК 657.421.1

ІДЕНТИФІКАЦІЯ ОБ'ЄКТА ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Гнатюк А.А.

к.е.н, доцент,

викладач економічних дисциплін,

економічне відділення

*ВСП «Рівненський фаховий коледж національного
університету біоресурсів і природокористування України»,*

м. Рівне

Одиницею обліку основних засобів є об'єкт основних засобів. Для раціональної організації обліку необхідно чітко і однозначно визначити такі об'єкти для кожного різновиду основних засобів. Відповідно до Інструкції з бухгалтерського обліку балансової вартості груп основних фондів (раніше діючої), інвентарним об'єктом вважався “закінчений пристрій з усіма пристосуваннями до нього, або конструктивно відокремлений предмет, що призначений для виконання певних самостійних функцій. Інвентарним об'єктом вважався також відокремлений комплекс конструктивно з'єднаних предметів одного або різного призначення, що мають для свого обслуговування загальні пристосування, загальне керівництво, єдиний фундамент, внаслідок чого кожен предмет може виконувати свої функції, а комплекс – певну роботу тільки в складі комплексу, а не самостійно” [2]. З введенням П(С)БО 7 “Основні засоби” [3] термін “інвентарний об'єкт” замінено “об'єктом основних засобів” та виокремлено три підходи до ідентифікації об'єкта основних засобів, що фактично

дублюють підходи раніше діючої інструкції, щодо інвентарного об'єкта. Втім, ширше тлумачиться третій підхід, який, в свою чергу, не суперечить положенням Державного класифікатора України: “відокремлений комплекс конструктивно з'єднаних предметів одного або різного призначення, що мають для їх обслуговування загальні пристосування, приладдя та єдиний фундамент, унаслідок чого кожний предмет може виконувати свої функції, а комплекс певну роботу тільки у складі комплексу, а не самостійно” [1].

Визначення поняття “об'єкт основних засобів” надане в п. 4 П(С)БО 7 “Основні засоби”, припускає можливість окремого обліку різних частин (компонентів) такого об'єкта, за умови різного строку їх використання. До компонентного обліку можна віднести досить поширену ситуацію, як окремий облік будівлі та землі під нею, оскільки згідно п. 22 П(С)БО 7 “Основні засоби” [3] вартість земельної ділянки (втім, як і витрати, які пов'язані з їх придбанням включаються до первісної вартості) та у бухгалтерському обліку не амортизуються. Це пояснюється тим, що земля є відновлювальним ресурсом і не зношується в процесі її використання так, як, наприклад, будинок. Тому вважається неможливим визначити строк корисного користування земельною ділянкою. Також, на даний час, на законодавчому рівні не врегульовано питання, щодо оцінки земельних ділянок, що не дає можливості нарахування амортизації.

Щодо по компонентного обліку основних засобів, наказом Міністерства України від 14.12.2007 р. № 1413 були внесені доповнення до “Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку основних засобів” № 561: “Кожна частина об'єкта основних засобів, вартість якої є суттєвою, стосовно первісної вартості та/або балансової вартості об'єкта, може амортизуватися окремо. З цією метою воно (підприємство) розподіляє суму, первісно визнану щодо об'єкта основних засобів, та його суттєвої частини.

Якщо підприємство амортизує окремо деякі частини об'єкта основних засобів, воно також окремо амортизує решту об'єкта, яка складається з таких частин об'єкта, що окремо є несуттєвою” [4].

Тому, виділяти в обліку елементи єдиних об'єктів можна не лише за ознакою строків служби, а й за ознакою суттєвості вартості.

Список використаних джерел:

1. Державний класифікатор України “Класифікація основних фондів”: затв. наказом Державного комітету України по стандартизації, метрології та сертифікації № 507 від 19.08.1997 р. Дата оновлення: 19.08.1997 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0507217-97#Text> (дата звернення: 01.02.2022).
2. Інструкція з бухгалтерського обліку балансової вартості груп основних фондів: Наказ МФУ від 24.07.1997 р. № 159 (втратила силу). Офіційний вісник України. 1997. № 33.
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 “Основні засоби”, затверджено наказом Міністерства фінансів України від 27.04.2000 року № 92. Дата оновлення 03.11.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00#Text> (дата звернення: 01.02.2022).
4. Про затвердження методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку основних засобів: наказ Міністерства фінансів України від 30 вересня 2003 року № 561. Дата оновлення 14.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0561201-03#Text> (дата звернення: 21.01.2022).

УДК 378:657

ПРОФЕСІЯ БУХГАЛТЕРА В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ДО ВИМОГ СУЧАСНОГО СЕРЕДОВИЩА

Готько Н. М.,
к.е.н., викладач-методист,
відділення бухгалтерських та туристичних дисциплін
Павлишинець Н.Л.,
викладач вищої категорії,
завідувачка відділення бухгалтерських
та туристичних дисциплін
ВСП «Мукачівський фаховий коледж НУБіП України»,
м. Мукачєво

Однією з найбільш давніх професій є професія бухгалтера. Вона досить престижна на сьогоднішній день як в Україні, так і в цілому світі, оскільки жодне підприємство не може функціонувати без якісного ведення бухгалтерського обліку.

Проте, часто трапляється так, що професію бухгалтера знецінюють, вважаючи, що його робота складається тільки з цифр. Більше того, на сьогоднішній день у

професійних і наукових колах поширеною є думка щодо відсутності перспектив бухгалтерської професії, функції якої повністю візьмуть на себе ІТ-технології, зокрема надсучасні технології.

Хмарні технології зберігання даних, повна автоматизація рутинних операцій є не загрозою зникнення бухгалтерської професії, а інструментом, який відкриває додаткові можливості для людського фактора.

Перша і найголовніша функція бухгалтера, яку не може замінити програмне забезпечення, – підготовка достовірної, правдивої та доречної фінансової інформації про фінансовий стан, результати діяльності та рух коштів підприємства для залучення інвесторів, партнерів, клієнтів та підвищення корпоративної відповідальності бізнесу перед суспільством у цілому.

Другою функцією, яку здатен задовольнити лише людський ресурс, є захист інтересів, комерційної таємниці та збереження майна компанії. Саме бухгалтер встановлює рамки розкриття інформації в межах вимог законодавства для усіх постійно зростаючих груп зацікавлених осіб та формує рівень інвестиційної привабливості підприємства, розкриває можливості для залучення капіталу, убезпечує ведення бізнесу від внутрішніх та зовнішніх загроз.

І третя важлива функція, яка не піддається повній автоматизації – гарантування економічної безпеки підприємства, передбачення негативного впливу та мінімізація ризиків бізнес-середовища. Саме бухгалтер в умовах динамічного середовища постійно здійснює експертизу з метою активного реагування на трансформаційні процеси для забезпечення ефективності та безпеки ведення бізнесу.

Зникнення такої професії як бухгалтер внаслідок впровадження нових цифрових технологій неможливе. Розвиток інформаційних технологій є лише необхідністю вирішувати завдання, які стоять перед бухгалтерським обліком. Саме професійні бухгалтери вимагають упровадження сучасних ІТ-технологій управління даними в діяльність підприємства. Вони є замовниками нових цифрових інструментів роботи з даними підприємства, виявляючи переваги їх застосування, для забезпечення

прозорості та надійності ведення бізнесу, включаючи інформаційну безпеку, кібербезпеку, захист конфіденційності інформації та комерційної таємниці.

Сучасний бухгалтер — це вже не той співробітник, який працює з однією програмою бухгалтерського обліку.

Розвиток бізнесу вимагає фахівців з новими широкими вміннями (більше ніж відображати факти господарського життя), знаннями і навичками зі сфер аналізу, фінансів, права, професійної етики тощо. Сучасний бухгалтер – це і менеджер-управлінець, і аналітик, і досвідчений різнобічний фахівець, який демонструє лідерські та комунікативні навички, вміння швидко оцінювати ситуацію і прораховувати можливі ризики, що особливо важливо в бізнесі.

Бухгалтер зараз, як ніколи, повинен бути ще і хорошим аналітиком ринку та економістом. На нього покладаються не тільки функції рахівника, а і управлінця.

Завдання бухгалтерської служби сьогодні – формування якісної, достовірної і повної інформації про діяльність підприємства та її результати. Правильне використання цієї інформації дозволить керівнику оптимізувати свої управлінські та фінансові рішення.

Професійні бухгалтери потрібні для роботи абсолютно в усіх секторах економіки, включаючи промисловість, будівництво, транспорт, фінансовий сектор, торгівлю, готельно-ресторанний бізнес, сферу інформації та телекомунікацій, агробізнес, сферу охорони здоров'я, освіти, мистецтва, розваг та відпочинку, тощо.

Тому, бухгалтер сучасності повинен постійно займатися самовдосконаленням та професійним розвитком, ніколи не зупиняється на досягнутому, бути компетентною, освіченою особистістю, котра йде в ногу з часом.

Професія бухгалтера сьогодні посідає перше місце в рейтингах найбільш популярних професій економічного профілю та є високо оплачуваною.

Список використаних джерел:

1. Васільєва Л.М. Формування сучасної професії бухгалтера та вимоги до неї. Економіка. Управління. Інновації. 2013. Вип. 2 (10).
2. Вахрушина М.А. Грядущее исчезновение профессии бухгалтера: оцениваем вероятность перспективы. Бухучет в строительных организациях. 2016. № 12. С. 14–24.

3. Жук В.М., Попко Є.Ю., Шендерівська Ю.Л. Бухгалтерський облік: перегляд предмету і назви професії. Облік і фінанси. 2020. № 1 (87). С. 36–44.

4. Міжнародні стандарти освіти для професійних бухгалтерів / Пер. з англ. за ред. Н. Непийводи. – К.: Федерація професійних бухгалтерів і аудиторів України, 2004. – 78 с.

УДК 657:331

ПРОФЕСІЙНІ КОМПЕТЕНЦІЇ БУХГАЛТЕРА ВИНОРОБНОЇ ГАЛУЗІ

Марчук У. О.,

к.е.н., доцент

доцент кафедри бухгалтерського обліку та консалтингу

ДВНЗ «Київський національний економічний

університет імені Вадима Гетьмана»,

м. Київ

Поточна виноробна промисловість залежна не тільки від глобальних кліматичних, місцевих, національних та ринкових умов, а й технологічних, юридичних та політичних змін. Тому бухгалтерам у даній галузі необхідні знання і щодо калькуляції вина, оцінки запасів та податкових процедур.

Наразі з розвитком фінансових та бухгалтерських послуг, особливо за останні декілька років, коли пандемія COVID-19 пришвидшила розвиток інформаційного середовища, та отримання інформації стало доступнішим, навантаження на бухгалтерів не зменшилось, оскільки для їхньої роботи їм необхідно краще розумітись у більшій кількості програмних продуктів.

Зрозуміло, що технології відіграють важливу роль у бухгалтерському обліку, але комп'ютери не можуть замінити цінність освіти, досвіду та судження бухгалтера, який виконує роботу. Ситуація з бухгалтерами, що зайняті у виноробній галузі також зазнали своїх змін, оскільки підприємства даної галузі стикаються з складними фінансовими рішеннями та ситуаціями, які вимагають досвіду, що можуть виходити за межі освітньої чи професійної

кваліфікації співробітників. Наприклад, ведення фінансової звітності та покращення процесу виноробства через купівлю виноробні чи реструктуризація організації, де необхідні професійні експерти з бухгалтерського обліку.

Учасники виноробної промисловості повинні приймати рішення на різних етапах процесу виробництва вина, починаючи від складання бюджету майбутніх операцій з виноробства і закінчуючи ефективним процесом виноробства. Ці рішення спираються на інформацію, доступну їм на момент прийняття рішень.

Бухгалтери, що знають роботу з виноробнями, виноградарниками та дегустаційними залами, винними магазинами/клубами – розуміють скільки часу та зусиль витрачається на виготовлення чудової пляшки вина, оскільки підприємству необхідні ліцензії та дозволи задля дотриманням вимог. Виноробні зобов'язані вести детальний облік і подавати нескінченні форми, щоб відповідати місцевим та державним вимогам, сплачувати податки на всіх рівнях і дотримуватися правил прямої поставки між областями та країнами. Ці всі документи можна назвати одним словом «відповідність».

Бухгалтерський облік – це більш високий рівень, стратегія ціни на випадок, ціноутворення, прогнозування..., а потім відповідність – це державна звітність та державне регулювання. Відповідно зазначивши всі складові з якими доводиться працювати бухгалтерам виноробної галузі під час своєї роботи зрозуміло, що за високого попиту на дану професію та низької пропозиції, оплата праці буде вищою на ринку (рис. 1) у відношенні до інших галузей, де зайняті бухгалтери.



Рисунок 1. Середня заробітна плата бухгалтера, що зайнятий у виноробній галузі, США

Джерело: [1].

Дослідуючи середню оплату праці бухгалтера на рік у виноробній галузі в США, з'ясували, що у порівнянні з заробітною платою по країні, даний показник є дещо меншим (рис. 2). Порівнюючи заробітну плату бухгалтера в США, з бухгалтером України, зрозуміло, що це несумісні порівняння, починаючи від рівня країни за макроекономічними показниками, і закінчуючи рівнем життя. Але все ж таки варто сказати, що в Україні дані показники варіюються від 7 тис.грн та від 29 тис.грн (за даними вакансій по різних регіонах України). Крім того, за останні 10 - 15 років все настільки змінилося через зростання прямих перевезень споживачам, зміни в технології, аж до онлайн-звітності та спілкування з різними державними установами у онлайн режимі.

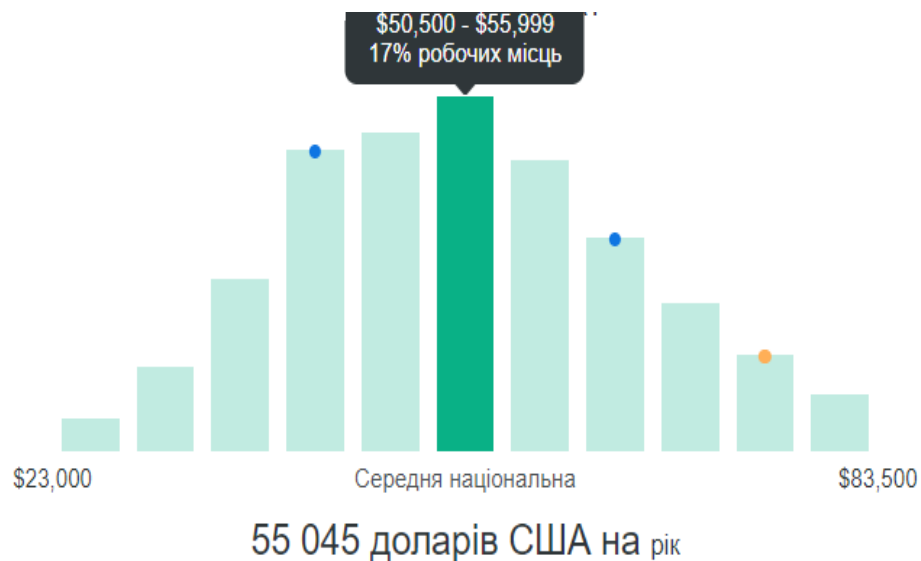


Рисунок 2. Середня заробітна плата бухгалтера, США

Джерело: [2].

Виноробням важко знайти відданого бухгалтера, адже даній сфері не має професійної сертифікації окрім курсів та підприємств, які займаються виключно веденням обліку виноробних підприємств. Бухгалтер даного сегменту крім узгодження записів виноробства та внесення всієї їх діяльності в програмне забезпечення та бази даних має ще фіксувати записи, цифри щодо врожаю, алкоголю, повинен розумітись у технологічному процесі (бродінні, витрат, оцінці за різними фазами) і т.д..

Узагальнюючи вище викладене та враховуючи темп життя, стрімкі зміни в технологічних процесах та наймовірні відкриття сучасному бухгалтеру у даний час необхідно безперервно розвиватись. Зважаючи на те, що з кожним роком до України збільшуються надходження іноземних інвестицій, постає вимога щодо підвищення кваліфікаційного рівня бухгалтерів, зокрема їх сертифікації відповідно до міжнародних програм: ACCA, ACCA (DipIFR), CAP, CIPA, IFA, IFA (DipIFR), CIMA, CMA, IFA.

Список використаних джерел:

1. How Much Do Winery Accounting Jobs Pay per Year? 2021. URL: <https://www.ziprecruiter.com/Jobs/Winery-Accounting>
2. How Much Do Accounting Jobs Pay per Year? 2021. URL: <https://www.ziprecruiter.com/jobs-search?search=Accountant&location=USA>

УДК 657.1

ФОРМУВАННЯ HARD TA SOFT SKILLS СУЧАСНОГО БУХГАЛТЕРА

Петришин Л. П.,

д.е.н., доцент

кафедри обліку, аналізу і контролю

Львівський національний університет ім. І. Франка,

м. Львів

Мацьків Г. В.,

к.е.н., доцент

кафедри обліку та оподаткування

Львівський національний університет природокористування,

м. Львів

Глобалізація та інтернаціоналізації економічних явищ і процесів ставить нові вимоги до багатьох професій, в тому числі і до професії бухгалтера. При цьому з кожним роком зростає увага до ролі та пріоритетності soft і hard skills у професійній діяльності працівників.

Дослідження *hard i soft skills* переважно виконується за двома основними напрямками, а саме у контексті формування освітніх програм ВНЗ та в частині забезпечення професійних навиків для потреб бізнесу. Зазвичай, *hard skills* визначені більш чітко, ніж *soft skills*. Вони описані в освітніх професійних програмах для кожної спеціальності та у довідниках кваліфікаційних характеристик професій. Крім того, для бухгалтерів вони визначені і регульовані нормативними документами. Що ж стосується, *soft skills*, то ситуація тут діаметрально протилежна, однак уваги їм приділяється більше, особливо в умовах поведінкової економіки [1, с. 403].

Виходячи з вище сказаного, можна виділити такі *hard skills* сучасного бухгалтера:

- знання законодавчих норм і стандартів (при цьому бухгалтер має розбиратися не лише в національному законодавстві – діючих нормативно-правових актах, кодексах, П(С)БО, а також у міжнародних стандартах фінансової звітності (МСФЗ, US GAAP));

- володіння англійською мовою (при розширенні партнерських зав'язків з іноземними компаніями бухгалтер має бути компетентний в документації, яка може формуватися іноземною мовою);

- володіння спеціалізованим програмним забезпеченням (оскільки кожне підприємство веде облік за допомогою спеціалізованих бухгалтерських програм, тому вміння працювати з ними є однією із стандартних вимог).

Що ж стосується формування *soft skills* сучасного бухгалтера, то сюди можна віднести комплекс неспеціалізованих, надпрофесійних навичок, які відповідають за успішну участь в робочому процесі, високу продуктивність і, на відміну від спеціалізованих навичок, не пов'язані з конкретною сферою. В рамках цієї складової варто виділити: соціально-поведінкові компетенції (комунікація; міжособистісні навички; навички міжкультурної взаємодії) та когнітивні навички (саморозвиток; організованість; управлінські навички; спрямованість на досягнення результатів; креативність, адаптивність, критичне мислення та інше) [3, с. 463].

Як свідчать результати уже проведених досліджень, самі бухгалтери, набагато більше цінують *hard skills*, оскільки їх легше виміряти або оцінити. Наприклад, професійний

бухгалтер з легкістю надасть відповідь на питання щодо документального оформлення операцій, методики обліку та складання фінансових звітів. Якщо фахівець розвивається і проходить курси підвищення кваліфікації, то у нього є відповідні сертифікати та дипломи, які підтверджують отримані ними *hard skills*. Сертифікати від ACCA, CAP та CIPA, свідчать про більш високий професійний рівень бухгалтера [2, с. 203].

Однак у професійній сфері, успіх людини на 85 % залежить від *soft skills* і лише на 15 % – від *hard skills*. Тому на співбесіді переважно пропонують пройти тести або ставлять питання, які не мають практично нічого спільного з професійними навичками [1, с. 404].

Результати останніх досліджень свідчать, що 93 % роботодавців цікавляться саме *soft skills* кандидата на посаду, що пояснюється зміною економіки та розвитком ІТ. Так, у бухгалтера роботодавці цінують і вважають корисними для підвищення ефективності бізнесу критичне мислення, навички вирішення проблем та ведення переговорів, лідерства та управління, а також комунікативні навички. Крім того, важливо визначити, чи є людина стресостійкою, наскільки серйозно вона буде ставитися до своїх обов'язків, як порозуміється з колегами і партнерами по бізнесу [3, с. 464].

Таким чином, компетенціями сучасного бухгалтера є знання, вміння, навички і досвід, які об'єктивно допомагають випускнику освітнього закладу у вирішенні будь-якої завдань, а також сукупність особистісних якостей і здібностей, необхідних для успішного оволодіння певною діяльністю. Отже, важливість обох груп навичок для виконання професійних завдань бухгалтером є беззаперечною. Успішність кар'єри сучасного бухгалтера прямо залежить від досягнення балансу *soft* і *hard skills*. Провідну роль при формуванні *soft* і *hard skills* повинні відігравати освітні заклади та професійні організації бухгалтерів.

Список використаних джерел:

1. Vyhivska I. M., Makarovych V. K. (2018). Personal competencies of an accountant and its impact on the organization of accounting. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Seriya «Ekonomika»*. Vypusk, 1 (51). p. 401–406. [in Ukrainian].
2. Plikus I.Y., Zhukova T.A., Osadcha O.O. (2019). The model of the accounting profession in the era of digital transformations: key areas of competence of the accountant. *Pryazovskiy ekonomichnyi visnyk*. Vypusk 1 (12), p. 200-205 [in Ukrainian].

3. Cencler N. I. Competences of modern accountant. Oblik, analiz, audyt i opodatkuvannia v umovakh hlobalizatsii ekonomiky: materialy mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi internet-konferentsii, Kyiv, p. 463-464 [in Ukrainian].

УДК 657.1

**ПАМ'ЯТІ КИРЕЙЦЕВА Г.Г: ЙОГО ТЕОРЕТИЧНІ І ПРАКТИЧНІ
НАДБАННЯ РОЗРАХОВАНІ НА МАЙБУТНЄ ПОКОЛІНЬ**

Саблук П.Т.,

*доктор економічних наук, професор,
академік-секретар НААН*

Саблук Г.І.,

*ст. науковий співробітник
відділу соціально-економічного розвитку
сільських територій
ННЦ „Інститут аграрної економіки”,
м. Київ*

На нашу думку, та, мабуть, і більшість людей так вважає, що історію не можна перекреслювати: вона не лише наше минуле, а й виток у майбутнє. І кожен з нас не повинен забувати про те, що людина вічна і в швидкоплинному русі життя потрібно спішити творити добро.

Про Григорія Герасимовича Кирейцева можна говорити багато, бо він був і залишається для всіх, хто його знав, недосяжним еталоном людини і професіоналом своєї справи. Масштаб його особистості, таланту і працелюбності дозволяв йому працювати з життєвою насолодою на благо науки рідної України.

Все трудове життя Кирейцева Г.Г. присвячене надзвичайно великій та відповідальній справі: у творчому натхненні повністю віддаватися важливому

напряму господарської діяльності – організації бухгалтерського обліку в сільському господарстві. Адже правильна побудова і функціонування обліку мають важливе значення не тільки для облікових працівників, а й для усєї системи управління на рівні як окремого підприємства, так і всього народного господарства.

З ім'ям Григорія Герасимовича пов'язано, на нашу думку, становлення і розвиток бухгалтерського обліку в сільському господарстві на новому етапі його застосування, коли виникла потреба по-новому дивитися на зміст та результативність відображення господарських операцій в усій широті їх здійснення. Саме його глибокі теоретичні викладки, які ніколи і нікому раніше не вдавалися, прислужилися до справи. Не можна забути настирливі пропозиції Григорія Герасимовича про необхідність переходу на єдиний план розрахунків для всіх сільськогосподарських підприємств, висловлені на конференції в м. Харкові. На повний голос у той час прозвучала ця його думка і змусила рахуватися з даних питань московських законодавців. Це, так би мовити, була перша перемога у визнанні справи Григорія Герасимовича. Пізніше таких перемог було безліч і відлік того часу зафіксував нашу з ним творчу співпрацю.

Доля розпорядилася так, що очолити сектор обліку і аналізу Українського НДІЕОСГ ім. О.Г. Шліхтера довелося мені, Саблуку Петру Трохимовичу, і одночасно стати координатором науково-дослідних робіт з питань обліку і аналітичного аналізу в колишньому Радянському Союзі. Звичайно, координацію було розпочато з внутрішньої республіканської системи і в першу чергу спільними зусиллями на той час з кафедрою бухгалтерського обліку Української сільськогосподарської академії (завідуючий кафедрою Кирейцев Г.Г.), Київського інституту народного господарства (Литвин Ю.Я., Линник В.Г.) та разом з науковцями НДІЕОСГ ім. О.Г. Шліхтера (Дем'яненко М.Я., Мосаківський В.Б.). Нам доводилося не раз бути в Москві для виконання координаційних цілей. Був важкий період, але творча праця налагоджувала

відповідні творчі зв'язки. Вже тоді нашими гостями у Києві стали науковці – москвичка Письменна Д.Н., з м. Новосибірська – Ораєвська Г.Н. і ще багато інших відомих учених з таких міст як Волгоград, Ташкент, Мінськ та ін.

Вирішувати складні питання координаційних схем було нелегко, але завжди була присутня підмога Григорія Герасимовича. Наприклад, на нараді в Москві розглядалися проблеми бухгалтерського обліку Далекого Сходу, Якутії і т.п. Маючи спільну наукову думку, ми достойно перемагали у своїх висловлюваннях. І такі акції були багаторазовими. Необхідно пригадати, з якою наполегливістю відстоювалися українськими вченими бачення організації нормативного методу обліку затрат, чекової форми контролю, здійснення економічного аналізу в сільськогосподарських підприємствах і т.п. Звичайно, всі ці перемоги вдавалися, завдячуючи глибоким знанням теорії бухгалтерського обліку в першу чергу Г.Г. Кирейцевим. Його погляди на елементи методів обліку не можна було заперечувати. Так він завжди відстоював відкриту теорію ще в 1494 році італійським математиком Лукою Пачолі „Трактата о счетах и записях” як першу книгу по бухгалтерському обліку, що вмістила основи цієї науки. І навіть до нинішнього дня наукова спільнота повинна звертатися до витоків, до самого початку своєї науки і саме цим пояснюється весь інтерес до бухгалтерського обліку. Іншого доведення немає. Згідно трактату Луки Пачолі метод бухгалтерського аналізу і його елементи складаються із:

- а) оцінки і калькуляції;
- б) документації й інвентаризації;
- в) рахунків і подвійного запису;
- г) бухгалтерського балансу і звітності.

Знати ці чотири пари елементів методів обліку кожний бухгалтер повинен як азбучну істину і постійно нею користуватися в своїй роботі. Не може бути заперечень в тому, що кожна господарська операція викликає як мінімум зміни 2-х сторін в суб'єктах обліку. Цю істину покликані зрозуміти, в першу чергу,

спеціалісти з обліку. Григорій Герасимович постійно доводив їй вимагав її втілення в практичній роботі. А працювати з людьми – це рідкісний талант, якщо ще й на мові знань науки. Але Кирейцев Г.Г. вмів вислухати, дати правильну настанову і поділитися своїми фундаментальними знаннями, бо жив вірою у майбутнє українського наукостворення.

Знання теорії Кирейцева Г.Г. знайшли особливе місце в період розбудови обліку і економічного аналізу в незалежній державі Україна. Нові інструктивні матеріали по обліку й економічному аналізу приймалися до практичних дій і сьогодні є настільними книгами працівників обліку сільськогосподарських підприємств. В координації із заінтересованими міністерствами і відомствами видані теоретичні і прикладні розробки з економічного аналізу по підсумках діяльності підприємств за рік, те ж на рівні районів, областей, а по оперативному економічному аналізу в рослинництві і тваринництві – по сільськогосподарських підприємствах в цілому. Ці та інші інструктивні матеріали слугують практичним і науковим працівникам в роботі і вдячно згадується при цьому ім'я Г.Г. Кирейцева.

Присутність Григорія Герасимовича в сім'ї Саблуків доводить великий вплив його думок у сприйманні науки про бухгалтерський облік як вершину економічних знань, яку він вмів передати. Серед учнів Кирейцева Григорія Герасимовича – Ганна Іванівна Саблук. Часто спілкуючись з Григорієм Герасимовичем, не переставала дивуватись його простим і доступним узагальненням про систему обліку і економічного аналізу, про які він міг говорити годинами, постійно. І слухати його було надзвичайно легко, цікаво і доступно. Так, він працював з повною віддачею сил, бо був людиною відповідальною і принциповою. За що ми йому щиро вдячні і світла пам'ять про Григорія Герасимовича Кирейцева завжди з нами, як і його праці, що житимуть у віках.

УДК 657.422.1

РОЗВИТОК ПРОФЕСІЇ ОЩАДЛИВИХ ЧЕРЕЗ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ

Садовська І. Б.,

д.е.н., професор

завідувач кафедри обліку і оподаткування

Волинський національний університет імені Лесі Українки,

м. Луцьк

Нагірська К.Є.,

к.е.н., доцент

доцент кафедри обліку і аудиту

Луцький національний технічний університет,

м. Луцьк

Шалений темп змін притаманний сучасному бізнесу. Зміни торкаються всіх ланок життєвого циклу бізнесу, що підсилює різноманітність методів, інструментів та процедур обліково-аналітичного забезпечення процесу прийняття ефективних управлінських рішень. Водночас, посилюється залежність прийняття рішень від якості інформаційного ресурсу. Інформаційний ресурс створюється в системі обліку, аналізу і контролю, які є нероздільними і триєдиними вже тривалий час, і, на наш погляд, така спільна участь триватиме постійно. Все вищеописане стверджує важливість ролі професії бухгалтера. Професії, яка є суспільно значимою, і до якої з плином часу і зростанням рівня невизначеності в економічних та управлінських процесах, пред'являються нові вимоги щодо покращення якості бухгалтерських послуг. Бухгалтеру сьогодні «дозволили» використовувати професійне мислення, професійне судження при формуванні інформаційних повідомлень для прийняття управлінських рішень.

Цікавим є той факт, що професія бухгалтера є незамінною, незалежно від визнання на рівні суспільства, держави чи окремих представників науки і практики. Шанований нами мислитель і науковець в галузі бухгалтерського обліку Г.Г. Кирейцев ще в 90-х роках минулого століття в своїй науковій праці «Професія ощадливих» [1, с.

4], доводить неперевершену роль професії бухгалтера в управлінні, зокрема., в ощадливому веденні виробництва. Сьогодні стала модною японська методика *Lean*, яка і є тим самим прототипом ощадливого виробництва, про яке й писав наш український науковець. Базується методика ощадливого виробництва на системі оперативного обліку, аналізу і контролю. Саме вони дозволяють своєчасно виявити і облікувати, правильно проконтролювати і глибоко проаналізувати слабкі місця бізнес-процесів, від постачання, власне виробництва, зберігання і до реалізації. Такі обліково-аналітичні і контрольні процеси не є простими, і потребують висококваліфікованих спеціалістів.

Професіоналізм не приходить сам по собі. Професіоналізм здобувається в процесі навчання і практики. Сучасна система вищої освіти перебуває на етапі реформування, триває пошук інноваційних, інтерактивних методів навчання. І це є обумовленим процесом. Для становлення професії бухгалтера з новими якісними характеристиками, які дозволять впевнено застосовувати професійне судження, не достатньо сучасних навчальних методів. Є потреба перезавантажити навчальні механізми. Світова практика вже демонструє інтерактивні методи навчання через створення віртуальних бізнес-лабораторій, віртуальних бізнес-майданчиків із симуляціями. При цьому симуляції є настільки наближеними до реального бізнесу, що студенти, які з їх допомогою навчаються, стають справжніми гравцями. Вони використовують справжні курси валют, які встановлені на день чи годину віртуальної бізнес-гри, вони використовують справжні сайти постачальників, цінову політику, укладають справжні угоди з контрагентами, нараховують і сплачують справжні податки, тощо. Таким чином відбувається навчання через гру, яке спонукає до вміння працювати в команді, до вміння мислити блискавично в екстремальних умовах, до вміння швидко прораховувати різні альтернативні варіанти в умовах обмежених ресурсів і невизначеності. Отже, подальше удосконалення системи вищої освіти ми вбачаємо тільки через повне застосування симуляцій у процесі навчання. Як доповнення чи в деякій мірі альтернатива, можемо розглядати дуальну форму навчання. Ми запроваджуємо таку практику для студентів економічних спеціальностей нашого університету вже другий рік поспіль. Проте, на відміну від методики, орієнтованої на використання симуляцій, дуальна

форма освіти потребує підготовки менторів від підприємств. Практики від підприємств не завжди підтримують університети з огляду відсутності мотивації. Цю проблему можна вирішувати спільно на рівні держави. Поки що питання долучення менторів від підприємств до практичного навчання студентів є особистою ініціативою, тобто, прирівнюється до волонтерської діяльності з боку професіоналів -практиків.

Отже, в нашій короткій публікації, ми мали за мету привернути увагу наукової спільноти, викладачів і практиків, які дотичні до професії ошадливих, а саме: а) професія бухгалтера виходить на якісно новий рівень, на якому посилюється функція «контролера», «аналітика»; б) основне завдання професіонала бухгалтера – працювати на випередження (не виявляти ризики в момент їх виникнення, а бачити їх заздалегідь, щоб підготувати варіанти їх попередження і повідомити вчасно про це управлінський персонал); в) щоб досягти попередніх пунктів, є потреба перезавантажити освітній процес і вийти на новий рівень, для якого будуть основними методиками симуляції і елементи дуальної освіти.

Список використаних джерел:

1. Кирейцев Г.Г., Шатковська Л.С. Професія ошадливих. К.: Урожай. 1992. 144 с.

УДК 174:657

ПРОФЕСІЙНА ЕТИКА БУХГАЛТЕРА, АУДИТОРА ТА ПОДАТКІВЦЯ

Скорук О. В.,

к. е. н., доцент

доцент кафедри обліку і оподаткування

Волинський національний університет

імені Лесі Українки,

м. Луцьк

Досягнення високого ступеня довіри до результатів облікових процедур, наданих аудиторських послуг, довіри платників податків до держави й закону залежить від розробки та дотримання професійної етики представниками відповідної професійної діяльності.

На сьогодні професійна діяльність бухгалтера, аудитора та податківця вимагає особливого контролю та самоконтролю щодо дотримання етичних норм. Стосовно бухгалтера зазначимо, що його робота пов'язана з підвищеною відповідальністю за результати прийняття рішень та виконаних дій. Щоб заслужити довіру власників та якісно виконувати свої обов'язки, бухгалтер повинен мати високий професійний рівень та добре усвідомлювати моральну відповідальність за всі дії. Особливих моральних та етичних норм повинні дотримуватись у своїй роботі податківці, оскільки від цього буде залежати довіра платників податків до держави, що є інструментом національного добробуту.

Проблеми формування, впровадження та дотримання етичних норм у роботі бухгалтера, аудитора та податківця досліджували такі вітчизняні науковці, як: О. Ю. Балазюк, В. П. Браталан, Ф. Ф. Бутинець, Л. В. Гуцаленко, І. В. Замула, Н. Г. Здирко, Н. М. Проскуріна, О. І. Лугова, С. В. Шульга та інші.

Поняття «етика» та «професійна етика» зародилися надзвичайно давно. Етика (грец. *ethos* – звичай) – філософська наука, об'єктом вивчення якої є мораль, її розвиток і роль у суспільстві. Етика – одна з найдавніших теоретичних дисциплін, яка виникла як частина філософії. Термін «етика» запропонував давньогрецький філософ Арістотель для означення філософського вчення про мораль, що пронизує усі види діяльності та стосунки людей. Етика як самостійна дисципліна виокремилась наприкінці XVIII ст.

Чітких підходів до визначення сутності професійної етики досі не існує. Традиційно під професійною етикою розуміють правила поведінки людей у певній трудовій діяльності.

На думку О. І. Лугової, «професійна етика представляє собою сукупність морально-етичних принципів, які визначають причетність людини до обов'язку перед професією. Вона зачіпає ті сфери діяльності, де існує взаємодія людей та їх залежність від дій професіонала, наслідки яких можуть серйозно вплинути на життя людини» [3, с. 155].

О. Б. Балазюк переконує, що «професійна етика – набір правил, що визначає поведінку фахівця під час виконання службових обов'язків, а також дотримання ним норм, які відповідають чинним законам та іншим нормативно-правовим актам, професійним знанням,

стосункам із колегами та замовниками, глибокому усвідомленню моральної відповідальності за виконання професійних обов'язків» [1, с. 711].

Отже, професійна етика – це кодекс правил, що визначають поведінку фахівця в процесі виконання професійних обов'язків та передбачають дотримання ним моральних норм у межах чинного законодавства. Етична обізнаність – необхідний складник кваліфікованої професійної діяльності кожного працівника.

Кодекс етики визначає стандарти поведінки професійних бухгалтерів і пояснює основні принципи, яких повинні дотримуватися професійні бухгалтери, щоб досягти загальних цілей професійної діяльності.

Професійна етика податківців регулюється Правилами етичної поведінки в органах Державної податкової служби, затвердженими Наказом Державної податкової служби України 02 вересня 2019 року №52 [2]. Ці Правила встановлюють загальні вимоги до етичної поведінки працівників апарату ДПС та її територіальних органів, діяльність яких спрямована на служіння народу України шляхом забезпечення охорони та сприяння реалізації прав, свобод і законних інтересів людини і громадянина. Працівники повинні дотримуватися Правил як під час виконання своїх посадових обов'язків, так і в позаробочий час.

Неухильне застосування правил податківцями сприятиме зміцненню авторитету служби в органах ДПС, формуванню позитивної репутації працівників, а також забезпечення інформування громадян про норми етичної поведінки працівників стосовно них.

Отже, професійна етика – необхідна складова практичної діяльності будь-якого фахівця. Бухгалтерська, аудиторська професії та професія податківця мають свої етичні норми і правила. Дотримання бухгалтером, аудитором та податківцем норм професійної етики є одним із факторів довіри власників бізнесу, потенційних інвесторів, кредиторів до результатів облікових процедур, наданих аудиторських послуг, довіри платників податків до держави і закону.

Список використаних джерел:

1. Балазюк О. Ю. Професійна етика бухгалтера в контексті реформування бухгалтерського обліку в Україні. *Економіка і суспільство*. 2017. № 10. С. 710–714.
2. Про затвердження Правил етичної поведінки в органах Державної податкової служби : Наказ ДПС України від 02 вер. 2019 р. № 52 (у редакції наказу Державної податкової служби України від 23

червня 2021 р. № 635). URL : <https://tax.gov.ua/diyalnist-/zakonodavstvo-pro-diyalnis/nakazi-pro-diyalnist/73616.html> (дата звернення: 02.12.2021).

3. Професійна етика в роботі бухгалтера / О. І. Лугова, А. В. Єременко, І. О. Кириченко, Ю. С. Косовська. Електронне наукове фахове видання «*Modern Economics*». 2019. № 13. С. 154–160.

УДК 657.6(075.8)

AUDITOR'S PROFESSIONAL SKEPTICISM

A. Tsybulkina,

student

*of Faculty of Accounting and Finance
Mykolayiv National Agrarian University,
Mykolayiv*

D. Lekhnovsky,

student

*of Educational and Scientific Institute of Economics,
Management and International business
National Technical University
«Kharkiv Polytechnic Institute»,
Kharkiv*

Supervisor: J. Cheban,

*Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
of the Department of Accounting and Taxation
Mykolayiv National Agrarian University,
Mykolayiv*

The global financial crisis has given rise to this concept as "professional skepticism". Most professions are characterized objectivity and impartiality as one of the professional features. One such profession is the profession of auditor.

In general, skepticism (from the Greek – «skeptikos» - notice, consider) means doubts about a certain phenomenon and existence or properties of a particular object, as well as a method of judgment based on non-acceptance of premature conclusions [1].

From the philosophical point of view, skepticism is based on the following basic thinking tools like comparing mind data and feeling data as well contrasting this data with each other. The quality of thinking is questionable, especially doubts about the existence and authenticity of dogmas - the truths that must to be taken for granted and should not demand any evidence for themselves [2].

In other words, in philosophy, skepticism means fundamental limitations of knowledge, obtaining information about reality through doubts and constant checks or experiments, lack of confidence in the existence of positive motives for human actions.

Thus, skepticism is a certain life position of a person, which always thinks there are doubts about the existence of truth, the completeness of information about the truth, in criteria of truth itself.

The professional duty of an auditor and the practical requirement of the profession of auditor, which is associated with professionalism and professional independence, is his professional skepticism. Auditor, during the formation of their own judgment, should take into account that audit evidence may be distorted or erroneous for subjective and objective reasons.

Article 9 of the Law of Ukraine «About Audit of Financial Statements and Audit activities» contains a statement that «the auditors and audit entities of activities in the provision of audit services are required to comply the principle of professional skepticism, which implies the possibility material misstatement of the information disclosed in the financial statements, as a result of the facts or conduct identified during the audit for violations, including fraud or error, notwithstanding previous experience of the auditor and the auditor in honesty and decency of officials of the legal entity whose financial statements is being checked» [3]. Therefore, the auditor must to approach the assessments of the legal entity applied critically and with doubt and facts affecting the assessment of the legal entity's

ability to continue its activities on a continuous basis. The content of International Standards on Auditing defines the concept of professional skepticism as the approach followed by the auditor critically evaluates the weight of the evidence obtained.

Applying professional skepticism in practice, given external and internal factors, contribute to or hinder too much information under study; ambiguity of the received data; necessity make decisions in a limited time. At the same time, the auditor's professional skepticism should be present throughout the audit process - from the analysis and decision to sign the contract for the audit before the formation of the audit opinion.

The auditor, in the context of his professionalism and independence, has a permanent ask whether the information received and the audits collected do not indicate evidence of possible significant distortions due to dishonesty, even if he has past experience in the honesty of client management and compliance of the financial statements with the actual state of affairs of the client and the current one legislation. The correctness of asking such questions and finding answers are the core of the professional skepticism of the auditor, which «is the ability of the auditor critically weighs the audit evidence obtained during the audit checks, if in accounts, documents or statements of management the company's staff contains contradictions. This will allow the auditor not to let go due to suspicious circumstances and do not draw incorrect conclusions regarding the audited financial statements» [4]. Doubt is always associated with prudence, intelligence, intellect, so professional skepticism should be based on the experience and professional qualities of the auditor.

In summary, we can note that auditor`s professional skepticism is an integral part of his professional activity, a certain a sign of the potential quality of the audit, the quality of the relevant professional judgment of the auditor.

References

1. Skepticism URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D0%BA%D0%B5%D0%>
2. Skepticism in philosophy: concepts, principles, history, representatives URL: <https://ukr.agromassidayu.com/skepticizm-v-filosofii-ponyatie-principi-istoriya-predstaviteli-read-005966>.
3. About the audit of financial statements and auditing activities: the law of Ukraine of December 21, 2017 № 2258-VIII VR URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text>.
4. A clear mind of doubts URL: <https://blog.liga.net/user/orubitel/article/32952>.

УДК 657.6(075.8)

РОЛЬ БУХГАЛТЕРА В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВОМ

Черненко Л.Б.,

викладач

Відокремленого структурного підрозділу «Ірпінський фаховий коледж Національного університету біоресурсів і природокористування України», м. Ірпінь

Ведення бухгалтерського обліку з використанням програмного забезпечення є невід'ємним процесом господарювання більшості підприємств. Комп'ютеризація бухгалтерського обліку не тільки полегшує процес управління діяльністю підприємства, але й є необхідною умовою виконання низки законодавчих вимог, зокрема щодо подання електронної звітності. Крім того, автоматизовані системи бухгалтерського обліку використовуються для обробки облікової інформації.

Бухгалтерський облік є однією із ключових ланок, яка може уповільнити розвиток економіки. Тому у всіх європейських країнах висловлюється загальна думка про те, необхідно в короткі строки забезпечити наявність бухгалтерів, які можуть обслуговувати ринкову економіку, здатних приймати рішення на підставі глибокого розуміння основних економічних принципів.

Професія бухгалтера має великий спадок не тільки тому, що вона є однією з найдавніших професій, в силу того, що мистецтво запису і співвідношення вперше знайшли втілення в якості інструменту обліку. Головною рисою бухгалтера сьогодення є можливість забезпечити максимальну достовірність бухгалтерського обліку, що потребує вміння використовувати різні облікові методи. Бухгалтер повинен вміти швидко пристосовуватись до швидких змін в економічному житті країни [2].

В умовах господарської самостійності підприємств значення бухгалтерської служби та облікової інформації різко підвищилося. Нова система повинна спрямовувати управлінців на правильний шлях. Наприклад, вона не повинна допустити помилки, що вкладати кошти в

обладнання вигідніше, ніж у програмне забезпечення або на підготовку кадрів. Адже ця "вигода" буде явною тільки тому, що вартість техніки розподіляється рівномірно за бухгалтерськими рахунками протягом кількох років, а інвестиції в людський капітал негайно знизять поточний рівень рентабельності виробництва. Тоді управлінці будуть, як і раніше, надавати перевагу зношеному обладнанню та зволікати з інвестиціями в нову техніку, а це, в свою чергу, призведе до зниження прибутковості [1].

На сьогоднішній день функції, які виконують бухгалтери, ускладнилися, їх кількість значно зросла. Це вимагає не лише бездоганного знання саме обліку, але і вмінь та навичок, які виникли лише із впровадженням та широким використанням сучасного програмного забезпечення. Сучасний бухгалтер повинен не просто вміти вести облік і здійснювати контроль, але й володіти основами технології виробництва, трудовим і цивільним правом, діловодством, комп'ютерною технікою та іноземними мовами.

Сучасний бухгалтер займається не тільки веденням рахунків, але й здійснює широку діяльність, що включає планування і прийняття рішень, контроль і привернення уваги керівництва до порушень, оцінку, огляд діяльності і аудит. Сучасний бухгалтер повинен задовольнити потреби тих, хто використовує облікову інформацію, незалежно від того, чи є вони зовнішніми чи внутрішніми її споживачами [3].

Розвиток бухгалтерського обліку та створення цілісної системи управління неможливий без висококваліфікованих бухгалтерів і аудиторів, які не лише розуміють нові концепції, правила та принципи формування інформації в бухгалтерському обліку, а чітко усвідомлюють потенційні етичні наслідки професійних та управлінських рішень. Професійним бухгалтерам потрібно оволодіти широким глобальним світоглядом, щоб зрозуміти середовище у якому функціонують підприємства, тому необхідно суттєву увагу приділяти сукупності знань, навиків та професійних цінностей.

Можна припустити, що в майбутньому може змінитися суть роботи бухгалтера, оскільки поряд з технологіями будуть змінюватися процеси і в повсякденному житті; робота бухгалтера не буде одноманітною. Зміни породжують нові зміни, і хоча професія бухгалтера визнана професією всіх часів і народів, необхідно враховувати перспективи її розвитку. Але якими б не

були зміни в професії бухгалтера, безумовно, він залишиться потрібним, бажаним, високооплачуваним фахівцем.

Сучасний бухгалтер повинен вміти ефективно спілкуватися з відділами даних та ІТ службою, його знання будуть затребувані саме в цій галузі. Машини будуть виконувати рутинну і нудну частину роботи, дозволяючи бухгалтеру зосередитися на більш важливих питаннях. Адже там, де вимагається професійне судження, набагато важче автоматизувати процеси.

Штучний інтелект залишатиме більш цікаві частини роботи для бухгалтерів майбутнього.

Підсумовуючи, зазначимо, що бухгалтерський облік в умовах автоматизації бізнес-процесів трансформується на краще, а бухгалтери стають ґрунтовними аналітиками, які створюють обліково-аналітичне забезпечення для прийняття управлінських рішень, стають фінансовими аналітиками й аудиторами. Тенденція до діджиталізації бізнесу приводить до того, що більш високими темпами зростає попит на фахівців, які вміють працювати в digital-форматі. Проте цінними залишаються фахівці з реальними емоціями й особистим високопрофесійним ставленням до справи, професійним судженням, гнучкістю мислення, орієнтовані на інформаційні запити стейкхолдерів. Тому в умовах розвитку технологій, інформатизації й «цифрової економіки» необхідно актуалізувати програми підготовки фахівців обліково-фінансової сфери з урахуванням вимог часу, розвивати підвищення професійного рівня і перепідготовку кадрів, які зможуть не тільки формувати бухгалтерську (фінансову) звітність, а й аналізувати, а також займатися інформаційним забезпеченням управлінських рішень.

Список використаних джерел:

1. Бочуля Т.В. Інноваційний розвиток обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством: монографія / Т.В. Бочуля. – Х.: ВД «ІНЖЕК», 2015. – 404 с.
2. Засадний Б.А. Бухгалтерський облік в інформаційній системі управління підприємством. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки». 2016. № 17(1). С. 146–149
3. Довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.jobs.ua/ukr/dkhp/4>.

Наукове видання

Збірник містить матеріали

**Наукові читання професора Григорія Герасимовича Кірейцева
(до 90-річчя від дня народження). Збірник тез доповідей Всеукраїнської
науково-практичної онлайн-конференції (м. Київ, 22 лютого 2022 р.) / За заг. ред.
Гуцаленко Л.В. Київ: НУБіП України, 2022., [Електронний ресурс]**

Комп'ютерне макетування – Л.П. Миськів

**Гарнітура Times New Roman. Ум. друк. арк. 13,16
Національний університет біоресурсів і природокористування України, 03041, Київ,
вул. Героїв Оборони, 11**

**УДК Н 34
ISBN 978-617-8102-04-3**